

Bag-o nga Tugon

Manyuwal han Magturutdo han Doktrina han Ebanghelyo

Bag-o nga Tugon

Manyuwal han Magturutdo han Doktrina han Ebanghelyo

Ginpublisar han
An Simbahan ni Jesucristo han mga Baraan ha Urhi nga mga Adlaw
Siyudad han Salt Lake, Utah

Putos: *The Sermon on the Mount*, ni Carl Bloch. Ginamit nga may katugutan han National Historic Museum of Frederiksborg.

© 1998 han An Simbahan ni Jesucristo han mga Baraan ha Urhi nga mga Adlaw
Ngatanan nga katungod ginreserba
Gin-imprinta ha Estados Unidos han Amerika

Katugutan ha Inglis: 1/98

Katugutan ha paghubad: 1/98

Paghubad han *New Testament Gospel Doctrine Teacher's Manual*

Waray-waray

Mga Sulod

Numero ngan Titulo han Leksyon	Pahina
Mga Bulig ha Magturutdo	v
1 “Basi Kamo Tumuo nga hi Jesus Amo an Cristo” (Isaias 61:1–3; Joseph Smith Translation, Luke 3:4–11; John 1:1–14; 20:31)	1
2 “Ginpadako han Akon Kalag an Ginoo” (Lukas 1; Mateo 1)	6
3 “Natawo ha Iyo . . . an Magtaralwas” (Lukas 2, Mateo 2)	11
4 “Andama an Pag-aagian han Ginoo” (Mateo 3–4; Juan 1:35–51)	16
5 “Katawo hin Utro” (Juan 3–4)	22
6 “Ira Dayon Binayaan an Ira mga Pukot” (Lukas 4:14–32; 5; 6:12–16; Mateo 10)	27
7 “[Iya] Ngahaw Kinuha an Aton mga Sakit, ngan Gindara an Aton mga Kagol-anan” (Markos 1–2; 4:35–41; 5; Lukas 7:11–17)	32
8 An Wali ha Bukid: “An Mas Pinakamaupay nga Paagi” (Mateo 5)	37
9 “Pamilnga Niyo Anay an Ginhadian han Diyos” (Mateo 6–7)	43
10 “Pas-ana Niyo an Akon Yogo, ngan Magtuon Kamo ha Akon” (Mateo 11:28–30; 12:1–13; Lukas 7:36–50; 13:10–17)	49
11 “Hiya Nagyakan ha Ira hin Damo nga mga Bagay ha mga Parabola” (Mateo 13)	54
12 “Hi Ako an Tinapay han Kinabuhi” (Juan 5–6; Markos 6:30–44; Mateo 14:22–33)	59
13 “Akon Ihahatag ha Imo an mga Yawe han Ginhadian” (Mateo 15:21–17:9)	65
14 “Hin-o an Akon Kaaramyaw?” (Mateo 18; Lukas 10)	70
15 “Ako an Kapawa han Kalibutan” (Juan 7–8)	75
16 “Buta Ako Hadto, Yana Nakita Na Ako” (Juan 9–10)	79
17 “Ano an Akon Bubuhaton nga Makapanunod Ako han Kinabuhi nga Waray Katapusan?” (Markos 10:17–30; 12:41–44; Lukas 12:13–21; 14; 16)	84
18 “Hiya Nawara, ngan Hin-agian” (Lukas 15; 17)	90
19 “An Imo Pagtuo Nakaluwas ha Imo” (Lukas 18:1–8, 35–43; 19:1–10; Juan 11)	95
20 “Kairo Niyo, . . . mga Salingkapaw” (Mateo 21–23; Juan 12:1–8)	100
21 “Ano an Panigamnan han Imo Pagkanhi?” (Mateo 24)	106

22	“Panonda an Ginhadian nga Gin-andam ha Iyo” (Mateo 25)	111
23	“Maghigugmaay an Usa Kag-usa, Sugad han Akon Paghigugma ha Iyo” (Lukas 22:1–38; Juan 13–15)	116
24	“Amo Ini an Kinabuhi nga Waray Katapusan” (Juan 16–17)	121
25	“Diri Pagbuhaton an Akon Kaburut-on, Kundi an Imo” (Mateo 26:36–46; Markos 14:32–42; Lukas 22:39–46)	127
26	“Tungod Hini Nagpakatawo Ako” (Mateo 26:47–27:66; Markos 14:43–15:39; Lukas 22:47–23:56; Juan 18–19)	132
27	“Waray Hiya Dinhi, kay Hiya Nabanhaw” (Mateo 28; Lukas 24; Juan 20–21)	138
28	“Mga Testigo Kami” (Mga Buhat 1–5)	143
29	“Nagtikadamo an mga Disipolo [Tinon-an]” (Mga Buhat 6–9)	150
30	“Waray Ginpasubali nga mga Tawo an Diyos” (Mga Buhat 10–14; 15:1–35)	156
31	“Busa, an Simbahan Nagmarig-on ha Pagtuo” (Mga Buhat 15:36–18:22; 1 ngan 2 Mga Taga-Tesalonika)	162
32	“Mag-ukoy ha Espiritu” (Mga Buhat 18:23–20:38; Mga Taga-Galasia)	168
33	“Kamo Amo an Templo han Diyos” (1 Mga Taga-Korinto 1–6)	173
34	“Tumana an mga Ordinansa, Sugad han Paghatagan Ko ha Ira” (1 Mga Taga-Korinto 11–16)	179
35	“Magpahauli Kamo ngadto ha Diyos” (2 Mga Taga-Korinto)	185
36	“Mga Hinigugma han Diyos, Gintawag nga Magigin mga Baraan” (Mga Taga-Roma)	190
37	Jesucristo: “An Tinikangan ngan Maghiringpit han Aton Pagtuo” (Mga Hebreohanon)	195
38	“Nagpamatuod Kamo ha Akon” (Mga Buhat 21–28)	200
39	“Para han Paghingpit han mga Baraan” (Mga Taga-Efeso)	206
40	“Ngatanan nga Butang Mahihimo Ko tungod kan Cristo” (Mga Taga-Filipos; Mga Taga-Kolosas; Filemon)	211
41	“Natapos Ko An Akon Pakipagrumba” (1 ngan 2 Timoteo; Titos)	216
42	“Putli nga Relihiyon” (Jakobo)	221
43	“Pinili nga Kamamatan” (1 ngan 2 Pedro; Judas)	226
44	“An Diyos Amo an Gugma” (1, 2, ngan 3 Juan)	231
45	“Hiya nga Nagdaog Manunod han Ngatanan nga mga Butang” (Pahayag 1–3; 12)	236
46	“Mag-uukoy Hiya Upod Nira, ngan Hira Iya Magigin Iya Katawohan” (Pahayag 5–6; 19–22)	244

Mga Bulig ha Magturutdo

Kataliwan magpakita an nabanhaw nga Ginoo han iya kalugaringon ngadto ha iya mga Apostoles, nagpakita hiya hin utro ha ira didto ha Dagat han Galilea. Samtang kaupod niya hira, nagpakiana hiya kan Pedro sakob hin tulo kabeses: “Hinihigugma mo ba ako?” Ha kada takna hi Pedro nabaton, “Maaram ka nga hinihigugma ko ikaw.” Ha pagpamatuod ni Pedro an Ginoo bumaton: “Pakaona an akon mga tupa. . . . Pakaona an akon mga karnero. . . . Pakaona an akon mga karnero” (Juan 21:15–17).

Komo magturutdo han Doktrina han Ebanghelyo, maipapakita mo an imo gugma ha Ginoo pinaagi han pagpakaon han iya mga karnero, naninigurado nga kada kaapi han imo klase in pinapanumdum ngan pinakakaon han maupay nga pulong han Diyos (kitaa ha Moroni 6:4). Usa han importante nga panuyo han pulong han Diyos amo an pagbulig ha aton nga “tumuo nga hi Jesus amo an Cristo, an Anak han Diyos; ngan ha pagtuod magkakaada [kita] hin kinabuhi pinaagi han iya ngaran” (Juan 20:31). Ha paggiya han Espiritu, mabubuligan mo an mga kaapi han klase nga mapakurukusog an ira mga pamatuod han Magtaralwas, an ira pagtuo ha iya, ngan an ira hugot nga pagtuman han iya ebanghelyo. Mabubuligan mo gihapon hira nga makakarawat han iba pa nga mga bendisyon nga nadangat pinaagi hin tim-os nga pagtuon han Bag-o nga Tugon, sugad han ginpahayag ni Pangulo Thomas S. Monson:

“An kabug-osan nga mensahe han Bag-o nga Tugon nagdadara han espiritu nga nagsasangpit han kalag han tawo. An mga lambong hin kawaray paglaum in natatabog han mga raya han paglaum, an kasubo nababalyuan hin lipay, ngan an pag-abat hin kawaray pulos han katawhan ha kalibutan in nawawara tungod han piho nga hibaro nga an aton Langitnon nga Amay in nakilala han tagsa-tagsa ha aton” (“The Spirit Giveth Life,” *Ensign*, June 1997, 2).

Pagtutdo Pinaagi han Espiritu

Ha pag-andam mo pagtutdo han klase ha Doktrina han Ebanghelyo, importante nga hangyuon nimo an inspirasyon ngan giya tikang han Espiritu Santo. An Ginoo nagsiring nga an Espiritu ighahatag ha imo pinaagi han may pagtuo nga pag-ampo, ngan kun diri mo makarawat an Espiritu diri ka magtututdo (kitaa ha D&C 42:14). Panumdum nga an Espiritu Santo amo an magturutdo ha imo klase.

Mabibiling mo an Espiritu pinaagi hin pag-ampo, pagpuasa, adlaw-adlaw nga pagtuon han baraan nga mga kasuratan, ngan pagsunod han mga kasugoanan. Samtang nag-aandam ka para han klase, pag-ampo han Espiritu nga mabuligan ka pag-intiendi han baraan nga mga kasuratan ngan an mga panginahanglan han mga kaapi han klase. An Espiritu makakabulig gihapon ha imo pagplano hin makahulogan nga mga paagi paghimangraw han baraan nga mga kasuratan ngan pag-aplikar ha ira ngada ha aton mga kinabuhi yana (kitaa ha 1 Nephi 19:23). Ha paggiya han Espiritu, magigin epektibo ka nga instrumento ha mga kamot han Ginoo pagtutdo han iya pulong ngadto han iya mga anak.

An pipira nga mga suhestyon kun paonan-o an pag-imbatar han Espiritu ngada ha imo klase in ginhatag ha ubos:

1. Imbitara an mga kaapi han klase paghalad hin mga pag-ampo antes ngan katapos han leksyon. Durante han klase, pag-ampo ha imo kasingkasing para han Espiritu nga maggiya ha imo, nga maandam an mga kasingkasing han mga kaapi han klase, ngan magpamatuod ngan mag-aghat.
2. Gamita an baraan nga mga kasuratan (kitaa ha “Pagtutok ha Baraan nga mga Kasuratan” ha paypay vi).
3. Pagpaangbit hin pamatuod ha kada pagdikta ha imo han Espiritu, diri la dida ha katapos han leksyon. Igpamatuod hi Jesucristo. Agsuba an pag-imbatar han mga kaapi han klase nga magpaangbit han ira mga pamatuod.
4. Gamita an mga himno, mga kanta ha Primariya, ngan iba nga sagrado nga musika pag-andam han mga kasingkasing han mga kaapi han klase basi maabat an Espiritu.
5. Pagpaabat hin gugma ha mga kaapi han klase, ha iba, ngan ha Langitnon nga Amay ngan kan Jesucristo.
6. Pagpaangbit hin mga pagsabot, mga pag-abat, ngan mga eksperyensya nga nahasubay ha leksyon. Imbitara an mga kaapi han klase pagbuhat hin pareho. An mga kaapi han klase pwede gihapon magsumat kun paonan-o nira gin-aplikar an mga prinsipyo nga ginhimangrawan han nag-agi nga mga leksyon.

Pagtutok ha Baraan nga mga Kasuratan

Hi Ansiano Boyd K. Packer nagtutdo, “An tinuod nga doktrina, nga gin-iintiendi, nakakapabag-o han mga batasan ngan pangiwa han mga tawo” (ha Conference Report, Oct. 1986, 20; o *Ensign*, Nov. 1986, 17). Ha imo pangandaman ngan durante han klase, tutok ha nakakagtalwas nga mga doktrina han ebanghelyo sugad han ginpahayag ha baraan nga mga kasuratan ngan ha mga tutdo han mga propeta ha urhi nga adlaw. Nanginginahanglan ini nga ikaw maduruto ngan mainampuon nga magtuon han baraan nga mga kasuratan. An Ginoo nagmando ha aton nga diri mamiling hin pagdeklarar han iya pulong, pero mangita anay hin pag-kaada han iya pulong. Samtang nagkakaada ka han iya pulong pinaagi hin pagtuon han baraan nga kasuratan, an Ginoo nagsaad nga dida hito an imo pagyakan in magigin masayon; ngan, kun maghihingyap ka, magkakaada ka han iya Espiritu ngan han iya pulong, oo, an gahum han Diyos ha pagkabig han mga katawhan (kitaa ha D&C 11:21).

Aghata an mga kaapi han klase pagdara han ira baraan nga mga kasuratan ngada han klase kada semana. Urusa nga magbasa han pinili nga mga bersikulo samtang imo hira ginhihimangraw.

Kada kaapi han klase sadang tagan hin kopya han *Giya nga Pagtutun-an han Kaapi han Klase ha Bag-o nga Tugon* (35682 904). Ini nga librohay makakabulig han mga kaapi han klase pagpauruupay han ira mga hibabruan ngan ha pagsanggi han baraan nga mga kasuratan para hin mga kabatonan han ira pamakiana. Makakabulig ito ha ira hin pag-iintiendi han baraan nga mga kasuratan, pag-aplikar han mga baraan nga mga kasuratan ha ira mga kinabuhi, pag-andam paghimangraw ha ira ha klase, ngan paggamit ha ira ha mga himangrawon ha pamilya.

Paggamit hini nga Manyuwal

Ini nga manyuwal in higamit pagbulig ha imo pagtutdo han mga doktrina han ebanghelyo tikang ha baraan nga mga kasuratan. Iginsurat ito para han mga klase ha Doktrina han Ebanghelyo han mga batan-on ngan tigurang ngan ginagamit kada upat katuig. Diri kinahanglan hin kadugangan nga mga reperensya ngan mga komentaryo ha baraan nga mga kasuratan pagtutdo han mga leksyon.

An mga leksyon hini nga manyuwal nag-aalutaga hin mas damo nga impormasyon nga mas labaw siguro han imo maitutudo ha usa nga bug-os nga klase. Hangyua ha Espiritu han Ginoo ha pagpili hin mga istorya ha baraan nga mga kasuratan, mga pakiana, ngan lain nga mga materyales han leksyon nga pinakamaupay nga makakatapo han mga panginahanglan han mga kaapi han klase.

An kada leksyon naglalakip han masunod nga mga seksyon:

1. *Titulo*. An titulo nakonsister hin duha nga mga elemento: halipot nga pagpahayag o sinanglitan ngan an baraan nga mga kasuratan nga sedang mo basahon antes ig-andam an leksyon.
2. *Panuyo*. An panuyo nga pangasoy nagsusuhestyon han pinakaunod nga ideya nga imo tututokan samtang nag-aandam ngan nagtutudo ka han leksyon.
3. *Pangandaman*. Ini nga seksyon nagpapahalipot han mga istorya ha baraan nga kasuratan dida ha plano han leksyon ngan naghahatag hin mga suhestyon pagbulig ha imo pagtutdo hin mas epektibo. Nagsusuhestyon gihapon ito hin dugang nga pagbabasahon ngan iba pa nga mga suhestyon para hin pangandaman, sugad han mga materyales nga karuyag mo dad-on ha klase.
4. *Aktibidad pagkuha han atensyon*. Ini nga seksyon nakonsister hin yano nga aktibidad, leksyon nga ginagamitan hin butang ha pag-eksplikar, o pakiana pagbulig han mga kaapi han klase nga magin andam hin paghibaro, pagpartisipar, ngan pakaabat han impluwensya han Espiritu. Gamiton mo man an aktibidad nga aada ha manyuwal pagkuha han atensyon o an imo la ngahaw, importante nga tutokan mo an atensyon han mga kaapi han klase ha pagtikang han leksyon. Sadang nga halipot an aktibidad.
5. *Himangrawon ha baraan nga kasuratan ngan pag-aplikar*. Amo ini an pinakaunod han leksyon. Mainampunon nga pagtun-i an mga istorya ha baraan nga mga kasuratan para epektibo mo nga maitutudo ngan maihihimangraw hira. Gamita an mga suhetsyon ha “Pag-aghat hin Himangrawon han Klase” ngan “Paggamit hin Magkadurudilain ha Pagtutdo han Baraan nga mga Kasuratan” (mga paypay ix) para maiba an imo paagi han pagtutdo ngan para mamentinar an interes han mga kaapi han klase.
6. *Pangatapusan*. Ini nga seksyon nabulig ha imo pagpapahalipot han leksyon ngan nag-aaghat han mga kaapi han klase pagtuman han mga prinsipyo nga imo ginhimangraw. Nagpapahinumdom gihapon ito ha imo pagpahayag han imo pamatuod. Siguraduha an paghatag hin igo nga oras ha pagtapos han kada leksyon.
7. *Kadugangan nga mga ideya hin pagtutdo*. Ini nga seksyon in gin-alutaga ha kaudgan nga mga leksyon hini nga manyuwal. Pwede ini maglakip hin kadugangan nga mga kamatuoran tikang ha mga istorya han baraan nga mga

kasuratan, iba-iba nga pamaagi pagtutdo hin mga prinsipyo, aktibidades, o iba pa nga mga suhestyon nga naayuda han plano han leksyon. Pwede nimo gamiton an pipira hini nga mga ideya komo kaparte han leksyon.

Reposoha an kada leksyon hin porluminos usa kasemana antes an klase. Kun imo pagtutun-an hin sayo an ginpapabasa ngan an materyal han leksyon, makarawat ka hin mga panhuna-huna ngan mga panugon durante hiton semana nga makakabulig ha imo pagtutdo hiton leksyon. Samtang namamalandong ka hiton leksyon durante han semana, pag-ampo para hin paggiya ha imo han Espiritu. Pagkaada hin pagtuo nga an Ginoo magbebendisyon ha imo.

Pag-aghat hin Himangrawon ha Klase

Diri ka sadang nga magyinkan permi. Lugod, buligi hin tim-os an mga kaapi han klase ha paghimangraw han baraan nga mga kasuratan. An partisipasyon han mga kaapi han klase nabulig ha ira:

1. Paghibaro hin durudamo bahin han baraan nga mga kasuratan.
2. Paghibaro kun paonan-o an pag-aplikar han mga prinsipyo han ebanghelyo.
3. Magin mas tuptop pagtuman han ebanghelyo.
4. Pag-imbatar han Espiritu ngada ha klase.
5. Pagtutdo ngan pagsinabtanay han kada tagsa (D&C 88:122) basi makabenepisyo hira han ira tagsa-tagsa nga mga regalo, hibaro, eksperyensya, ngan mga pamatuod.

An mga himangrawon ha klase makakabulig han mga kaapi han klase pagdangop kan Cristo ngan mag-ukoy sugad han iya mga disipolo. Likaye an mga himangrawon nga diri nasunod hini nga mga panuyo.

Hangyua an giya han Espiritu samtang nagtutuon ka han mga pakiana hini nga manyuwal ngan pagpili kun hain an ipapakiana. An manyuwal nag-aalutaga hin mga represenya ha baraan nga mga kasuratan pagbulig ha imo ngan han mga kaapi han klase pagbiling han mga baton han kaudgan hini nga mga pakiana. An mga baton ngadto han iba nga pamakiana magtitikang ha mga eksperyensya han mga kaapi han klase.

Mas importante nga buligan an mga kaapi han klase pag-intiendi ngan pag-aplikar han baraan nga mga kasuratan kontra han pagtutdo han ngatanan nga materyal han leksyon nga imo gin-andam. Kun nahihibaro an mga kaapi han klase tikang hin maupay nga himangrawon, mas makakabulig nga ipadayon ito kontra hin pagtutdo han ngatanan nga materyal han leksyon.

Gamita an masunod nga mga aludayday pag-aghat han himangrawon ha klase:

1. Gamit hin pakiana nga nag-aaghat hin paghuna-huna ngan himangrawon imbes nga “oo” o “diri” nga mga baton. An mga pakiana nga natikang hin *kay ano*, *paonan-o*, *hin-o*, *ano*, ngan *diin* in kaudgan mas epektibo para hin pag-aghat hin himangrawon.
2. Aghata an mga kaapi han klase pagpaangbit hin mga eksperyensya nga nagpapakita kun paonan-o maaaplikar ha kinabuhi an mga prinsipyo ngan mga doktrina ha baraan nga mga kasuratan. Aghata gihapon hira pagpaangbit

han ira mga inaabat bahin han ira hinbaruan tikang ha baraan nga mga kasuratan. Pagkomentaryo hin maupay bahin han ira mga gin-amot.

3. Magin sensitibo han mga panginahanglan han kada tagsa nga kaapi han klase. Bisan kun an ngatanan nga mga kaapi han klase aaghaton pagpartisipar ha mga himangrawon ha klase, mayda pipira nga mag-aalang hin pagbaton. Pwede ka makig-istorya ha ira hin pribado para hisabutan kun ano an ira inaabat bahin hin pagbasa hin dako o pagpartisipar ha klase. Magin mahiroto hin pagtawag ha mga kaapi han klase kun makakaalo ito ha ira.
4. Hatag hin mga reperensya ha baraan nga mga kasuratan pagbulig han mga kaapi han klase nga matad-an an mga baton ngada han pipira nga pamakiana.
5. Aghata an mga kaapi han klase nga mamalandong han mga pakiana ha *Giya nga Pagtutun-an han Kaapi han Klase han Bag-o nga Tugon* samtang hira nagtutunon han pagbabasahon han kada semana. Samtang nag-aandam ka han kada leksyon, huna-hunaa kun paonan-o paghihimangrawan ini nga mga pakiana ha klase. Makakagpartisipar hin mauruupay ha mga himangrawon an mga kaapi han klase kun ira gintun-an an ginpapabasa ngan kun maghatag ka hin mga pakiana nga andam nira batonon.

**Paggamit hin
Magkadurudilain
ha Pagtutdo han
Baraan nga mga
Kasuratan**

Gamita an masunod nga mga suhestyon pagtutdo hin mas epektibo han mga istorya ha baraan nga kasuratan ngan may durudako nga pagkakaiba:

1. Buligi an mga kaapi han klase pag-intiendi kun ano an gintututdo ha baraan nga kasuratan bahin kan Jesucristo. Hangyua hira pagtagad kun paonan-o in piho nga mga bersikulo ha baraan nga mga kasuratan nagdudugang han ira pagtuo dida ha Magtaralwas ngan nakakabulig ha ira pag-abat han iya gugma.
2. Hangyua an mga kaapi han klase pagpinsar ngan pagpaangbit hin eksakto nga pamaagi ha bersikulo han baraan nga mga kasuratan nga maaaplikar ha ira kinabuhi. Ipahimo ha ira nga personal an baraan nga mga kasuratan pinaagi hin pagbutang ha huna-huna han ira mga ngaran ha pinili nga mga bersikulo.
3. Ha kadugangan hin pagtutdo han doktrina, tagi hin duon an mga istorya ha Bag-o nga Tugon nga nakakapakusog han pagtuo, ginsisigurado nga an mga kaapi han klase nakakaintiendi ha ira ngan naghiihimangraw hin mga paagi pag-aplikar ha ira.
4. Ipabiling ha mga kaapi han klase an mga pulong, mga asoy, o mga ideya nga agsob balik-balikon ha bersikulo han baraan nga mga kasuratan o adton mayda labi nga kahulogan para ha ira.
5. An giya ha Baraan nga mga Kasuratan in labi nga makakabulig ha personal nga pagtuon ngan ha himangrawon ha klase.
6. Isurat ha pisara an mga pulong, may tigaman nga mga pulong [*key words*] o pamakiana nga nasusubay han istorya ha baraan nga kasuratan. Kataliwan basaha o pahalipotaya an istorya. Samtang nabatian han mga kaapi han

klase an mga pulong, may tigaman nga pulong, o mga baton ha pamakaiana, ukoy ngan paghimangrawi hira.

7. Ha kabug-osan han Libro ni Mormon, an mga pulong nga “salit aton nakita” in ginamit pagpakilala han pagpahalipot nga mga prinsipyo nga gintutdo (pananglitan, kita ha Helaman 3:28). Kataliwan paghimangraw hin bersikulo ha baraan nga kasuratan, hangyua an mga kaapi han klase pagsaysay han prinsipyo hito nga bersikulo nga nagamit han mga pulong nga “salit aton nakita.”
8. Pamiling ngan paghimangraw hin mga simbolo nga ginamit ha Bag-o nga Tugon. Pananglitan, an Karaslon nga Lalaki ngan an karaslon nga babaye narepresentar han Magtaralwas ngan han iya mga tawo.
9. Kita kun paonan-o an mga tawo o mga hitabo ha baraan nga mga kasuratan maitatanding ha kada usa.
10. Ipadrama ha mga kaapi han klase an mga istorya ha baraan nga mga kasuratan pinaagi hin pagbasa hin dako han mga pulong han magkalain-lain nga katawhan dida han istorya. Siguraduha nga an pagdrama magpapakita hin kaangayan nga respeto ha baraan nga mga kasuratan.
11. Bahina an klase ngadto hin duha o hin mas damo pa nga mga grupo. Kataliwan pagrepaso han istorya ha baraan nga kasuratan, ipasurat han kada grupo an mga prinsipyo ngan mga doktrina nga gintutdo dida han istorya. Kataliwan papagsarusaliwana an mga grupo paghimangraw kun paonan-o ini nga mga tutdo naaplikar ha ira mga kinabuhi.
12. Imbitara an mga kaapi han klase pagdara hin lapis pagmarka han importante nga mga bersikulo samtang imo hira ginhihimangraw.

Pagbulig han Bag-o nga mga Kaapi

Komo magtututdo han Doktrina han Ebanghelyo, pwede ka magkaada hin higayon pagtutdo han mga kaapi nga bag-o pala ha Simbahan. An imo pagtutdo makakabulig han bag-o nga mga kaapi nga magin mabaskog ha pagtuo.

An Una nga Pangulohan nagsiring: “Kada kaapi han Simbahan kinahanglan higugmaon ngan timangnoon, labi na dida han siyahan nga pipira nga mga bulan kataliwan han bunyag. Kun an bag-o nga mga kaapi nakarawat hin tim-os nga pakigsangkay, mga higayon pagserbi, ngan an espirituhanon nga pagmangno nga nadangat ha pagtuon han pulong han Diyos, ira nai-eksperyensya an mailubon nga kakombertir ngan nagigin ‘igkasi-bungtohanon han mga baraan, ngan han panimalay han Diyos’ (Mga Taga-Efeso 2:19) (First Presidency letter, 15 May 1997).

Pagtutdo han Ebanghelyo ha Batan-on

Kun nagtututdo ka han batan-on, panumdum nga masukot nga nakinahanglan hira hin aktibo nga partisipasyon ngan mga igpapakita nga dagway han mga doktrina nga ginhihimangrawan. An imo paggamit hin mga presentasyon han *video*, mga retrato, ngan aktibidades nga ginsuhestyon ha manyuwal makakabulig han mga batan-on nga padayon nga magin interesado ha mga leksyon.

“Basi Kamo Tumuo nga hi Jesus Amo an Cristo”

Leksyon

1

Isaias 61:1–3; Joseph Smith Translation, Luke 3:4–11; John 1:1–14, 20:31

Panuyo Pag-aghat han mga kaapi han klase pagpakusog han ira mga pamatuod kan Jesucristo pinaagi hin pagtuon han Bag-o nga Tugon.

- Pangandaman**
1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Isaias 61:1–3; Joseph Smith Translation, Luke 3:4–11. Hira Isaias ngan Juan Bautista nanagna han misyon han Magtaralwas
 - b. Juan 1:1–14; 20:31. Hi Apostol Juan nagpamatuod nga hi Jesucristo “an tinuod nga kapawa.” Iya gindeklarar nga an iya panuyo ha pagsurat han iya pamatuod amo an pagbulig han iba nga “tumuo nga hi Jesus an Cristo.”
 2. Pag-andam hin kopya han *Giya nga Pagtutun-an han Kaapi han Klase ha Bag-o nga Tugon* (35682 904) para han kada tawo ha imo klase. (An purok kinahanglan nakag-order hini nga mga giya hin pagtuon komo kaparte han tinuig nga kurikulum. An kaapi han pangulohan han obispo kinahanglan maghatag hini ha ira ngadto ha pangulohan han Pandomingo nga Pangiskuwela.)
 3. Kun magamit ka han aktibidad pagkuha han atensyon, paghangyo hin pipira nga kaapi han klase pag-andam pagbasa o pagsuma hin ayon nga bersikulo ha Bag-o nga Tugon ngan pagsaysay hin halipot kun kay ano nga ito nga bersikulo in nakakaaghat o nakakabulig ha ira.
 4. Kun may ada han masunod nga mga retrato, gamita hira durante han klase: Hi Isaias Nagsurat han kan Cristo Katawo (62339 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 113) ngan Hi Juan Nagwawali ha Kamingawan (62132 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 207). Kun magamit ka han aktibidad pagkuha han atensyon, pagdara gihapon hin damo nga mga retrato nga nagpapakita han mga hitabo ha Bag-o nga Tugon, sugad han Hi Jesus Nagtatambal han Buta (62145 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 213) ngan Hi Maria ngan an Nabanhaw nga Ginoo (62186 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 233).
 5. Suhestyon ha pagtutdo: Aghata an mga kaapi han klase pagtapos han senemana nga ginpapabasa ngan pagkadto ha klase nga andam paghimangraw han ira nabasa. Ini nga pangandaman in makakabulig pagtuman han saad han Ginoo nga an tawo nga nagwawali ngan an tawo nga nakarawat pinaagi han Espiritu han kamatuoran magkakaintiendihan, ngan hira nga duha nagkakausa ngan nagrarayhak (kitaa ha D&C 50:22).
-

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

Aktibidad Pagkuha han Atensyon Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Ipakita an mga retrato nga nagpapakita hin mga hitabo ha Bag-o nga Tugon.

Hangyua an mga kaapi han klase pagpinsar bahin han masunod nga pakiana:

- Ano nga partikular nga mga istorya o mga tutdo ha Bag-o nga Tugon an nakaaghat o nakabulig ha imo?

Tagi hin usa kadali an mga kaapi han klase nga magpinsar, ngan kataliwan imbitara an kada ginsugo nga mga kaapi han klase pagbasa o pagpahalipot han ayon nga bersikulo ha Bag-o nga Tugon. Kun mayda iba nga mga kaapi nga naruruyag pagpaangbit hin ayon nga bersikulo, tuguti an pipira ha ira pagbuhat hito.

Igsumat an imo mga pag-abat bahin han pakagtutdo ngan pakagtuon han Bag-o nga Tugon yana nga tuig. Igsaysay nga an panuyo han Pagtuon han Bag-o nga Tugon yana nga tuig amo an pagbulig han mga kaapi han klase pagpakusog han ira pagtuo kan Jesucristo ngan magin mas batid han iya kinabuhi ngan misyon.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Samtang nagtututdo ka han masunod nga mga bersikulo han baraan nga kasuratan, ighimangraw kun paonan-o hira naaplikar ha adlaw-adlaw nga kinabuhi. Aghata an mga kaapi han klase pagpaangbit hin mga eksperyensya nga nasusubay ha mga prinsipyo han baraan nga kasuratan.

1. Hira Isaias ngan Juan Bautista nanagna han misyon han Magtaralwas.

Basaha ngan himangrawi an Isaias 61:1–3 ngan Joseph Smith Translation, Luke 3:4–11.

Ipakita an retrato ni Isaias nga nagsusurat bahin han katawo han Magtaralwas. Igsaysay nga mapapakusog naton an aton mga pamatuod kan Jesucristo ngan an aton pagtagad han Bag-o nga Tugon pinaagi hin pagtuon han mga pulong ni Isaias ngan han iba pa nga nanagna han misyon han Magtaralwas.

- Ano nga mga bahin han misyon han Magtaralwas an mga ginpahayag ha Isaias 61:1–2? (Ilista ha pisara an mga baton han mga kaapi han klase. An mga baton pwede maglakip hadton nakalista ha ubos.)
 - a. “Pagwali han maupay nga mga sumat ngadto ha mga maaghop” (bersikulo 1).
 - b. “Pagbagkus han mga samad an kasingkasing” (bersikulo 1).
 - c. “Pagsangyaw han kagawasan han mga bihag” (bersikulo 1).
 - d. “Paglipay hadton ngatanan nga masulub-on” (bersikulo 2).
- Paonan-o ni Jesus gintuman ini nga mga panagna? (Aghata an mga kaapi han klase paghinabi hin mga ehemplo tikang ha baraan nga mga kasuratan ngan pagpaangbit hin kalugaringon nga mga eksperyensya.)

Tagi hin duon nga ginsanglit ni Jesus ini nga bersikulo ha pagtikang han iya pagministro ha pagdeklarar nga hiya an Mesiyas (Lukas 4:16–21; kita ha leksyon 6).

Ipakita an retrato ni Juan Bautista nga nagpapasamwak ha kamingawan. Igsaysay nga hi Juan Bautista nanagna han misyon han Magtaralwas antes gud la hi Jesus nagtikang han iya mortal nga pagministro.

- Paonan-o ginsumat ni Juan Bautista an misyon han Magtaralwas? (Kita ha Joseph Smith Translation, Luke 3:4–9. Ilista ha pisara an mga baton han mga kaapi han klase. Kun waray hini nga mga bersikulo ha Paghubad ni Joseph Smith, ilita an mga panagna sugad han ginpakita ha ubos.)

- a. Pagkuha han mga sala han kalibutan (kitaa ha bersikulo 5).
 - b. Pagdara hin katalwasan ngadto han mga pagano nga nasyon (kitaa ha bersikulo 5).
 - c. Pagtirok hin urusa hadton mga nawawara (bersikulo 5).
 - d. Paghimo nga posibli an pagpasamwak han ebanghelyo ngadto ha mga Gentil (kitaa ha bersikulo 6).
 - e. Pagin kapawa hadton ngatanan nga aada ha kasisidman (kitaa ha bersikulo 7).
 - f. Pagdara hin kabanhaw han mga patay (kitaa ha bersikulo 7).
 - g. Pag-administrar hin hustisya ha ngatanan (kitaa ha bersikulo 9).
 - h. Pagkonbinsir han ngatanan nga diri maka-diyos tikang ha ira mga binuhatan nga diri maka-diyos (kitaa ha bersikulo 9).
- Paonan-o ni Jesus gintuman ini nga mga panagna? (Aghata an mga kaapi han klase paghinabi hin mga ehemplo tikang ha baraan nga mga kasuratan ngan pagpaangbit hin kalugaringon nga mga eksperyensya.)
 - Ano an imo inaabat samtang imo ginpipinsar an mga butang nga ginbuhat ni Jesus ha aton? Ano daw la an hitsura han aton kinabuhi kun waray hi Jesus magbuhat hini nga mga butang para ha aton?

2. Hi Apostol Juan nagpamatuod nga hi Jesucristo “an tinuod nga kapawa.”

Basaha ngan himangrawi an Juan 1:1–14; 20:31.

- Ano an aton mahibabaruan bahin kan Jesucristo tikang ha Juan 1:1–3, 14? (Kitaa an lista ha ubos. Tigamni nga “an Pulong” ha Juan 1:1, 14 naghingaday han Magtaralwas.)
 - a. Hiya upod han Diyos Amay “ha tinikangan” (Juan 1:1–2). Tigamni nga an misyon han Magtaralwas nagtikang ha premortal nga kalibutan, naiha pa antes hiya igin-anak ha Betlehem.
 - b. Hiya an Diyos (Juan 1:1). Igsaysay nga kun nagyayakan kita han Diyos, kaudgan naghingaday kita han Langitnon nga Amay. Lugaring, “an personahe nga kinikilala nga Jehova ha panahon han Daan nga Tugon . . . amo an Anak, nga kinikilala nga hi Jesucristo, . . . nga amo gihapon an Diyos. Hi Jesus nagtrabaho ha ubos han larang han Amay. . . . Kadam-an han mga butang nga ginsisiring ha baraan nga kasuratan nga ginbuhat han Diyos in ha tinuod ginbuhat ni . . . Jesus” (*Bible Dictionary*, “God,” 681).
 - c. Pinaagi ha iya ginpasamwak an ebanghelyo ha premortal nga kalibutan (Joseph Smith Translation, John 1:1).
 - d. Iya ginhimo an ngatanan nga butang (Juan 1:3).
 - e. Hiya an Bugtong nga Anak han Diyos ha unod (Juan 1:14; kitaa gihapon ha 1 Nephi 11:14–21). Ini nga doktrina in ginhimangrawan ha leksyon 2.
- Hi Apostol Juan nagsiring nga “kan [Jesus] in kinabuhi” (Juan 1:4). Nagpamatuod gihapon hiya nga hi Jesus “an tinuod nga lamrag, nga nakakaglamrag han ngatanan nga napakanhi ha kalibutan” (Juan 1:9). Paonan-o an Magtaralwas naghatag ha iyo hin kinabuhi ngan lamrag? (Samtang ginhihimangrawan ini nga pakiana han mga kaapi han klase, pwede ka maghingaday han Juan 8:12; 1 Taga-Korinto 15:20–22; Moroni 7:15–18, 41; D&C 88:6–14.)
- Ano an panuyo ni Juan ha pagsurat han iya pamatuod? (Kitaa ha Juan 20:31.) Ano an buot-sidngon han “pagtuo nga hi Jesus an Cristo?” (Igsaysay nga an

Cristo in Grego nga pulong, nga an buot-sidngon in ginhisoan. Kun mayda kita pamatuod nga hi Jesus amo an Cristo, maaram kita nga Anak hiya han Diyos ngan ginhisoan ngan ginpili nga magin Magtaralwas.) Paonan-o an pagtuon han Bag-o nga Tugon ha Pandomingo nga Pangiskwela yana nga tuig makakabulig pagpakusog han iyo pamatuod nga hi Jesus amo an Cristo?

- Ano an mabubuhay han tagsa-tagsa ha aton ngan komo klase nga magiyahan han Espiritu samtang nagtutuon kita han Bag-o nga Tugon? (Kitaa ha Jakobo 1:5–6; D&C 50:17–22; 88:118.)
- Paonan-o maaaplikar ha aton an mga pulong ha Juan 1:10–14, bisan kun waray pa kita ha tuna durante han mortal nga pagministro han Magtaralwas?

Hi Ansiano Thomas S. Monson nagtutdo:

“Diri naton kinahanglan magbisita ha Baraan nga Tuna para maabat nga suok hiya ha aton. Diri naton kinahanglan nga maglakat ha mga baybayon han Galilia o dida ha mga bukid han Judea nga ginlaktan ni Jesus.

“Ha tinuod nga pag-abat, ngatanan makakaglakat ha ginlaktan ni Jesus kun, an iya mga pulong aada ha aton mga im-im, an iya espiritu aada ha aton mga kasingkasing, ngan an iya mga tutdo aada ha aton mga kinabuhi, naglalakaton kita ha mortalidad” (ha Conference Report, Apr. 1974, 70; o *Ensign*, May 1974, 48).

Pangatapusan

Pagpamatuod kan Jesucristo ngan ipahibaro an imo mga pag-abat bahin han pakakilala ha iya pinaagi han pagtuon han Bag-o nga Tugon.

Pagpatapod ha mga kaapi han klase nga an ira mga pamatuod han Magtaralwas in madugang samtang nangingita hira han giya han Espiritu ha ira pagtuon han Bag-o nga Tugon ngan samtang napartisipar hira ha mga himangrawon ha klase. Aghata hira paggamit han *Giya nga Pagtutun-an han Kaapi han Klase han Bag-o nga Tugon* samtang nagtutuon hira han baraan nga mga kasuratan ha pangandaman ha kada pagklase.

Kadugangan nga Ideya hin Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda ha plano han ginsuhestyon nga leksyon. Pwede mo gamiton an usa o duha hini nga mga ideya komo kaparte han leksyon.

1. Panan-aw han Bag-o nga Tugon

Imbitara an mga kaapi han klase pagpali ha mga Sulod nga paypay han Bibliya ngan pagrepaso han mga ngaran han 27 nga mga libro ha Bag-o nga Tugon. Igsaysay nga an Bag-o nga Tugon mababahin ngadto hin upat kaparte (pwede mo ilista ini ha pisara):

- a. An mga Ebanghelyo (Mateo, Markos, Lukas, ngan Juan), nga mga rekord ngan testigo han kinabuhi, misyon, ngan mga tutdo ni Jesucristo.
- b. An libro han mga Buhay, nga istorya han pagministro han mga Apostoles kahuman han kamatay ngan Kabanhaw ni Jesus. Ini nga libro natutok han mga buhat ni Pedro ha mga Judeo ngan buhat ni Pablo ha mga Gentil.
- c. An mga surat ni Pablo ngan han iba pa nga mga mangulo han Simbahan, nga ginsurat pagtugon ngan pag-usa han mga Baraan han ira takna.
- d. An padayag han Ginoo kan Apostol Juan didto ha Isla han Patmos.

2. Pasalida hin *video*

Kun may ada han *Family Home Evening Video Supplement 2* (53277), pwede nimo ipasalida an lima kaminuto nga parte “What Think Ye of Christ?” Gamita an pasalida ha pagpakilala han Bag-o nga Tugon ngan ha paghatag hin duon han importansya han pagkaada hin pamatuod nga hi Jesus an Cristo.

Kun may ada han *New Testament Video Presentations* (53914), pwede nimo liwat ipasalida an duha kaminuto nga parte han, “The Message of the New Testament.”

3. “Hiya . . . in ginpadara pagtestigo hito nga Lamrag” (Juan 1:8)

Ipabasa ha kaapi han klase an Juan 1:6–8.

- Hin-o an tawo nga ginhisgotan hini nga mga bersikulo? (Juan Bautista.) Ano an iya misyon? (Kita ha Juan 1:8.) Paonan-o kita, sugad kan Juan, “makakagdara hito nga Lamrag?”

“Gindapadako han Akon Kalag an Ginoo”

Lukas 1; Mateo 1

Panuyo

Pagbulig han mga kaapi han klase nga mapadukwag an durudako nga pagtuo kan Jesucristo pinaagi han pagtuon han mga kinabuhi nira Elisabet, Sakarias, Juan Bautista, Maria, ngan Jose.

Pangandaman

1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Lukas 1:5–25, 57–80. An anghel nga hi Gabriel nagpakita kan Sakarias ngan nasiring nga, ha kabatunan han pag-ampo, an asawa ni Sakarias, hi Elisabet, mag-aanak hin lalaki. Ini nga anak, nga pagngangaranan hin Juan, in mag-aandam han mga tawo para han Ginoo. Hi Sakarias nagduda han mga pulong ni Gabriel ngan nagin ngula. Hi Elisabet nagpanamkon ha iya tigurang nga edad, ngan hi Juan natawo. Hi Sakarias nagpakita hin bag-o nga pagtuo samtang nananagna hiya han misyon ni Juan.
 - b. Lukas 1:26–56; Mateo 1:18–25. An anghel nga hi Gabriel nagsusumat kan Maria nga magigin nanay hiya han Anak han Diyos. Hira Maria ngan Elisabet nagrayhak han notisya han pag-abot han Magtaralwas. Hi Jose nahibaro nga hi Maria manganganak han Magtaralwas.
2. Kun may ada han masunod nga mga retrato, gamita hira durante han leksyon: Hi Juan Nagwawali ha Kamingawan (62132 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 207) ngan An Pagpasabot: An Anghel nga hi Gabriel Nagpakita kan Maria (Pakete han Sining han Ebanghelyo 241).
3. Suhestyon ha pagtutdo: Kun an tawo nagtututdo pinaagi han gahum han Espiritu Santo, an gahum han Espiritu Santo nagdadara han mensahe ngadto han mga kasingkasing han katawhan (kitaa ha 2 Nephi 33:1). An pag-abat han impluwensya han Espiritu nagpapakusog han mga pamatuod han mga kaapi han klase, han ira gugma han Ginoo ngan ha kada tagsa, ngan han ira pagkomitir ha matadong nga pag-ukoy. Mainampuon nga tagda kun ano an imo mabubuhat pag-imbatar han Espiritu durante han kada leksyon. (kitaa ha mga paypay [v–vi] dida hini nga manyuwal.)

**Ginsuhestyon
para Kaupayan
han Leksyon**

Aktibidad Pagkuha
han Atensyon

Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Pakianhi an mga kaapi han klase han masunod nga mga pakiana:

- Kun igkikita ka hin hin-o man ha Bag-o nga Tugon labot kan Jesus, hin-o an imo karuyag igkita? Kay ano nga karuyag mo igkita ito nga tawo?

Kataliwan makabaton han mga pakiana an pipira nga mga kaapi han klase, igsaysay nga kaudgan nabubutong kita ha matadong nga katawhan tungod nga nagsusunod hira han Magtaralwas ngan nagpapamatuod ha iya. Samtang nga mas nakikilal-an gihapon naton ini nga katawhan, mas nakikilal-an gihapon naton hi Jesucristo. Ini nga leksyon naghihimangraw hin damo nga katawhan nga an matadong nga mga ehemplo makakabulig ha aton ha pagigin mas suok ha iya.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Samtang nagtututdo ka han masunod nga mga bersikulo han baraan nga kasuratan, himangrawi kun paonan-o hira naaplikar ha adlaw-adlaw nga kinabuhi. Aghata an mga kaapi han klase pagpaangbit hin mga eksperyensya nga nasusubay ha mga prinsipyo han baraan nga kasuratan. Tungod nga magigin makuri nga igpakiana an ngatanan o an kada puntos ha leksyon, mainampuon nga pilia adton pinakamaupay nga makakatapo han mga panginahanglan han mga kaapi han klase.

1. Hi Juan Bautista in natawo ngadto kan Elisabet ngan Sakarias.

Himangrawi an Lukas 1:5–25, 57–80. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa hin dako han mga pinili nga bersikulo.

- Paonan-o ginhisgotan hira Elisabet ngan Sakarias ha baraan nga mga kasuratan? (Kitaa ha Lukas 1:6–9.)
- Ano nga bendisyon an gin-inampuon nira Elisabet ngan Sakarias? (Kitaa ha Lukas 1:7, 13.) Ha katapusan paonan-o ini nga pag-ampo nabaton? (Kitaa ha Lukas 1:11–13, 24–25. Tagi hin duon nga hira Sakarias ngan Elisabet nag-inampuon siguro hin damo nga katuigan nga mabendisyonan hira hin anak. Lugaring, an Langitnon nga Amay waray maghatag hini nga bendisyon ha ira ngada han tama nga takna nga matuman an iya mga panuyo.) Paonan-o kita magpapabilin nga matinumanon ngan likayan an kahulop ha takna nga an aton tim-os nga mga pag-ampo waray dayon kabaton ha paagi nga karuyag naton?
- Ano an ginpanagna ni Gabriel bahin han misyon ni Juan? (Kitaa ha Lukas 1:14–17. Ipakita an retrato ni Juan nga nagwawali ha kamingawan, ngan sumaha an mga panagna ni Gabriel ha pisara. Ighimangraw an buot-sidngon han panagna, kun paonan-o hi Juan nagtuman ha ira, ngan kun paonan-o kita makakagsunod han ehemplo ni Juan dida hito nga mga butang.)
 - a. Kan Juan “pababalikon [an damo nga katawhan] ha Ginoo nga ira Diyos” (Lukas 1:16).
 - b. Iya “pababalikon an mga kasingkasing han mga amay ha mga anak” (Lukas 1:17).
 - c. Iya “pababalikon . . . an malinarison ha kaaram han mga matadong” (Lukas 1:17).
 - d. Iya “pag-aandamon in mga tawo nga andam ha Ginoo” (Lukas 1:17).

Tigamni: Hi Juan Bautista “an pinakamaupay nga nagkakapot han Pagkasaserdote nga Aaron ha ngatanan nga historya” (*Bible Dictionary*, “John the Baptist,” 714). Pwede nimo ihimangraw kun paonan-o an nahiuna nga bahin han misyon ni Juan maaaplikar ha mga kaapi han klase nga nagkakapot han Pagkasaserdote nga Aaron.

- Ano an nahitabo kan Sakarias han magduda hiya han mga pulong han anghel? (Kitaa ha Lukas 1:18–29.) Paonan-o an mga kiwa ni Sakarias nagpakita han iya bag-o nga pagtuo kahuman han katawo ni Juan? (Kitaa ha Lukas 1:59–63. Hiya ngan hi Elisabet nagngaran han ira anak nga Juan, komo pagsunod han mando han Diyos kontra han pagsunod han hin-araan nga tradisyon.)
- Samtang nananagna hi Sakarias bahin han misyon han iya anak, nag-istorya gihapon hiya han kasalbaran, katalwasan, paghugas han mga sala, may pagpaid nga kalooy, ngan kalamrag (Lukas 1:68–79.) Hin-o an iya ginhihingadayan han magyakan hiya hini nga mga butang? (Jesucristo.) Imbitara an kaapi han klase pagbasa ha Juan 1:6–9. Pagpamatuod nga sugad kan Juan Bautista, kinahanglan itutok naton an aton serbisyo pagbulig han iba nga dumangop kan Cristo.
- Kahuman ig-anak hi Juan, nagdako hiya ngan “nagtikakusog ha espiritu” (Lukas 1:80). Ha iyo paghuna-huna kay ano nga kinahanglan ni Juan magtikakusog ha espiritu nga makagtuman han iya misyon? Ano an aton mabubuhat ha pagpakusog ha espiritu?

2. Nahibaro hira Maria ngan Jose nga hi Maria in magigin nanay han Anak han Diyos.

Basaha ngan himangrawi an mga pinili nga bersikulo tikang ha Lukas 1:26–56 ngan ha Mateo 1:18–25. Ipakita an retrato han Pagpasabot.

- Ano an hinbaruan ni Maria han Anghel nga hi Gabriel? (Kitaa ha Lukas 1:26–33.) Kay ano nga kinahanglan han Magtaralwas magin anak han mortal nga nanay ngan imortal nga Tatay?

Ha paghingaday kan Jesucristo, hi Ansiano Bruce R. McConkie nagtutdo:

“An Diyos an iya Tatay, nga tikang hin Personahe nga Imortal . . . iya nasunod an gahum han imortalidad, nga amo an gahum han waray katapusan nga pag-ukoy; o, pagkaada hin pagpili nga mamatay, amo ito an gahum pagbuhat utro ha imortalidad, kataliwan pag-ukoy ha waray katapusan nga diri na utro mamatay. . . .

“ . . . Hi Maria an iya nanay, kun diin ha mortal nga babaye . . . iya nasunod an gahum han mortalidad, nga amo an gahum hin kamatay. . . .

“Tungod adto hini nga . . . paghalo han diyosnon ngan han mortal ha usa nga tawo, nga an aton Magtaralwas nakahimo han waray katubtuban ngan waray katapusan nga pagbayad-sala. Tungod nga an Diyos an iya Tatay ngan hi Maria an iya nanay, nagkaada hiya gahum nga mabuhi o mamatay, sugad han iya ginpili, ngan ha pagtubyan han iya kinabuhi, mayda niya gahum pagbawi hito hin utro, ngan kataliwan, ha paagi nga diri naton abot pag-intiende, pagpaabot han epekto hito nga pagkabanhaw ha ngatanan nga katawhan nga basi an ngatanan bumuhat tikang ha mga lubnganan” (*The Promised Messiah* [1978], 470–71).

- Ano an aton mahibabaruan bahin kan Maria tikang ha iya mga pakig-istorya han anghel ngan kan Elisabet? (Kitaa ha Lukas 1:26–38, 45–49; kitaa gihapon ha Alma 7:10. Sumaha an mga baton han mga kaapi han klase ha pisara. Kun

nagtututdo ka han mga batan-on, pwede nimo igsuhestyon nga tagdon nira hi Maria nga ehemplo hin matadong nga batan-on nga babaye.)

- a. Hi Maria nagkaada grasya han Diyos (Lukas 1:28, 30). Ano an buot-sidngon hin pagkaada grasya han Diyos? Ha ano pa nga mga surok an pipira nga mga tawo namimiling hin grasya? Paonan-o an pamiling grasya tikang hini nga iba nga mga surok nakakagpakuri hin pagkaada grasya han Diyos?
 - b. Hi Maria takos nga maada ha iya an Ginoo (Lukas 1:28). Ano an aton mabubuhay nga magin takos hini nga bendisyon?
 - c. Hi Maria in mapainubsanon ngan masunod ha kabubut-on han Diyos (Lukas 1:38, 48). Kay ano nga importante ha aton nga magsunod ha kabubut-on han Diyos? Paonan-o kita magigin mas mapainubsanon ngan masunod?
 - d. Hi Maria nagrayhak han iya Magtaralwas (Lukas 1:47). Paonan-o kita magrayhak ha Magtaralwas?
- Kay ano nga hi Elisabet ngan an iya iginbuburod nga anak nagrayhak han magbisita hi Maria? (Kitaa ha Lukas 1:39–44; kitaa gihapon ha Lukas 1:15. Tagi hin duon nga usa han panguna nga mga pinapapelan han Espiritu Santo amo an pagpamatuod kan Jesucristo.) Samtang kaangayan, pagsumat bahin kun paonan-o an Espiritu Santo nagbulig ha imo nga makatagamtam han pamatuod kan Jesucristo, ngan imbitara an iba nga magbuhay hin pareho.
 - Paonan-o natesting an gugma ni Jose kan Maria? (Kitaa ha Mateo 1:18.) Paonan-o hi Jose nagbaton han iya paghibaro nga hi Maria may iginbuburod? (Kitaa ha Mateo 1:19. Tagi hin duon nga subay han balaud, pwede ni Jose akusahan hi Maria hin pagtalapas han kauyonan han kasal ngan dad-on hiya ha pagbista ha publiko. An sugad nga pagbista pwede magresulta hin sentensya nga kamatayon. Pero imbis nga magbuhay hini, nagdesisyon hiya pagbuhi kan Maria hin pribado tikang ha kontrata han kasal.)
 - Paonan-o an Langitnon nga Amay bumulig kan Jose pagkarawat han kahimtang ni Maria ngan pag-andam para han iya kalugaringon nga mga responsabilidad? (Kitaa ha Mateo 1:20–23.) Ano an ginbuhay ni Jose komo baton hini nga inop? (Kitaa ha Mateo 1:24–25.) Ano an ginpapahayag hini nga baton bahin han iya kinaiya?

Pangatapusan

Imbitara an kaapi han klase pagbasa ha Lukas 1:46. Igsaysay nga dida hini nga bersikulo, an pulong nga *ginpadako* naghihingaday han mga paningkamot ni Maria pagdayaw han Ginoo ngan pagbulig han iba nga makita an iya kagamhanan.

- Paonan-o an mga ehemplo nira Elisabet, Sakarias, Juan Bautista, Maria, ngan Jose nakabulig ha imo nga makita an kagamhanon han Magtaralwas ngan nagdugang han imo pagtuo ha iya? Paonan-o naton mabubuligan an iba pagdugang han ira pagtuo kan Jesucristo?

Ipahibaro an imo pagpasalamat para han matadong nga mga ehemplo nira Elisabet, Sakarias, Juan Bautista, Maria, ngan Jose. Pagpamatuod han mga kamatuoran nga iyo ginhimangraw.

**Kadugangan nga
mga Ideya hin
Pagtutdo**

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon.

“Basi ka gud sumabut han kamatuoran han mga butang” (Lukas 1:4)

- Ginpahanungod ni Lukas an iya pamatuod ha tawo nga an ngaran hi Teopilo (Lukas 1:3). Ano an panuyo ni Lukas ha pagsurat han iya pamatuod? (Kitaa ha Lukas 1:3–4. Para mabuligan hi Teopilo nga sumabot han kamatuoran han mga butang nga tapos na gintutdo.) Paonan-o ka ginpakusog samtang nabati ka han iba nga nagpapamatuod han kilala nga mga doktrina ngan kinikilala hin maupay nga mga istorya ha baraan nga kasuratan?

“Natawo ha Iyo . . . an Magtaralwas”

Leksyon 3

Lukas 2; Mateo 2

Panuyo Pag-aghat han mga kaapi han klase paglipay ha katawo ni Jesucristo ngan magsunod han ehemplo nga iya ginpakita ha iya kabatan-on, “ha pagtikauswag ha kinaadman ngan kahitaas, ngan ha grasya ha Diyos ngan tawo” (Lukas 2:52).

- Pangandaman**
1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Lukas 2:1–7. Hi Jesucristo in natawo.
 - b. Lukas 2:8–39. An mga anghel ngan kadam-an pa nga iba nagrayhak han katawo ni Jesus.
 - c. Mateo 2. An mga mago nga tikang ha sinirangan nagbisita kan Jesus ngan naghatag ha iya hin mga regalo. Hi Herodes, umabat hin katarhog han katawo han Hadi han mga Judeo, nagmando nga pamatayon an ngatanan nga kabataan nga nag-iidad hin duha katuig ngan marumanghod nga nangungukoy ha Betlehem ngan ha paghigrani nga mga lugar. An anghel han Ginoo naglarang kan Jose nga pumalagiw ha Egipto upod kan Maria ngan Jesus ngan ha urhi bumalik ha Israel upod nira.
 - d. Lukas 2:40–52. Ha paggiya han Amay, hi Jesus tinubo ngan nag-andam ha iya kabatan-on para han iya pagministro.
 2. Kadugangan nga barasahon: Joseph Smith Translation, Matthew 3:24–26; 1 Nephi 11:1–23; Helaman 14:1–8; 3 Nephi 1:4–21; 27:13–16; Doctrine and Covenants 93:11–20.
 3. Kun may ada han masunod nga materyales, gamita hira durante han leksyon:
 - a. “Luke II,” unom kaminutos nga parte tikang ha *New Testament Video Presentations* (53914).
 - b. An mga retrato *No Room at the Inn* (62115); An Katawo ni Jesus (62116 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 200); An Pagkatawo (62495 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 201); An Pagpasamwak han Katawo ni Jesucristo ngadto han mga Magmarangno hin mga Karnero (62117 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 202); An mga Mago (62120 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 203); An Pagkalagiw ngadto ha Egipto (62119 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 204); An Bata nga hi Jesus ha Templo (62500 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 205); An Pagkabata ni Jesucristo (62124 904; Pakete han sining han Ebanghelyo 206); ngan Hi Jesus ngan an Iya Nanay (Pakete han Sining han Ebanghelyo 242).
 4. Suhestyon ha pagtutdo: Gamita an angay nga mga retrato ngan mga pasalida han *video* pag-imbatar han Espiritu, pagdugang hin pagkaiba-iba ha mga leksyon, ngan pagbulig han mga kaapi han klase panumdum han mga istorya ha baraan nga kasuratan nga ira ginhihimangrawan.

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

Aktibidad Pagkuha
han Atensyon

Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Ilista an masunod nga mga tawo ha pisara: *paramangno hin karnero, Simeon, mga mago tikang ha sinirangan, Herodes, tawo ha pahuwayan, Ana, an Anghel, Maria.*

Basaha an masunod nga mga baton han katawo ni Jesucristo. Hangyua an mga kaapi han klase pagpadis han baton han angay nga tawo:

1. Nagbiyahe ako hin hirarayo pamiling ha iya, naghatag ha iya hin mga regalo, ngan nagsamba ha iya. (Mga mago tikang ha sinirangan; Mateo 2:1–2, 9–11.)
2. Waray ako maghatag ha iya hin lugar. (An tawo ha pahuwayan; Lukas 2:7.)
3. Ha pakakarawat han testigo tikang ha Espiritu Santo, kinarawat ko an bata ha akon mga butkon ngan nahibaro nga mapatay ako ha kamurayaw. (Simeon, Lukas 2:25–32.)
4. Nagsiring ako, “Maghimaya an Diyos ha kahitas-an, ngan ha tuna an kamurayaw ha mga tawo nga iya nalilipayan.” (An anghel; Lukas 2:13–14.)
5. Lumakat ako dayon pagkita ha iya. (An magbarantay han karnero; Lukas 2:15–16.)
6. Nabaraka ako ngan nagsari pagpatay ha iya. (Herodes; Mateo 2:3–4, 16.)
7. Kahuman paghikit-i ha iya ha templo, nagdayeg ako hin pagpasalamat ngan nagpasarang han balita han iya katawo. (Ana; Lukas 2:36–38.)
8. Pinamalandong ko ha akon kasingkasing an hitabo. (Maria; Lukas 2:19.)

Hangyua an mga kaapi han klase pamalandong han masunod nga mga pakiana durante han leksyon:

- Paonan-o ka mabaton ha istorya han katawo han Magtaralwas? Paonan-o ka mabaton han iya kinabuhi, kamatay, pagbayad-sala, ngan pagkabanhaw?

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Samtang nagtututdo han masunod nga mga bersikulo ha baraan nga kasuratan, buligi an mga kaapi han klase pag-intiendi kun kay ano nga sadang kita magrayhak ha katawo han Magtaralwas. Ihimangraw an mga paagi pagsunod han ehemplo nga iya ginpakita han batan-on pa hiya.

1. Natawo hi Jesucristo.

Basaha ngan himangrawi an Lukas 2:1–7. Ipakita an pipira han mga retrato nga ginlista ha “Pangandaman” nga seksyon.

- Hi Jesus may himaya upod an Langitnon nga Amay “antes an kalibutan” (Juan 17:5). Iya ginhimo an kalangitan ngan an tuna (Mosiah 3:8). Komo Jehova, iya ginpadayag an mga kasugoanan ngan mga kamatuoran han ebanghelyo ngadto ha mga propeta han Daan nga Tugon (3 Nephi 15:2–5). Kay ano nga hi Jesus kumanhi ha tuna? (Kitaa ha 3 Nephi 27:13–16.)

- Ano an mga kahimtang han katawo ni Jesus? (Kitaa ha Lukas 2:7.) Paonan-o ini nga mga hitabo nagdadagway han iya mortal nga pagministro ngan han iya pagbayad-sala nga sakripisyo? Ha ano nga mga paagi an katawhan yana nariwa paghatag hin lugar para han Magtaralwas ha ira kinabuhi? Ano an aton mabubuhat paghatag hin lugar ha iya ha aton mga kinabuhi?

2. An mga anghel ngan kadam-an pa nga iba nagrayhak ha katawo ni Jesus.

Himangrawi an Lukas 2:8–39. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa hin dako han pinili nga mga bersikulo. Ipakita an pipira nga mga retrato nga ginlista ha “Pangandaman” nga seksyon.

Kun imo ginagamit an pasalida han *video* nga “Luke II,” ipasalida ito yana.

- Ano an ginsiring han mga anghel samtang ira ginpapasabot an katawo ni Jesus? (Kitaa ha Lukas 2:13–14.) Paonan-o ni Jesus ginhimaya an Amay? Paonan-o hiya nagdara hin kamurayaw ngan maupay nga panhitabo ha ngatanan nga katawhan ngan ha imo ngahaw kalugaringon? Paonan-o naton ipapakita an aton pasalamat ha Diyos para han regalo han iya Anak?
- Ano an ginbuhat han mga magbarantay han karnero kataliwan nira kumita han katatawo pa la nga Magtaralwas? (Kitaa ha Lukas 2:17–18.) Ano an aton mabubuhat pagsunod han ira ehemplo? Imbitara an mga kaapi han klase pagpinsar hin usa nga tawo nga ira mapapaangbitan han ira pamatuod han Magtaralwas.
- Ano an ginbuhat ni Maria kataliwan han katawo ni Jesus ngan han pagbisita han mga magbarantay han karnero? (Kitaa ha Lukas 2:19.) Ano an ginpapadayag hini bahin kan Maria? Kay ano nga importante an paghatag hin panahon pagmayuyo ngan pamalandong han sagrado nga mga eksperyensya?
- Paonan-o hi Simeon ngan Ana nagin andam pagkita han bata nga hi Jesus? (Kitaa ha Lukas 2:25–26, 37.) Paonan-o hira nagbaton han pakakita nira ha iya? (Kitaa ha Lukas 2:27–35, 38.) Ano an aton mahihibaruan bahin han Magtaralwas tikang han ira mga panagna?

3. An mga Mago umabot pagsamba han bata nga Jesus. Hi Herodes nag-iparatay ha iya.

Basaha ngan himangrawi an pinili nga mga bersikulo tikang ha Mateo 2. Ipakita an pipira han mga retrato nga ginlista ha “Pangandaman” nga seksyon.

- Kay ano nga an “mga mago tikang ha sinirangan” nagbiling kan Jesus? (Kitaa ha Mateo 2:1–2.) Ano an ira ginbuhat han paghitad-i nira ha iya? (Kitaa ha Mateo 2:11. Tigamni nga han paghitad-i na nira kan Jesus, “batan-on na hiya in, “batan-on” na, diri katatawo pala nga puya.) Ano nga mga gasa an aton maihahalad ha Ginoo?
- Kay ano nga karuyag ni Herodes hiagian hi Jesus? (Kitaa ha Mateo 2:3–6, 13. Nabaraka hiya, ngan karuyag niya patayon hi Jesus.) Kay ano nga an katawo ni Jesucristo nakapabaraka han hadi? (Kitaa ha Mateo 2:2, 6. Subay ha panagna, hi Jesus maghahadi ha Israel.)
- Paonan-o hi Jesus napanalipdan tikang kan Herodes? (Kitaa ha Mateo 2:13–15.) Paonan-o hi Jose nakasabot kun san-o mabalik ha Egipto? (Kitaa ha

Mateo 2:19–23.) Ha iyo pagpinsar kay ano nga kumarawat hi Jose hini nga paggiya tikang ha Diyos? Ano an mabubuhat han mga tatay ngan mga nanay yana para makakarawat hin padayag bahin han ira mga pamilya? Paonan-o an Diyos nagbulig ha imo samtang nangingita ka han iya paggiya para han imo pamilya?

4. Giniyahan han Amay, hi Jesus nag-andam ha iya kabatan-on para han iya pagministro.

Basaha ngan himangrawi an Lukas 2:40–52. Ipakita an pipira han mga retrato nga ginlista ha “Pangandaman” nga seksyon. Igsaysay nga hira Jose ngan Maria ngan iba pa nga matinumanon nga mga Judeo kada tuig nga nagseselebrar han Piyesta han Pesach ha Jerusalem. Sugad han nabatasanan, hi Jesus umupod ha ira han pag-edad niya hin 12 anyos (Lukas 2:41–42).

- Kataliwan han pagselebrar han Pesach ha Jerusalem, hi Maria ngan Jose nagtikang han ira pagbiyahe pabalik ha Nasaret han masabtan nira nga an dose anyos nga hi Jesus diri nira kaupod (Lukas 2:43–45). Ha katapusan diin na nira hiya hitad-i? (Kitaa ha Lukas 2:46.) Kun an imo mga kag-anak o mga hinigugma diri maaram kun nakain ka, makakatapod ba hira nga nagbubuhat ka han mga butang nga makalipay han imo Langitnon nga Amay?
- An Paghubad ni Joseph Smith han Lukas 2:46 nasiring nga an mga tawo ha templo namamati kan Jesus ngan namamakiana ha iya. Ano an ginpapadayag hini bahin han kabatan-on ngan paghag-id ni Jesus?
- Han paghitad-i kan Jesus nira Maria ngan Jose, hi Maria nagsiring ha iya, “An imo amay ngan hi ako mabidoon ha pagpinamiling ha imo” (Lukas 2:48). Hin-o an iya ginhihingadayan han iya pagsiring “an imo amay”? (Hi Jose.) Paonan-o hi Jesus nagbaton han kaburong ni Maria? (Kitaa ha Lukas 2:49.) Hin-o an ginhihingadayan ni Jesus han hiya magsiring “ha bagay han akon amay”? (Langitnon nga Amay.) Ano an ginsusumat hini ha aton bahin han pag-intiendi han batan-on nga Jesus han iya kapinili nga misyon?
- Komo batan-on, paonan-o ni Jesus gintratar hira Maria ngan Jose? (Kitaa ha Lukas 2:51. Bisan pa kun hiya Anak han Diyos, nasasakop hiya han iya nanay ngan ni Jose.) Ano an aton mahihibaruan bahin hini nga ehemplo?
- Komo batan-on, hi Jesus “nagtikauswag ha kinaadman ngan kahitaas, ngan ha grasya ha Diyos ngan ha mga tawo” (Lukas 2:52). Ha iba nga mga pulong, umuswag hiya ha kabaltok, ha panlawas, ha espiritwal, ngan ha pagadara han katawhan. Ano an pipira nga eksakto nga mga butang nga mabubuhat naton pagtubo ha kabaltok, panlawas, espiritwal, ngan pagdara han katawhan?
- Igsaysay nga dida han iya pangandaman nga magin aton Manurubos, hi Jesus waray kumarawat dayon han ngatanan nga kabaltok, gahum, kinaadman, ngan himaya. Iya nakarawat ini nga mga butang pinaagi han talagudti la nga grasya ha kada panahaon (kitaa ha D&C 93:11–17). Paonan-o ini nga kamatuoran maaaplikar ha aton? (Kitaa ha D&C 93:18–20.)

Pangatapusan

Pagpamatuod han mga kamatuoran nga imo ginhimangraw dida hini nga leksyon. Aghata an mga kaapi han klase pagrayhak ha katawo han Magtaralwas ngan pagsunod han ehemplo nga iya ginpakita ha iya kabatan-on.

**Kadugangan
nga mga Ideya
hin Pagtutdo**

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton an usa o duha hini nga mga ideya komo kaparte han leksyon.

1. “Ngan hi Maria nagtipig hini ngatanan nga mga bagay, ngan ginpamalandong niya ha iya kasingkasing” (Lukas 2:19).

Samtang naghihimangraw ka han kan Maria matinahuron nga pagbaton ha katawo ni Jesus, pag-imbatar hin iroy pagsumat han iya mga inabat kataliwan matawo an usa han iya mga anak.

2. Aktibidad han batan-on

Pili hin lima nga importante nga mga bersikulo ha baraan nga kasuratan tikang ha leksyon, ngan itutdo ha mga kaapi han klase an mga sulod han kada bersikulo. Kataliwan ipasara ha mga kaapi han klase an ira mga Bibliya. Hatag hin mga paabat nga magtutugway ha mga kaapi han klase ngadto ha mga bersikulo ha baraan nga kasuratan nga imo ginrepasso, nahatag hin pulong ha kada paabat basi waray pagduda kun hain nga bersikulo an imo ginhihingadayan. (Pananglitan, pwede ka sumiring, “Ini nga bersikulo mayda pulong han mga anghel hin pagdayaw han Diyos han matawo hi Jesus.” An posibli la nga baton amo an Lukas 2:14.) Kataliwan nimo pagbasa han paabat, ipaabre ha mga kaapi han klase an ira mga Bibliya ngan ipabiling an tama nga bersikulo. Gamita ini nga aktibidad komo paagi nga mahibaro hin dugang han mga bersikulo ha baraan nga kasuratan kontra hin paisan-isan. Ayaw pagtratar hin maiha hito.

“Andama an Pag-aagian han Ginoo”

Mateo 3–4; Juan 1:35–51

Panuyo Pag-aghat han mga kaapi han klase nga mas humarani ha Magtaralwas pinaagi hin pagbasul han ira mga sala, pagtuman han ira mga kauyonan ha bunyag, ngan pag-ato han sulay.

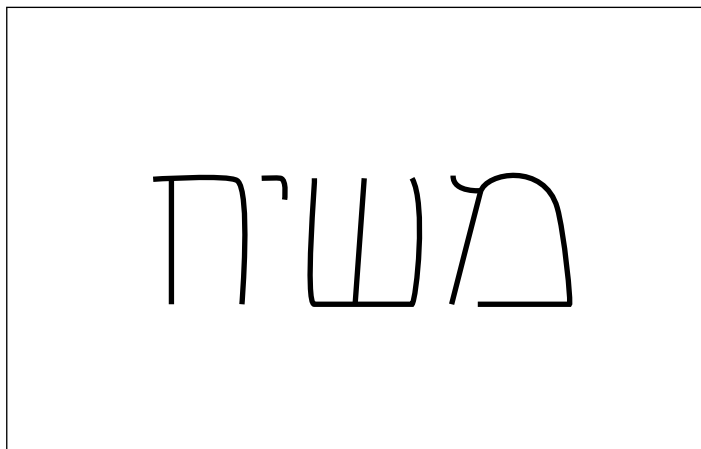
Pangandaman

1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Mateo 13:1–12. Hi Juan Bautista nagpapasamwak han pagbasul ngan nagbubunyag, nag-aandam han pag-aagian han Ginoo Jesucristo.
 - b. Mateo 3:13–17. Hi Jesus ginbunyagan ni Juan Bautista.
 - c. Mateo 4:1–11. Napirdi ni Jesus an mga sulay ni Satanas ha kamingawan.
 - d. Juan 1:35–51. An pipira han mga disipolo ni Juan Bautista nagdesisyon pagsunod kan Jesus.
2. Kadugangan nga barasahon: Markos 1:1–13; Lukas 3:1–22; 4:1–14; Juan 1:19–34; 2:1–25; 2 Nephi 31.
3. Kun may ada hini nga mga retrato, gamita hira durante han leksyon: Hi Juan Nagwawali ha Kamingawan (62132 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 207) ngan Hi Juan Bautista Nagbubunyag kan Jesus (62133 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 208).
4. Suhestyon ha pagtutdo: Gamita hin listo an oras han klase. Planoha kun ano an imo ighihimangraw ngan kun pira kaoras an imo gagamiton ha kada parte han leksyon, pero tuguti nga an Espiritu maggiya ha imo. Ayaw pagtimaha an mahinungdanon nga himangrawon basi la mahuman an bug-os nga leksyon. Mas importante nga mahibaruan ngan maabat an Espiritu han mga kaapi han klase kontra hin paghimangraw han kada punto han leksyon.

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

Aktibidad Pagkuha han Atensyon Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Isurat an masunod ha pisara, ngan pakianhi an mga kaapi han klase kun maaram hira han ginsisiring hito:

Igsaysay nga ini in Hebreo nga pulong nga *Mesiyas*, nga an buot-sidngon ginhisoon. An mga Judeo naghinulat hin ginatos-gatos katuig para han pag-abot han Mesiyas, nga hiya, subay han panagna, an magigin ira ginhisoon nga Hadi ngan Tagapagluwas. An Greko nga pulong han *Mesiyas* amo an Cristo. Hi Jesucristo amo an maiha na nga ginhihinulat nga Mesiyas, ngan hi Juan Bautista amo an propeta nga ginpadara pag-andam han iya pag-aagian.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Himangrawi kun paonan-o an mga tutdo ha masunod nga mga bersikulo ha baraan nga kasuratan makakabulig ha aton nga mas maharani han Magtaralwas. Tungod nga magigin makuri an ngatanan igpakiana o tagdon an kada nga punto han leksyon, mainampuon nga pilia adton pinakamaupay nga makakatapo han mga panginahanglan han mga kaapi han klase.

1. Hi Juan Bautista nag-aandam han pag-aagian han Ginoo Jesucristo.

Basaha ngan himangrawi an Mateo 3:1–12. Ipakita an retrato ni Juan Bautista nga nagwawali, ngan ipaangbit an masunod nga impormasyon han hitabo ha imo kalugaringon nga mga pulong:

Ginatos-gatos katuig antes matawo hi Juan, damo nga mga propeta an nakakita ha ira inop han iya pagministro ngan nagpamatuod han iya kamakaret komo usa nga mag-aandam han pag-aagian han Mesiyas (Isaias 40:3; 1 Nephi 10:7–10). Ha pangandaman han pagministro ni Juan, an anghel nga hi Gabriel nagpasabot han tiabot nga katawo ni Juan (Lukas 1:13–19). Hi Sakarias nagpanagna ha adlaw han pagngaran ngan pagtori kan Juan (Lukas 1:67–79), ngan an anghel nagordin han walo kaadlaw an edad nga hi Juan (sobra duha kabulan an edad) para han iya misyon (D&C 84:27–28). An pinakahataas nga pangasoy han kamakaret ni Juan in nagtikang ngahaw han Magtaralwas nga nagsiring, “Waray usa nga igin-anak han babaye nga mas makaret nga propeta kontra kan Juan Bautista” (Lukas 7:28).

Hi Juan igin-anak unom kabulan antes kan Jesus. Waray kaiha tikang pag-anakan kan Jesus, hi Herodes, ha pakaabat hin pagtarhog tungod hin pagpasabot nga in bag-o nga hadi han mga Judeo igin-anak, “pinanmatay an ngatanan nga kabataan nga gin-anak ha Betlehem, ngan ha ngatanan nga higrani hito, tikang hin duha katuig an edad ngan ubos” (Mateo 2:16). Para mapanalipdan hi Jesus, an anghel nagpakita kan Jose ha inop ngan naglarang ha iya nga dad-on hi Jesus ngan Maria ha Egipto (Mateo 2:13–15). Para mapanalipdan hi Juan, “ginsugo ni

Sakarias hi [Elisabet] nga dad-on hi Juan ha kabugkiran, diin hiya ginpadako pinaagi hin duron ngan dugos” (*Teachings of the Prophet Joseph Smith*, ginpili ni Joseph Fielding Smith [1976], 261). Hi Juan nagtikang han iya pagministro ha publiko kataliwan hin damo katuig, siyahan nagpasamwak ha kamingawan ngan kataliwan ha Jerusalem ngan ha “ngatanan nga bungto nga higrani han Jordan” (Mateo 3:5).

- Ano an misyon ni Juan Bautista? (Kitaa ha Lukas 1:76–79; 3:3–4.) Ha iyo pagpinsar kay ano nga importante nga may ada usa nga mag-aandam han pag-aagian han Ginoo?
- Ano nga mensahe an ginpasamwak ni Juan pag-andam han mga tawo para han pag-abot han Magtaralwas? (Kitaa ha Mateo 3:1–2.) Ano an buot-sidngon han pagbasul? (Samtang an mga kaapi han klase naghihimangraw han mga baton hini nga pakiana, ilista ha pisara an pipira nga mga parte han pagbasul sugad han ginpakita ha ubos. Pwede ka mag-imbatar hin mga kaapi han klase pagbasa han nalalakip nga baraan nga mga kasuratan.)
 - a. Pag-abat hin diyosnon nga kasubo para han sala (2 Taga-Korinto 7:9–10).
 - b. Pagkompisal ngan pagbaya han mga sala (D&C 58:42–43).
 - c. Paghimo hin pagsauli, kun mahihimo, para han mga sayop nga nabuhat (Lukas 19:8).
 - d. Pagsugot han mga kasugoanan (D&C 1:31–32).
 - e. Pagbalik ha Ginoo ngan pagserbi ha iya (Mosiah 7:33).
- Paonan-o an pagbasul nakakabulig ha aton ha pag-andam hin pag-ukoy kaupod an Langitnon nga Amay ngan hi Jesucristo? (Kitaa ha 3 Nephi 27:19.) Paonan-o an pagbasul nakakabulig ha aton nga mas maharani ha ira ha kada adlaw?
- An mga Pariseo ngan mga Saduseo nakagtestigo han mga bunyag nga gindumara ni Juan pero waray magpabunyag (Mateo 3:7; Lukas 7:29–30). Ginbusaan hira ni Juan, nag-aaghat ha ira nga magbasul ngan magdara hin mga resulta nga kinahanglan para hin pagbasul (kitaa ha Joseph Smith Translation, Matthew 3:35). Ano an mga resulta han pagbasul? (Kitaa ha Moroni 8:25–26.)
- Hi Juan nagbunyag “han tubig ngadto ha pagbasul” ngan nagsaad nga hi Jesus magbubunyag “ha Espiritu Santo, ngan ha kalayo” (Mateo 3:11). Ano an buot-sidngon hin mabunyagan “ha Espiritu Santo, ngan ha kalayo”? Nabubunyagan kita ha Espiritu Santo ngan ha kalayo ha takna nga nakarawat kita han gasa han Espiritu Santo pinaagi han pagpatong han mga kamot (D&C 20:41). An gasa han Espiritu Santo in katungod nga magkaada, ha takna nga in usa takos, han pakig-upod han Espiritu Santo. . . . “Nataglawas ito komo paralimpyo para magin putli an usa nga tawo ngan pagbaraan ha iya tikang han ngatanan nga sala. Salit masukot ito hingadayan komo ‘kalayo’ “ (Bible Dictionary, “Holy Ghost,” 704).

2. Hi Jesus in ginbunyagan ni Juan Bautista.

Basaha ngan himangrawi an Mateo 3:13–17. Ipakita an retrato ni Juan nga nagbubunyag kan Jesus.

- Kay ano nga nag-alang hi Juan pagbunyag kan Jesus? (Mateo 3:14.) Kay ano nga kinahanglan ni Jesus magpabunyag? (Kitaa ha Mateo 3:15; 2 Nephi

31:6–7; 9–11.) Kay ano nga kinahanglan kita magpabunyag? (Kitaa ha 2 Nephi 31:5, 12–13, 17–18; D&C 20:71; 49:13–14.)

- Ano nga mga kauyonan an aton ginhihimo kun kita nagpapabunyag? (Kitaa ha D&C 20:37.) Paonan-o ini nga mga kauyonan sadang makaapekto han adlaw-adlaw naton nga mga kiwa? (Kitaa ha Mosiah 18:8–10.)

3. Napirdi ni Jesus an mga sulay ni Satanas ha kamingawan.

Basaha ngan himangrawi an Mateo 4:1–11.

- Kataliwan la mabunyagan hi Jesus, an Espiritu nagtugway ha iya ha kamingawan para igkaupod an Diyos (Joseph Smith Translation, Matthew 4:1). Ha iyo pagpinsar paonan-o ini nga eksperyensya nag-andam kan Jesus pagpirdi han mga sulay ni Satanas? Paonan-o an pagpuasa, pag-ampo, ngan “kagiyahi . . . han Espiritu” nanalipod ha aton kontra han sulay?
- Ha ano nga hingyap hi Satanas nagsari pag-apelar han pagsulayon niya hi Jesus, nga nagpipinuasa, nga himuon an mga bato nga tinapay? (Kitaa ha Mateo 4:2–3. Nagsari hiya pag-apelar ha hingyap nga makontento ha gana han panlawas.) Paonan-o hi Satanas nagsusulay ha aton nga magpadara ngada ha mga gana han panlawas? Paonan-o naton makikilala ngan mapipirdi ini nga mga sulay?
- Hi Satanas nagsari nga umapelar ha pagparayaw han pagsulayon niya hi Jesus nga lumayog tikang ha pungkay ngan magpruyba nga mayda hiya gahum nga pagtatalwason han mga anghel (Mateo 4:5–6). Paonan-o hi Satanas nagsasari nga umapelar ha aton pagparayaw? Paonan-o naton makikilala ngan maaatohan an mga sulay pagkontento han aton maparayawnon nga mga hingyap?
- Ano an ginhalad ni Satanas kun hi Jesus nagsamba ha iya? (Kitaa ha Mateo 4:8–9.) Paonan-o hi Satanas nagsusulay ha aton han mga kalibutanon nga karikohan ngan gahum? Paonan-o naton makikilala ngan maaatohan ini nga mga sulay? (Kitaa ha Mateo 4:10.)
- Ano an buwa bahin han halad ni Satanas paghatag kan Jesus han mga ginhadian han kalibutan? (Kitaa ha D&C 104:14.) Ano an pipira nga buwa nga mga halad nga ginhihimo ni Satanas yana paghugay ha aton ngadto han sala?
- Hi Jesus nagbaton ha kada mga sulay ni Satanas pinaagi hin pagsanglit ha baraan nga mga kasuratan (Mateo 4:3–4, 6–7, 8–10). Paonan-o ini nga baraan nga mga kasuratan naghahatag ha aton hin kusog pag-ato han sulay? (Kitaa ha Helaman 3:29–30.)
- Nakaduha hi Satanas pagpakiana kun hi Jesus an Anak han Diyos (Mateo 4:3, 6). Ha iyo paghuna-huna kay ano nga hi Satanas nagpakiana hini? Paonan-o niya iginpapakiana ini ha kalibutan yana? Kun naatubang kita hin sulay, paonan-o makakabulig an pakasabot nga kita nga anak han Diyos? (Kitaa Moses 1:12–22.)
- Paonan-o makakabulig ha aton an pakasabot nga hi Jesus, an Anak han Diyos, umatubang hin mga sulay nga pareho hadton mga inaatubang naton? (Samtang naghiihimangraw an mga kaapi han klase hini nga pakiana, pwede mo hira pabasahon han Mga Hebreo 4:14–15.)

Hi Ansiano Joseph B. Wirthlin nagsiring: “An Ginoo sayod hin maupay han aton mortalidad. Maaram hiya han aton mga kaluyahon. Nakakaintiendi hiya

han mga pag-ayat han aton adlaw-adlaw nga kinabuhi. Duro an iya pagpaid para han mga sulay han kalibutanon nga mga gana ngan mga hingyap” (ha Conference Report, Apr. 1996, 46; o *Ensign*, Mayo 1996, 34).

4. An pipira han mga disipolo ni Juan Bautista nagdesisyon pagsunod kan Jesus.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Juan 1:35–51.

- Han magtikang hi Jesus han iya mortal nga pagministro, ano an kan Juan Bautista gin-aghat ha iya kalugaringon nga mga disipolo nga buhaton? (Kitaa ha Juan 1:35–37.) Han nakit-an ni Jesus an duduha han mga disipolo ni Juan Bautista nga nagsusunod ha Iya, ano an Iya ginbuhat? (Kitaa ha Juan 1:38–39.)
- Han mabati ngan makilala ni Andres an Magtaralwas, ano an iya ginbuhat? (Kitaa ha Juan 1:40–42.) Kataliwan kumarawat hin testigo nga ni Jesus amo an Mesiyas, paonan-o ginbaton ni Felipe an mga pagduda ni Natanael? (Kitaa ha Juan 1:43–46.) Ano an aton mabubuhay pag-imbatar han iba nga “dumaop ngan kumita” han Magtaralwas?

Pangatapusan

Pagpamatuod nga an pag-imbatar nga “dumaop ngan kumita” ha Magtaralwas in ginpapaabot ha kada tagasa ha aton. Igsaysay nga makakarawat naton ito nga imbitasyon pinaagi hin pagbasul, pagpabunyag, pagtuman han aton mga kauyonan ha bunyag, ngan pag-ato han sulay.

Kadugangan nga mga Ideya hin Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton an usa o dugang pa hini nga mga ideya komo kaparte han leksyon.

1. Mga hibabruan tikang ha bunyag han Magtaralwas

Repasoha an Mateo 3:16–17.

- Paonan-o an eksplikasyon han bunyag han Magtaralwas nagpapakita nga an bunyag sadang pagdumaraon pinaagi hin pagtunod? (Kitaa ha Mateo 3:16; kitaa gihapon ha Juan 3:23; Mga Taga-Roma 6:3–6; 3 Nephi 11:23–36; Bible Dictionary, “Baptism,” 618, nga nagsasaysay nga an pulong nga *bunyag* in tikang ha Greko nga pulong nga an buot-sidngon *itunlob* o *itunod*.)
- Ano an nakita ni Juan kahuman niya pagbunyag kan Jesus? (Kitaa ha Mateo 3:16.) Kanay tingog an iya nabatian? (Kitaa ha Mateo 3:17.) Ano an gintututdo han eksplikasyon han bunyag han Magtaralwas bahin han kinaiya han Pangulohan han Diyos? (An Langitnon nga Amay, Jesucristo, ngan an Espiritu Santo in burublag nga pagkatawo.)

2. Hi Jesus napakita hin respeto ngan gugma ha iya nanay

Igsaysay nga kataliwan ni Jesus mabunyagan, hiya ngan an iya mga disipolo nagtambong hin kasal ha Kana (Juan 2:1–11). Han pagsidngon hiya han iya nanay nga waray na bino para han punsyon, nagpakiana hiya kun ano an karuyag han iya nanay nga iya buhaton ngan nagsiring nga ito bubuhaton niya (kitaa ha Joseph Smith Translation, John 2:4).

- Ano an ginpapadayag han mga pulong ni Jesus ha iya nanay bahin han iya mga inaabat ha iya? Ano an iya ginbuhat nga mabuligan hiya? (Kitaa ha Juan 2:6–11. Tagi hin duon nga amo ini an siyahan nga milagro ni Jesus nga nahasurat ha Bag-o nga Tugon.)

3. Hi Jesus napakita hin pagtahod samtang naglilimpyo hiya ha templo

Ibabasa ha mga kaapi han klase an Juan 2:13–17, nga mayda eksplikasyon han kan Jesus paghibalag han mga negosyante ngan mga parabalyo hin kwarta nga naghuhugaw han templo. Kun mayda han retrato nga hi Jesus Naglilimpyo han Templo (62163 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo, 224), ipakita ito. Tagi hin duon nga hi Jesus nagpakita hin respeto ngan pagtahod han iya “pagpaiwason an ngatanan ha templo, . . . ngan iginhuwad an kwarta han mga parabalyo, ngan kilikdon an mga lamesa” Juan 2:15. Igsaysay nga an pagtahod para han aton Langitnon nga Amay nakonsister labaw pa hin paglingkod la nga waray aringasa ha Simbahan. Naglalakip ito hin pagpakita pinaagi han aton mga kiwa nga nahigugma kita ngan ginkakarawat naton an iya gahum.

Panuyo Pagbulig han mga kaapi han klase nga makaintiendi nga an pakakarawat han kinabuhi nga waray katapusan, nakinahanglan nga kita “matawo hin utro” ngan magpadayon pagsunod kan Jesucristo.

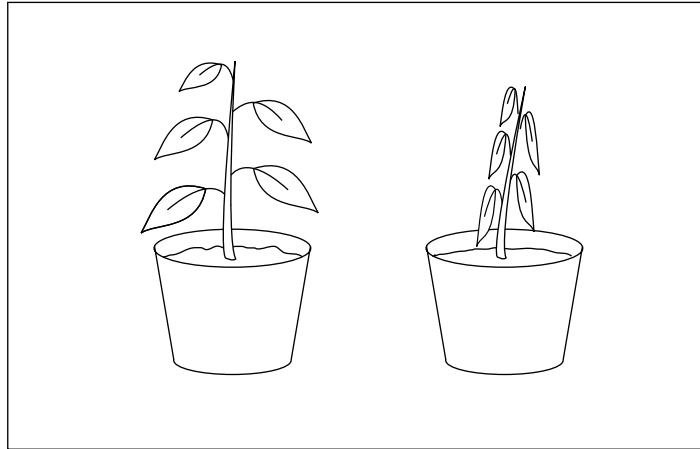
Pangandaman

1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Juan 3:1–22. Hi Jesus nagtutdo kan Nikodemo nga kinahanglan an ngatanan matawo ha tubig ngan ha Espiritu ha pagsulod han ginhadian han Diyos. Hi Jesus nagtutdo nga hiya an Bugtong nga Anak han Diyos, nga ginpadara pagtalwas han katawhan.
 - b. Juan 4:1–42. Hi Jesus nagtutdo han Samariahanon nga babaye ha Bubon ni Jacob. Damo nga mga Samariahanon an nakonbertir.
2. Kun magamit ka han aktibidad pagkuha han atensyon, dad-a ha klase an:
 - a. Maupay an tubo, nabaribihan hin maupay nga tanom ngan hin tanom nga nalaya tungod hin kakulang hin tubig (o pagdrowing ha pisara hin maupay an tubo nga tanom ngan hin tanom nga nalaya, sugad han ginsugay ha aktibidad pagkuha han atensyon).
 - b. Pitsel nga may tubig.
4. Kun may ada han masunod nga mga materyales, gamita an pipira ha ira durante han leksyon:
 - a. An retrato han Babaye dida ha Bubon (62169 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 217)
 - b. “The Woman at the Well,” an walo kaminuto nga pasalida tikang ha *New Testament Video Presentations* (53914).
 - c. An Mapa han Palestino ha panahon han Bag-o nga Tugon.
5. Suhestyon ha pagtutdo: “An panguna nga tinguha han pagtutdo ha Simbahan amo in pagbulig nga makahimo hin may pulos nga pagbag-o ha mga kinabuhi han katawhan. An hingyap amo an pag-aghat han tagsa-tagsa pagpinsar, pagabat ngan pagbuhat hin usa nga butang bahin han mga kamatuoran ngan mga prinsipyo han ebanghelyo” (Rex A. Skidmore, ginsanglit ha *Teaching—No Greater Call*, 83; kita gihapon ha 84).

**Ginsuhestyon
para Kaupayan
han Leksyon**

Aktibidad Pagkuha han Atensyon Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Ipakita an maupay an tubo nga tanum ngan an nalaya nga tanum (kitaa an “Pangandaman” nga seksyon), o idrowing hira ha pisara sugad han ginpakita ha sunod nga paypay. Ipakita gihapon an usa kapitsel nga tubig.

- Ano an nahihitabo han tanum kun diri ito nakakainom hin tubig? Ano an mahihitabo ha aton kun diri kita makainom hin tubig?

Igsaysay nga sugad nga mapatay kita ha panlawas kun diri kita makainom hin tubig, mapatay kita ha espiritwal kun diri kita makainom han tubig nga pan-espiritu. Ini nga leksyon nagsusumat han mga tutdo ni Jesus bahin ha katawo ha tubig ngan ha Espiritu ngan bahin han buhi nga tubig nga iya ginhahalad.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Samtang nagtututdo ka han masunod nga mga bersikulo ha baraan nga kasuratan, ighimangraw kun paonan-o hira naaplikar ha adlaw-adlaw nga kinabuhi. Aghata an mga kaapi han klase pagpaangbit hin mga eksperyensya nga nasusubay ha mga prinsipyo ha baraan nga kasuratan.

1. Hi Jesus nagtutdo kan Nikodemo nga kinahanglan an ngatanan matawo ha tubig ngan ha Espiritu ha pagsulod han ginhadian han Diyos.

Ighimangraw an Juan 3:1–22. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa hin dako han ginpili nga mga bersikulo. Igsaysay nga hi Nikodemo in mangulo ha bungto han mga Judeo. Dumaop hiya kan Jesus han pakasabot nga hi Jesus in “magtututdo tikang ha Diyos” (Juan 3:2).

- Ano an gintutdo ni Jesus kan Nikodemo nga kinahanglan niya buhaton para makasulod ha ginhadian han Diyos? (Kitaa ha Juan 3:5.) Ano an buot-sidngon han “pagkatawo ha tubig”? (Juan 3:5; pagpabunyang). Paonan-o an bunyang nagin simbolo han utro nga katawo? (An pagtunod ha tubig nagsisimbolo han kamatayon o paglubong han aton naglabay na nga mga sala; han paggawas naton tikang ha tubig, nagtitikang kita hin bag-o nga kinabuhi.) Ano an buot-sidngon han “pagkatawo . . . han Espiritu?” (Juan 3:5; pagkarawat han gasa han Espiritu Santo).
- Hi Ansiano Bruce R. McConkie nagtutdo nga “an mga kaapi ha Simbahan in waray katawo utro tungod la hin bunyang” (*Doctrinal New Testament Commentary*, 3 kabulyom [1966–73], 1:142). Labot la nga binunyagan ngan

kinarawat han gasa han Espiritu Santo, ano pa an kinahanglan ha pagigin utro nga matawo? (Kitaa ha Juan 3:16, 18; Mosiah 5:1–7; 27:25–26; Alma 5:14–35; 22:15–18.) Pwede mo pamarkahan ha mga kaapi han klase an mga pulong hini nga mga bersikulo nga nasusubay han pagigin katawo utro. An sampol nga lista in ginhatag ha ubos. Tagi hin duon nga an mga bersikulo tikang ha Libro ni Mormon nagsasayod han buot-sidngon han katawo utro.

- a. Natuo kan Jesucristo (Juan 3:16, 18).
 - b. Paka-eksperyensya hin hugot nga pagbag-o ha aton mga kasingkasing, nga waray na naton hingyap pagbuhat hin maraut, pero naghihingyap kita hin padayon nga pagbuhat hin maupay (kitaa ha Mosiah 5:2; kitaa liwat ha Alma 5:12–14, 26).
 - c. Ha kabalhin tikang hin lawasnon ngan makasasala nga kamutang, ngadto hin kamutang nga matadong (kitaa ha 27:25).
 - d. Pagigin mga anak nga kalalakin-an ngan mga anak nga kababayen-an han Diyos (kitaa ha Mosiah 5:7; 27:25).
 - e. Pagigin bag-o nga mga tinuha (kitaa ha Mosiah 27:26).
 - f. Pagkaada hin dagway han Diyos ha aton mga hitsura (kitaa ha Alma 5:19; kitaa liwat ha bersikulo 14).
 - g. Pagbasul nga para maputli an aton mga sul-ot hasta nga malimpyohan hira tikang han ngatanan nga mantsa pinaagi han dugo ni Cristo (kitaa ha Alma 5:21; kitaa liwat ha Alma 5:19, 33–34; 22:18).
- Hi Ansiano McConkie nagtutdo gihapon nga an pagigin katawo utro “diri nahihitabo hin usa kadali. [Ito] in usa nga proseso” (“Jesus Christ and Him Crucified,” ha *1976 Devotional Speeches of the Year*, 399). Ano an aton mabubuhat pagpadayon hini nga proseso ha bug-os naton nga kinabuhi? (Kitaa ha 2 Nephi 31:19–20.) Paonan-o naton mapipirdi an kahulop o kalugian ha aton espirituhanon nga pag-ursa? Ano nga mga pagbag-o an imo naobserbahan ha imo kalugaringon o ha iba durante han proseso han pagigin katawo utro?
 - Imbitara an kaapi han klase pagbasa hin dako ha Juan 3:14–18. Paonan-o ini nga mga kamatuoran bahin han misyon han Magtaralwas nasusubay ha iya kasugoan nga kita utro nga matawo?
 - Ginamit ni Jesus an mga ideya han kapawa ngan kasirom pagtutdo kan Nikodemo (Juan 3:19–21). Kay ano nga an iba napili han kasirom kontra han kapawa? Paonan-o naton mamimintinar an abilidad nga higugmaon an kapawa ngan talikdan an kasirom? Ano nga mga panaad an ginhimo han Ginoo para hadton nadangop ha kapawa? (kitaa ha D&C 50:24; 88:67).

2. Hi Jesus nagtutdo han Samariahanon nga babaye ha Bubon ni Jacob.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Juan 4:1–42. Ipakita an mapa han Palestina. Igsaysay nga mientras hi Jesus ngan an iya mga disipolo naglalakaton tikang ha Judeya ngadto ha Galilea (pwede nimo tudlok on ini nga mga lugar ha mapa), pumahuway hira ha Bubon ni Jacob ha Samaria. Samtang hi Jesus nalingkod ha may bubon, in Samariahanon nga babaye umabot pagkuha hin tubig.

Ipakita an retrato han babaye dida ha bubon. Kun nagamit ka han pasalida ha *video* nga “The Woman at the Well” ipasalida ito yana.

- An mga Judeo in “waray pakig-usa ha mga Samariahanon” (Juan 4:9) ngan kaudgan nalikay ha Samaria kun naglalakaton. Pero hi Jesus nagtuyo pagpakadto ha Samaria. Ano an ginpapadayag hini bahin ha iya? Hira hin-o an pipira nga mga “Samariahanon” ha kalibutan yana? (An mga baton pwede maglakip hin bisan hin-o nga tawo o grupo nga gintatagad nga ubos.) Paonan-o naton hira sadang tratohon?
- Paonan-o ginpasayon han Samariahanon nga babaye an pagtutdo ni Jesus ha iya? (Kitaa ha 4:9, 11–12, 15, 19, 25. An mga baton pwede maglakip nga hiya in mapainubsanon, hingyap niya nga mahibaro hin damo pa, ngan natuod hiya han iya mga pulong.) Ano an aton mabubuhay nga magin mas nakarawat han mga tutdo han Magtaralwas?
- Paonan-o nabag-o an Samariahanon nga babaye samtang nagyayakan hi Jesus ha iya? Paonan-o bumulig hi Jesus nga mahitabo ini nga pagbag-o? (An mga baton pwede maglakip nga nagtutdo hiya ha tupong han pag-intiendi han Samariahanon nga babaye, nagpamatuod hiya han iya ngahaw kalugaringon, gamhanon nga ginamit niya an simbolo han tubig, ngan nagpakita hiya hin pagpaid.) Paonan-o kita makakagsunod han iya ehemplo samtang nagtututdo kita han iba?
- Ginsidngan ni Jesus an Samariahanon nga babaye nga pwede hiya makaghatag ha iya han “buhi nga tubig” (Juan 4:10). Ha imo pagpinsar ano an buot-sidngon han “buhi nga tubig”? (Kitaa ha 1 Nephi 11:25; D&C 63:23. An mga baton pwede maglakip han mga doktrina han ebanghelyo, an gugma han Diyos, ngan an Pagbayad-sala.) Paonan-o kita makakaangkon han buhi nga tubig? Paonan-o ini nga buhi nga tubig nakagbendisyon ha imo?
- An Samariahanon nga babaye umabot ha bubon para kumuha hin tubig (Juan 4:7). Lugaring, kataliwan niya makig-istorya kan Jesus, ginbayaan niya an pitsel ha bubon ngan lumakat pagsumat han iba bahin han eksperyensya (Juan 4:28–29). Ano an aton mahibabaranan tikang han iya ehemplo?
- Paonan-o nabendisyonan an iba tungod han pagtuo han Samariahanon nga babaye? (Kitaa ha Juan 4:39–42.) Paonan-o ka nabendisyonan o nakit-an an iba nga nabendisyonan tungod nga tumuo ha Ginoo? Paonan-o an aton pagtuo nakakaapekto hadton nakaalirong ha aton?

Pangatapusan

Kun ginamit mo an aktibidad pagkuha han atensyon, utro nga ipakita an mga tanom ngan an usa kapitsel nga tubig. Igsaysay nga sugad nga an tanom nakinahanglan hin tubig para mabuhay, kinahanglan magsunod kita han Magtaralwas ngan ha iya mga tutdo para utro nga matawo ngan magkaada hin kinabuhi nga waray katapusan.

Pagpamatuod han mga kamatuoran nga imo ginhimangraw durante han leksyon. Aghata an mga kaapi han klase nga mangita kan Jesucristo, magsunod ha iya, ngan magpadayon ha proseso han pagigin katawo utro.

**Kadugangan nga
mga Ideya hin
Pagtutdo**

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon han leksyon. Pwede mo gamiton an usa o dugang pa hini nga mga ideya komo kaparte han leksyon.

1. “Diri ako hi Cristo, kundi . . . ginpakanhi ako una ha iya” (Juan 3:28)

- Ha Juan 3:25–36, ano an pagtagad ni Juan bahin han iya pinapapilan kasumpay han Magtaralwas? Paonan-o an batasan ni Juan nag-eehemplo han tinuod nga pagkadisipolo? Paonan-o naton maaaplikar ini nga batasan ha aton pagserbisyo ha Simbahan?

2. “An mga kaumhan . . . magbusag na ha papagbari” (Juan 4:35)

- Ano an gintutdo ni Jesus ha iya mga disipolo bahin han trabaho han misyonaryo ha Juan 4:35–38? Ano an iya buot-sidngon han iya pagsiring nga an uma in mabusag na ngan andam na pagbarion? (Kitaa liwat ha Doctrine and Covenants 4:1–4, 75:3–5.) Hangyua an mga kaapi han klase pagpaangbit han ira nagin mga eksperyensya ha pagpaangbit han ebanghelyo ha iba.

3. Hi Jesus nagtambal han anak nga lalaki han hadianon

Basaha ngan himangrawi an Juan 4:46–54.

- Ano an kinakaruyag han hadianon kan Jesus? (Kitaa ha Juan 4:46–47.) Ano an siyahan nga nagin baton ni Jesus ha iya? (Kitaa ha Juan 4:48.) Paonan-o nagbaton an hadianon? (Kitaa ha Juan 4:49.)
- Ano an ikaduha nga baton ni Jesus han hadianon? (Kitaa ha Juan 4:50.) Ano an baton han hadianon? (Kitaa ha Juan 4:50.) Ano an nagin resulta han pagtuo han hadianon? (Kitaa ha Juan 4:51–54.) Ano an aton mahibabaruan tikang hini nga eksplikasyon bahin han gahum han pagtuo?

“Ira Dayon Binayaan an Ira mga Pukot”

Leksyon

6

Lukas 4:14–32; 5; 6:12–16; Mateo 10

Panuyo Pagbulig han mga kaapi han klase pag-intiendi nga an mga Apostoles in gintawag basi magin labi nga mga testigo ni Jesucristo ngan hito nabebendisyonan kita kun nasustinir kita ngan nasunod ha ira.

- Pangandaman**
1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Lukas 4:14–32. Hi Jesus nagtutdo ha sinagoga ha Nasaret ngan nagpamatuod nga hiya an Mesiyas nga ginpanagna ni Isaias. An mga tawo hangit nga nagdumiri ha iya.
 - b. Lukas 5:1–11, 27–28; 6:12–16. Hi Jesus nagtawag han iya Dose nga mga Apostoles.
 - c. Mateo 10. Hi Jesus nag-ordin ngan nagtutdo han Dose nga mga Apostoles ngan nagpadara ha ira pagpasamwak han ebanghelyo.
 2. Kadugangan nga barasahon: Isaias 61:1–2; Mateo 4:18–22; Markos 1:16–20; 3:13–19; 6:7–13; Lukas 9:1–6; 12:1–12; Doctrine and Covenants 107:23–24, 33–35, 39, 58.
 3. Kun may ada han masunod nga mga retrato, gamita durante han leksyon: Pagtawag han mga Mangirisda (62496 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 209) o hi Jesus ngan an mga Mangirisda (62138 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 210); Hi Cristo Nag-oordin han mga Apostoles (62557 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 211); ngan an retrato han yana nga Korum han Dose nga mga Apostoles (tikang han pinakabag-o nga isyu han *International Magazines*).
 4. Suhestyon ha pagtutdo: Kilal-a ngan gamita an mga ngaran han mga kaapi han klase. Kun imo bubuhaton ito, makikit-an han mga kaapi han klase nga naninimangno ka ha ira tagsa-tagsa. An pakakilala han mga ngaran han mga kaapi han klase makakabulig gihapon ha imo pag-aghat hin partisipasyon pinaagi hin pakadirekta mo han pamakiana ngadto han piho nga tawo.
-

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

**Aktibidad Pagkuha
han Atensyon** Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Igsaysay nga ha Ikaduha nga Pagkanhi ni Jesucristo, makikilal-an hiya han ngatanan komo Magtaralwas (kitaa ha Mosiah 27:31). Waray ini mahitabo han iya siyahan nga pagkanhi. Gintun-an hin ginatos-gatos katuig han mga Judeo an mga panagna bahin han pagkanhi han Magtaralwas, pero damo hadton mga bumati kan Jesus in waray makakilala ha iya komo Magtaralwas. Tungod nga waray ni Jesus salbara an mga Judeo tikang ha pagkontrol han Romano, sugad

han ira ginpamulat nga pagbubuhaton han Mesiyas, damo ha ira an nagsalikway ha iya ngan han iya mensahe.

Tagi hin duon nga an siyahan nga parte hini nga leksyon maghihisgot han nahitabo han siyahan nga pagpasabot ni Jesus nga hiya an maiha na nga ginhihinulat nga Mesiyas. An iba nga mga parte han leksyon maghihisgot bahin han kan Jesus pagtawag han mga Apostoles para bumulig pagpasamwak han iya mensahe.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Samtang nagtututdo ka han masunod nga mga bersikulo ha baraan nga kasuratan, himangrawi an mga bendisyon nga naabot tikang hin pakasabot nga hi Jesucristo amo an Magtaralwas ngan tikang ha pagsunod ha mga Apostoles.

1. Hi Jesus nagpasabot nga hiya an Mesiyas.

Himangrawi an Lukas 4:14–32. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa han ginpili nga mga bersikulo. Igsaysay nga hi Jesus in gin-imbatar pagbasa hin bersikulo ha baraan nga kasuratan ngan pagkomentaryo hito durante han katitirok ha sinagoga ha Nasaret.

- Ipabasa ha kaapi han klase an Lukas 4:16–19. (Tagi hin duon nga an mga bersikulo 18–19 in sinanglitan han Isaias 61:1–2. Gintawag hiya nga “Isaias” ha Lukas 4:17.) Bahin hin ano ini nga mga bersikulo? (Hira in mga panagna nga naghingaday bahin han mga butang nga pagbubuhaton han Mesiyas; kitaa ha leksyon 1.)
- Han matapos basahon ni Jesus an bersikulo tikang ha Isaias, ano nga pamatuod an iya ginpahayag? (Kitaa ha Lukas 4:21. Hiya nagdeklarar nga hiya an Mesiyas nga ginpanagna ni Isaias ngan an ginhihinulat han mga Judeo sakob hin ginatos-gatos katuig.) Paonan-o nagbaton an mga tawo ha sinagoga ngadto han pagdeklarar ni Jesus? (Kitaa ha Lukas 4:22–29.)
- Ha imo pagpinsar, kay ano nga an mga tawo ha sinagoga nakurian pagkarawat kan Jesus komo Mesiyas? (Kitaa ha Lukas 4:22. An mga baton pwede mag-upod nga nakilala hira ha iya ngan nakit-an an iya pagtubo, salit diri nira nakikit-an kun paonan-o hiya magigin gamhanan nga Mesiyas nga ira ginpamulat.) Ha imo pagpinsar, kay ano nga an pipira nga mga tawo yana kinukurian pagkarawat kan Jesus? Paonan-o naton mapapakusog an aton mga pamatuod nga hi Jesus amo an Magtaralwas?

2. Hi Jesus Nagtawag han Iya Dose nga mga Apostoles.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Lukas 5:1–11, 27–28; 6:12–16. Ipakita an retrato ni Jesus ngan an mangirisda ngan an retrato yana han Dose nga mga Apostoles. Samtang ginhihimangraw mo an mga bersikulo ha baraan nga kasuratan, buligi an mga kaapi han klase pag-intiendi nga an mga Apostoles in gintawag pagbuhat han ginbuhat ngahaw ni Jesus ha sinagoga ha Nasaret—pagdeklarar nga hiya an Mesiyas, an Magtaralwas.

- Ano an ginbubuhat nira Simon Pedro, Santiago [Jakobo], ngan Juan han pagdaop ni Jesus ha ira? (Kitaa ha Lukas 5:1–2.) Ano an ginsumat ni Jesus ha ira bahin han kun paonan-o mababalhin an ira mga kinabuhi kun masunod hira ha iya? (Kitaa ha Lukas 5:10.) Paonan-o naapektohan an imo kinabuhi tungod han imo desisyon pagsunod kan Jesucristo?

- Paonan-o an milagro ha mga pukot nagtatagna han mga eksperyensya nga maaangkon ni Pedro, Santiago [Jakobo], ngan Juan komo mga “manarakop han mga tawo”? (Markos 1:17). Ipaino-ino ha mga kaapi han klase an masunod nga mga bersikulo:
 - a. Lukas 5:5: “Ha imo pulong akon totonuron an pukot.” (Magtatrabaho hira kun diin hira iglarang ni Jesus.)
 - b. Lukas 5:6: “Hira nakadakop hin kadam-an nga mga isda: ngan an ira mga pukot nagkagigisi.” (Makakaagi hira hin damo nga mga tawo nga makarawat han ebanghelyo.)
 - c. Lukas 5:7: “Hira nagkampay han ira mga kaupod . . . nga dumaop ngan bumulig ha ira.” (Magtatawag hira han iba pag-asister han trabaho.)
- Tagi hin duon nga ha Lukas 5:1–11, gintawag ni Jesus hira Pedro, Santiago [Jakobo], ngan Juan nga magin mga disipolo niya. Ha urhi gintawag hira nga magin mga Apostoles. Isurat ha pisara an *Disipolo* ngan *Apostoles*. Ano an kaibhan han disipolo ngan han Apostoles?

Igsaysay nga an disipolo in bisan hin-o nga sumurunod ni Jesucristo. An Apostoles amo in disipolo nga gintawag nga magin espesyal nga testigo ni Jesucristo (D&C 107:23). An buot-sidngon han pulong nga *Apostoles* in “usa [nga] ginpadara” (Bible Dictionary, “Apostle,” 612). An mga kaapi han Korum han Dose nga mga Apostoles in ginpadara pagpamatuod ha kalibutan nga hi Jesus amo an Magtaralwas ngan Manurubos han katawhan.
- Kay ano nga importante nga magtawag hi Jesus hin mga Apostoles? (Kitaa ha Mateo 9:36–38; 16:19; Markos 3:14–15; Juan 20:19–21, 23; Mga Taga-Efeso 4:11–15. Mabulig hira kan Jesus pagpasamwak han ebanghelyo ngan mangungulo ha Simbahan ngan magpapadayon han awtoridad han pagkasaserdote kun mawara na hi Jesus.) Kay ano nga importante nga an Ginoo magtawag hin mga Apostoles yana?
- Paonan-o hi Jesus nagpili han orihinal nga Dose nga mga Apostoles? (Kitaa ha Lukas 6:12–13.) Paonan-o gin-andam ni Jesus an iya kalugaringon pagtawag ha ira? Paonan-o ini makokompara yana ha paagi hin pagpili han mga tawo nga magin Apostoles ngan magserbi ha iba nga mga tawag ha Simbahan? (An mga mangulo han Simbahan in nag-aampo ngan nangingita han inspirasyon para makasabot kun hin-o an papagserbihon han Ginoo ha kada tawag.)
- Ano an ginsusumat han baraan nga mga kasuratan bahin han pagkatawo ngan kinaiya han mga tawo nga gintawag ni Jesus komo mga Apostoles? (Kitaa ha Lukas 5:5, 8, 11, 27–28. An mga baton pwede maglakip nga waray hira pormal nga paghag-id para ha pagministro, pero hira in mapainubsanon, masugot, trabahante nga mga tawo nga nasigi pagsakripisyo han ngatanan pagsunod han Ginoo.) Ano an ginsusuhestyon hini bahin han kun paonan-o an usa nga tawo nagigin kwalipikado pagserbi ha Ginoo? (Kitaa liwat ha D&C 4:3, 5–6; Mga Artikulo han Pagtuo 1:5.)

3. Hi Jesus nag-ordin ngan nagtugon han Dose nga mga Apostoles.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Mateo 10. Ipakita an retrato ni Cristo nag-oordin han mga Apostoles.

- Kataliwan ni Jesus magtawag ha Dose nga mga Apostoles, naghatag hiya ha ira hin gahum han pagkasaserdote ngan nagtutdo han ira mga responsabilidad.

Ano an aton nahibaruan bahin han mga gahum ngan mga responsabilidad han mga Apostoles tikang ha sagdon ni Jesus ha Mateo 10? (Ilista ha pisara an mga baton han mga kaapi han klase. An mga baton pwede maglakip hadton ginlista ha ubos.)

- a. Mayda hira gahum pagtambal han magsakit ha espiritu ngan ha lawas (bersikulo 1).
 - b. Ginpadara hira para han nawawara nga tupa han Israel pagpasamwak nga an Ginhadian han langit in umabot na (mga bersikulo 6–7).
 - c. Gagamiton nira an ira gahum han pagkasaserdote pagbendisyon ngan pagtambal han mga tawo (bersikulo 8).
 - d. Pamimilngon nira adton andam na pamati han ebanghelyo (bersikulo 11–14).
 - e. Magtututdo hira sugad han paggiya han Espiritu (mga bersikulo 19–20).
 - f. Maghahatag hira han ira bug-os nga kinabuhi ngadto han trabaho han Magtaralwas (bersikulo 39).
- Paonan-o an mga gahum ngan mga responsabilidad nga ginhatag ha orihinal nga mga Apostoles makokompara hadton ginhatag ha mga Apostoles ha urhi nga adlaw? (Kitaa ha D&C 107:23, 33, 35; 112:14, 19–22, 30–31.) Paonan-o niyo nakita an mga Apostoles ha urhi nga adlaw nga nagtuman hini nga mga responsabilidad?
 - Ano nga mga bendisyon an ginsaad hadton nasunod ha mga Apostoles? (Kitaa ha Mateo 10:40–42; kitaa liwat ha D&C 124:45–46.)

Hi Ansiano Spencer W. Kimball nagsiring: “Waray bisan usa hini nga Simbahan an mawawara kun hiya in matinumanon ngan permanente nga magsusunod ha mga Awtoridad han Simbahan nga ginbutang han Ginoo ha iya Simbahan. Ini nga Simbahan in diri mawawara; an Korum han Dose in diri magdadara ha iyo ha iba nga dalan; waray pa masugad ito ngan diri masusugad” (ha Conference Report, Apr. 1951, 104).

Pangatapusan

Pagpamatuod nga hi Jesucristo an tinuod nga Mesiyas ngan an Dose nga mga Apostoles an espesyal nga mga testigo ha iya. Pwede ka magpaangbit hin eksperyensya nga diin an pagsunod han sagdon han Apostoles nagbendisyon ha imo kinabuhi.

Kadugangan nga mga Ideya hin Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon han leksyon. Pwede mo gamiton an usa o dugang pa hini nga mga ideya komo kaparte han leksyon.

1. An yana nga Dose nga mga Apostoles

Ipakita an mga retrato han yana nga Dose nga mga Apostoles ngan buligi an mga kaapi han klase nga mahibaro han ira mga ngaran. Pwede nimo gamiton an masunod nga *quiz*:

Panagi an kada kaapi han klase hin lapis ngan pedaso hin papel, ngan hangyua hira pagnumero han ira mga papel tikang ha 1 ngadto ha 12. Ipakita an retrato

han kada Apostoles nga diri ginsusumat an iya ngaran, ngan hangyua an mga kaapi han klase nga igsurat an ngaran ha ira mga papel dida han tama nga numero. Kahuman nimo igpakita an ngatanan nga mga retrato, repasoha an tama nga mga baton.

2. An orihinal nga Dose nga mga Apostoles

Buligi an mga kaapi han klase nga hibaruan an mga ngaran han orihinal nga Dose nga mga Apostoles (Mateo 10:2–4). Ipahayag an masunod nga impormasyon ha imo kalugaringon nga mga pulong pagbulig han mga kaapi han klase nga makaintiendi kun paonan-o ginhingadayan ha baraan nga mga kasuratan an magkadurudilain nga Dose nga mga Apostoles:

Duha nga mga Apostoles an ginngaranan hin Santiago [Jakobo]: Hi Santiago [Jakobo] an anak ni Zebedee ngan hi Santiago [Jakobo] an anak ni Alfeo. Duha an ginngaranan hin Simon: Hi Simon Pedro ngan Simon an Taga-Kanaan, nga gintawag gihapon nga Simon Selotes (“an panatiko”). Duha an ginngaranan nga Judas: Hi Judas (nga gintawag gihapon nga Lebeyo Tadeo) ngan hi Judas Iscariote, nga naglingo kan Cristo. Hi Mateo gintawag nga Levi ha Lukas 5:27–28. Hi Tomas gintawag gihap nga Didimo, nga an buot-sidngon “karuha”. An Apostoles nga ginhingadayan kan Bartolome ha mga ebanghelyo ni Mateo, Markos, ngan Lukas in gintitigo-tigo nga amo nga tawo nga ginhingadayan nga Natanael ha ebanghelyo ni Juan.

3. “Hiya nga nahigugma hin labi ha iya amay o iroy kay ha akon in diri takus ha akon” (Mateo 10:37)

Ipabasa ha mga kaapi han klase an Mateo 10:35–38.

- Paonan-o danay natutuman an mga bersikulo 35 ngan 36 kun in tawo naapi ha Simbahan? Tungod hin pakasabot nga karuyag han Ginoo nga magin mamurayaw ngan urusa an aton mga pamilya, ha imo pagpinsar kay ano nga namulong hiya hini? Ha kankanay sadang mahingadto an aton siyahan ngan pinakamakusog nga pagtapod? (Kitaa ha mga bersikulo 37–38; kitaa liwat ha Lukas 14:33.)

4. Pasalida hin *video*

An siyahan nga parte han “New Testament Customs,” nga pinili tikang ha *New Testament Video Presentations* (53914), pwede gamiton dida hini nga leksyon. Ini nga parte naglalakip hin impormasyon kun ano an buot-sidngon para kan Jesus an pagdeklarar han iya kalugaringon nga hinisuan, o Mesiyas (Lukas 4:18); ha pagsamba ha Sinagoga; ngan kun ano an buot-sidngon han pagpasamwak han ebanghelyo nga waray supot ngan balonan, sugad han ginmando ni Jesus han iya mga Apostoles nga pagbuhaton (Mateo 10:9–10).

“[Iya] Ngahaw Kinuha an Aton mga Sakit, ngan Gindara an Aton mga Kagol-anan”

Markos 1–2; 4:35–41; 5; Lukas 7:11–17

Panuyo

Pagbulig han mga kaapi han klase nga makaintiendi han pipira han mga rason ha pagbuhat han Magtaralwas han mga milagro.

Pangandaman

1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Markos 1:14–15, 21–45. Hi Jesus nagsudoy ha bug-os nga Galilea pagtutdo han ebanghelyo, pagpaiwas han mga diyablo, ngan pagtambal han magsakit. Iya ginpaiwas an magraut nga espiritu dida han tawo, gintambal an ugangan nga babaye ni Simon Pedro, ngan ginlimpyohan an sanlahon.
 - b. Markos 2:1–12. Ginpasaylo ni Jesus an mga sala hin usa nga tawo ngan gintambal an lulid nga tawo.
 - c. Markos 4:35–41; 5:1–20; Lukas 7:11–17. Ginpakalma ni Jesus an masobasko nga dagat, ginpaiwas an legion hin mga diyablo, ngan ginbuhi tikang ha patay an anak nga lalaki han balo han Nain.
 - d. Markos 5:21–43. Gintambal ni Jesus an babaye nga gindidinugoan ngan ginbuhi tikang ha patay an anak nga babaye ni Jairo.
2. Kadugangan nga barasahon: Mateo 8:9; Lukas 4:33–44; 5:12–32; 8:22–56; Alma 7:11–12; Mormon 9:7–20; Moroni 7:27–29, 33–37
3. Kun may ada han mga retrato nga Nagpapahugpoy han Bagyo (62139 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 214) ngan Hi Jesus Nagbebensiyon han Anak nga Babaye ni Jairo (62231 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 215), gamita hira durante han leksyon.
4. Suhestyon ha pagtutdo: An mga kaapi han klase kinahanglan makasabot kun kay ano nga mahinungdanon yana an mga tutdo ha baraan nga mga kasuratan. Samtang nag-aandam ka han kada leksyon, mainampuon nga tagda kun ano an imo mabubuhay nga maaghat an mga kaapi han klase pag-aplikar han mga prinsipyo han ebanghelyo ha ira mga kinabuhi.

**Ginsuhestyon
para Kaupayan
han Leksyon**

Aktibidad Pagkuha
han Atensyon

Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

- Ano an milagro? (Urusahon nga hitabo nga an hinungdan in diyosnon o espirituhanon nga gahum.)

- Ano an usa han mga milagro han Magtaralwas nga karuyag mo makit-an? Kay ano? (Pwede nimo ilista ha pisara an pipira han mga milagro ni Cristo pagbulig han mga kaapi han klase nga mabaton ini nga pakiana.)

Igsaysay nga ini nga leksyon in maghihimangraw han pipira nga mga milagro han Magtaralwas ngan an mga rason han pagbuhata ha ira.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Samtang nagtututdo ka han masunod nga mga bersikulo ha baraan nga kasuratan, ihimangraw kun paonan-o hira naaplikar ha adlaw-adlaw nga kinabuhi. Tagi hin duon nga hi Jesus nagpapadayon pagbuhat hin mga milagro ha aton kinabuhi. Aghata an mga kaapi han klase pagpaangbit, kun kaangayan, hin mga milagro nga ira naeksperyensya. (Pwede nimo ipahanumdum ha mga kaapi han klase nga an pipira nga mga eksperyensya in duro kasagrado para ipaangbit. An Espiritu Santo makakabulig ha ira nga makasabot kun angay ba ito nga eksperyensya ipaangbit.)

1. Hi Jesus nagsudoy ha bug-os nga Galilea pagtutdo han ebanghelyo ngan pagbuhat hin mga milagro.

Himangrawi an Markos 1:14–15, 21–45. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa hin dako han ginpili nga mga bersikulo.

- Samtang hi Jesus nagsudoy ha bug-os nga Galilea pagtutdo han ebanghelyo, nagbuhat hiya hin damo nga mga milagro, upod na an pagtambal han magsakit ngan pagpaiwas han mga yawa (Markos 1:34, 39). Kay ano nga ginbuhat ni Jesus ini hira ngan an iba pa nga mga milagro durante han iya pagministro? (An mga baton pwede mag-upod hadton ginlista ha ubos.)
 - a. Pagpakita hin gugma ngan pagpaid (kitaa ha Markos 5:19; kitaa liwat ha 3 Nephi 17:6–7).
 - b. Pagtukod ngan pagkompirma hin pagtuo (kitaa ha Mateo 9:27–39).
 - c. Pagpruyba han iya pagkadiyosnon ngan gahum (kitaa ha Markos 1:27; 2:10–11).

Ilista ha pisara an mga baton han mga kaapi han klase, ngan ayaw ini paraa ha pisara ngada han katapos han leksyon. Samtang imo ginhihimangraw an mga milagro nga ginbuhat ni Jesus, ihimangraw an pipira han mga panuyo nga gintuman han kada milagro. Idugang ha lista an ano man nga kadugangan nga mga panuyo nga ginhingadayan durante han leksyon.

- Kay ano nga an mga tawo ha sinagoga han Kapernaum nahapausa han mga tutdo ni Jesus ngan han iya abilidad pagpaiwas han mahugaw nga mga espiritu? (Kitaa ha Markos 1:22, 27). Ha ano nga awtoridad hi Jesus nagtutdo ngan naghimo hin mga milagro? (Pinaagi han gahum han pagkasaserdote, nga waray ha mga eskriba.) Paonan-o kita magkakamayda hini nga gahum ngan awtoridad yana?
- Subay ha Markos 1:41, ano an usa nga rason nga gintambal ni Jesus an sanlahon? Tagi hin duon nga nagbuhat hi Jesus hin damo nga mga milagro nga direkta nga nagbendisyon hin usa la nga tawo? Ano an ginpapakita hini nga hitabo bahin han mga inaabat ni Jesus ha kada tagsa ha aton? Paonan-o hiya nagpakita hin gugma ngan pagpaid ha imo?

- Paonan-o kita makakagpakita han Cristohanon nga gugma ngan pagpaid hadton mga nakaalirong ha aton? Paonan-o an iba nga tawo nagpakita hin Cristohanon nga gugma ngan pagpaid ha imo?

2. Hi Jesus nagpasaylo han mga sala han tawo ngan nagtambal han tawo nga lulid.

Basaha ngan himangrawi an Markos 2:1–12.

- Kanay pagtuo an nakagtambal han tawo nga may sakit nga pagkalulid? (Kitaa ha Markos 2:3, 5.) Paonan-o ini nga mga tawo nagpakita han ira mga pagtuo? (Kitaa ha Markos 2:1–4.) Paonan-o naton magagamit an aton pagtuo ha ngaran hadton iba? Paonan-o nakabulig an pagtuo han iba ha imo o ha usa nga tawo nga imo kilala?
- Ano an ginpinsar han pipira nga mga eskriba han hi Jesus nagsiring han tawo nga lulid nga ginpapasaylo na hiya han iya sala? (Kitaa ha Markos 2:5–7.) Paonan-o hi Jesus nagbaton ngada hini nga mga eskriba? (Kitaa ha Markos 2:8–11.) Tagi hin duon nga komo milagro adto para han natawo nga natambal tikang han kalulid, milagro liwat ito ha iya nga mapasaylo han iya mga sala. Tagi hin duon nga ini nga milagro in ighahatag ha kada tagsa ha aton samtang kita nagbabasul.
- Ano an durudako nga gahum hin pagtambal an pwede magin simbolo han mga pagtambal han Magtaralwas ha panlawas? (Kitaa ha Isaias 53:5; 2 Nephi 25:13; 3 Nephi 9:13.) Paonan-o an gahum han kan Jesus pagtambal nagbendisyon ha imo ha espirituhanon? Paonan-o kita makakapangita hin espirituwal nga katambal?

3. Hi Jesus nagpahogpoy han dagat, nagpaiwas han mga yawa, ngan nagbuhi tikang ha patay han anak nga lalaki han balo ha Nain.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Markos 4:35–41; 5:1–20 ngan Lukas 7:11–17. Ipakita an retrato ni Jesus nga nagpapahogpoy han bagyo.

- An pisikal nga dagway han mga milagro han Magtaralwas kaudgan nagsisimbolo han espirituhanon nga mga kamatuoran. Ano an espirituhanon nga mga kamatuoran an aton mahibabaruan tikang ha masunod nga mga milagro? (An posibli nga kabatonan in ginhatag ha parenteses.)
 - a. Markos 4:35–41. Hi Jesus nagpahogpoy han dagat. (Makakagdara hiya ha aton hin kamurayaw.)
 - b. Markos 5:1–20. Hi Jesus nagpaiwas hin legion han mga yawa. (Iya mapapaiwas hi Satanas ngan an iya impluwensya ha aton mga kinabuhi.)
 - c. Lukas 7:11–17. Hi Jesus nagbuhi han batan-on nga lalaki tikang ha patay. (Tungod han iya pagbayad-sala, mabuhat kita tikang ha patay dida han Pagkabanhaw.)

Imbitara an mga kaapi han klase paghingaday han iba nga mga milagro nga ginbuhat han Magtaralwas ngan an espirituhanon nga mga kamatuoran nga aton mahibabaruan tikang hito nga mga milagro.

- Ano an iba pa nga mga pagsabot nga imo nakuha tikang han pagtuon hini nga tutulo nga milagro?

4. Hi Jesus nagtambal han babaye nga gindidinugoan ngan nagbuhi han anak nga babaye ni Jairo tikang ha patay.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Markos 5:21–43.

- Paonan-o nagpakita han iya pagtuo an babaye nga gindidinugoan? (Kitaa ha Markos 5:25–29.) Ano an hinungdan han iya katambal? (Kitaa ha Markos 5:34. Tagi hin duon nga iya adto pagtuo ha gahum ni Jesus, diri an gios han pagkapot han iya sul-ot, nga nakagtambal ha iya.)
- Ipakita an retrato ni Jesus nga nagbebendisyon han anak nga babaye ni Jairo. Paonan-o hi Jairo nagpakita han iya pagtuo ha Magtaralwas? (Kitaa ha Markos 5:22–23.) Ano an ginsiring ni Jesus pagpakusog han pagtuo ni Jairo han mabatian ni Jairo nga namatay an iya anak nga babaye? (Kitaa ha Markos 5:36.) Paonan-o mo maaaplikar ini nga mga pulong ha imo kinabuhi?
- Ha imo pagpinsar kay ano nga kinahanglan nga an pagtuo mauuna antes an mga milagro? (Kitaa ha Ether 12:12, 18; Moroni 7:37; ngan an masunod nga sinanglitan.) Kay ano nga an milagro nga waray pagtuo in diri makakaghatag hin madig-on nga pagtuo?

Hi Brigham Young nagsiring: “An mga milagro, o ini nga urusahon nga mga pagpakita han gahum han Diyos, in diri para han diri matuohon; para hira han paglibang han mga Baraan, ngan pagpakusog ngan pagkompirma han pagtuo hadton nahigugma, nahadlok, ngan nagseserbi han Diyos (*Discourses of Brigham Young*, ginpili ni John A. Widtsoe [1941], 341).

- Kay ano nga importante ha imo an mga milagro nga ginbuhat ni Jesus durante han iya mortal nga kinabuhi? Kay ano nga importante nga hisabtan nga hiya padayon nga naghihimo hin mga milagro yana? Ano an pipira nga mga ehemplo han moderno nga mga milagro?

Pangatapusan

Pagpamatuod nga an Magtaralwas makakagtambal han mga kaulangan ha espirituhanon ngan ha panlawas. Ipahayag an imo pagpasalamat para han ngatanan nga iya nabuhat ha aton. Kun kaangayan, pwede ka magsumat hin milagro nga nakagbendisyon ha imo kinabuhi.

Hangyua an mga kaapi han klase nga hilom nga pamalandongon an mga milagro nga ira naeksperyensya. Aghata hira pagkilala ngan paghatag hin mga pasalamat para hin mga milagro ha ira mga kinabuhi.

Kadugangan nga mga Ideya hin Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton an usa o duha hini nga mga ideya komo kaparte han leksyon.

1. Mga Milagro ha Daan nga Tugon

Igsaysay nga diri bag-o ha mga Judeyo an mga milagro. An mga milagro in ginbuhat na hadto han mga propeta ha Daan nga Tugon nga gintahud han mga Judeyo. Madaliay nga repasoha an masunod nga mga ehemplo:

- a. An propeta Elias nagbuhi han lalaki hay tikang ha patay (1 Mga Hadi 17:17–24).
 - b. An propeta Elias nagpakaon hin damo nga mga tawo hin gutiay nga pagkaon (2 Mga Hadi 4:42–44).
 - c. An propeta Elias nagtambal kan Naaman, an sanlahon (2 Mga Hadi 5:1–19).
- Ha ano nga gahum ini nga mga propeta nagbuhat hin mga milagro? (Ha pagkasaserdote, ha diyosnon nga gahum nga ginhatag ha ira han Langitnon nga Amay ngan ni Jesucristo.)

2. “Hira nga mga upay diri kinahanglan hin magtarambal” (Markos 2:17)

- Paonan-o nag-gios an mga eskriba ngan mga Pariseo han makit-an hi Jesus nga nakikigsaro ha mga tawo nga ira gintatagad nga mga makasasala? (Kitaa ha Markos 2:15–16.) Ano an ginsiring ni Jesus ha ira? (Kitaa ha Markos 2:17.) Ano an buot-sidngon hini? Ha ano nga mga paagi nga hi kita ngatanan “nakinahanglan hin magtarambal”?

An Wali ha Bukid: “An Mas Pinakamaupay nga Paagi”

Leksyon 8

Mateo 5

Panuyo Pag-aghat han mga kaapi han klase pagdangop kan Cristo pinaagi hin pag-aplikar han mga prinsipyo nga iya gintutdo ha Wali ha Bukid.

- Pangandaman**
1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Mateo 5:1–12. Ha bukid ha Galilea, hi Jesus nagtutdo han espirituhanon nga mga kinaiya han iya mga disipolo.
 - b. Mateo 5:13–16. Hi Jesus nagdeklarar nga an iya mga disipolo amo “an asin han tuna” ngan “an kapawa han kalibutan.”
 - c. Mateo 5:17–48. Hi Jesus nagdeklarar nga kumanhi hiya para pagtumanon an balaud ni Moises, ngan nagtutdo hiya hin mas labaw nga balaud.
 2. Kadugangan nga barasahon: Lukas 6:17–36; Mosiah 13:28–35; Alma 34:13–16; 3 Nephi 12; Ether 12:11
 3. Kun magamit ka han aktibidad pagkuha han atensyon, paggahin hin isusurat o lapis ngan hin papel para han kada kaapi han klase.
 4. Kun may ada han masunod nga mga materyales, gamita hira durante han leksyon:
 - a. An retrato An Wali ha Bukid (62166 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 212).
 - b. Surudlan hin asin ngan lampara.
 5. Suhestyon ha pagtutdo: Hi Jesucristo an Dalubhasa nga Maestro. Samtang nagtutuo ka han An Wali ha Bukid, hibaroi an iya mga paagi hin pagtutdo ngan pamiling hin mga paagi nga masusubad mo hiya komo magtutdo.
-

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

Aktibidad Pagkuha han Atensyon Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Panagi an kada kaapi han klase hin papel ngan igsusurat o lapis. Igsaysay nga an baraan nga mga kasuratan nag-uupod hin damo nga mga imbitasyon tikang ha Magtaralwas. Pwede mo pabasahon an mga kaapi han klase han mga imbitasyon han Magtaralwas ha Mateo 11:28–29 ngan 3 Nephi 27:27. Hangyua an mga kaapi han klase pagsurat han *An Magtaralwas nag-iimbitar ha akon pag:* ha igbaw han papel. Kataliwan igsaysay nga ini nga leksyon natutok han Wali ha Bukid, nga may ada damo nga mga imbitasyon tikang ha Magtaralwas. Aghata an mga kaapi han klase pangita hin mga imbitasyon durante han leksyon ngan isurat hira dida han papel.

Samtang nagtututdo ka han masunod nga mga bersikulo ha baraan nga kasuratan, himangrawi kun paonan-o hira maaplikar ha adlaw-adlaw nga kinabuhi. Aghata an mga kaapi han klase pagpaangbit hin mga eksperyensya nga may paghisumpay ha mga prinsipyo han baraan nga kasuratan. Tungod nga magigin makuri igpakiana an ngatanan o an ngatanan nga puntos ha leksyon, mainampuon nga pilia adton pinakamaupay nga makakatapo han mga panginahanglan han mga kaapi han klase.

1. Hi Jesus nagtutdo han Espirituhanon nga mga Kinaiya ha iya mga disipolo.

Igsaysay nga sakob han ginatos-gatos katuig kataliwan han an diri-pa-mortal nga hi Cristo naghatag han balaud ni Moises ha Bukid han Sinai, an mortal nga Mesiyas sumaka hin lain nga bukid pagproklamar han mas labaw nga balaud ha diskurso nga kinikilala nga Wali ha Bukid. Ipakita an retrato han Wali ha Bukid.

An siyahan nga mga tutdo hini nga sermon in kinikilala nga Espirituhanon nga mga Kinaiya (Mateo 5:1–12). An pulong nga *espirituhanon nga kinaiya* [*beatitude*] in nagtikang ha Latin nga *beatus*, nga an buot-sidngon, palaran, malipay, o bulahan. Basaha an Espirituhanon nga mga Kinaiya ngan himangrawi hira sugad han ginplano ha ubos.

- *Mateo 5:3*. Ano an buot-sidngon han pagigin “kabras ha espiritu”? (Pagin mapainubsanon; kitaa liwat ha 3 Nephi 12:3.) Kay ano nga importante nga magin mapainubsanon kita? Paonan-o kita magigin mas mapainubsanon?
- *Mateo 5:4*. Ano an pipira nga mga paagi an ginhatag han Ginoo ha aton nga basi maliaw? (Kitaa ha Juan 14:26–27 ngan Mosiah 18:8–9 para hin pipira nga mga ehemplo.) Paonan-o ka naliaw ha mga takna hin kasubo?
- *Mateo 5:5*. Ano an buot-sidngon han pagin maaghop? (Pagin buotan, mapasayloon, o maalagyam.) Paonan-o naton mapapadukwag an kaaghop? (Kitaa ha Mosiah 3:19; Alma 7:23; 13:28.)
- *Mateo 5:6*. Ano an ginsaad ni Jesus hadton “ginugutom ngan inuuhaw han kamatadong”? (Kitaa ha Mateo 5:6; 3 Nephi 12:6.) Ano an aton mabubuhat ha pagpahataas han aton mga hingyap tikang ha mga butang han kalibutan ngadto ha mga butang han kamatadong?
- *Mateo 5:7*. Paonan-o kita makakagpakita hin kalooy ha iba? Kay ano nga kinahanglan naton hin kalooy han Diyos? (Kitaa ha Alma 42:13–15.)
- *Mateo 5:8*. Ha imo pagpinsar ano an buot-sidngon han pagkaada hin putli nga kasingkasing? Paonan-o naton mapuputli an aton mga kasingkasing? (Kitaa ha Helaman 3:35.) Kay ano nga sadang kita magkaada hin putli nga mga kasingkasing nga makit-an an Diyos ngan mag-ukoy ha iya? (Kitaa ha Moses 6:57.)
- *Mateo 5:9*. Paonan-o kita magigin makigdaiton ha aton mga panimalay ngan ha mga komunidad?
- *Mateo 5:10–12*. Kay ano nga usahay ginraraogdaog an matadong nga mga tawo? Paonan-o kita mabaton ha pagraogdaog? (Kitaa ha Mateo 5:44; Lukas 6:35.)

Kun ginamit mo an aktibidad pagkuha han atensyon, hangyua an mga kaapi han klase paglista han mga imbitasyon ha Espirituhanon nga mga Kinaiya nga ira inaabat nga labi nga makakabulig ha ira.

2. Hi Jesus nagdeklarar nga an iya mga disipolo amo “an asin han tuna” ngan an “kapawa han kalibutan.”

Basaha ngan himangrawi an Mateo 5:13–16. Samtang iyo ginhihimangrawan ini nga mga bersikulo, pwede nimo ipakita an surudlan han asin ngan lampara.

- Hi Jesus nagsiring nga an iya mga disipolo amo “an asin han tuna” (Mateo 5:13; D&C 101:39.) Ano an pipira nga mga gamit han asin? (Pwede mag-upod an mga baton nga an asin amo an pagparasa ngan pagpreserba.) Paonan-o an mga Baraan ha Urhi nga Adlaw pwede magigin “asin han tuna”?
- An Magtaralwas nagtutdo nga kinahanglan kita magin kapawa han kalibutan ngan magtaralwas han mga tawo. Kun diri kita Magtaralwas han mga tawo, sugad kita hin asin nga nawad-an han arat (kitaa ha D&C 103:9–10). Paonan-o kita magigin “magtaralwas han mga tawo”? (An mga baton pwede maglakip han pagpaangbit han ebanghelyo ngan pagbuhat han trabaho ha templo.)
- Paonan-o an mga Baraan ha Urhi nga Adlaw magigin “kapawa han kalibutan”? (Mateo 5:14; kitaa liwat ha bersikulo 16). Ano an nahihitabo kun an kandila ginbubutang ha “ilarom han banga”? (Mateo 5:15; tigamni nga an banga in dako nga alat.) Paonan-o kita nga mga kaapi han Simbahan usahay nagbubutang han aton suga ha ilarom han banga? Paonan-o naton mapapasiga an aton kapawa ha paagi nga magtutugway han iba “paghimaya han aton Amay . . . ha langit”? (Kitaa ha Mateo 5:16; 3 Nephi 18:24.)

3. Hi Jesus nagtutdo hin mas labaw nga balaud kontra han balaod ni Moises.

Himangrawi an Mateo 5:17–48. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa hin dako han ginpili nga mga bersikulo.

- Hi Jesus nagsiring nga kumanhi hiya para tumanon an balaud ni Moises, diri pagguba hito (Mateo 5:17–18). Paonan-o niya gintuman an balaud ni Moises? Igsaysay nga an balaud ni Moises in ginhatag ha mga anak ni Israel, tungod nga hira in magtig-a an ulo nga mga tawo, madali makagbuhat hin maraut ngan mahinay mahinumdom han Ginoo nga ira Diyos. Balaud adto hin mga pagbuhat ngan mga ordinansa, nga hugot nga pagbubuhaton han mga Israelita ha adlaw-adlaw, para mabuligan hira nga manumdom ha Diyos ngan han ira obligasyon ngadto ha iya (kitaa ha Mosiah 13:29–30). Adton nakaintiendi han balaud maduruto nga naghulat kan Cristo ngada han katuman han balaud. Tungod hini nga rason an balaud in ginhatag (kitaa ha 2 Nephi 25:24–25).

Natuman han Magtaralwas an balaud ni Moises han magbayad-sala hiya han aton mga sala (Alma 34:13–16). Kataliwan han pagbayad-sala, waray na an mga tawo sugoa pagsakripisyo hin mga hayop, nga ginkinahanglan komo kaparte han balaud ni Moises pagtudlok ngadto han pagbayad-sala nga sakripisyo ni Jesucristo. Lugod, an mga tawo in ginsugo paghalad hin nabibido nga kasingkasing ngan nasusubo nga espiritu para hin sakripisyo (kitaa ha 3 Nephi 9:20; kitaa liwat ha bersikulo 19).

- Hi Jesus nagsiring nga an kamatadong han iya mga disipolo kinahanglan “maglabaw han kanan mga eskriba ngan mga Pariseo” (Mateo 5:20). Ano an kulang han “kamatadong” han mga eskriba ngan mga Pariseo? (Nakatutok la hira ha pan-gawas nga mga dagway han balaud ngan diri gin-asi an importansya han pansakob nga kamatinumanon. Kun ira gintuman an balaud sugad han paghatagan hito, makikilala unta nira hi Jesus nga amo Mesiyas.)
Ha igbaw ngan wala nga parte han pisara isurat an *Iyo hinbatian nga iginsiring hadto*. Igsaysay nga dida han Wali ha Bukid, ginamit ni Jesus ini nga mga pulong kun naghingadayan hiya ha mga kasugoanan nga parte han balaud ni Moises. Ha igbaw ngan tuo nga parte han pisara, isurat an *Kundi hi ako nasiring ha iyo*. Tagi hin duon nga ginamit ni Jesus ini nga mga pulong kun hiya nagtututdo han iya mga disipolo han mas labaw nga balaud.
- Ha Mateo 5:21, ano an kadaan nga balaud nga ginhingadayan ni Jesus? (Isurat an *Ayaw pagpatay* ha ubos han *Iyo hinbatian nga iginsiring hadto*.) Ano an mas labaw nga balaud an ginhatag ni Jesus subay hini nga kasugoan? (Kitaa ha Mateo 5:22. Isurat an *Ayaw kasina* ha ubos han *Kundi hi ako nasiring ha iyo*. Paonan-o an kasugoan nga paglikay hin kasina mas labaw nga balaud kontra han kasugoan nga diri pumatay? Paonan-o an mga pag-abat hin kasina nakakaapekto han aton pakigrelasyon ha Diyos? Ano an aton mabubuhat pagpugong han mga pag-abat hin kasina ngan kuhaon hira ha aton mga kinabuhi?
- An Magtaralwas nagyakan hin pagdara hin “regalo ha altar,” paghingadayan han kadaan nga binuhatan hin pagdara hin sakripisyo nga mga halad ha altar (Mateo 5:23). Ano an ginsiring ni Jesus nga sadang buhaton han iya mga disipolo kun mayda hira mga pag-abat hin kasina samtang nag-aandam hira pagdara hin regalo ha altar? (Kitaa ha Mateo 5:23–24.) Paonan-o ini pwede mag-aplikar ha aton?
- Ano an sadang naton buhaton kun may nakasala ha aton? (Kitaa ha Mateo 5:24; 18:15; D&C 64:8–11.) Ano an mga kadilikadohan han paghulat nga mangaro hin pasaylo an tawo nga nakasala ha aton?
- Ha Mateo 5:27, ano an kadaan nga balaud nga ginhingadayan ni Jesus? (Isurat an *Diri ka manlibog* ha ubos han *Iyo hinbatian nga iginsiring hadto*.) Ano nga kasugoanan an ginhatag ni Jesus nga lumiwan hini nga kasugoan? (Kitaa ha Mateo 5:28. Isurat an *Likayi an maipahon nga mga panhuna-huna* ha ubos han *Kundi hi ako nasiring ha iyo*.) Ano an pipira nga mga resulta han maghugaw nga mga panhuna-huna? (Kitaa ha Mosiah 4:30; Alma 12:14; D&C 63:16.) Ano an aton mabubuhat nga atamanon nga putli an aton mga panhuna-huna?
- An Paghubad ni Joseph Smith nagsiring nga an mata ngan kamot nga ginhingadayan ha Mateo 5:29–30 narepresentar han mga sala. Ano an gintututdo hini nga mga bersikulo ha aton bahin ha kun paonan-o kita maatubang ha aton mga sala?
- Sugad han ginrekord ha Mateo 5:33, paonan-o an mga tawo ha Daan nga Tugon nagpakita nga nagsusumat hira han kamatuoran? (Isurat an *Nagdudumara hin mga panaad ha Ginoo* ha ubos han *Iyo hinbatian nga iginsiring hadto*.) Ano nga mga balaud an ginhatag ni Jesus nga lumiwan hini nga binubuhat? (Kitaa ha Mateo 5:34–37. Basaha an masunod nga pangasoy ni

Ansiano Bruce R. McConkie. Kataliwan isurat an *Tipigi an imo pulong* ha ubos han *Kundi hi ako nasiring ha iyo.*)

Hi Ansiano Bruce R. McConkie nagsiring: “Ha ilarom han balaud ni Moises an mga pakigsumpa in komon ngan naglalakip hin iba-iba nga mga panhitabo nga ha pagbuhat, gutiay la an kamatuoran han pangasoy nga waray buhata ha pagsumpa. . . . Ha ilarom han hingpit nga balaud ni Cristo an kada pulong han tawo in tinuod, ngan ngatanan nga mga pangasoy nga ginyakan in sugad katinuod nga inupdan hin sumpa an kada pulong nga ginyakan” (*The Mortal Messiah*, 4 vols. [1979–81] 2:140).

- Ha Mateo 5:38, ano an kadaan nga balaud an ginhingadayan ni Jesus? (Isurat an *Mata ha mata* ha ubos han *Iyo hinbatian nga iginsiring hadto*. Igsaysay nga an “mata ha mata” in buot-sidngon nga an usa nga tawo nga nakasamad makakakarawat hin pareho nga kasamdan komo kastigo; kita ha Lebitiko 24:17–21.) Ano nga kasugoan an lumiwan hini nga balaud? (Kita ha Mateo 5:39–40. Isurat an *Ihatag an luyo nga bayhon* ha ubos han *Kundi hi ako nasiring ha iyo*. Ano nga mga prinsipyo an gintutdo ni Jesus han magyakan hiya nga ihatag an luyo nga bayhon ngadto han tawo nga nagtampalo ha aton ngan maghatag han aton pan-ilarom nga panapton ngadto han tawo nga nagkuha han aton kurogpos?)
- Mateo 5:43, ano an kadaan nga binuhatan an ginhingadayan ni Jesus? (Isurat an *Higugmaon mo an imo igkasi-tawo ngan pagdumti an imo kaaway* ha ubos han *Iyo hinbatian nga iginsiring hadto*.) Ano nga kasugoan an lumabaw hini nga binuhatan? Kita ha Mateo 5:44–47. Isurat an *Higugmaa an imo mga kaaway* ha ubos han *Kundi hi ako nasiring ha iyo*.) Paonan-kita makakagpadukwag han gugma ha aton mga kaaway? (Kita ha Moroni 7:47–48 para hin usa nga ehemplo.) Paonan-o an aton mga kinabuhi mababalhin kun mahigugma kita han aton mga kaaway? Paonan-o mababalhin an ira mga kinabuhi?

Kun imo ginamit an aktibidad pagkuha han atensyon, hangyua an mga kaapi han klase pagkita ha pisara ngan ilista an mga imbitasyon ha Mateo 5:17–47 nga labi nga makakabulig gud ha ira.

- Paonan-o naton iintiendihon an kasugoan han Magtaralwas nga magin hingpit kita? (An usa liwat nga paghubad han Greko nga pulong nga *hingpit* amo an kompleto, human, hul-os nga pagdukwag.) Paonan-o an kasugoan nga magin hingpit nag-aaghat ha aton kontra hin pagpakyas ha aton?

Hi Pangulo Joseph Fielding Smith nagsiring:

“Natuo ako han buot-sidngon han Ginoo sugad han iya ginsiring: nga sadang kita magin hingpit, sugad han aton Amay ha langit nga hingpit. Diri ito maabot dayon ngatanan, pero pinaagi han kada lagda, pinaagi han kada sugo, pinaagi han kada ehemplo, ngan bisan pa mientras nga nag-uukoy kita hini nga kinabuhi, kinahanglan naton pumakadto ha kamatayan antes kita makadangat hito nga kahingpit ngan magin sugad han Diyos.

“Pero dinhi nagtutukod kita han pundasyon. Dinhi kita gintututdoan hini nga yano nga mga kamatuoran han ebanghelyo ni Jesucristo, dinhi hini nga estado hin pagtesting, pag-andam ha aton para hito nga kahingpit. Aton ito obligasyon nga magin mas maupay yana kontra han kakulop, ngan mas maupay buwas kontra han yana. . . . Kun gintutuman naton an mga

kasugoanan han Ginoo, aada kita ha dalan ngadto ha kahingpit” (*Doctrines of Salvation*, gintirok ni Bruce R. McConkie, 3 kabulyom [1954–56], 2:18–19; kitaa liwat ha D&C 93:11–14; 19–20).

- Paonan-o an Pagbayad-sala han Magtaralwas nabulig ha aton nga maabot an kahingpit? (Kitaa ha Moroni 10:32–33; D&C 76:68–70.) Paonan-o an mga tutdo ha Wali ha Bukid nabulig ha aton “pagdangop kan Cristo, ngan magin hingpit ha iya”?

Pangatapusan

Pagpamatuod nga an mga tutdo ha Wali ha Bukid nabulig ha aton “pagdangop kan Cristo, ngan magin hingpit ha iya” (Moroni 10:32). Aghata an mga kaapi han klase pag-aplikar hito nga mga tutdo ha ira mga kinabuhi. Kun ginamit mo an aktibidad pagkuha han atensyon, hangyua an mga kaapi han klase pagkita ha mga imbitasyon nga ira ginlista ngan pumili mausa o maduha nga ira tututukan durante han tiarabot nga semana.

Kadugangan nga mga Ideya hin Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon han leksyon. Pwede mo gamiton an usa o dugang pa hini nga mga ideya komo kaparte han leksyon.

1. “An Mas Maupay nga Paagi” (Ether 12:11)

Imbitara an pipira nga mga kaapi han klase pagsulod ha klase nga andam hin pagpaangbit hin mga ideya bahin han mga tutdo ha Mateo 5 kun paonan-o makakabulig ha ira ha panimalay, ha eskwelahan, o ha trabaho.

2. An tutdo han Magtaralwas bahin han pakigbulag

Kun ikaw o an mga kaapi han klase mayda mga pakiana bahin han Mateo 5:31–32, kitaa an ikalima nga kadugangan nga ideya pagtutdo han leksyon 14 (kita ha pahina [74]).

3. Pasalida hin *video*

An ikaduha nga parte han “*New Testament Customs*” pinili tikang ha *New Testament Video Presentations* (53914), nag-eeksplikar han termino nga *magtuturdo*, nga ginamit ha Mga Taga-Galasia 3:24–25 pagpahayag han balaud ni Moises. Kun ipapakita mo ini nga parte, himangrawi kun paonan-o an balaud ni Moises in anay magtuturdo pagdara han mga tawo kan Cristo.

“Pamilnga Niyo Anay an Ginhadian han Diyos”

Leksyon 9

Mateo 6–7

Panuyo Pag-aghat han mga kaapi han klase nga magin dugang nga mapahanungod nga mga disipolo ni Jesucristo.

- Pangandaman**
1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan, nga kasumpay han Wali ha Bukid:
 - a. Mateo 6:1–6, 16–21. Hi Jesus nagtutdo ha iya mga disipolo nga magbuhat ha sekreto hin paglimos, pag-ampo, ngan pagpuasa ngan diri magtirok hin mga bahandi ha tuna kundi ha langit.
 - b. Mateo 6:7–13; 7:7–11. Nagpakita hiya ha iya mga disipolo kun paonan-o an pag-ampo ngan nagtutdo nga an Langitnon nga Amay magbebendisyon hadton naaro ha iya anoman an ira kinahanglan.
 - c. Mateo 6:14–15; 7:1–6, 12. Hi Jesus nagtutdo ha iya mga disipolo pagpasaylo han iba, paghukom hin matadong, pagtratar han iba nga karuyag nira igratar ha ira.
 - d. Mateo 6:22–34; 7:13–29. Nagtutdo hiya han iya mga disipolo nga mabebendisyonan hira pinaagi han pagserbi han Langitnon nga Amay ngan pagbuhat han iya kabubut-on.
 2. Kadugangan nga barasahon: Lukas 6:37–49; 11:1–13, 34–36; 12:22–34; 16:13; 3 Nephi 13–14.
 3. Kun may ada han masunod nga mga materyales, gamita hira durante han leksyon:
 - a. An retrato nga Wali ha Bukid (62166 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 212).
 4. Suhestyon ha pagtutdo: An mga istorya makakagpahayag han mga prinsipyo han ebanghelyo ngan makakagtuman han atensyon han mga kaapi han klase sugad han gutiay nga nahihimo han iba nga paagi han pagtutdo. Kaudgan hi Jesus nagamit hin mga istorya pagtutdo hin importante nga leksyon o pagklaro han diri konkreto nga mga ideya. Samtang nag-aandam ka han leksyon, tagda kun paonan-o mo magagamit an mga istorya pagbulig han mga kaapi han klase nga makaintiendi han mga prinsipyo han ebanghelyo. Kun nagsusumat ka hin istorya, siguraduhon nga nakakaintiendi an mga kaapi han klase kun ito in tinuod nga pahayag o hinimo mo la nga istorya ha paghimo hin punto.
-

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

Aktibidad Pagkuha han Atensyon Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Isumat an masunod nga istorya ha imo kalugaringon mga pulong:

Hi Ansiano William R. Bradford han Setenta nakausa nakig-istorya hin obispo han purok nga an mga batan-on nagtatrabaho para kumita hin kwarta para hin aktibidad. An obispo naghango kan Ansiano Bradford kun pwede hiya makabulig nga mapasidunggan an mga batan-on han ira nabuhat. Ha kahipausa han obispo, hi Ansiano Bradford nagsiring nga diri niya mahihimo. Nagsiring hiya nga ikinalilipay niya nga an batan-on nga katawhan nagtrabaho gud, pero diri sugad hito kaimportante nga kumarawat hira hin pasidungog ha publiko para hito nga trabaho.

Han magdesisyon an mga batan-on pagdonar han ira kwarta ha kabug-osan nga pundo han misyonaryo ha Simbahan imbis nga gamiton ito para hin aktibidad, karuyag nira magparetrato upod kan Ansiano Bradford samtang ginhihimo nira an pagdonar, ngan karuyag nira nga an retrato ngan an artikulo ibutang ha dyaryo. Utro nga nahipausa hira han pagsiring ni Ansiano Bradford nga “diri”. Iya ginsidngan an obispo: “Pwede nimo tagdon nga buligan an imo mga batan-on nga mahibaro han lurulabaw nga balaud han pasidungog. An pasidungog nga tikang ha langit in sekreto. Hinirutan ngan hilom nga nakarekord ito didto. Tuguti hira nga umabat han lipay ngan matagamtaman an bahandi ha ira kasingkasing ngan kalag nga naabat tikang hin hilom, ngan mahatagaon nga serbisyo” (ha Conference Report, Oct. 1978, 90–91; o *Ensign*, Nov. 1987, 75).

- Ano nga mga leksyon an aton mahibabaruan tikang han kabatonan ni Ansiano Bradford ha mga batan-on?

Tagi hin duon nga an usa nga leksyon nga aton mahihibaruan amo nga sadang kita magbuhat hin mag-upay nga mga butang tungod nga nahigugma kita han Diyos ngan karuyag nga lipayon hiya, diri tungod nga karuyag naton kumarawat hin pasidungog tikang ha iba nga mga tawo. Amo ini an usa han mga kinaiya han tinuod nga disipolo ni Jesucristo.

Isurat ha pisara an *Tinuod nga mga Disipolo*. Samtang imo ginhihimangraw an Wali ha Bukid, ilista an mga kalidad han tinuod nga pagkadisipolo nga gintutdo han Magtaralwas dida hini nga wali.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Samtang nagtututdo ka han masunod nga mga bersikulo ha baraan nga kasuratan, aghata an kada kaapi han klase pagtagad kun ano an iya kinahanglan buhaton nga magin mas mapahanungod ngan sinsiro nga disipolo ni Cristo. Aghata an mga kaapi han klase pagpaangbit hin kalugaringon nga mga eksperyensya nga may paghisumpay ha mga prinsipyo han tinuod nga pagkadisipolo.

1. An tinuod nga mga disipolo nagbubuhathin tama nga mga butang para han tama nga mga rason.

Basaha ngan himangrawi an Mateo 6:1–6, 16–21.

- Kay ano nga nagkondena hi Jesus han pipira nga mga tawo pinaagi hin pagbuhathin maupay nga mga butang sugad han paghatag hin limos (paghatag ha pobre), pag-ampo, ngan pagpuasa? (Kitaa ha Mateo 6:1–2, 5, 16. Nagbubuhathira hini nga mga butang para hin sayop nga mga rason.) Naghingaday hi Jesus hini nga mga tawo nga mga salingkapaw. Ano an salingkapaw? (Usa nga tawo nga nagpapakamayda hin mga kalidad nga waray

man hito ha iya; usa nga tawo nga nagpapakamatadong pero diri man. An Greko nga pulong nga salingkapaw pwede gihapon hubaron nga parasangil. Kitaa ha Mateo 15:8; Lukas 11:39.)

- Ano an magigin balos han mga tawo nga nagbubuhath hin mag-upay nga butang para hikitan han iba? (Kitaa ha Mateo 6:2, 5, 16.) Ano nga mga butang an pwede naton mabuhath para makita han iba imbis nga lipayon an Diyos? Paonan-o naton mapuputli an aton mga motibo ha pagserbi ngan pagbuhath han iba nga mag-upay nga trabaho?
- Hini nga wali, ano an gintutdo ni Jesus tungod han kun ano an sadang gud naton pagbaloron? (Kitaa ha Mateo 6:19–21.) Ano an buot-sidngon han “pagtirok hin . . . bahandi ha langit”? Ano an pipira nga mga langitnon nga mga bahandi nga aton mabibiling? (Kitaa ha D&C 18:14–16 ngan 130:18–19 para hin duha nga ehemplo.)
- Ano an buot-sidngon nga “Kun hain an iyo bahandi, aadto man an iyo kasingkasing”? Paonan-o kita makakasigurado kun ano an aton ginbabahandi? (An usa nga paagi amo an pagsayod han oras, kwarta, ngan panhuna-huna nga aton ginhahalad ha usa nga butang.) Ano an ginbabahandi yana han mga tawo? Hangyua an mga kaapi han klase pagpinsar bahin han mga butang nga ira ginbabahandi ngan hilom nga tagdon kun ano an ginsisiring hini nga mga bahandi bahin han kinamumutangan han ira kasingkasing.

2. An tinuod nga disipolo nagsusunod han ehemplo han pag-ampo han Magtaralwas.

Basaha ngan himangrawi an Mateo 6:7–13; 7:7–11. Tagi hin duon nga an Mateo 6:9–13 in kinikilala nga Ampo han Ginoo.

- Ano an gintututdo ha aton han Ampo han Ginoo bahin han kun paonan-o kita sadang mag-ampo? (Kitaa ha Mateo 6:9–13.)
- Paonan-o an Ampo han Ginoo nagpapakita han pagtahod ngan pagrespeto ni Jesus han Langitnon nga Amay? Paonan-o kita magpapakita hin pagtahod nga pagrespeto ha Langitnon nga Amay kun kita nag-aampo?

Hi Ansiano Dallin H. Oaks nagyakan han klase hin pinulongan nga sadang naton gamiton kun kita nag-aampo: “An labi nga pinulongan han pag-ampo nagsusunod hin iba-iba nga porma ha iba-iba nga mga pinulongan, pero an prinsipyo in amo la permi. Ipadangat naton an mga ampo ha Langitnon nga Amay ha mga pulong nga gin-uupdan hin gugma ngan respeto ngan pagtahod ngan kasuok han nagamit hito nga pinulongan. . . . An kalalakin-an ngan kababayen-an nga karuyag magpakita hin respeto in maghahatag hin panahon nga mahibaro ha labi nga pinulongan han pag-ampo” (ha Conference Report, Apr. 1993, 17, 20; o *Ensign*, May 1993, 16, 18).

- Paonan-o naton malilikayan an paggamit han “waray pulos nga uliuli” kun kita nag-aampo? (Kitaa ha Mateo 6:7.)
- Tungod nga an Langitnon nga Amay nasabot kun ano an aton kinahanglan antes kita mag-ampo (Mateo 6:8), kay ano nga kinahanglan naton mag-ampo? Kay ano nga an pangaro, pangita, ngan panuktok (Mateo 7:7) in kinahanglan para han aton espirituhanon nga pag-ursa? Paonan-o kita mangingita hin dugang ka maduruto para han bulig han Langitnon nga Amay?

- Paonan-o naton sasantopon an saad han Magtaralwas nga an “kada usa nga nangaro nakarawat”? (Mateo 7:8.) Kay ano nga usahay diri kita nakakarawat han aton pinangangaro ha takna nga aton ito pinangaro o ha aton karuyag nga paagi? (Kitaa ha 3 Nephi 18:20.) Paonan-o ka nahibaro nga an Diyos maaram kun ano an pinakamaupay ha imo?

3. An tinuod nga mga disipolo buotan ngan papreho an pagtratar han iba.

Basaha ngan himangrawi an Mateo 6:14–15; 7:1–6, 12.

- Ha imo pagpinsar kay ano nga an Magtaralwas nagsugo ha aton pagpasaylo han iba? Paonan-o kita magigin mas mapasayloon?
- An Paghubad ni Joseph Smith nagbag-o han Mateo 7:1 nga nasiring, diri kita sadang maghukom hin diri matadong nga para diri kita hukman; pero paghusga kita han matadong nga paghukom (kitaa ha Joseph Smith Translation Matthew 7:2). Ano an matadong nga paghukom? Ano an maraot nga maabot ha aton ngan hadton aton ginuhukman kun naghuhukom kita ha diri matadong? Paonan-o kita makakasiguro nga matadong an aton paghukom? (Kitaa ha Mateo 7:3–5; Moroni 7:14–18.)
- Hi Jesus nagsiring nga an tawo nga ha diri matadong nagsasari pagtama han iba in usa nga salingkapaw (Mateo 7:4–5). Paonan-o an paghukom han diri matadong in sinyales hin kasalingkapaw?
- An tutdo ha Mateo 7:12 in kaudgan nga tinatawag nga Bulawanon nga Balaud. Ano nga mga eksperyensya an nakagpakita ha imo han balor hini nga prinsipyo? Paonan-o an pagsunod han Bulawanon nga Balaud makakagpauruupay ha aton nga mga disipolo ni Jesucristo?

Hi Ansiano Marvin J. Ashton nagsumat hin katitirok nga diin an grupo han mga kaapi han Simbahan nagtagad han masunod nga pakiana “Paonan-o ka makakasiring nga in usa nakonbertir ngadto kan Jesucristo?”

“Ha sakob hin kwarenta y singko kaminutos adton mga nagtambong naghatag hin damo hin duro nga mga suhestyon komo baton hini nga pakiana, ngan an mangulo mabantayon nga nagsurat han kada baton ha dako nga pisara. An ngatanan nga mga komentaryo in seryoso ngan naangay. Pero waray mag-iha, ini nga makaret nga magtuturdo nagpara han ngatanan nga iya ginsurat. Kataliwan, ha pagpasalamat nga an ngatanan han mga komentaryo in takos ngan gindahay, nagtutdo hiya hin kinahanglanon nga prinsipyo: ‘An pinakamaupay ngan klaro gud nga pangilal-an nga nag-uursa kita ha espirituhanon ngan nadangop kan Cristo amo an paagi hin pagtratar naton han iba nga mga tawo.’ “

Hi Ansiano Ashton nagdugang: “An paagi han pagtratar naton han mga kaapi han aton pamilya, aton mga kasangkayan, adton katrabaho naton ha kada adlaw in pareho kaimportante han mas nakikit-an nga mga prinsipyo han ebanghelyo nga aton usahay gintatagan hin duon” (ha Conference Report, Apr. 1992; o *Ensign* May 1992, 20).

4. An tinuod nga mga disipolo nagseserbi ha Diyos ngan nagbubuhat han iya kabubut-on.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo ha Mateo 6:22–34; 7:13–29.

- Kay ano nga imposibli nga dunganon an pagserbi ha Diyos ngan mamon, o pagkakilibutanon? (Kitaa ha Mateo 6:24.) Ano nga mga bendisyon an ginsasaad han Diyos hadton nagseserbi ha iya? (Kitaa ha Mateo 6:25–33; D&C 11:7.)
- Hi Jesus nagsaad nga kun aton “pamimilngon . . . anay an ginhadian han Diyos,” tatagan kita han iba pa nga mga butang nga aton kinahanglan (Mateo 6:33). Ano nga mga eksperyensya an nakabulig ha imo pakatagamtam hin pamatuod hini nga saad?
- Paonan-o an pagkakilibutanon napahirayo tikang han aton kamaunong ngan serbisyo ha Diyos? Ano an pipira nga mga paagi nga pwede kita masulay pangita han mga butang ha kalibutan antes an mga butang han Diyos? (An mga baton pwede maglakip han paghulat hin pagbayad han ikapulo dida han katapos naton pamalet hin mga butang nga kinahanglan o karuyag o kadiri pagmisyon tungod hin hingyap para han kalibutanon nga mga butang.)
- Samtang tikatarapos na hi Jesus han iya wali, ano an iya gintutdo bahin han pakasulod ha Ginhadian han langit? (Kitaa ha Mateo 7:13–14, 21–23.) Kay ano nga mahinungdanon nga an dalan ngadto ha waray-katapusan nga kinabuhi in haligot, pero an dalan ngadto ha karat-an in halapad?
- Ha katapusan han Wali ha Bukid, hi Jesus nag-istorya hin parabola han makinaadmananon nga tawo ngan buang-buang nga tawo (Mateo 7:24–27). Paonan-o ini nga parabola naaaplikar ha aton? Ano an “bato” nga sadang naton tukoran? (Kitaa ha Helaman 5:12.) Ano an gintutukod han pipira nga mga tawo ha ira kinabuhi nga pwede maitanding ha baras?

Pangatapusan

Pagpamatuod han importansya han pagsunod kan Jesucristo. Aghata an mga kaapi han klase nga mag-ino-ino kun ano an kinahanglan nira buhaton nga magin mas maupay nga mga disipolo ni Jesucristo.

Kadugangan nga mga Ideya hin Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon han leksyon. Pwede nimo gamiton an usa o dugang pa hini nga mga ideya komo parte han leksyon.

1. “Ha ira mga bunga iyo hira makikilala” (Mateo 7:20)

- Hi Jesus nagpahimatngon han iya mga sumurunod bahin han mga propeta nga buwa—mga tawo nga nagtututdo hin buwa nga doktrina o nagsasari pagtugway han mga tawo pahirayo kan Cristo (Mateo 7:15). Paonan-o kita makakatigo han buwa ngan tinuod nga mga propeta? (Kitaa ha Mateo 7:16–20; kitaa liwat ha Moroni 7:5, 10–11). Paonan-o an Mateo 7:20 naaplikar ha aton sugad man liwat ha mga propeta?

2. Pasalida han *video*

An ikaduha nga parte han “New Testament Customs,” pinili tikang ha *New Testament Video Presentations* (53914), nagsasaysay han paggamit han mga Judeyo han mga pilakteria ngan mga kulod. Kun ipapasalida mo ini nga parte, himangrawi kun paonan-o ini nga mga butang, nga han una ginamit pagpakita hin pagsugot ha Diyos, nagin simbolo han tinguha han mga Pariseo nga “makitan han katawhan” samtang hira nagsasamba (Mateo 6:5).

3. Pamiling hin puling ha aton kalugaringon nga mata

Ipaangbit an masunod nga istorya kun paonan-o an Propeta Joseph Smith nagtutdo hin usa nga babaye pamiling hin puling ha iya kalugaringon nga mata ha pag-atubang hin kalugaringon nga sayop:

In usa nga babaye kumadto han Propeta Joseph Smith nga nasisina bahin hin pipira nga mga butang nga ginsiring han usa nga kaapi han Simbahan mahitungod ha iya. An Propeta nagsiring ha iya nga kun an ginsiring han tawo diri tinuod, sadang niya ito igbale-waray, tungod kay an kamatuoran mabubuhi ngan an mga buwa in diri. Inaabat han babaye nga an mga komentaryo in diri tinuod, pero diri hiya kontento nga igbale-waray ito nga butang. Salit an Propeta nagsumat han iya paagi hin pagsolbar han sugad nga mga komentaryo:

“Han an kaaway nagsinumat hin eskandaloso nga istorya bahin ha iya, nga masukot nahitatabo, antes maghukom namurubuot hiya ngan tinugotan an iya isip pagpinsar han oras ngan lugar ngan kamutang han istorya para masabtan kun waray ba hiya makagayakan o makagbuhat hin turahos nga nagin hinungdan nga mabug-os an istorya. Kun iya nasabtan nga nabuhat niya ito, nasiring hiya nga ha iya kasingkasing ginpasaylo an iya kaaway, ngan mapasalamaton nga kumarawat hiya hin pahimatngon han kaluyahon nga waray niya hisabti nga mayda ngay-an hiya.”

An Propeta nagsiring han bugto nga sadang hiya maghirot pagpinsar kun ha diri pagtuyo nakaghatag ba hiya han tawo hin rason para magsiring hin mga butang nga iya nabuhat. Katapos hin duro nga pamurubuot, nagdesisyon hiya nga nakabuhat hiya, ngan nagpasalamat hiya ha Propeta ngan bumaya. (Kitaa ha Jesse W. Crosby, ginsanglit ha Hyrum L. Andrus ngan Helem Mae Andrus, mga nagtirok, *They Knew the Prophet* [1974], 144.)

4. Aktibidad han batan-on

Isurat an kada usa han masunod nga mga pulong tikang ha Mateo 6 ngan 7 ha magbulag nga kard:

Diri mo pasabuton an imo wala nga kamot (6:3)	An ginhadian han Diyos (6:33)
An imo Amay nga nakita hin sekreto (6:6)	Tikang ha imo kalugaringon nga mata (7:5)
Ayaw pan-gamit (6:7)	Ngan ihahatag ha imo (7:7)
Magpasaylo han mga tawo (6:14)	Ngan makakaagi ka (7:15)
Magtirok para ha iyo nga kalugaringon (6:20)	Buwaon nga mga propeta (7:15)
Kun ano an binuhat han imo tuo (6:3)	Iyo hira makikilala (7:20)
Babaluson ka hin hul-os (6:6)	Diri ka makakagserbi (6:24)
Waray pulos nga uliuli (6:14)	Pamilnga anay (6:33)
Han ira mga kasaypanan (6:14)	Kuhaa an lagonlagon (7:5)
Mga bahandi ha langit (6:20)	Pangaro (7:7)
Diyos ngan mamon (6:24)	Pamiling (7:7)
	Magtagam han (7:15)
	Pinaagi han ira mga bunga (7:20)

Ibutang hin kulob an mga kard ha lamesa o ha salog. Bahina an mga kaapi han klase ngadto hin duha nga grupo, ngan papagsarusalyua an duha nga grupo pamili han mga kard. Kun magpadis an mga kard, kukuhaon ito tikang ha lamesa o ha salog ngan makuha hin iya pa turno. Kun diri magpadis an mga kard, sasaliwanan ito han grupo tikang ha orihinal nga kabutang, ngan masaliwan an usa nga grupo. Ipadayon ngada han kahimo han pagpadis-padis.

“Pas-ana Niyo an Akon Yogo, ngan Magtuon Kamo ha Akon”

Leksyon 10

Mateo 11:28–30; 12:1–13; Lukas 7:36–50; 13:10–17

Panuyo Pagbulig han mga kaapi han klase pag-intiendi nga samtang ginpapas-an naton an yogo han Magtaralwas ngan nagbubuhat han iya kabubut-on, matatad-an naton an kamurayaw ngan lipay nga iya ginsaad.

- Pangandaman**
1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Mateo 11:28–30. Hi Jesus nag-imbatar hadton ngatanan nga nagtrabaho nga binubug-atan pagdangop ha iya, pagkuha han iya yogo, ngan pagtuon ha iya.
 - b. Mateo 12:1–13; Lukas 13:10–17. Hi Jesus nagdeklarar nga hiya an Ginoo han Panhingilin. Nanambal hiya ha Panhingilin ngan ginsusonan tungod hito.
 - c. Lukas 7:36–50. Usa nga babaye nga nangingita hin kapasayloan naghugas han tiil han Ginoo pinaagi han iya luha; hi Simon an Pariseo nagsuson kan Jesus tungod hin pagpakapot Niya han makasasala nga babaye. Hi Jesus nagtutdo kan Simon hin parabola han duha nga umurutang ngan ginpasaylo an babaye.
 2. Kadugangan nga barasahon: Isaias 58:13–14; Mateo 11:16–19; 12:14–50; 26:6–13; Markos 2:23–3:12; 14:3–9; Lukas 6:1–11; Doctrine and Covenants 59:9–19.
 3. Kun may ada han masunod nga mga materyales, gamita hira durante han leksyon:
 - a. “Come Unto Me” pito kaminutos nga pasalida tikang ha *New Testament Video Presentations* (53914).
 - b. An retrato ni Mary Fielding ngan hi Joseph F. Smith nga Natalabok han Kapatagan (62608 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 412), nga nagpapakita hin baka nga may sinaog.
 4. Suhestyon ha pagtutdo: Samtang nag-aandam ka han kada leksyon, mainampuon nga mag-ino-ino kun paonan-o maaaghat pagpartisipar an kada kaapi han klase. An mga demonstrasyon, mga huruhimangraw hin gutiay nga grupo, pagdrama-drama, ngan iba pa nga kaangayan nga aktibidades makakabulig ha mga kaapi han klase pag-api hin dugang kaaktibo.
-

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

Aktibidad Pagkuha han Atensyon Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Hangyua in kaapi han klase pagkada ha prente han klase ngan ipaunat an iya mga kamot. Butangi hin pipira nga libro o iba pa nga mabug-at nga itemahi an mga kamot hini nga tawo. Ipadayon an pagkarga hin mga butang ha mga kamot niya ngada han pagbug-ati ha iya. Kataliwan pakianhi:

- Ano kahirayo mo madadara ini nga kabug-at antes ka pumahuway? Ano nga mga pagpahamutang an sadang nimo himoon pagdara han kabug-at ngadto ha sobra nga kahirayo?

Igsaysay nga mayda damo hin duro kaklase hin mga pinas-an o mga kabug-at. An pipira in ha panlawas, an iba naman in pan-espirituhanon o ha emosyon ngan diri masayon makita. Damo nga diri nakikit-an nga mga pinas-an in nakakalabaw pa han aton kusog hin pagdara ha ira, ngan naguguol kita. Ini nga leksyon naghihimangraw kun paonan-o an Ginoo magpapagaan han aton mga pinas-an ngan magdadara ha aton hin pahuway.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Samtang nagtututdo ka han masunod nga mga bersikulo ha baraan nga kasuratan, himangrawi kun paonan-o hira naaplikar ha adlaw-adlaw nga kinabuhi. Aghata an mga kaapi han klase pagpaangbit hin mga eksperyensya nga subay han mga prinsipyo ha baraan nga kasuratan.

1. Hi Jesus nag-imbatar ha aton nga pas-anon an iya yogo ngan magtuon ha iya.

Basaha ngan himangrawi an Mateo 11:28–30.

- Ano an buot-sidngon han “nagbubuhay ngan binubug-atan”? (Mateo 11:28). Ano an pipira nga mga ehemplo han mga pinas-an nga aton gindadara hini dinhi nga kinabuhi? Paonan-o “makakaghatag ha [aton]” an Ginoo tikang hini nga mga pinas-an?
- Ano an yogo? (Ipakita an retrato ni Mary Fielding ngan Joseph F. Smith ngan itudlok an baka nga may yogo ha retrato. Igsaysay nga an yogo in usa nga balayan o barra nga pwede ibutang ha usa o duha nga tawo o guyoron hin mga hayop o dad-on an mabug-at nga karga. An yogo nagbabalanse han pinas-an ngan nagpapasayon han pagdara. Ha kadugangan hiton iya literal nga kahulogan, an konsepto han yogo makikit-an liwat ha baraan nga mga kasuratan komo metapor (kapareho) han kabihag o kauripon; kita ha Jeremias 28:2; Alma 44:2.) Ano an buot-sidngon han pagkuha han yogo ni Cristo ngada ha aton? (Mapainubsanon nga mabuhay an iya kabubut-on ngan tugutan hiya hin paggiya ngan paglarang han aton mga kinabuhi.)

Kun magamit ka han pasalida han *video* nga “Come Unto Me” ipakita na yana an siyahan hito nga parte. Parunga an *video* kun matapos magyakan hi Pangulo Howard W. Hunter.

- An Ginoo namulong “An akon yogo masayon, ngan an akon pinas-an magaan” (Mateo 11:30). Ha ano nga kahulogan nga nagin masayon an yogo han Magtaralwas? Kay ano nga ginpipinsar han pipira nga mga tawo nga an mga tutdo han Ginoo in duro nga nagpupugong? Paonan-o an pagsugot ngan pagserbi han Ginoo nagpapagaan han aton mga pinas-an?

2. Hi Jesus nagdeklarar nga hiya an Ginoo han Panhingilin.

Himangrawi an Mateo 12:1–13 ngan Lukas 13:10–17. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa hin dako han ginpili nga mga bersikulo.

- Ano an ginbuhat han mga Pariseo han hikit-an nira an mga disipolo ni Jesus nga nangagbanggi han mais dida ha Panhingilin? (Kitaa ha Mateo 12:1–2. Igsaysay nga an interpretasyon han mga Pariseo han Balaud ni Moises nagbalewaray han tinuod nga espiritu ngan panuyo han Panhingilin ngan natutok lugod ha mga tradisyon nga nakapugong hin duro han mga aktibidades han Panhingilin.) Ano an gintutdo han Ginoo samtang nabaton hiya han ira pagakusar? (Kitaa ha Mateo 12:3–8.)
- Ano an buot ipasantop ni Jesus han magsiring hiya, “Karuyag ko an kalooy, ngan diri an halad”? (Mateo 12:7. Karuyag niya nga tumutok an mga tawo ha paghigugma han iba, ngan diri la pagbuhat hin relihiyoso nga mga seremonyas ha publiko.) Paonan-o naton magagamit ini nga prinsipyo paggiya han aton mga aktibidades han Panhingilin?
- Ano an gintutdo ni Jesus bahin han panuyo han Panhingilin han tambalon niya an lalaki nga kimay an kamot ngan babaye nga nakagapos tungod hin mga kaulangan ha lawas? (Kitaa ha Mateo 12:10–13; Lukas 13:10–17.) Ano an iya gintutdo bahin han Panhingilin ha Markos 2:27–28? Tagi hin duon nga an Paghubad ni Joseph Smith han Markos 2:26 nagsaysay nga an Panhingilin ginhatag komo “adlaw hin pagpahuway “ ngan “adlaw hin paghimaya han Diyos.”) Ano an aton mabubuhat dida ha adlaw han Panhingilin para paghimayaon an Diyos? Paonan-o an pagtuman han adlaw han Panhingilin makakagpagaan han aton mga pinas-an ngan magdadara ha aton hin pahuway?

3. Hi Jesus nagpasaylo hin babaye ha balay ni Simon an Pariseo.

Kun nagamit ka hin pasalida han *video* nga “Come Unto Me” ipasalida na yana an nahabibilin hito. Kataliwan basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Lukas 7:36–50.

- An babaye nga sumulod ha balay ni Simon an Pariseo nagdadara han kabug-at han sala (Lukas 7:37). Ano an ginbuhat han babaye nga nakagtugot kan Jesus pagkuha han iya pinas-an? (Kitaa ha Lukas 7:38, 44–50.) Ano an aton mabubuhat nga para an Magtaralwas makagtanggal han kabug-at han sala tikang ha aton mga kinabuhi?
- Paonan-o an makasasala nga babaye ngan hi Simon an Pariseo nagkaiba ha ira mga kinaiya kan Jesus? (Ibaha an kanan babaye pagbasul, respeto, pagpaubos, ngan gugma ngada han kan Simon kaparayawnon, kulang hin pagtahod, ngan mapaghukom nga kinaiya. Kitaa gihapon an sinanglitan ha ubos.) Kay ano nga importante an mga kalidad nga gin-aangkon han babaye samtang kita nagbabasul ngan nangingita hin pasaylo? Paonan-o nakakagpugong ha aton tikang ha pagbasul an mga kalidad nga gin-aangkon ni Simon?

Hi Ansiano James E. Talmage nagtutdo: “Kustombre han panahon nga tratohon an importante nga bisita hin labaw nga atensyon; pinaagi hin pagkarawat ha iya hin harok, pag-andam hin tubig para hin paghugas han

tapo-tapo han iya tiil, ngan lana para ighiso ha ulo ngan han bungot. Ngatanan hini nga mga pagtahod nga atensyon in ginwara ni Simon” (*Jesus the Christ*, 3rd ed. [1916], 261).

- Paonan-o an kan Simon kinaiya ngadto han babaye nakagpaburubug-at han iya pinas-an? Paonan-o kita usahay nakakagpaburubug-at han pinas-an nga sala han iba nga tawo? Ano an aton mahibabaruan tikang han kabatunan han Magtaralwas ngadto han babaye?
- Bisan kun diri hiya imbitado ngan naninilikado nga pagtratohon hin maraut ni Simon ngan han iya tagbalay, an babaye deretso nga kumadto kan Jesus han pakasabot niya dayon kun hain hiya hitatad-an (Lukas 7:37). Ano an aton mahibabaruan tikang han iya ehemplo? Ano nga mga balakid an pwede makagpugong ha aton tikang hin pagbasul ngan pagdangop ngadto kan Cristo? Paonan-o naton malalapsan ini nga mga nakakaulang?
- Ano an aton mahihibaruan tikang han parabola han duha nga mga utangan? (Kitaa ha Lukas 7:41–50.) Paonan-o maipapareho an sala ngadto hin utang? (Kitaa ha Lukas 7:44–50.) Paonan-o makakagpagaan han aton pinas-an an pagtagad kan Cristo komo aton “alayunan”?

Pangatapusan

Pagpamatuod nga makakapamilya kita nga pas-anon han aton kalugaringon an paras-anon han kalibutan o an yogo ni Jesus. Pagpamatuod nga an mga tutdo ni Cristo in tinuod ngan makakaagi kita hin pahuway kun masunod kita ha iya. Aghata an mga kaapi han klase pagtuon kan Cristo ngan magsugot han iya mga tutdo nga para hira magkaada hin pahuway ngan kamurayaw.

Kadugangan nga mga Ideya hin Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han ginsuhestyon nga plano han leksyon. Pwede mo gamiton an usa o dugang pa hini nga mga ideya komo kaparte han leksyon.

1. An importansya han pagkaurusa

Basaha ngan himangrawi an Mateo 12:22–30.

- Paonan-o kita usahay nagkakaburublag kontra han aton mga kalugaringon dida ha aton mga pamilya, mga panimalay, o mga purok? Ano an aton mabubuhat nga magin mas urusa?
- Hi Jesus nagsiring ha mga Pariseo, “Hiya nga diri naabuyon ha akon in kontra ha akon” (Mateo 12:30). Kay ano nga sugad ini?

2. “Kada waray pulos nga pulong” (Mateo 12:36)

Basaha ngan himangrawi an Mateo 12:33–37.

- Ano an ginpadayag ha aton han mga pulong nga aton ginyayakan? Kay ano nga gintagan ni Jesus hin sugad nga importansiya an mga pulong nga aton ginyayakan? Ano an pipira nga mga ehemplo han “waray hangkag nga mga pulong”? (An mga baton pwede maglakip hin tinurahos, panlibak, buwa, pamuyayaw, binastos.) Paonan-o naton mapapadig-on an aton pagpursigi pagyakan la ha maupay nga paagi?

3. Aktibidad han batan-on

Pag-andami mausa nga papel an kada kaapi han klase nga mayda han masunod nga *puzzle*. Kataliwan mo ighimangraw an ginhatag nga barasahon, ipanhatag an mga kopya han *puzzle*. Hangyua an mga kaapi han klase pamiling hin mga pulong nga may kalabutan han leksyon nga nakatago dida ha *puzzle*. Pwede an kabutang han mga pulong nga natindog, nahigda, o nahilig. Kun nakinahanglan hin bulig an mga kaapi han klase katapos hin pira kaminuto, kataliwan hin pipira kaminutos, ipabasa ha ira hin utro an mga bersikulo nga mayda han nahatatago nga mga pulong (Mateo 11:28–30: pinas-an, binubug-atan, yugo; Mateo 12:1–13: Panhingilin, pagtambal; Lukas 7:36–50: parabola, utangan, pinasaylo.

P	L	Y	T	E	P	C	P
H	A	Y	E	Y	T	T	A
P	E	R	P	G	Y	J	D
A	P	L	A	U	O	U	L
N	I	P	G	B	G	N	E
H	N	O	T	I	O	F	U
I	A	L	A	N	S	L	T
N	S	Y	M	U	P	Y	A
G	A	A	B	B	A	D	N
I	N	S	A	U	Y	P	G
L	P	A	L	G	B	E	A
I	E	P	B	A	Y	P	N
N	Y	A	B	T	L	S	T
E	A	B	C	A	T	T	O
E	Y	O	O	N	D	O	N

“Hiya Nagyakan ha Ira hin Damo nga mga Bagay ha mga Parabola”

Mateo 13

Panuyo

Pagbulig han mga kaapi han klase pagpauruupay hin “mga talinga nga manmamati” para makaintiendi hira kun paonan-o an mga parabola ni Jesus naaplikar ha ira (Mateo 13:9).

Pangandaman

1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Mateo 13:1–17. Hi Jesus nagpahayag han parabola han magsarabwag ngan nagsaysay han iya paggamit han mga parabola.
 - b. Mateo 13:18–23. Hi Jesus nagsaysay han parabola han magsarabwag.
 - c. Mateo 13:24–53. Hi Jesus nagtutdo bahin han ginhadian han langit ha tuna (an Simbahan ni Jesucristo) pinaagi han mga parabola han trigo ngan mga lakatan, an usa kalugas nga mustasa, an patubo, an bahandi nga gintago ha uma, an mutya nga dako an presyo, ngan an pukot nga gin-itsa ha dagat.
2. Kadugangan nga barasahon: Markos 4:1–34; Lukas 8:4–18; 13:18–21; Doctrine and Covenants 86:1–7.
3. Suhestyon ha pagtutdo: Hi Ansiano Boyd K. Packer nagsiring: “Waray ayuda hin pagtutdo an mas malabaw, ngan guti an makakapareho han pisara. . . . Imo ito magagamit para maitutok an mga mata han imo mga estudyante samtang ginpapabati an pinakaunod han leksyon. Samtang nagyayakan ka, pwede ka magsurat hin diri igo la ha pisara para maitutok an ira atensyon ngan matagan hira hin ideya, pero diri gud damuon nga an ayuda nga retrato ngahaw han pagtutdo makalipat ha ira ngan magin mas karuruyagan kontra han leksyon” (*Teach Ye Diligently*, [1975], 224–25.)

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

Aktibidad Pagkuha han Atensyon

Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Imbitara an mga kaapi han klase pagpinsar nga sakay hira hin bus. Samtang nagtitikahirayo an biyahe, namintana hira ngan nanan-aw han gin-aagian.

- Kataliwan han pagbiyahe han pareho nga bus, pareho ba nga mga butang an iyo nakit-an sugad han iba nga pasahero? Kay ano o kay ano nga diri?

Tagi hin duon nga in mga tawo ha pareho nga sitwasyon diri permi nakakaobserbar hin pareho nga mga butang. Sugad man, diri ngatanan nga mga tawo nga bumati kan Jesus nga nagtutdo hin parabola nakaintiendi kun paonan-o an mga parabola

naaplikar ha ira. Ini nga leksyon maghihimangraw kun paonan-o kita makakaintiendi ngan makakag-aplikar han kan Jesus mga parabola.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Samtang iyo ginhihimangrawan an masunod nga mga parabola, siguraduha nga an mga kaapi han klase maaram kun ano an ginrerepresentaran han iba-iba nga mga tawo, mga gamit, ngan mga kiwa. Makakabulig ini ha ira pag-intiendi han mga parabola ngan pag-aplikar ha ira mga kinabuhi.

1. Hi Jesus nagpahayag han parabola han magsarabwag ngan nagsaysay han iya gamit han mga parabola

Basaha ngan himangrawi an Mateo 13:1–17.

- Han magkatitirok an damo nga tawo ha baybayon, hi Jesus “nagayakan hin damo nga mga butang ha ira ha mga parabola” (Mateo 13:3). Ano an parabola? (May simbolo nga istorya nga nagtututdo hin mga kamatuoran han ebanghelyo pinaagi hin pagtanding ha ira ha mga butang han kalibutan.) Ano an ginsiring ni Jesus nga iya panuyo ha pagtutdo hin mga parabola? (Para dungan an iya pagtutdo han mensahe ngadto han iya mga disipolo ngan itago ito ha mga diri matuohon. Kitaa ha Mateo 13:10–13.)

Hangyua an kaapi han klase nga basahon hin dako an parabola han magsarabwag (Mateo 13:3–8). Imbitara an mga kaapi han klase nga makigbasa, nga pinanunumdum an mga butang ngan mga kiwa ha parabola nga narepresentar han mga kamatuoran han ebanghelyo.

- Ano an nakagpugong han pagturok han liso nga nataktak ha ligid han dalan? (Kitaa ha Mateo 13:4. Isurat ha pisara an *Mga liso ha ligid han dalan—ginkaon han mga tamsi.*)
- Kay ano nga nalaya an mga liso nga nataktak ha babbuon nga lugar? (Kitaa ha Mateo 13:5–6; Lukas 8:6. Isurat ha pisara an *Mga liso ha babbuon nga lugar—waray gamot.*)
- Ano an mahihitabo kun an pipira nga mga liso mataktak ha mga tunok? (Kitaa ha Mateo 13:7. Isurat ha pisara an *Mga liso dida han mga tunok—natusok han mga tunok.*)
- Ano an mahihitabo han liso nga matataktak ha maupay nga tuna? (Kitaa ha Mateo 13:8. Isurat ha pisara an *Mga liso nga nataktak ha maupay nga tuna—namunga.*)

Ayaw paraa an mga pulong nga imo ginsurat ha pisara, ngan igsaysay nga ha diri maiha imo ihihimangraw an mga kamatuoran nga ira ginrerepresentaran.

- Paonan-o an mga tawo mabaton kun mabati hira hini nga parabola nga waray igsaysay ha ira an mga buot-sidngon hito? (An pipira nga mga tawo bangin mabibido tungod nga diri hira nakakaintiendi hito. An iba bangin makaintiendi hito pero magpinsar nga diri ito naaplikar ha ira. An iba bangin mamalandong hito ngan mamakiana ngada han pakaintiendi nira ngan hibaruan kun paonan-o ito naaplikar ha ira mga kinabuhi.)
- Ano an imbitasyon nga ginpaabot ni Jesus kahuman niya igsaysay an parabola han magsarabwag? (Kitaa ha Mateo 13:9.) Ha imo pagpinsar ano an buot-sidngon han pulong nga *pamati* hini nga imbitasyon? Ano an buot-sidngon

han pagkita pero diri nakita ngan han pagbati pero diri nabati? (Kitaa ha Mateo 13:13–15.)

An Propeta Joseph Smith nagsiring: “An kadam-an nga tawo . . . waray kumarawat han Iya mga ginsiring . . . tungod nga diri nira karuyag manginano han gamit han ira mata, ngan mamati han gamit han ira mga talinga; diri tungod nga diri nira akos, ngan waray matagi hin higayon nga makakita ngan makabati, pero tungod nga an ira mga kasingkasing in puno hin karautan ngan mga kangil-ad. . . . An pinakarason nga an kadam-an nga mga tawo . . . waray kumarawat han pagsaysay han Iya parabola, in tungod hin diri pagtuo” (*Teachings of the Prophet Joseph Smith*, gintirok ni Joseph Fielding Smith [1976], 96–97).

2. Hi Jesus nagsaysay han parabola han magsarabwag.

Basaha an Mateo 13:18–23, ngan himangrawi an buot-sidngon han mga butang ngan mga kiwa ha parabola han magsarabwag.

Liso

- Ha parabola han magsarabwag, ano an ginrerepresentaran han liso? (Kitaa ha Mateo 13:19; Lukas 8:11. Isurat ha pisara *Liso=pulong han Diyos*.)

Ligid han dalan

- Ano an ginrerepresentaran han ligid han dalan? (Kitaa ha Mateo 13:19.) Isurat ha pisara *Ligid han dalan = mga tawo nga nakabati han pulong han Diyos pero waray makaintiendi hito* (kun naruruyag ka pahaliputaya ini nga pangasoy).
- Ano an pipira nga mga butang nga pwede makapugong ha aton tikang ha pagintiendi han pulong han Diyos? (Kitaa ha Mosiah 26:1–3 para hin usa nga baton nga posibli.) Ano an sadang naton buhaton nga makaintiendi han pulong han Diyos? (Kitaa ha Alma 32:27.) Paonan-o an kakulang hin pagintiendi makakagpasayon kan Satanas pagkuha han pulong tikang ha aton kasingkasing? (Kitaa ha Mateo 13:19.)

Babtuon nga mga lugar

- Ano an ginrerepresentaran han babtuon nga mga lugar? (Kitaa ha Mateo 13:20–21.) Isurat ha pisara an *Babtuon nga mga lugar=mga tawo nga nakabati han pulong han Diyos ngan kumarawat pero waray tumugot nga gumamot ito ha ira* (kun naruruyag ka pahaliputaya an pangasoy).
- Kay ano nga an pipira nga mga tawo diri natugot nga an pulong han Diyos gumamot ha ira? (Kitaa ha Mateo 13:21; Markos 4:5.) Paonan-o naton tutugutan nga an pulong han Diyos makagamot hin halarom ha aton? (Kitaa ha Alma 32:41–42.) Paonan-o ini makakabulig ha aton nga makaantos han kapaso han kakurian, pagraugdaog, ngan sayop?

Tunokon nga mga lugar

- Ano an ginrerepresentaran han tunokon nga mga lugar? (Kitaa ha Mateo 13:22; Markos 4:19; Lukas 8:14.) Isurat ha pisara an *Tunokon nga mga lugar = mga tawo nga nakabati han pulong han Diyos pero nabubulahaw han mga pagmayuyo han kalibutan* (kun naruruyag ka pahaliputaya an pangasoy).

- Ano an buot-sidngon han usa nga tawo nga diri mabinungahon? Ano nga mga “tunok” an naghihinungdan han mga tawo nga diri mabinungahon? (Kitaa ha Mateo 13:22; Markos 4:19; Lukas 8:14.) Paonan-o ini nga mga tunok klarado ha kalibutan yana? Ano an aton mabubuhat nga mapugngan ini nga mga tunok nga makatusok han pulong han Diyos nga aada ha aton?

Maupay nga tuna

- Ano an ginrerepresentaran han maupay nga tuna? (Kitaa ha Mateo 13:23.) Isurat ha pisara an *Maupay nga tuna* = *mga tawo nga nakabati han pulong han Diyos, naintiendi hito, ngan nabuhat han kamatadong* (kun naruruyag ka pahaliputaya an pangasoy).
- Ano an sadang nga mga remedyo para mabuligan an tigang nga mga lugar nga makahimo hin bunga? (An ligid han dalan pwede aradohon ngan butangan hin abuno, an mga bato pwede kuhaon, ngan an mga tunok pwede gabuton.) Paonan-o ini naaplikar ha aton mga paningkamot nga magin mas madali kumarawat han pulong han Diyos?
- Ha imo pagpinsar kay ano nga an parabola han magsarabwag mas natutok dida han tuna kontra han magsarabwag o han liso?

3. Hi Jesus nagamit hin parabola pagtutdo bahin han ginhadian han langit ha tuna (an Simbahan ni Jesucristo).

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Mateo 13:24–53. Igsaysay nga dida hini nga bersikulo an termino nga “ginhadian han langit” naghihingaday han Simbahan ni Jesucristo, nga amo an ginhadian han langit ha tuna.

- Ano an kahulogan han parabola han trigo ngan mga lakatan? (Kitaa ha Mateo 13:24–30, 36–43; D&C 86:1–7. Pwede ka maglista ha pisara sugad han imo ginbuhat ha parabola han magsarabwag. Ilista kun hin-o o kun ano an ginrerepresentaran han magsarabwag, an hagna, an lakatan, an kaaway, an ani, ngan an nag-ani.)
- Ha parabola han trigo ngan mga lakatan, kay ano nga an magsarabwag waray tumugot han iya mga surugon nga tirokon dayon an mga lakatan, o an mga sighot? (Kitaa ha Mateo 13:27–30; kitaa liwat ha D&C 86:5–7, nga nagsasayod han Mateo 13:30.)
- An Propeta Joseph Smith nagtutdo nga an parabola han liso han mustasa ngan an patubo in bahin han An Simbahan ni Jesucristo han mga Baraan ha Urhi nga mga Adlaw (*Teachings of the Prophet Joseph Smith*, ginpili ni Joseph Fielding Smith [1976], 98–100). Ano an aton mahihibaruan bahin han ginbalik nga Simbahan ha pagtandinga hito han Magtaralwas ngadto han liso han mustasa? (Kitaa ha Mateo 13:31–32.) Ha patubo? (Kitaa ha Mateo 13:33. Igsaysay nga an patubo in panakot, sugad han *yeast* o *baking powder*, nga nakakagpaalsa han tinapay.) Paonan-o mo nakit-an nga an trabaho han Diyos nag-unhan sugad han pagpananglitan hini nga mga parabola?
- Ano an aton mahihibaruan tikang ha mga parabola han bahandi ngan marahalon nga mutya? (Kitaa ha Mateo 13:44–46.) Ano nga mga sakripisyo an sadang naton himuon para maangkong an bahandi han ebanghelyo? Ano nga

mga sakripisyo an ginhimo nimo o han imo kilala para han ebanghelyo? Ano an gindara nga mga bendisyon tikang hito nga mga sakripisyo?

- Ano an ginrerepresentaran han pukot ha parabola han pukot nga gin-itsa ha dagat? (Kitaa ha Mateo 13:47.) Ano an buot-sidngon han magtirok ngada han pukot? Ano an ginrerepresentaran han gios han pagtirok han mag-upay ngadto han mga surudlan ngan paghapil han magraut? (Kitaa ha Mateo 13:48–50. Pwede nimo gamiton an Joseph Smith—Matthew 1:4 ha pagsayod nga an “katapusan han kalibutan” ha bersikulo 49 naghihingaday han karatan han magraut.) Ano an aton mahihimo nga magpadayon kamatinuohon ha Simbahan ngan ha pagbulig han iba pagbuhat hin pareho?

Pangatapusan

Tagi hin duon nga hi Jesus nagsaysay han iya mga parabola ngadto han naruruyag nga makaintiendi. Pagpamatuod nga samtang nagtutuon kita han mga parabola ni Jesus nga may tim-os nga tinguha nga makaintiendi, makikit-an naton kun paonan-o hira naaplikar ha aton panahon.

Kadugangan nga mga Ideya hin Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton ini nga mga ideya komo kaparte han leksyon.

Mga Leksyon han Butang

Para mabuligan an mga kaapi han klase pag-intiendi ngan panumdum han mga parabola dida han leksyon, ipakita an mga butang nga ginpapahayag dida. Sugad pananglitan, pwede mo ipakita an pagkiwa han patubo ha takna nga itampo ito ha tubig ngan asukar. Pwede ka maghimo hin tinapay nga mayda patubo ngan waray iparatubo, ngan ipakita ha klase ngan ipatilaw an kaibhan. Pwede nimo ipakita an pipira nga liso hin mustasa (o tinudtod nga pamienta, nga purupareho pagkit-on hin itom nga liso hin mustasa).

“Hi Ako an Tinapay han Kinabuhi”

Leksyon 12

Juan 5–6; Markos 6:30–44; Mateo 14:22–33

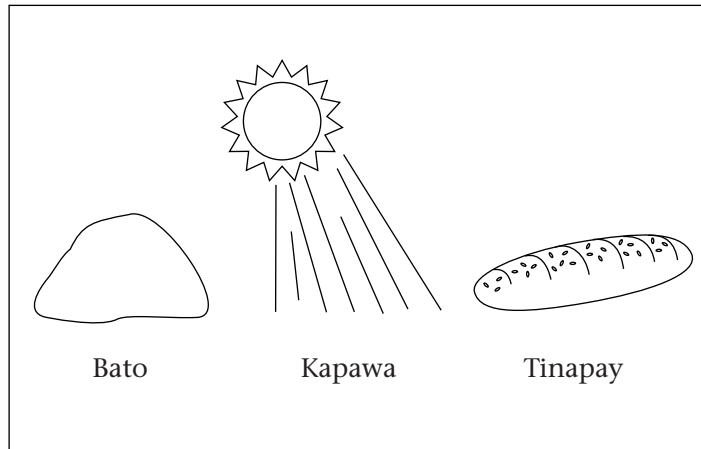
Panuyo Pagbulig han mga kaapi han klase pagkita kan Jesucristo komo “an tinapay han kinabuhi,” an surok han waray katapusan nga kinabuhi (Juan 6:47–48).

- Pangandaman**
1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Juan 5. Hi Jesus nagtambal hin usa nga tawo dida han Panhingilin. An mga mangulo han Judeyo nangita pagpatay kan Jesus tungod han pagdeklarar nga hiya an Anak han Diyos.
 - b. Juan 6:1–14; Markos 6:30–44. Milagro nga ginpakaon ni Jesus an sobra 5,000 nga mga tawo.
 - c. Juan 6:15–21; Mateo 14:22–33. Hi Jesus naglakat ha dagat, nagtawag kan Pedro pagdaop ha iya, ngan nagpahugpoy han hangin.
 - d. Juan 6:22–71. Hi Jesus nagdeklarar nga hiya “an tinapay han kinabuhi” ngan adton matuod ha iya magkakaada hin waray katapusan nga kinabuhi. Damo an waray kumarawat han iya tutdo, pero hi Pedro ngan an iba nga mga Apostoles nagpabilin kan Jesus.
 2. Kadugangan nga barasahon: Mateo 14:1–21; Markos 6:1–29, 45–52; Lukas 9:10–17.
 3. Hangyua in kaapi han klase pagsulod nga nag-andam para magpaangbit hin ginpahalipot nga esplikasyon han pagtambal ni Jesus han usa nga tawo ha burabod han Betesda (Juan 5:1–9).
 4. Kun may ada han mga retrato nga Nagpapakaon han Lima Kayukot (62143) ngan Hi Cristo Naglalakat ha Tubig (Pakete han Sining han Ebanghelyo 243), gamita hira durante han leksyon.
 5. Suhestyon ha pagtutdo: An Magtaralwas masukot gumamit han pan-adlaw-adlaw nga mga butang, sugad han tinapay o mga liso, pagtutdo han mga prinsipyo han ebanghelyo. Samtang nag-aandam ka han kada leksyon, ino-ino ha kun paonan-o mo magagamit an mga butang para matagamtaman an atensyon han mga kaapi han klase o pagpakita han importante nga puntos.
-

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

Aktibidad Pagkuha han Atensyon Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Drowinga an masunod nga mga dagway ha pisara:

- Ano an ginkakapare-parehoan hini nga mga butang?

Tuguti an mga kaapi han klase paghimangraw hin kadali han posibli nga mga baton han pakiana. Kataliwan ipabasa ha ira an Helaman 5:12, nga diin hi Helaman naghingaday kan Jesucristo komo “an bato”, ngan Juan 8:12, nga diin hi Jesus nagdeklarar nga hiya “an kapawa han kalibutan.” Igsaysay nga ha diri maiha ha leksyon imo ihhimangrawi kun paonan-o nga hi Jesus “an tinapay han kinabuhi” (Juan 6:35).

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Samtang nagtututdo ka hini nga leksyon, buligi an mga kaapi han klase “pagsusi han baraan nga mga kasuratan” (Juan 5:39). Aghata hira pagpaangbit hin mga eksperyensya nga subay ha mga prinsipyo nga ira ginhihimangrawan.

1. Hi Jesus nagtambal hin usa nga tawo dida ha Panhingilin ngan nagdeklarar nga hiya an Anak han Diyos.

Himangrawi an Juan 5. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa hin dako han ginpili nga mga bersikulo.

- Imbitara an ginsugo nga kaapi han klase pagpahalipot han istorya han kan Jesus pagtambal hin usa nga tawo ha burabod han Betesda (Juan 5:1–9). Ano nga mga tugon an ginhatag ni Jesus ha tawo han hikit-an niya hito nga kulupay nga adlaw ha templo? (Kitaa ha Juan 5:14.) Kay ano nga an mga resulta han sala “in mas maraut nga butang” kontra han mga karamtan ha panlawas?
- Kay ano nga naghingyap pagpatay kan Jesus an mga mangulo han Judeyo? (Kitaa ha Juan 5:16–18.) Samtang hi Jesus nabaton ngadto han hangit nga mga Judeyo, ano an iya ginpadayag bahin han iya relasyon ngadto han Amay? (Kitaa ha Juan 5:19–23, 30.)
- Hi Jesus nagsumat ha mga tawo nga diri na maiha iya na pagbubuhaton bisan an “durudagko nga buhat” labaw han pagtambal hin masakit (Juan 5:20). Ano an iya ginsiring hiunong hini nga durudagko nga mga buhat? (Kitaa ha Juan 5:21–29. Iya igpapatuman an Pagkabanhaw, paghuhukman an ngatanan nga mga tawo, ngan maghahatag han waray katapusan nga kinabuhi ngadto han matinuohon.)
- Ano nga mga testigo an ginsiring han Magtaralwas nga nagpamatuod ha iya? (Kitaa ha Juan 5:32–39, 45–47.) Kay ano nga importante nga magkaada hini

nga mga testigo? (Kitaa ha Jacob 4:6.) Paonan-o kita magigin mga testigo han Magtaralwas?

- Gin-aghat ni Jesus an mga mangulo hin “pagsusi han baraan nga mga kasuratan” (Juan 5:39). Ano an kaibhan han pagsusi han baraan nga mga kasuratan ngan pagbasa la ha ira? (Pwede nimo gamiton an siyahan nga kadugangan nga ideya pagtutdo nga aada ha katapusan han leksyon samtang iyo ginhihimangrawan ini nga pakiana.) Paonan-o nimo ginhimo nga mas mahinungdanon an imo kalugaringon ngan panpamilya nga pagtuon han baraan nga kasuratan. Paonan-o ka ginbendisyonan samtang nagsusi ka han baraan nga mga kasuratan?
- Subay ha Juan 5:39, ano unta an mahihibaroan han mga mangulo han Judeyo kun nagsusi ngan nagtuod hira han baraan nga mga kasuratan? (Mahihibaro unta hira nga an baraan nga mga kasuratan nagpapamatuod kan Jesucristo. Kitaa liwat ha Juan 5:40, 46–47.) Paonan-o an baraan nga mga kasuratan nagpakusog han imo pagtuo kan Cristo?

2. Hi Jesus milagro nga nagpakaon hin masobra 5,000 nga mga tawo.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Juan 6:1–14 ngan Markos 6:30–44. Ipakita an retrato ni Jesus nga nagpapakaon han damo nga mga tawo.

- Kay ano nga sumaka ha bukid hi Jesus ngan an iya mga disipolo? (Kitaa ha Juan 6:1–3; an Joseph Smith Translation han Mark 6:31 nga nasiring nga hi Jesus ngan an iya mga disipolo pumakadto ha mamingaw nga lugar.) Paonan-o hi Jesus nagbaton han pag-abot han damo nga tawo ngadto ha iya? (Kitaa ha Markos 6:33–34; Mateo 14:14.) Paonan-o naton masusunod an iya ehemplo hin pagpaid?
- Paonan-o ginpakaon ni Jesus an damo nga tawo? (Kitaa ha Juan 6:5–13; kitaa liwat ha Mateo 14:21.) Paonan-o naton masusunod an ehemplo han lalaki hay nga naghatag han iya tinapay ngan mga isda kan Jesus? Paonan-o nagbebendisyon ha aton an Ginoo, kun hi kita, sugad han lalaki hay, nahatag anuman an ada ha aton ha Iya serbisyo?

Hi Ansiano James E. Faust nagsiring:

“Damo an diri bantugan nga mga tawo an mayda mga regalo nga pareho la hin lima ka bug-os nga tinapay ngan duha nga gudti nga isda an nagpapahalug han ira mga tawag ngan nagseserbi nga waray atensyon o pagpasidungog, ngan literal nga nagpapakaon han yinukot-yukot. . . . Amo ini an yinukot-yukot nga mga mangulo ngan mga magtuturdo ha ngatanan han tag-ayuda nga organisasyon ngan mga korum ha pagkasaserdote, an mga magtuturdo ha panimalay, an magbirisita nga magtuturdo han kapunongan nga nagbuburublig. Amo ini an mapainubsanon nga mga obispo ha Simbahan, an pipira waray pormal nga paghag-id pero ginbendisyonan hin duro han Ginoo nga makagbuhat han mga butang nga labaw han ira mga abilidad, permi nagtutuo, nga mayda mapainubsanon nga ungara pagserbi han Ginoo ngan ha mga tawo han ira mga purok. . . .

“An dako nga rason nga ini nga Simbahan nag-unhan tikang han iya mapainubsanon nga pagtikang ngada hiton iya yana kusog amo an kamatinuohan ngan debosyon han milyones nga mapainubsanon ngan

deboto nga mga tawo nga mayda la lima kabug-os nga tinapay ngan duha nga isda nga gudti paghalad ha serbisyo han Agaron. Ira gud gintubyan an ira kalugaringon interes ngan ha pagbuhat natad-an “an kamurayaw han Diyos, nga labaw han ngatanan nga pag-intiendi (Mga Taga Filipos 4:7)” (ha Conference Report, Apr. 1994, 4–5; o *Ensign*, May 1994, 5–6).

- Ano an pipira nga mga ehemplo nga imo nakita ha mga tawo nga ginpaunhan han Ginoo samtang hira nagserbi ha iya?
- Paonan-o an milagroso nga punsyon hin lima kabug-os nga tinapay ngan duha nga isda nga gudti simbolo han espirituhanon nga punsyon nga ginhalad ha aton han Magtaralwas?

3. Hi Jesus naglakat ha dagat, ginpadaop niya hi Pedro, ngan ginpahugpoy an hangin.

Basaha ngan himangrawi an Juan 6:15–21 ngan Mateo 14:22–33. Igsaysay nga kataliwan ni Jesus nagpakaon han kadam-an nga mga tawo, iya gintugon an iya mga disipolo pagsakay ha sakayan ngan kumadto ha luyo nga parte han dagat. Kataliwan iya ginpalakat an kadam-an nga mga tawo ngan nagpakadto ha bukid para mag-ampo. Samtang an mga disipolo natabok ha dagat, hin-abutan hira hin makusog nga subasko.

- Paonan-o an mga disipolo nagbaton han pagkita nira kan Jesus nga naglalakat ha tubig tikadto ha ira? (Kitaa ha Mateo 14:26; Juan 6:19.) Paonan-o hi Jesus nagbaton han ira mga kahadlok? (Kitaa ha Mateo 14:27; Juan 6:20.)

Ipakita an retrato ni Cristo nga naglalakat ha tubig.

- Ano an ginhangyo ni Pedro han bumati hiya han tingog han Magtaralwas? (Kitaa ha Mateo 14:28–29.) Kay ano nga an kan Pedro pagtuo lumaya han naglakat na hiya ha tubig? (Kitaa ha Mateo 14:30.) Paonan-o kita usahay nakakahimo hin pareho nga mga sayop kun naabot an mga kakurian?
- Ano an ginbuhat ni Pedro han nagtitikalunod na hiya? (Kitaa ha Mateo 14:30.) Ano an ginbuhat ni Jesus? (Kitaa ha Mateo 14:31–32.) Ano an ginpapadayag hini bahin han aton pakigrelasyon ha Ginoo? Paonan-o mo inabat nga an Magtaralwas nagpakusog ha imo ngan nagpakalma han imo mga kahadlok?

4. Hi Jesus nagdeklarar nga hiya “an tinapay han kinabuhi.”

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Juan 6:22–71.

- Ha sunod nga adlaw kataliwan han milagro ni Jesus han mga tinapay ngan isda, an mga tawo nagbunyog ha iya ngadto ha Kapernaum. Kay ano nga binunyog hira ha iya? (Kitaa ha Juan 6:26.) Paonan-o ginamit ni Jesus an kalisang han mga tawo bahin han nahitabo nga milagro pagpamatuod han iya misyon? (Kitaa ha Juan 6:27–35.)

Hi Ansiano Jeffrey R. Holland nag-obserbar: “Durante han pagministro han Magtaralwas ha Galilea, Iya ginmugo adton nakabati nga nagpakaon Hiya han 5,000 tikang hin lima la kabug-os nga tinapay ngan duha nga isda, ngan yana nagbuburuyoboy ha iya namumulat hin libre nga paniudto. Adto nga pagkaon, ma-importante man, in kasumpay han tinuod nga pagbusog nga Iya ginsasari paghatag ha ira” (ha Conference Report, Oct. 1997, 87; o *Ensign*, Nov. 1997, 65).

- Paonan-o an “tinapay han kinabuhi” kaangayan nga dagway han Magtartalwas ngan han mga bendisyon nga halad niya ha aton? (Kitaa ha Juan 6:35, 47–51.) Ano an kahulogan han “diri magugutom” ngan “diri mauuhaw”? Paonan-o kita makikiangbit han “tinapay han kinabuhi”? (Kitaa ha Juan 6:47, 51–54; Mateo 26:26–28; Alma 5:33–35; D&C 20:77.)

Hi Pangulo Howard W. Hunter nagsagdon: “Kinahanglan makilala naton hi Cristo hin mas maupay labaw han aton pagkilala ha iya; kinahanglan manumdum kita hin mas agsob labaw han aton panumdum ha iya; kinahanglan magserbi kita hin dugang nga kadasig labaw han aton pagserbi ha iya. Kataliwan makakainom kita han tubig nga nagtutubod ngadto han waray katapusan nga kinabuhi ngan makakakaon han tinapay han kinabuhi” (ha Conference Report, Apr. 1994, 84; o *Ensign*, May 1994, 64).

Tagi hin duon nga an pipira nga mga tawo waray tumuod kan Jesus tungod nga nakita nira nga hiya in “anak la ni Jose” (Juan 6:42). An pipira nga nag-ako nga mga disipolo ni Jesus nagreklamo ngan nagsalikway ha iya, nasiring nga waray hira makaintiendi han espirituhanon nga mga buot-sidngon han iya pagdeklarar nga hiya an tinapay han kinabuhi ngan han iya tutdo mahatungod han kakinahanglan nga kumaon han iya unod nga uminom han iya dugo (Juan 6:51–66).

- Han dumiri an mga tawo han kan Jesus wali, ano an ginhangyo ni Jesus ha Dose nga mga Apostoles? (Kitaa ha Juan 6:67.) Ano an ginbaton ni Pedro? (Kitaa ha Juan 6:68.) Ano an naintiendihan ni Pedro ngan han iba nga mga Apostoles bahin kan Jesus nga waray maintiendihi hadton bumaya? (Kitaa ha Juan 6:69.)

Pangatapusan

Pagpamatuod nga hi Jesucristo “an tinapay han kinabuhi” ngan may ada hiya “mga pulong han waray katapusan nga kinabuhi” (Juan 6:35, 68). Aghata an mga kaapi han klase pag-aplikar han iya mga saad tikang ha Wali han Tinapay han Kinabuhi: “Hiya nga madaraon ha akon diri gugutumon; ngan hiya nga natuo ha akon diri uuhawon. . . . Hiya nga natuo ha akon magkakaada hin waray katapusan nga kinabuhi” (Juan 6:35, 47).

Kadugangan nga mga Ideya hin Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede ka gumamit han usa o maduha hini nga mga ideya komo kaparte han leksyon.

1. “Susia an baraan nga mga kasuratan” (Juan 5:39)

Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa hin hilom han Juan 5:20–30 mientras imo ito ginbabasa hin dako.

Basaha ito hin dagmit, nga waray ukoy-ukoy para igsaysay o himangrawan an bisan hain han mga bersikulo.

Igsaysay an iyo pala *ginbasa* an Juan 5:20–30 pero urusa niyo ito yana nga *sususion*. Bahina an mga kaapi han klase ngadto hin tulo o upat nga grupo. Pagtuin ha kada grupo hin purlominos usa han masunod nga mga seksyon tikang ha Juan 5:20–30: mga bersikulo 20–22, 23–24, 25–27, ngan 28–30. Tagi an mga grupo hin pira kaminutos pagtrabaho hin urusa.

Ipabasa ha ira an gintuin nga mga bersikulo, papilia matulo han pinakaimportante nga mga pulong ha mga bersikulo, ngan papag-andama pag-istorya kun kay ano nga importante adto nga mga pulong.

- Ano an iyo nakit-an han susion niyo an baraan nga mga kasuratan nga waray niyo hik-it-i han basahon naton hira hin dagmit? Ano an aton mabubuhath pag-susi han baraan nga mga kasuratan?

Igsaysay nga an Propeta Joseph Smith kumarawat hin bisyon han mga ginhadian han himaya kahuman hin pamalandong han Juan 5:29. An himaya han Diyos nagdangga ha iya, ngan iya nakit-an an himaya han Anak, ha tuo nga kamot han Amay, ngan kumarawat han iya kabug-osan (kitaa ha D&C 76:15–20).

- Ano nga hibaro an nabendisyon ha aton tungod han pagsusi ni Joseph Smith ha Juan 5:29?

2. “Pangitaa adton nangaghulat ha may burabod han Betesda”

Hi Ansiano Boyd K. Packer naggamit han istorya ha Juan 5:1–9 paghatag hin duon nga sadang kita bumulig han mga tawo nga mayda mga kaulangan. Nagsiring hiya nga an mga lawas ngan mga pamurubuot nga mayda mga kaulangan in hihimuon nga hingpit. Ha pagkayana, sadang kita mangita hadton nangaghulat ha burabod han Betesda (ha Conference Report, Apr. 1991, 8; o *Ensign*, May 1991, 9).

- Ano an aton mabubuhath pagbulig han mga tawo nga mayda mga kaulangan ha lawas ngan ha isip?

“Akon Ihahatag ha Imo an mga Yawe han Ginhadian”

Leksyon 13

Mateo 15:21–17:9

Panuyo Pagpakusog han mga pamatuod han mga kaapi han klase nga hi Jesucristo amo an Cristo ngan an mga yawe han pagkasaserdote nga gintubyan ha Bukid han Pagbag-o han Pagkatawo in ginbalik.

Pangandaman

- 1 .Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Mateo 15:21–39. Hi Jesus nagtambal han anak nga babaye han Gentil nga nanay ngan milagroso nga nagpakaon hin sobra 4,000 na mga tawo, kadam-an ha ira mga Gentil.
 - b. Mateo 16:13–19. Hi Pedro nagpamatuod nga hi Jesus amo an Cristo. Hi Jesus nagtutdo nga an iya Simbahan in gintukod ha bato han padayag ngan nagsaad paghatag kan Pedro han mga yawe han ginhadian.
 - c. Mateo 17:1–9. Hi Jesus nagbag-o han pagkatawo ha atubangan nira Pedro, Santiago, ngan Juan.
2. Kadugangan nga barasahon: Markos 7:24–9:10; Lukas 9:18–36; 12:54–57.
3. Kun may ada mapa han Pilistea dida han Bag-o nga Tugon, gamita ito durante han leksyon. Pwede ka maghimo hin durudako hito nga kopya para makit-an hin maupay han mga kaapi han klase.

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

Aktibidad Pagkuha han Atensyon Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Ipaangbit an masunod nga istorya:

Kadam-an nga tuig na an naglabay hi Pangulo Spencer W. Kimball ngan in damo pa nga mga mangulo han Simbahan nagbisita hin gutiay nga Katedral ha Copenhagen, Denmark, nga kinamumutangan han kan Bertel Thorvaldsen bantogan nga mga istatuwa ni Jesucristo ngan an Dose nga mga Apostoles. Ha paghingaday hini nga eksperyensya, hi Ansiano Rex D. Pinegar nagsiring: “Samtang nangingita kami hadto nga maghusay nga trabaho han sining nakit-an namon nga hi Pedro ginlilok nga may dagko nga mga yawe ha iya mga kamot. . . . Samtang andam na kami pagbaya han Katedral, an Danish nga bantay . . . in natukdaw ha may porta naghuhulat han amon paglakat. Hi Pangulo Kimball nakiglamano ha iya [ngan] nagpasalamat ha iya han pagtugot ha amon nga mabisita an Katedral. Kataliwan an Pangulo nagtikang hin pag-eksplikar bahin han Simbahan nga gintukod ni Jesucristo ngan han importansya hito ha aton. . . . Nagtirimok hin mas duok ha iya hira Pangulo Tanner, Ansiano Monson, Ansiano Packer, an pangulo nagpadayon, ‘Hi kami an *buhi* nga mga apostoles

han Ginoo Jesucristo. May ada Dose nga mga Apostoles ngan tulo pa nga iba nga amo an pangulohan han Simbahan. Kinakaptan namon an tinuod nga mga yawe, sugad han ginbuhat ni Pedro, ngan ginagamit namon ito ha adlaw-adlaw. Pirmi hira ginagamit' " (ha Conference Report, Oct. 1976, 104; o *Ensign*, Nov. 1976, 69).

Igsaysay nga ini nga leksyon maghihimangraw han mga yawe han pagkasaserdote ngan kun paonan-o hira nakarawat ni Pedro ha Bukid han Pagbag-o han Pagkatawo.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Ipakita an mapa han Pilistea ha takna han Bag-o nga Tugon, kun may ada. Tagi hin duon nga an mga hitabo nga ginhimangrawan dinhi hini nga leksyon nahitabo ha Tiro, Sidon, Dekapolis, ngan Sesarea ha Filipino. Buligi an mga kaapi han klase pamiling hini nga mga lugar ha mapa. Igsaysay nga an pagbiyahe ni Jesus dida hini nga lugar nagdara ha iya hin pakigkita hin damo nga mga Gentil (diri mga Israelita).

1. Hi Jesus nagtambal han anak nga babaye han Gentil ngan nagpakaon hin sobra 4,000 nga mga tawo.

Himangrawi an Mateo 15:21–39. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa hin dako han ginpili nga mga bersikulo.

- Ano an ginhangyo han babaye nga taga-Kanaan nga buhaton ni Jesus? (Kitaa ha Mateo 15:22.) Kay ano nga waray dayon ighatag ni Jesus an iya hangyo? (Kitaa ha Mateo 15:24. Diri hiya Judeyo, ngan an mga bendisyon han ebanghelyo in kinahanglan ihatag anay ha mga Judeyo antes ha mga Gentil.) Kay ano nga ha katapusan gintambal ni Jesus an anak nga babaye han nanay? (Kitaa ha Mateo 15:28.) Ano an aton mahihibaruan tikang hini nga babaye? (An mga baton pwede maglakip nga adton waray ha kabug-osan han ebanghelyo pwede manggud magkaada dako nga pagtuo, ngan salit diri kita sadang mawad-an hin pagtuo kun an mga bendisyon in diri ginhatag dayon sugad han aton hingyap.)
- An Magtaralwas lumakat tikadto ha Dagat han Galilea, nag-agi ha Dekapolis (Markos 7:31). An Dekapolis amo an sinirangan nga lugar han Galilea nga diin inuukyan han kadam-an nga mga Gentil. Paonan-o an Ginoo nagpakita hin pagpaid para han mga tawo didto? (Kitaa ha Mateo 15:29–31.) Paonan-o nagbaton an kadam-an nga mga tawo? (Kitaa ha Mateo 15:31.) Ano nga milagro ha aton panahon an nakag-aghat ha imo paghimaya han Diyos?
- An damo nga tawo nakighampang kan Jesus sulod hin tulo kaadlaw, ngan han oras na han ira paglakat, waray maruyag hi Jesus nga palakton hira nga pinangugutom. Ano nga milagro an iya ginbuhat para ha ira? (Kitaa ha Mateo 15:32–38.)

Igsaysay nga ini nga milagro in lain tikang han nahauna nga pagpakaon han 5,000 (Mateo 14:15–21) kay dida hito kadam-an hini nga mga tawo in mga Gentil. Hi Ansiano Bruce R. McConkie nagsaysay nga dida han pagpakaon han 5,000, hi Jesus "in nagbubutang han pundasyon han iya diri maitatanding nga wali han Tinapay han Kinabuhi" (Juan 6:22–69; kitaa an leksyon 12). An urhi nga pagpakaon han 4,000, hi Jesus in simbolohanon nga nagtututdo nga maabot an panahon, an buhi nga tinapay in ihahalad ha mga nasyon han Gentil. (*Doctrinal New Testament Commentary*, 3 vols. [1966–73], 1:375.)

2. Ginsaaran hi Pedro han mga yawe han ginhadian.

Basaha ngan himangrawi an Mateo 16:13–19.

- Hi Jesus lumakat ha Dekapolis ngan kumadto ha lugar han Sesarea ha Filipino, nga diin nagpakiana hiya ha iya mga disipolo, “Ha iyo siring hin-o ako?” (Mateo 16:15). Ano an baton ni Pedro? (Kitaa ha Mateo 16:16.) Ano an surok han pamatuod ni Pedro? (Kitaa ha Mateo 16:17.) Ano an aton mahihibaruan tikang hini nga istorya bahin han aton mga pamatuod?
- Hi Jesus nagsiring kan Pedro, “Ha bawbaw hini nga bato akon pagtitindogon an akon simbahan” (Mateo 16:18). An Propeta Joseph Smith nagtutdo nga an bato nga ginhingadayan ni Jesus amo an padayag (*Teachings of the Prophet Joseph Smith*, sel. ni Joseph Fielding Smith [1976], 274). Ha ano nga paagi an padayag amo an pundasyon han Simbahan han Ginoo?
- An Magtaralwas nagsaad paghatag kan Pedro han “mga yawe han ginhadian han langit” (Mateo 16:19). Ano ini nga mga yawe? Kay ano nga kinahanglanon hira? (Kitaa ha D&C 128:9–10; 132:46.) Hin-o an nagkakapot ha ira yana?

Hi Pangulo Joseph F. Smith nagtutdo:

“An Pagkasaserdote ha kabug-osan in awtoridad nga ginhatag ha tawo paggios para han Diyos. An kada tawo nga gin-ordin ha bisan ano nga kahataas han Pagkasaserdote, in mayda hini nga awtoridad nga gintubyan ha iya.

“Pero kinahanglanon nga an kada gios nga ginbuhat ha ilarum hini nga awtoridad in pagbubuhaton ha tama nga panahon ngan lugar, ha tama nga paagi ngan tikang ha tama nga mando. An gahum han paglarang hini nga mga buruhaton in kinatitiguban ha mga *yawe* han Pagkasaserdote. Ha ira kabug-osan, an mga yawe in ginkakaptan la hin usa nga tawo ha usa nga panahon, an propeta ngan pangulo han Simbahan. Pwede hiya magtubyan ngadto ha iba han bisan hain nga bahin hini nga gahum, nga hito nga hitabo nga tawo nagkakapot hin mga yawe hito nga partikular nga trabaho” (*Gospel Doctrine*, 5th ed. [1939], 36).

- Kay ano nga an pagtuo nga an propeta nagkakapot hini nga mga yawe in mahinungdanon nga parte han aton mga pamatuod?

3. Hi Jesus nagbag-o han pagkatawo ha atubangan nira Pedro, Santiago, ngan Juan.

Basaha ngan himangrawi an Mateo 17:1–9. Igsaysay nga mga usa kasemana kataliwan pagsaaran hi Pedro han mga yawe han ginhadian, hiya, hi Santiago, ngan Juan in nakagtestigo han Pagbag-o han Pagkatawo han Magtaralwas ngan kumarawat hin importante nga hibaro ngan mga yawe. Amo ini an usa han pinaka-mahinungdanon nga panhitabo ha Bag-o nga Tugon. Nagbulig ito pag-andam kan Jesus para han iya Pagbayad-sala ngan nagpadig-on han tulo nga mga Apostoles para han kadugangan nga mga responsabilidad nga ira maaangkon ha dagmit nga panahon komo mga mangulo han Simbahan.

- Ano an buot-sidngon han *pagbag-o han pagkatawo*? (Temporaryo nga pagbalhin han dagway ngan kinaiya han tawo; an kabalhin ngadto hin mas mahimayaon nga estado. Nahihimo ito pinaagi han gahum han Diyos. Kitaa ha D&C 67:11; Moses 1:11.)

- Subay ha Mateo 17:1–5, ano an nahitabo han nadidto hira Jesus, Pedro, Santiago, ngan Juan ha Bukid han Pagbag-o han Pagkatawo? (Pwede nimo ilista ha pisara an mga baton han mga kaapi han klase.)
 - a. An nawong ni Jesus nagdingga sugad han adlaw, ngan an iya bado nagin brilyante nga kabusag.”
 - b. Hi Moises ngan Elias (Elija) nagpakita.
 - c. “An masilaw nga dampog nagtabon ha ira,” ngan ira nabatian an tingog han Amay nga nagpapahayag hin testigo bahin han iya Anak.

Pwede nimo igsaysay nga an ngaran nga *Elias* in ginagamit ha damo kalain nga paagi ha baraan nga mga kasuratan. Ha Mateo 17:3–4 amo ito an Greko nga tugbang han Hebreo nga ngaran nga *Elija*. Ha iba nga bahin (sugad ha Mateo 17:10–13), ito in titulo pagpakilala hin usa nga tawo komo ginpauna, o tag-andam.

Igsaysay nga an mga propeta ha urhi nga adlaw mas damo an gintutdo bahin han nahitabo ha Bukid han Pagbag-o han Pagkatawo. Repasoha an masunod nga mga tutdo ha mga kaapi han klase, ngan kun kakaruyagon, pahaliputaya hira ha pisara:

- a. Hi Pedro, Santiago, ngan Juan nakakita hin bisyon han kabalhin han hitsura han kalibutan ha Ikaduha nga Pag-abot han Magtaralwas (D&C 63:20–21).
 - b. Hira in “nabalhin an pagkatawo ha atubangan ni (Cristo)” (*Teachings of the Prophet Joseph Smith*, 158).
 - c. Gintutdoan hira bahin han kamatay ngan kabanhaw han Magtaralwas (Joseph Smith Translation, Luke 9:31).
 - d. Kumarawat hira tikang kan Jesus, Moises ngan Elija hin mga yawe han pagkasaserdote nga ira pagkikinahanglanon ha paggobyerno han Simbahan kataliwan han kamatay han Magtaralwas (*Teachings of the Prophet Joseph Smith*, 158; Joseph Fielding Smith, *Doctrines of Salvation*, 3 vols. [1954–56], 2:110).
- Hadton 1836 hira Moises ngan Elija bumalik utro ha tuna. Ira ginbutang an ira mga kamot kan Joseph Smith ngan kan Oliver Cowdery para ibalik an amo nga mga yawe nga ginhatag kanda Pedro, Santiago, ngan Juan. Hain nga mga yawe an ginbalik ni Moises? (Kitaa ha D&C 110:11. An mga yawe han pagtirok han Israel.) Hain nga mga yawe an ginbalik ni Elija? (Kitaa ha D&C 110:13–16. An mga yawe han gahum han pagselyo.) Paonan-o ini nga mga yawe ginamit yana? (Ha misyonaryo nga trabaho ngan trabaho ha templo, nga gindudumara ha ilarum han paglarang han Pangulo han Simbahan.)
 - Hi Ansiano David B. Haight nagtutdo nga an kan Jesus Kabalhin han Hitsura “in gintuyo para han aton esprituhanon nga kalamragan sugad man hadton personal nga mga testigo kan Jesus” (ha Conference Report, Apr. 1977, 8; o *Ensign*, May 1977, 7). Ano an aton mahihibaroan tikang ha Kabalhin han Hitsura nga makakabulig ha aton, ha aton pagkinahanglan hin esprituhanon nga kusog?

Pwede mo repasohon an masunod nga mga ideya nga ginpahayag ni Ansiano Haight (ha Conference Report, Apr. 1977, 9–10; o *Ensign*, May 1977, 7–9):

- a. Sadang kita magsunod han ehemplo han Magtaralwas pinaagi hin pag-ampo hin hugot kun nanginginahanglan kita hin espirituhanon nga kusog (Lukas 9:28). Ha paghingaday han Kabalhin han Hitsura, hi Ansiano Haight nagsiring: “Siguro hi Jesus umabat diri la an pakaabat han langitnon nga kamurayaw nga madadara hiton sulo nga higayon para ha pakig-usa han iya Amay, pero labaw pa, an pakaabat nga Hiya in susuportahan dida ha tiabot nga takna pinaagi hin mga pagministro nga diri tikang hini nga tuna. . . . Samtang nag-aampo Hiya ha Iya Amay, Hiya in gin-isa labaw han mga pagduda ngan karautan han kalibutan nga waray kumarawat ha Iya.”
- b. Makakatapod kita nga hi Jesus magpapakusog ha aton sugad han iya ginbuhat kan Pedro, Santiago, ngan Juan. Hi Ansiano Haight nagsiring, “Iya ginpaupod ha Iya an tulo nga mga Apostoles ha pagtuo nga hira, kahuman hin pakakita han Iya himaya . . . in mapapadig-on, nga an ira pagtuo mapapakusog pag-andam ha ira para han mga pag-insulto ngan mga nagpapakaalo nga mahihitabo.”
- c. Mapapakusog kita pinaagi han pamatuod han Magtaralwas (Mateo 17:5) ngan pinaagi han mga doktrina han ebanghelyo. Hi Ansiano Haight nagsiring, “An tulo nga pinili nga mga apostoles in gintutdoan han tiabot nga kamatayon han [Magtaralwas] ngan han iya man Pagkabanhaw, mga tutdo nga magpapakusog han kada usa ha ira han tiabot nga mga adlaw nga mahinungdanon.”

Pangatapusan

Tagi hin duon nga komo mga Baraan ha Urhi nga mga Adlaw mayda kita impormasyon nga makakabulig ha aton pag-intiendi kun ano an nahitabo ha Bukid han Kabalhin han Hitsura. Pagpamatuod han importansya han padayag ha Simbahan yana ngan an kakinahanglanon han mga yawe han pagkasaserdote. Patapura an mga kaapi han klase nga hi kita, sugad kan Pedro, makakasabot pinaagi han Espiritu Santo nga hi Jesus amo an Cristo, an Anak han Buhi nga Diyos.

Kadugangan nga Ideya Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton ini nga ideya komo kaparte han leksyon.

Mga hitabo han an Amay nagpamatuod han Anak

Mayda upat nga mga hitabo nga naharekord ha baraan nga mga kasuratan han an Amay nagpakilala ngan nagpamatuod han iya Anak. Usa ha ira in ginhisgotan dida hini nga leksyon. Imbitara an mga kaapi han klase panumdum han iba nga tutulo.

1. Bunyag ni Jesus (Mateo 3:13–17)
2. An Kabalhin han Hitsura (Mateo 17:1–9)
3. Pagpakita ni Jesus ha mga Nephite (3 Nephi 11:1–7)
4. An Siyahan nga Bisyon ni Joseph Smith (Joseph Smith—History 1:13–17)

Panuyo

Pagbulig han mga kaapi han klase nga magpaubos han ira mga kalugaringon, magpasaylo han iba, ngan magpakita han gugma nga tim-os ha kada tagsa.

Pangandaman

1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Mateo 18:1–6, 10–11, 14. Hi Jesus nagtutdo nga kinahanglan kita makonbertir ngan magin sugad han gudti nga kabataan pagsulod ha ginhadian han langit.
 - b. Mateo 18:15, 21–35. Pinaagi han parabola han waray kalooy nga suruguon, hi Jesus nagtutdo bahin han pagpasaylo.
 - c. Lukas 10:25–37. Pinaagi ha parabola han maupay nga Samaritano, hi Jesus nagtutdo bahin han gugma nga tim-os.
 2. Kadugangan nga barasahon: Markos 9:33–50; Mosiah 3:17–21; 4:16–19, 26.
 3. Kun may ada han masunod nga mga materyales, gamita ini durante han leksyon:
 - a. An mga retrato nga Hi Cristo ngan an Kabataan (62467; Pakete han Sining han Ebanghelyo 216) ngan An Maupay nga Samaritano (62156; Pakete han Sining han Ebanghelyo 218).
 4. Kun magamit ka ha aktibidad pagkuha han atensyon, pag-imbatar hin kag-anak nga magyayakan ha klase sugad ha ginplano nga aktibidad.
 5. Suhestyon ha pagtutdo: Patalagsa pag-imbatar hin mga kaapi han klase (o hin iba nga mga kaapi ha purok) pagbulig ha leksyon pinaagi hin paghatag hin report, pagpaangbit hin istorya, paghatag hin pamatuod, o pagbulig ha iba nga paagi. Ha paghatag hin mga ipabubuhar, klaroha kun ano an imo karuyag ipabuhar han usa nga tawo ngan kun ano kaiha hiya magbubuhar.
-

**Ginsuhestyon
para Kaupayan
han Leksyon**

Aktibidad Pagkuha
han Atensyon

Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Imbitara in kag-anak nga mayda gutiay nga bata (tulo ngadto ha lima katuig) nga dad-on an bata ha klase, ipakilala hiya, ngan isumat hin halipot an pipira nga darayawon nga mga kalidad han bata. Kahuman han kag-anak, hangyua an mga kaapi han klase pagpinsar han kanan bata mga kalidad nga karuyag ni Jesus nga magkaada kita. Ilista ha pisara an mga baton.

Igsaysay nga ini nga leksyon naghihisgot han importansya han pagpadukwag han kanan bata mga kalidad ngan pagtratar han ngatanan nga mga tawo upod an pagpaubos ngan kabuotan.¹⁷

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Samtang nagtututdo ka han masunod nga mga bersikulo ha baraan nga kasuratan, himangrawi kun paonan-o kita magsusunod han mga tutdo han Magtaralwas bahin han pagpaubos, pagpasaylo, ngan gugma nga tim-os.

1. Hi Jesus nagtutdo nga kinahanglan magin sugad kita han gudti nga kabataan.

Basaha ngan himangrawi an Mateo 18:1–6, 10–11, 14.

- Ha imo pagpinsar kay ano nga an mga disipolo in nanginlabot kun hin-o an magigin gidadakoi ha ginhadian han Ginoo? (Mateo 18:1; Markos 9:33–34). Paonan-o kita makakahimo usahay hin pareho nga sayop? Paonan-o naton ipipiliw an sugad nga mga panginlabot?
- Ipakita an retrato ni Cristo ngan han kabataan. Ano an sagdon ni Jesus hadton naghihingyap pagkab-ot han tinuod nga kadako han iya ginhadian? (Kitaa ha Mateo 18:2–4; Markos 9:35.) Kay ano nga makuri usahay an pagsunod hini nga sagdon? Paonan-o ini nga sagdon maitatanding han pagtutdo ha kalibutan hiunong han pagkab-ot han pagin makaret?
- Ano an buot-sidngon hiton pagigin sugad han gudti nga kabataan? (Kitaa ha Mosiah 3:19. Igsaysay nga bisan diri hingpit an gudti nga kabataan, damo an ira mga kalidad nga kinahanglan naton padukwag ha pag-eridar han ginhadian han langit. Ini nga mga kalidad naglalakip han pagpaubos, kaaghop, ngan kaandam pagtuod.) Ano an imo nahibaruan ha mga kabataan? Paonan-o kita magigin mas sugad han bata ngan mas magigin maaghop ha kabubut-on han aton Amay ha Langit?
- Ano an buot-sidngon hiton “pagbido han usa hini nga gudtiay”? (Ha Mateo 18:6, kasumpay hini, an *pakdul* buot-sidngon nga pagbido.) Ano an pipira han mga paagi nga an mga tawo nakakabido han kabataan? (An mga baton pwede maglakip han pagigin diri maupay nga ehemplo ha ira, pagsuson ha ira hin waray kabuotan, kapakyas pagtutdo ha ira, ngan pag-abuso ha ira.) Paonan-o nagtatagad an Ginoo hini nga mga sala? (Kitaa ha Mateo 18:6.)

Hi Ansiano M. Russell Ballard nag-asoy: “Nabati kita hin nakakadisturbo nga mga sumat hin mga kag-anak o mga magmarangno nga umiwas manggud tikang ha Espiritu ni Cristo nga nag-abuso hira han kabataan. Kun ini man nga pag-abuso in ha panlawas, ha yakan, o diri gud klarado pero grabe nga pag-abuso ha emosyon, ito in mangil-ad ngan seryoso nga sala ha Diyos” (ha Conference Report, Apr. 1991, 107; o *Ensign*, May 1991, 80).

- Paonan-o an pagigin sugad han bata ha aton mga kalugaringon makakabulig ha aton pagtimangno han kabataan? Ano an aton mabubuhat pagtuman han kabubut-on han Diyos nga “[waray] mawara hini nga mga gudtiay”? (Mateo 18:14).

2. Pinaagi han parabola han waray kalooy nga suruguon, hi Jesus nagtutdo bahin han pagpasaylo.

Basaha ngan himangrawi an Mateo 18:15, 21–35.

- Ha Mateo 18:15, ano an ginsiring han Ginoo nga sadang naton buhaton kun may nakasayop ha aton? Kay ano nga amo ini an pinakamaupay nga pagsolbar han mga lantugi?
- Paonan-o hi Jesus nagbaton han nagpakiana hi Pedro kun makakapira hiya magpapasaylo? (Kitaa ha Mateo 18:22. Igsaysay nga ginamit ni Jesus ini nga damo nga ihap pagtutdo nga sadang kita permi magpasaylo han iba.) Kay ano nga usahay makuri magpasaylo? Paonan-o ka nabendisyonan samtang nagpasaylo ka han iba o napasaylo ka nira?
- Para dugang nga matagan hin duon an importansya han pagpasaylo han iba, hi Jesus naghatag hin parabola han waray kalooy nga suruguon (Mateo 18:23–35). Ha kan kanay narepresentar an hadi ngan mga suruguon? (Kitaa ha Mateo 18:35. An hadi narepresentar han Langitnon nga Amay, ngan an mga suruguon narepresentar ha aton.) Paonan-o kita purupareho han suruguon han hadi ha aton utang han Ginoo? (Kitaa ha Mateo 18:24–27.) Ano an kinahanglan naton buhaton para mapasaylo han aton “utang”?
- Ano an aton mahihibaruan tikang han ehemplo han hadi ha pagpasaylo han iba? (Kitaa ha Mateo 18:33.) Ano an pipira han mga piligro hin diri pagpasaylo han iba? (Kitaa ha Mateo 18:34–35.)

3. Pinaagi han parabola han maupay nga Samariahanon, hi Jesus nagtutdo bahin han gugma nga tim-os.

Basaha ngan himangrawi an Lukas 10:25–37. Ipakita an retrato han maupay nga Samariahanon.

- Paonan-o hi Jesus nagbaton han abogado nga nagpakiana ha iya kun ano an sadang niya buhaton pag-eridar han waray katapusan nga kinabuhì? (Kitaa ha Lukas 10:25–28.) Paonan-o an mga kasugoanan paghigugma han Diyos ngan han aton mga kaharani nagsasakop han ngatanan han ebanghelyo? Paonan-o kita magsusunod hin hul-os hini nga duduha nga mga kasugoanan?
- Paonan-o hi Jesus nagbaton han magpakiana an abogado nga, “Hin-o an akon kaharani?” (Kitaa ha Lukas 10:29–37.) Ano an gintututdo hini nga parabola bahin han kun hin-o an aton mga kaharani?

Hi Pangulo Howard W. Hunter nagsiring: “Kinahanglan kita manumdum nga bisan kun hi kita an nakikigsangkay, an Diyos an naghimo han aton mga kaharani—ha ngatanan nga lugar. Kinahanglan an gugma waray katubtoban; kinahanglan waray kita haligot nga mga pagpaunong” (ha Conference Report, Oct. 1985, 44; o *Ensign*, Nov. 1986, 35).

- Ano an ginbuhat han saserdote ngan Lebita han makit-an nira an tawo nga gintikasan ngan samaran? (Kitaa ha Lukas 10:31–32.) Ano an pipira nga mga paagi nga an mga tawo nakinahanglan hin bulig yana? Ano an pipira nga mga rason nga diri kita nabulig han iba nga nanginginahanglan? (Kitaa ha Mosiah 4:16–19 para hin ehemplo.)

- Paonan-o ginbuligan han maupay nga Samariahanon an tawo nga gintikasan ngan samaran? (Kitaa ha Lukas 10:33–35.) Ano nga mga kinaiya han maupay nga kaharani an aada han Samariahanon? Paonan-o ka nabendisyonan pinaagi hin “mag-upay nga mga Samariahanon”? Paonan-o kita magigin “mag-upay nga mga Samariahanon”? (Kitaa ha Mosiah 4:26.)

Pangatapusan

Pagpamatuod han importansya han pagsunod han ehemplo han Magtaralwas pinaagi hin pagpaubos han aton mga kalugaringon, pagpasaylo han iba, ngan pagpakita hin gugma nga tim-os para han kada tagsa. Aghata an mga kaapi han klase pagtuman hini nga mga tutdo.

Kadugangan nga mga Ideya hin Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton ini nga ideya komo kaparte han leksyon.

1. Hi Maria ngan Marta

Ibabasa ha kaapi han klase an Lukas 10:38–42.

- Paonan-o hi Marta nagserbi ha Ginoo? Ano an “maupay nga bahin” nga ginpili ni Maria? Paonan-o kita usahay “nalilingaw tungod han kadamo nga marangnoan” nga diri naton kinakarawat hi Jesus sugad han sadang nga pagkarawat? Ano an aton mahihibaroan tikang hini nga mga bersikulo?

2. “Tuguti an kabataan pagkadi ha akon” (Markos 10:14)

Samtang ginhihimangraw mo an tutdo han Magtaralwas nga sadang kita magin sugad han gudti nga kabataan, pwede mo liwat himangrawi an istorya han iya pagbendisyon han kabataan ha Markos 10:13–16.

- Paonan-o nagbaton an mga disipolo ni Jesus han panad-on an gudti nga kabataan ha iya? (Kitaa Markos 10:13.) Ano an ginsiring ni Jesus ha iya mga disipolo (kitaa ha Markos 10:14–15.) Ano an ginbuhat ni Jesus para han kabataan? (Kitaa ha Markos 10:16.) Ano an aton mahihibaroan bahin kan Jesus tikang hini nga istorya? Paonan-o naton mas mapapaupay an pagsunod han ehemplo nga iya ginpakita ha aton?

3. Kadugangan nga himangrawon han Mateo 18

- Himangrawi an Mateo 18:8–9 ngan Markos 9:43–48 (kitaa liwat ha Mateo 5:29–30). Ano an buot-sidngon hini nga mga bersikulo? An Joseph Smith Translation nagtutudlok hini nga makabirido nga mga elemento sugad han mga tawo nga nagtutugway ha aton nga mawara. Mas maupay pa nga tapuson naton an aton pakighampang ha mga tawo kontra hin pagtugot ha ira nga dad-on kita ha sala.
- An Paghubad ni Joseph Smith han Mateo 18:11 nagrekord kan Jesus nga nasiring nga an gudti nga kabataan diri kinahanglan an pagbasul. Kay ano nga sugad ini? (Kitaa ha Moroni 8:11–12.) Paonan-o an gudti nga kabataan buhi kan Cristo? (Kitaa ha Moroni 8:12; D&C 29:46–47.) Ano an aton kinahanglan buhaton nga magin buhi kan Cristo? (Kitaa ha Mateo 18:4; Mosiah 3:19; Moroni 8:10.)

- Basaha an Mateo 18:11–14. Paonan-o maaaplikar ha aton kinabuhi an parabola han nawara nga karnero? Paonan-o ka o an usa nga tawo nga imo kilala nabendisyonan pinaagi hin usa nga tawo nga nagsunod han prinsipyo hini nga parabola?

4. “An Ginoo nagtawag hin iba nga Setenta” (Lukas 10:1)

- Himangrawi an Lukas 10:1–24. Paonan-o an mga tugon han Ginoo ha Setenta matatanding ha mga tugon nga iya ginhatag ha Mateo 10? Ano an mga responsabilidad han Setenta yana? (Kitaa ha D&C 107:25, 34, 38, 93–97.)

5. An kabaraan han relasyon han kamag-asawa

Igsaysay nga an Mateo 19:1–12 nagpapahayag hin kahimtang nga diin an mga Pariseo nagsari pagsulay kan Jesus pinaagi hin pagpakiana ha iya bahin han balaud han pakigbulag (kitaa ha Markos 10:1–2). An pakigbulag in sobra nga ginhisgotan nga isyu han mga iskolar ngan mga mangulo nga mga Judeyo, ngan an mga Pariseo naglaum nga an baton ni Jesus ha ira pakiana maghihinungdan ha ira nga masina an mga Judeyo. Ipabasa hin dako han kaapi han klase an Mateo 19:3–9.

- Ano an ginbaton ni Jesus ha mga pakiana han Pariseo ha bersikulo 3? (Kitaa ha Mateo 19:4–6. Iya hira ginsidngan nga an pakigbulag ha asawa in diri inordin han Diyos.) Kay ano nga gintugot ni Moises ha mga Israelita an pakigbulag ha asawa? (Kitaa ha Mateo 19:7–8.)

Igsaysay nga ha kadaan nga Israel, an lalaki pwede ipahirayo, o bumulag, han iya asawa para hin diri mahinungdanon nga mga rason. Hi Jesus nagtutdo nga ha hingpit nga kalibutan, sugad han Selestyal nga ginhadian, an pagbulag ha asawa in diri ginhihimo. Tungod nga an tuna diri pa hingpit, an pakigbulag ha asawa in gintutugot pero diri sadang mahitabo labot ha duro kaseryoso nga mga rason. Ha Mateo 19:9 nagtututdo nga an lalaki nga mabulag ha iya asawa para hin binuang nga rason in asawa la gihapon han babaye ha mga mata han Diyos, ngan hiya in nakakabuhat hin paglibog kun nag-asawa hiya hin iba nga babaye. (Kitaa ha James E. Talmage, *Jesus the Christ*, 3rd ed. [1916], 473–75, 484.)

- Ano an mga pinapapilan han pagpaubos, pagpasaylo, ngan gugma nga tim-os ha mainuswagon nga pag-asawa? Paonan-o an paningkamot ha pagigin Cristohanon makakabulig ha aton ha pag-asawa ngan ha iba pa nga mga pakigrelasyon?
- Paonan-o kita makakabulig ha mga tawo nga nag-antos han kasamdan ha pakigbulag ha asawa?

6. Aktibidad han Batan-on

Isurat (o ipasurat ha mga kaapi han klase) an mga pakiana bahin han leksyon ha gutiay nga papel. (Komo pagrepaso nga aktibidad, pwede ka magpili hin aktuwal nga pamakiana tikang han kada seksyon han leksyon.) Ibutang an mga papel ha sako o kahon. Ipaayad ha mga kaapi han klase an ira mga lingkuran nga palidong, ngan ibutang an sako o kahon ha lingkuran nga aada ha butnga han lidong. Papagsarusalyoa an mga kaapi han klase pagbunot hin mga pakiana ha sako o kahon ngan ipabaton ha ira.

“Ako an Kapawa han Kalibutan”

Leksyon 15

Juan 7–8

Panuyo Pagpakusog han mga pamatuod han mga kaapi han klase nga hi Jesucristo an aton Magtaralwas ngan pinaagi hin pagsunod ha iya makakatagamtam kita hin tinuod nga kagawasan.

Pangandaman

1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Juan 7. Hi Jesus nagtambong hin Punsyon han mga Tabernakulo ngan nagtutdo ha templo. An pipira nga katawhan tumuo nga hiya an Cristo, samtang an iba nagpinsar nga hiya in manguruwat.
 - b. Juan 8:1–11. An babaye nga nadakpan hin panlibog gindara kan Jesus. Iya gintrato an babaye nga may kapaed.
 - c. Juan 8:12–36. Hi Jesus nagdeklarar, “Ako an kapawa han kalibutan”. Nagtutdo hiya ha natuod nga mga Judeyo nga an pagsunod ha iya in magpapagawas ha ira tikang ha espirituhanon nga kabihag.

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

Aktibidad Pagkuha han Atensyon Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Himoa an kwarto nga masirom kun posibli pinaagi hin pagparong han mga suga ngan pagtunton han mga biray o mga pagpasirom. Hangyua an mga kaapi han klase pagbasa hin dako han bersikulo ha baraan nga mga kasuratan. Kun nabasa han kaapi han klase (o nagprobar pagbasa) hini nga mga bersikulo, pakianhi hiya:

- Makuri ba an pagbasa hini nga mga bersikulo? Ano an makakagpasarusayon hito? (Dugang nga kapawa.)

Palagaha an mga suga ngan abriha an mga biray o pagpasirom. Hangyua an kaapi han klase pagbasa hin utro han bersikulo. Igsaysay nga an kapawa in ginamit ha bug-os nga baraan nga mga kasuratan komo simbolo kan Jesucristo (kitaa ha D&C 93:1–2). Hi Jesus ngahaw naggamit hini nga simbolo mientras nagtututdo hiya ha templo. Ini nga leksyon maghihimangraw hin mga paagi nga diin hi Jesus an kapawa ha aton.

Kun waray mo mapasirom hin duro an kwarto, drowinga lugod in parola ha pisara (o ipakita an retrato hin parola). Igsaysay nga an panuyo han parola amo an pagpahimatngon han mga barko han kataragman ngan paggiya ha ira ngadto ha katalwas. Kataliwan igaysay nga an kapawa in usa han mga simbolo nga ginamit ni Jesus ha pagtutdo bahin han iya misyon ngan han iya pakigrelasyon ha aton. Ini nga leksyon maghihimangraw kun paonan-o hi Jesus in kapawa nga nagpapakita ha aton han dalan ngadto ha espirituhanon nga katalwas.

Samtang nagtutudo ka ha masunod nga mga istorya ha baraan nga kasuratan, pagpaangbit hin pamatuod bahin kan Jesucristo kun abaton mo nga ito in kaangayan. Aghata gihapon an mga kaapi han klase pagpaangbit hin pamatuod bahin kan Jesucristo kun nakaabat hira hin kaaghat pagbuhat hito.

1. Hi Jesus nagtambong hin Punsyon han mga Tabernakulo ngan nagtutdo ha templo.

Himangrawi an Juan 7. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa hin dako han ginpili nga mga bersikulo. Igsaysay nga an Punsyon han mga Tabernakulo in tinuig nga punsyon han Judeyo nga ginbubuhar ha ikaunom nga bulan kataliwan an Punsyon han Pesach. Nag-iiha ito hin walo kaadlaw ngan gindudumdum an mga bendisyon han Ginoo ha mga anak ni Israel durante han ira mga paglakaton ha kamingawan. Ginseselebrar liwat hito an ani han tuig ngan panigamnan han katapusan nga panahon han pag-ani: Gintatagad ini han mga Judeyo nga pinakadako nga punsyon ngan pinakamalipay han ngatanan nga ira mga punsyon. (Kitaa ha Lebitiko 23:34–43.)

Tagi hin duon nga hi Jesus naglakaton tikang ha Galilea ngadto ha Jerusalem pagtambong hini nga punsyon ha templo (Juan 7:1–10).

- Ano an ginsiring han katawhan didto han punsyon bahin kan Jesus samtang naghuhulat hira han iya pag-abot? (Kitaa ha Juan 7:12.) Kay ano nga an mga tawo nanhipausa han magtikang hi Jesus pagtutdo? (Kitaa ha Juan 7:14–15.)
- Ano an ginsiring ni Jesus ha mga tawo ha templo bahin han iya mga tutdo? (Kitaa ha Juan 7:16.) Ano an iya gintugon ha mga tawo nga buhaton para makaangkon hin pamatuod han iya mga tutdo? (Kitaa ha Juan 7:17.) Paonan-o naton maaaplikar ini nga tugon ha aton mga kinabuhi?

Hi Ansiano John K. Carmack han Setenta nagsiring: “Hi Jesus nagsaysay, ‘Kon hin-o an magbubuhar han iya kaburut-on, hiya mahahabaro han doktrina, kun ito tikang ha Diyos, o kun ako nagyayakan ha akon kalugaringon’ (Juan 7:17). Ha iba nga pulong, samtang nagpoprobar ka hito mahihabaro ka nga ito in tinuod. Nagkikinahanglan ini hin pagtuo pagprobar, pero nagbubunga ito hin espirituhanon nga ebidensya. Ngadto han disipolo nga naprobar han eksperimento in magkakaada hin kasiguradohan, hibaro, ngan kapawa” (ha Conference Report, Oct. 1988, 32; o *Ensign*, Nov. 1988, 26).

Imbitara an mga kaapi han klase pagsumat kun paonan-o an ira pamatuod han prinsipyo han ebanghelyo ginpakusog samtang gintuman nira ito (pwede ka magpaangbit han imo kalugaringon nga eksperyensya). Tagi hin duon nga an kabaliktaran han saad ha Juan 7:17 in tinuod gihapon: kun diri kita magtutuman han mga prinsipyo han ebanghelyo, an aton mga pamatuod in maluya.

- Samtang nagtutdo hi Jesus, an mga tawo padayon nga nagkabahin-bahin ha ira opinyon bahin ha iya. Ano an pipira han mga raosn nga an mga tawo tumuod nga hiya an Cristo? (Kitaa ha Juan 7:31, 37–41.) Ano an pipira han mga rason nga an mga tawo waray tumuod nga hiya an Cristo? (Kitaa ha Juan 7:27, 41–42, 52.) Ha ano nga pag-abat nga an mga tawo nakasabot han gintikangan ni Jesus? (Maaram hira han iya pamilya ngan han iya bungto.) Ha ano nga pag-abat an waray nira hisabti kun diin hiya tikang? (Kitaa ha Juan 7:28–29; 8:14, 19, 23–29. Diri hira maaram nga hiya in ginpadara han Langitnon nga Amay.)

- Paonan-o naton mapapakusog an aton mga pamatuod bahin han misyon ni Jesucristo?

2. An babaye nga nadakpan hin panlibog gindara ngadto kan Jesus.

Basaha ngan himangrawi an Juan 8:1–11.

- Kay ano nga gindara ngadto kan Jesus han mga eskriba ngan mga Pariseo an malibog nga babaye? (Kitaa ha Juan 8:4–6. Karuyag nira mabitik hi Jesus ha pagkondenar han babaye ngadto ha kamatayan o ha pagkontra han balaud ni Moises.) Ano an ginsiring ni Jesus ha mga eskriba ngan mga Pariseo? (Kitaa ha Juan 8:7.) Kay ano nga waray nira paglabaya an babaye? (Kitaa ha Juan 8:9.)
- Mientras hi Jesus waray mag-aprobar han sala han babaye, waray niya ito hiya igkondenar (Juan 8:10–11.) Ano an aton mahihibaruan tikang han ehemplo han Magtaralwas bahin ha kun paonan-o kita magtatratat han mga tawo nga nakasala hin dako?

Hi Ansiano Marvin J. Ashton nagsaysay: “An mga eskriba ngan mga Pariseo nagdara ha atubangan han Magtaralwas hin babaye nga nadakpan hin panlibog. An ira panuyo in diri para magpakita hin gugma ha babaye o ha Magtaralwas, kundi basi pakaalohan o lipaton hi Jesus. . . . Hi Jesus waray magpasaylo han panlibog; waray pagduda bahin han iya pagtagad ngadto han angay nga gios ha moral nga pamatasan. [Pero] Nagpili hiya pagtutdo nga may gugma—para ipakita ha mga eskriba ngan mga Pariseo an kakinahanglan han pagserbi ha usa nga tawo para han iya duro nga kaupayan ngan para ipakita an nakakaruba nga mga pwera han paglipat ngan pagpakaalo” (ha Conference Report, Apr. 1981, 31–32; o *Ensign*, May 1981, 24).

3. Hi Jesus nagdeklarar, “Ako an kapawa han kalibutan.”

Basaha ngan himangrawi an Juan 8:12–36.

- Durante han Punsyon han mga Tabernakulo, an templo han Jerusalem in ginsugaan pinaagi hin mga laga tikang han upat nga dagko nga kandilabra. Ini nga laga nakikita ha bug-os nga syudad. Kay ano nga amo ini an angay nga panahon nga magpasamwak hi Jesus, “Ako an kapawa han kalibutan”? (Juan 8:12). Ano an buot-sidngon nga hi Jesus amo an kapawa han kalibutan (kitaa ha Juan 8:12; Alma 38:9; 3 Nephi 15:9; D&C 88:6–13.)
- Samtang an mga tawo naniningkamot nga magin sugad kan Jesus, hira gihapon nagigin kapawa han kalibutan, nga nagpapasilaw han iya kapawa (Mateo 5:14; 3 Nephi 18:24). Paonan-o naton mabubuligan an iba nga kumita han kapawa nga ginhahalad ni Cristo? (Kitaa ha Mateo 5:16; 28:18–20; Filipos 2:14–15.)
- Hi Jesus nagsumat han mga tawo didto ha templo nga permi hiya nagbubuhat han mga butang nga nakakalipay han iya Amay (Juan 8:29). Paonan-o kita magigin mas komitido pagbuhat hin mga butang nga nakakalipay han Langitnon nga Amay.
- Samtang hi Jesus nagpamatuod bahin han iya Amay ha Langit, “damo an tumuo ha iya” (Juan 8:30). Ano an ginsaad ni Jesus hini nga mga tawo kun magpapadayon hira pagsunod ha iya? (Kitaa ha Juan 8:31–32.) Ano an kagawasan an ighahatag ha aton han kamatuoran? (Kitaa ha Juan 8:33–34.) Paonan-o an pakasala nagbubutang ha aton ha kauripon? (Kitaa ha Alma 12:11; 34:35.) Paonan-o an pakasabot han kamatuoran naninggawas ha imo?

- Ha urhi gintawag ni Jesus an iya kalugaringon nga “an kamatuoran” (Juan 14:6). Paonan-o ini nakakaapekto han imo pag-intiendi han saad ha Juan 8:32? Paonan-o an pakakilala han Magtaralwas nanininggawas ha aton? Paonan-o kita makakakilala ha iya?

Pangatapusan

Pagpamatuod nga hi Jesucristo an aton Magtaralwas ngan hito hiya la an makakagtalwas ha aton tikang ha kauripon han sala. Aghata an mga kaapi han klase pagsunod kan Cristo, “an kapawa han kalibutan,” nga para hiya makaggiya ha ira ngadto ha espirituhanon nga katalwas.

Kadugangan nga mga Ideya hin Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton ini nga ideya komo kaparte han leksyon.

1. Buhi nga Tubig

Ha usa han mga seremonya nga gindumara ha Punsyon han mga Tabernakulo, in saserdote nagbutang hin tubig ha altar tikang ha parigusan ha Siloe. Ini nga halad in ginhimo para mangaro hin uran ngan hin mainuswagon nga pananum ha sunod nga tuig. Samtang hi Jesus nagtutdo ha templo dida han katapusan nga adlaw han punsyon, gin-imbatar niya an mga tawo pag-inom han buhi nga tubig (Juan 7:37–38).

- Ha ano nga iba nga hitabo nga hi Jesus naghingaday han buhi nga tubig? (Kitaa ha Juan 4:5–15.) Ano an “buhing tubig”? Paonan-o kita makakainom hito?

2. Hi Jesucristo amo an Jehova

Basaha ngan himangrawi an Juan 8:37–59.

- Kay ano nga ginsidngan ni Jesus an diri matuoron nga mga Judeyo nga diri hira anak ni Abraham? (Kitaa ha Juan 8:39–40. Bisan kun hira literal nga mga katulinan ni Abraham, waray hira magbuhar han matadong nga mga buhar sugad han kan Abraham ginbuhar.) Kay ano nga ginsidngan hira ni Jesus nga diri hira mga anak han Diyos? (Kitaa ha Juan 8:41–44.) Paonan-o naton maipapakita pinaagi han aton mga kiwa nga kita mga anak han Langitnon nga Amay?
- Kay ano nga nabigit an mga Judeyo han ginsiring han Ginoo bahin kan Abraham? (Kitaa ha Juan 8:51–53, 56–57. Waray nira masantop nga ginhihingadayan ni Jesus an iya abilidad pagpiridi han espirituhanon nga kamatayan [bersikulo 51] ngan ha iya premortal nga kinabuhing [bersikulo 56–57].) Ano an nabubulig ha aton han pangasoy ni Jesus nga, “Han waray pa katatawo hi Abraham, amo na ako” (Juan 8:58) ha pag-intiendi bahin ha iya? (Eksodo 3:13–14. Hi Jesus an Jehova, an Gamhanan nga “Hi Ako,” an Diyos ni Abraham, Isak, ngan Jakob.) Kay ano nga importante nga makasabot nga hi Jesus an Jehova antes han iya mortal nga kinabuhing?

“Buta Ako Hadto, Yana Nakita Na Ako”

Leksyon
16

Juan 9–10

Panuyo Pagbulig han mga kaapi han klase nga magkaada hin mas durudako nga pagintiendi ngan pagdahay kan Jesucristo komo Kapawa han Kalibutan ngan an Maupay nga Paramangno han Karnero.

- Pangandaman**
1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Juan 9. Hi Jesus nagpamatuod nga hiya an Kapawa han Kalibutan ngan nagtambal hin tawo nga buta. An naupay nga tawo nagpamatuod ha mga Pariseo ngan nagsamba kan Jesus.
 - b. Juan 10:1–15, 25–28. Hi Jesus nagtutdo nga hiya an maupay nga Paramangno han Karnero ngan iya itutubyan an iya kinabuhi para han iya mga karnero. An mga karnero han Ginoo amo adton namamati han iya tingog ngan nagsusunod ha iya.
 2. Kun may ada han masunod nga mga materyales, gamita hira durante han leksyon:
 - a. An retrato nga Hi Jesus Nagtambal han Buta (62145 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 213).
 - b. 3 nga Bahin han “New Testament Customs,” pinili tikang ha *New Testament Video Presentations* (53914).
 3. Suhestyon ha pagtutdo: “An pagpaubos ha atubangan han Diyos in usa nga yawe ha paglampos. An magtutdo nga mapainubsanon ha atubangan han Ginoo in nakarawat hin bulig tikang ha surok han ngatanan nga hibaro ngan gahum ngan nakakakuha hito hin waray hunong. An magtutdo nga naabat nga diri na niya kinahanglan hin bulig in mawawad-an hin Espiritu. Kun waray an Diyos, waray [naton] mahihimo. Ha iya, an ngatanan nga mga butang in posibli” (*Teaching—No Greater Call*, 5).
-

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

**Aktibidad Pagkuha
han Atensyon** Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Hangyua an mga kaapi han klase pagpinsar hin damo kalain nga mga karamtan ha lawas nga gintambal ni Jesus durante han iya mortal nga pagministro. Ilista an ira mga baton ha pisara. Kataliwan tagi hin duon nga kaparte hini nga leksyon in bahin han kan Jesus pagtambal han buta nga tawo—an milagro nga masukot niya buhaton.

- Kay ano ha imo pagpinsar nga an pagtambal han buta in sugad-kaimportante nga milagro ha pagministro han Magtaralwas? Ano an pwede igsimbolo ha

espirituhanon han pagtambal han buta? (An gahum han Magtaralwas pagbulig ha aton nga malapusan an espirituhanon nga diri pakakita ngan “kumita” o makaintiendi han espirituhanon nga mga kamatuoran.)

Igasaysay nga an baraan nga mga kasuratan nga gin-adman hini dinhi nga leksyon natutok han pagkita ngan pamati ha Magtaralwas ngan ha aton responsabilidad pagpulig han iba nga magbuhat hin pareho.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Samtang nagtututdo ka han masunod nga mga bersikulo ha baraan nga kasuratan, ighimangraw kun paonan-o hira naaplikar ha adlaw-adlaw nga kinabuhi. Aghata an mga kaapi han klase pagpaangbit hin mga eksperyensya nga subay han mga prinsipyo ha baraan nga kasuratan.

1. Hi Jesus naghatag hin pangitaan han tawo nga daan buta han katawo.

Himangrawi an Juan 9. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa han ginpili nga mga bersikulo. Ipakita an retrato ni Jesus nga nagtatambal han buta nga tawo.

- Antes magtambal han tawo nga daan buta han katawo, hi Jesus nagproklamar, “Ako an kapawa han kalibutan” (Juan 9:5). Ha ano nga mga paagi hi Jesus nagdara hin kapawa ngada han buta nga tawo? (Kitaa ha Juan 9:6–7, 35–38.)
- An tawo nga anay buta nagpamatuod hin damo kabeses nga hi Jesus nagtambal ha iya (Juan 9:10–11, 15, 17, 24–25, 27, 30–33. Pwede mo aghaton an mga kaapi han klase pagmarka hini nga mga bersikulo ha ira baraan nga mga kasuratan). Ano an aton mahihibaruan tikang han ehemplo hini nga tawo? (An mga baton pwede maglakip nga mayda kita mga responsabilidad pagpaangbit han aton mga pamatuod. Tagi hin duon nga an tawo madasigon nga nagpamatuod ha damo nga katawhan, bisan ngadto han diri nakarawat han iya pamatuod ngan nagtarhog ha iya.)
- Paonan-o tumubo an pamatuod hini nga tawo samtang nagpapadayon hiya pagpaangbit hito? (Itanding ha mga bersikulo 11, 17, 33, ngan 38.) Paonan-o tumubo an imo pamatuod samtang ginpaangbit mo ito?
- Paonan-o nagbaton an mga Pariseo han bumati hira bahin han milagro? (Kitaa ha Juan 9:16.) Ha imo pagpinsar kay ano nga dumiri hira pagtagad nga ginbuhat ini nga milagro ni Jesus pinaagi han gahum han Diyos? (An mga baton pwede maglakip hin mapalabilabihon, kasina bahin kan Jesus nga nagtatambal ha Panhingilin, kahadlok nga mawad-an hira hin gahum o popularidad, ngan damo pa.) Paonan-o an mga Pariseo nagsari pagdiwara kan Jesus? (Kitaa ha Juan 9:16, 18–20, 24, 28–29, 34.) Paonan-o an pipira nga mga tawo yana naglilirong han gahum han Diyos?
- Paonan-o nagbaton an mga kag-anak han anay buta nga tawo han pakianhan hira han mga Pariseo bahin han milagro? (Kitaa ha Juan 9:18–23.) Kay ano nga nagbaton an mga kag-anak hin sugad hini? (Kitaa ha Juan 9:22.) Paonan-o kita usahay pareho han mga kag-anak hini nga tawo? Paonan-o kita magigin mas madasig ha aton mga pamatuod?
- Paonan-o ginkastigo han mga Pariseo an tawo han padayon hiya nga nagpamatuod nga hi Jesus an nagtambal ha iya? (Kitaa ha Juan 9:34. Igsaysay nga an pagpagawas nagbubuot-sidngon hin pagpaiwas.) Ano an ginbuhat ni Jesus han mabatian niya nga an tawo ginpagawas tungod han iya pamatuod?

(Kitaa ha Juan 9:35–37.) Paonan-o an Ginoo nagbendisyon ha imo ha pagpabilin nga matinuohon durante han kakurian?

Kun nagamit ka han pasalida han *video*, ipakita na yana an “The Synagogue.”

- Ha ano nga paagi nakita an mga Pariseo, ngan ha ano nga paagi hira buta? (Kitaa ha Juan 9:39–41. Maaram hira hin maupay han balaud, pero diri hira nakita han tinuod hito nga panuyo. Nariwa hira pagsiplat nga hi Jesus umabot ha katumanan han balaud.) Ano an kaibhan han pagsiplat ha aton mga mata ngan “pagsiplat” o espirituhanon nga pag-intiendi? Ano an pipira nga mga hinungdan han espirituhanon nga kabuta? Ano an aton mahihibaruan tikang hini nga istorya bahin han pagpirdi han espirituhanon nga kabuta?

2. Hi Jesus nagtutdo nga hiya an Maupay nga Paramangno han Karnero

Basaha ngan himangrawi an Juan 10:1–15, 25–28. Dida hini nga mga bersikulo, hi Jesus nagpahayag kun paonan-o an paramangno han karnero mananalipod ngan magmamangno han iya karnero. Igsaysay nga han panahon ni Jesus, an mga karnero ginpapasakob ngadto han inalad nga lugar nga gintawag nga turil para han gab-i. Usa han mga paramangno han karnero an nagbabantay ha porta mientras an iba mauli pagpahuway. Kun mayda ihalas nga hayop nga nasakob han turil, an paramangno han karnero maghahatag han iya kinabuhi kun pagkikinahanglanon para panalipdan an mga karnero. Pagkaaga, mabalik an tagsa-tagsa nga paramangno han karnero ngan matawag han iya karnero. Makilala hira han iya tingog ngan masunod ha iya ngadto ha hangraban.

- Ha paghimangraw ni Jesus bahin han paramangno han karnero ngan han iya minamangnoan, kanay narepresentar an karnero? (Kitaa ha Juan 10:4, 27.) Hin-o an paramangno han karnero? (Kitaa ha Juan 10:11.) Ano an pipira nga mga kalidad han maupay nga paramangno han karnero? (Pwede mo ilista ini nga mga kalidad ha pisara sugad han ginpakita ha ubos.)
 - a. Nakilala hiya han iya karnero, natawag ha ira ha ngaran, ngan nagtutugway ha ira (Juan 10:3–4, 14).
 - b. Hiya an ganghaan han karnero, nagpapasulod ha ira ha turil para magin talwas ngan makaagi hin hangraban (Juan 10:7, 9).
 - c. Naghahatag hiya ha mga karnero hin “kinabuhi . . . nga mas hura” (Juan 10:10).
 - d. Naghahatag hiya han iya kinabuhi para han mga karnero (Juan 10:11, 15).
- Ano an kaibhan han paramangno han mga karnero ngan han sinuhulan? (Kitaa ha Juan 10:11–14.) Paonan-o hi Jesus hingpit nga ehemplo han paramangno han karnero? (Ha paggamit han lista nga imo ginsurat ha pisara, himangrawi kun paonan-o hi Jesus nagpakita hin ehemplo han kada usa hini nga mga kalidad. Kitaa ha 2 Nephi 9:41–42 samtang naghihimangraw kamo kun paonan-o hi Jesus an ganghaan han mga karnero. Samtang naghihimangraw ka han kamaruyagon ni Jesus paghatag han iya kinabuhi para ha aton, kitaa ha Juan 10:17–18.)
- Paonan-o an karnero nakilala han paramangno ha ira? (Kitaa ha Juan 10:3–4.) Paonan-o kita mabati han tingog han Ginoo? (Kitaa ha D&C 1:37–38; 18:33–36; 97:1.) Paonan-o kita napapanalipdan kun maaram kita ngan nasunod han tingog han Maupay nga Paramangno han karnero?

Kun nagamit ka han pasalida hin *video*, ipakita na yana an “The Shepherds” ngan “The Sheepfold”.

- Hin-o an mga kawatan ngan tikasan nga nagsasari pagsulod ha turil? (Kitaa ha Juan 10:1. Hira an mga tawo nga nagsasari pagdaot han mga sumurunod han Ginoo o nagwawara ha ira.) Paonan-o kita makakasabot han tinuod nga mga paramangno han karnero ngan hadton nagsasari pagwara ha aton? (Kitaa ha Juan 10:10.)
- Paonan-o an karnero ginbabalos ha pagsunod han Maupay nga Paramangno han karnero (kitaa ha Juan 10:9–19, 28.) Paonan-o ka nabendisyonan han pagsunod ha Magtaralwas?

Pangatapusan

Pagpamatuod nga hi Jesus an Kapawa han Kalibutan ngan an Maupay nga Paramangno han karnero. Sugad han kaangayan, ipaangbit ha mga kaapi han klase kun paonan-o an Ginoo nagbulig ha imo pagkita ha espirituhanon ngan pagsunod ha iya.

Kadugangan nga mga Ideya hin Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton an usa o dugang pa hini nga mga ideya komo kaparte han leksyon.

1. An aton mga responsabilidad komo mga paramangno han karnero

- Paonan-o liwat kita mga paramangno para han mga karnero han Ginoo? Ano an aton mabubuhat para mabuligan an iba nga makabati ngan magsunod han tingog han Maupay nga Paramangno han karnero?

Hi Ansiano Bruce R. McConkie nagtutdo: “An hin-o man nga nagseserbi ha bisan ano nga kapasidad ha Simbahan nga diin hiya an responsabli para han espirituhanon o temporal nga kaupayan han bisan hin-o nga anak han Ginoo in paramangno para hito nga mga karnero. An Ginoo naghahatag han iya mga paramangno hin karnero hin baratonon para han kalibrihan (katalwasan) han iya mga karnero” (*Mormon Doctrine*, 2nd ed. [1966], 710).

2. “Ako may iba nga mga karnero” (Juan 10:16)

- Hin-o an ginhihingadayan ni Jesus ha Juan 10:16? (Kitaa ha 3 Nephi 15:21–24.) Kakan-o ini nga mga “iba nga karnero” bumati han tingog han Magtaralwas? Paonan-o ini nga bersikulo makakabulig han usa nga tawo nga nanginginano han Simbahan nga magkaada hin mas maupay nga pag-intiendi han Libro ni Mormon?

Hi Ansiano Howard W. Hunter nagtutdo: “Adton sayod han kinabuhi ngan mga tutdo han Agaron tikang han ira hibaro han mga libro han Bibliya in magigin interesado nga makasabot nga mayda pa rekord han iya pagpakita ha mga tawo han Katundan nga Dapit han Kalibutan—an iba nga karnero nga iya ginhihingadayan. Ito in gintawag nga Libro ni Mormon tikang han propeta nga nagtirok ngan nagpahalipot han mga rekord han mga tawo han Kontinente han Amerika. An Libro ni Mormon in usa pa nga testigo kan Cristo ngan mga

rekord han iya mga tutdo ha iba nga panun ha Bag-o nga Kalibutan” (ha Conference Report, Apr. 1983, 19; o *Ensign*, May 1983, 16).

3. Iba-iba nga mga paagi hin pagkita

Para mabuligan an mga kaapi han klase nga mas hul-os nga magdahay han mga paagi ha pagbulig ha aton han Magtaralwas nga kumita, paghimo hin sinurat ha papel nga pulong para hin iba-iba nga buot-sidngon han pulong nga *pagkita* (an ginsuhestyon nga mga pagsayod makikita ha ubos). Ibutang an sinurat ha papel nga mga pulong ha kalo o ha kahon, ngan papagsarusalyua an mga kaapi han klase pagpili han sinurat ha papel nga pulong ngan nagsasaysay kun paonan-o an Magtaralwas nabulig ha aton nga kumita ha paagi nga ginpapahayag hito. Ini nga ideya in labi nga epektibo para hin batan-on nga mga klase.

pakakita pinaagi han mata

pakaintiendi

pakasayod han

pakasantop komo usa nga posibilidad

pakadiskubre

pakalarang hin atensyon

pakasiplat tikang ha partikular nga panan-aw

“Ano an Akon Bubuhaton nga Makapanunod Ako han Kinabuhi nga Waray Katapusan?”

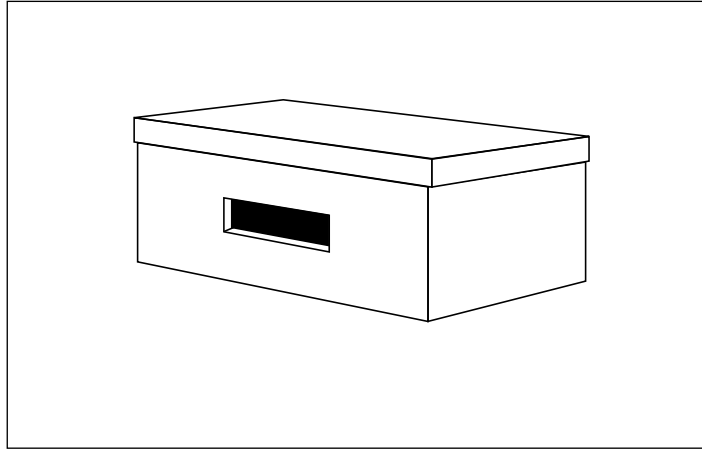
Markos 10:17–30; 12:41–44; Lukas 12:13–21; 14; 16

Panuyo

Pabulig an mga kaapi han klase pag-intiendi nga sadang kita magin maruyagon pagsakripisyo han mga butang han kalibutan pag-angkon hin lugar ha ginhadian han langit.

Pangandaman

1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Markos 10:17–30; 41–44. An batan-on nga ulitawo nga manggaranon nagpakiana kun ano an angay niya buhaton para makaangkon han kinabuhi nga waray katapusan, ngan hi Jesus nagtutdo nga an pagtapod ha mga manggad in maggagawas han usa nga tawo ha ginhadian han Diyos. Hi Jesus nagdayaw han kablas nga balo nga babaye nga naghulog hin duha kalepta ngadto ha surudlan han bahandi.
 - b. Lukas 12:13–21. Pinaagi han parabola han manggaranon nga buang-buang, hi Jesus nagtutdo han mga peligro han kaipa. Nag-aghat hiya han iya mga sumurunod pangita han langitnon, imbis han tunan-on nga mga manggad.
 - c. Lukas 14:15–33. Pinaagi han parabola han dako nga panihapon, hi Jesus nagtutdo nga adton nasunod ha iya sadang magin maruyagon pagsalikway han ngatanan.
 - d. Lukas 16:1–12. Pinaagi han parabola han tinapuran nga diri dungganon, hi Jesus nagtutdo han iya mga sumurunod pangita han espirituhanon nga karikohan nga may pareho nga kadesidido hadton nangingita han kalibutanon nga karikohan.
2. Kadugangan nga barasahon: Mateo 19:16–30; Lukas 18:18–30; 21:1–4; Jacob 2:18–19.
3. Kun may ada han retrato nga Hi Cristo ngan an Batan-on nga Manggaranon nga Magburuot (Pakete han Sining han Ebanghelyo 244), gamita ito durante han leksyon.
4. Kun nagamit ka han aktibidad pagkuha han atensyon, paghimo hin bitik hin amo o pagdrowing mausa ha pisara (kitaa an drowing ha ubos). Para makahimo hin bitik hin amo, pag-andam hin kahon nga may takop. Ibutang an takop ha kahon, ngan buhui an usa nga ligid han kahon nga igo kadako an abri nga mahasusulod an imo palad pero diri kinumo. Pagbutang hin usa nga prutas o pipira nga mani ha sakob han kahon.

5. Suhestyon ha pagtutdo: Hi Nephi nagsiring nga iya ginpareho an ngatanan nga baraan nga mga kasuratan ha iya mga tawo, para ha ira pakatagamtam ngan pakahibaro (kitaa ha 1 Nephi 19:23). Buligi an mga kaapi han klase pagpareho, o pag-aplikar, ha ira mga kinabuhi an baraan nga mga kasuratan.

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

Aktibidad Pagkuha
han Atensyon

Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Ipakita an bitik nga imo ginhimo o gindrowing (kitaa an “Pangandaman” nga seksyon). Igsaysay nga an bitik nga sugad hini in magagamit pagdakop hin amo. An kahon in ginbubutang ha tuna, ngan an paon (sugad han mani o prutas) in ginbubutang ha sakob. An buho han kahon in tama la nga maigo an kamot han amo nga waray kinakaptan pero duro kagutiay para pagdunganon paggawas an kamot han amo ngan han paon. An amo makita han puon nga aabuton ito nga makuha. Ha takna nga ginpurot han amo an kahon, mapadakop ito hiya kontra nga buhian an paon. Diri ito magsasakripisyo hini nga balor para hin durudako—an iya kalibrehan.

Tagi hin duon nga usahay nakakasayop kita pareho han amo. Kun nakakaangkon kita hin butang nga makaruruyag, bangin diri kita maruyag pagbuhi hito bisan kun an pagtipig hito pwede magkawsa nga mawara ha aton an mas maupay nga butang. Ini nga leksyon in bahin hin pipira nga mga butang nga pwede naton isakripisyo nga para makarawat an pinakadako nga bendisyon: an kinabuhi nga waray katapusan upod an aton Langitnon nga Amay ngan hi Jesucristo.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Samtang nagtututdo ka han masunod nga mga bersikulo ha baraan nga mga kasuratan, buligi an mga kaapi han klase pag-intiendi nga kada usa ha aton bangin hangyuon pagsakripisyo hin damo kalain nga mga butang para han ginhadian han Diyos. Sadang kita magin maruyagon pagsakripisyo ano man an hangyuon han Diyos ha aton.

1. An pagtapod ha mga manggad in maggagawas han usa nga tawo ha ginhadian han Diyos.

Basaha ngan himangrawi an Markos 10:17–30; 12:41–44. Ipakita an retrato ni Cristo ngan an batan-on nga manggaranon nga magburuot.

- Ano an ginsiring ni Jesus ngadto han batan-on nga manggaranon nga magburuot nga nagpakiana kun paonan-o makakarawat an kinabuhi nga waray katapusan? (Kitaa ha Markos 10:17–21.) Kay ano nga ini nga mga tugon nakabido han batan-on nga lalaki? (Kitaa ha Markos 10:22.) Ha imo pagpinsar kay ano nga an Ginoo naghangyo ha iya pagbaya han ngatanan nga iya manggad? Paonan-o naaplikar ha aton an tugon han Magtaralwas ngadto han manggaranon nga batan-on nga lalaki?

Hi pangulo Joseph F. Smith nagsiring: “An makuri han batan-on nga lalaki [amo nga] mayda hiya damo hin duro nga manggad, ngan ginpili niya an pagsarig ha iya karikohan kontra han pagsalikway hito ngatanan ngan magsunod kan Cristo. . . . Waray tawo nga makakaangkon han regalo han kinabuhi nga waray katapusan labot la kun hiya maruyagon pagsakripisyo han ngatanan nga tunan-on nga mga butang basi maangkon ito” (*Gospel Doctrine*, 5th ed. [1939], 261).

- Ano an gintutdo ni Jesus bahin han relasyon han pagkaada hin mga karikohan ngan pagsulod ha ginhadian han Diyos? (Kitaa ha Markos 10:23–25.) Ano an kaibhan han pagkaada hin mga karikohan ngan han pagtapod ha ira? Paonan-o naton mamimintinar an angay nga kinaiya ngada han tunan-on nga mga manggad? (Kitaa ha Mosiah 4:19, 21.)

Hi Pangulo Smith nagtutdo liwat: “An Diyos waray tawo nga ginagapilan. An manggaranon nga tawo makakasulod ha ginhadian han langit hin libre sugad han pobre, kun iya dadad-on an iya kasingkasing ngan gugma ngadto ha paghukom han` balaud han Diyos ngan ha prinsipyo han kamatuoran; kun iya ibubutang an iya gugma ha Diyos, an iya kasingkasing ha kamatuoran, ngan an iya kalag ha pagbuhat han mga panuyo han Diyos, ngan diri ibutang an iya gugma ngan an iya mga paglaum ha mga butang han kalibutan” (*Gospel Doctrine*, 260–61).

- Tandinga an rikohanon han batan-on nga lalaki ha pobre nga balo ha Markos 12:41–44. Ano an karuyag buhaton han balo nga diri karuyag han rikohanon nga batan-on nga lalaki? (Kitaa ha Markos 12:44. Maruyagon hiya paghatag han ngatanan niya para ha ginhadian han Diyos.) Paonan-o kita magkakaada hin kinaiya nga sugad han kabras nga balo?

2. Pangita han langitnon, imbis han tunan-on, nga mga manggad.

Basaha ngan himangrawi an Lukas 12:13–21.

- Ano an ginsumat ni Jesus han lalaki nga nababaraka han iya panurundon? (Kitaa ha Lukas 12:13–15.) Ano an kaipa? (An makusog nga hingyap han karikohan o han mga manggad han lain nga tawo?) Ano nga mga butang an kinaiipahan han mga tawo yana? Kay ano nga peligro an pangipa?

- Ha kalibutan nga kaudgan nahatag hin labaw nga nagbabalor han materyal nga mga manggad, paonan-o kita manunumdum nga an aton balor komo tagsa-tagsa in diri gindedeterminar kun ano kadamo an aton gintatag-iyahan? (Kitaa ha Lukas 12:15.) Ano nga mga bendisyon an mas importante kontra han materyal nga mga manggad? (Kitaa ha Lukas 12:31–34; D&C 6:7 para hin mga ehemplo.)
- Paonan-o nabendisyonan an tawo dida han parabola han rikohanon nga buangbuang? (Kitaa ha Lukas 12:16.) Ano an iya ginpili buhaton para han iya sobra? (Kitaa ha Lukas 12:18.) Ano an ginpapakita han iya mga kiwa? (Kitaa ha Lukas 12:19–21. An iya kasingkasing in nakabutang ha iya mga karikohan.) Ano an pwede niya buhaton han iya kahuraan kun nangingita hiya han langitnon, imbis han tunan-on, nga mga manggad? (Kitaa ha Mosiah 4:26; D&C 52:40.)
- Kay ano nga damo an mga tawo nga nagbubutang han ira mga kasingkasing ha kalibutanon nga karikohan bisan kun maaram hira nga temporaryo la ito? Paonan-o naton masasayod kun nababaraka gud ba kita han materyal nga mga manggad? Paonan-o kita magigin mas mahatagon han aton materyal nga karikohan ngan iba pa nga mga bendisyon, sugad han oras ngan mga talento? (Pwede mo aghaton an mga kaapi han klase nga mas tagan hin pagpinsar ini nga mga pakiana ha gawas han klase, ha ira ngahaw kalugaringon o ha mga kaapi han pamilya.)

3. An mga sumurunod kan Cristo kinahanglan magin maruyagon pagsalikway han ngatanan para magin tinuod nga mga disipolo.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Lukas 14:15–33.

- Ha paghubad han parabola han dako nga panihapon, hi Ansiano James E. Talmage nagtutdo nga an imbitado nga mga bisita narepresentar han may kauyonan nga mga tawo, o an balay ni Israel. Han an surugon (Jesus) naghangyo ha ira pag-atender han punsyon (pagkarawat han ebanghelyo), naghimo hira hin damo nga mga pasangil ngan nagriwa pag-atender (*Jesus the Christ*, 3rd ed. [1916], 452). Kay ano nga waray mag-atender han punsyon an mga Israelita? Hin-o an mga “kabras, ngan mga pingkaw, ngan mga buta, ngan mga piang” nga nag-atender han punsyon? (Lukas 14:21).
- Paonan-o an parabola han dako nga panihapon naaplikar ha aton? Ano nga mga pasangil an aton ginhihimo ha diri pagpakabusog ha lamisa han Ginoo—sugad pananglitan, diri pagbasa han baraan nga mga kasuratan o pagkadto ha templo? Paonan-o naton maipapakita an aton pagkarawat han imbitasyon han punsyon han Ginoo?
- Hi Jesus nagtutdo nga an iya mga disipolo kinahanglan magin maruyagon pagsakripisyo han bisan ano nga iya ginhangyo ha ira (Lukas 14:26–33). Ano an pipira nga mga butang nga ginhangyo pagsakripisyo han nahiuna nga mga disipolo? Ano an pipira nga mga butang nga ginhangyo han mga disipolo yana nga igsakripisyo? Ano an ginhangyo ha imo han Ginoo nga igsakripisyo? Paonan-o ka nabendisyonan ha paghimo hini nga mga sakripisyo?

4. Pangita hin espirituhanon nga karikohan nga may pagdesider ngan kadasig.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Lukas 16:1–12. Para mabuligan an mga kaapi han klase pag-intiendi han parabola han tinapuran nga diri makatadungan, ipaangbit an masunod nga impormasyon:

Hi Ansiano James E. Talmage nagsaysay nga an Ginoo naggamit hini nga parabola “pagpakita han kaibhan han kabaraka, kamanumdumon, ngan debosyon han katawhan nga naalikbat ha mga aktibidades pamiling hin kwarta ha tuna, ngan an diri kinasing-kasing nga mga paagi han kadam-an nga kunohay naniningkamot han espirituhanon nga mga karikohan.” An Ginoo diri nagsusuhestyon nga sadang naton subdon an mga magraut nga binuhatan han diri makatadungan nga suruguon, pero sadang kita mangita han espirituhanon nga karikohan nga mayda pareho nga pagdesider ngan paningkamot nga ginpakita han suruguon ha pamiling han materyal nga karikohan.

Hi Ansiano Talmage nagpadayon, “An mga tawo nga kalibutanon an pamurubuot diri nagpapabaya han pangandam han ira tiarabot nga katuigan, ngan kaudgan puno hin sala nga desidido pagtirok hin kahura; mientras an mga anak han kapawa o adton natuod han espirituhanon nga karikohan nga mas labaw han ngatanan nga tunan-on nga mga manggad, in kulang ha enerhiya, kapraktikal o kalisto” (*Jesus the Christ*, 463).

- Hangyua an mga kaapi han klase nga hilom nga pagtandingon an kadamo han oras, panhuna-huna, ngan enerhiya nga ira ginhahatag pagtirok hin kwarta ngan mga manggad ha kadamo han oras, panhuna-huna, ngan enerhiya nga ira ginhahatag pangita hin espirituhanon nga mga manggad. Paonan-o kita magigin mas mapahanungod ngan desidido ha pangita hin espirituhanon nga mga karikohan?

Pangatapusan

Pagpamatuod nga para makakarawat han kinabuhi nga waray katapusan, kinahanglan magin maruyagon kita pagbaya han mga butang han kalibutan ngan magserbi ha Ginoo ha bug-os naton nga kasingkasing, poder, isip, ngan kusog. Aghata an mga kaapi han klase nga magin mapasalamaton han tunan-on nga mga bendisyon pero manalinguha pagbutang ha ira ha kaangayan nga dagway.

Kadugangan nga mga Ideya hin Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton an usa o dugang pa nga mga ideya komo kaparte han leksyon.

1. Pagpaubos

Basaha ngan himangrawi an Lukas 14:7–11.

- Paonan-o mo nakit-an an kamatuoran ha pangasoy ni Jesus ha Lukas 14:11?

2. Tinuod nga gugma nga putli

- Ano an aton mahihibaruan tikang ha Lukas 14:12–14 bahin han kun paonan-o an pagserbi? (An mga baton pwede maglakip nga diri kita sadang magserbi ha tinguha nga para makakuha hin butang nga balor, ngan diri naton sadang limitaran an aton serbisyo hadton mga magbabalos o bisan an nagpapasalamat ha aton.) Ano an aton sadang nga magin motibo ha pagserbi?
- Paonan-o an tinuod nga gugma nga putli makakabulig ha aton nga mag-unhan ha pagin mas suok ha Ginoo?

3. An parabola han manggaranon nga tawo ngan hi Lasaro

Ipabasa ngan ipahimangraw ha mga kaapi han klase an parabola ha Lukas 16:19–31.

- Kamatay han manggaranon nga tawo, ano an iya ginhangyo kan Amay nga Abraham nga buhaton ha iya kabugtoan? (Kitaa ha Lukas 16:27–28.) Paonan-o nagbaton hi Abraham? (Kitaa ha Lukas 16:29–31.) Ano an gintututdo hini ha aton bahin ha pamati ha propeta?
- Ano an gintututdo hini nga parabola ha aton bahin han importansya han pagtimangno han kablas (kitaa ha D&C 104:18).

An mga batan-on bangin maruyag pagdrama hini nga parabola. Ibutang an duha nga mga kaapi han klase (Hi Abraham ngan Lasaro) ha usa nga ligid han ulang sugad han mga ginturupad nga mga lingkuran (an dako nga gulpo), ngan an usa nga kaapi han klase (an manggaranon nga tawo) ha kaluyo nga ligid. An ika-upat nga kaapi han klase kuhaa nga paraistorya. Ipabasa ha mga kaapi han klase an ira mga yayaknon nga deretso ha Lukas 16:19–31, nga binabasa han paraistorya an ngatanan nga diri deretso nga ginyayakan han usa han iba nga mga kaapi.

Panuyo

Pagbulig han mga kaapi han klase pagsantop han kalipay nga naabot kun kita nagbabasul ngan kun kita nabulig han iba nga magbasul.

Pangandaman

1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Lukas 15:1–10. Pinaagi han parabola han karnero nga nawawara ngan han parabola han drakma nga nawawara, hi Jesus nagtutdo han balor han mga kalag.
 - b. Lukas 15:11–32. Pinaagi han parabola han makaragon nga anak, hi Jesus nagtutdo nga an Langitnon nga Amay nakakatara hin dako nga pagkalipay ha pagpasaylo han nagbabasul. An Magtaralwas nagtutdo liwat han iya nga sumurunod nga magin mapasayloon.
 - c. Lukas 17:11–19. An tawo nga sanlahon nga gintambal ni Jesus bumalik pagpasalamat ha iya.
 2. Kadugangan nga barasahon: Mateo 18:11–14.
 3. Kun may ada han mga retrato nga An Makaragon nga Anak nga Lalaki (62155 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 220) ngan An Napulo nga mga Sanlahon (62150 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 221), gamita hira durante han leksyon.
 4. Suhestyon ha pagtutdo: Kaudgan hi Jesus namamakiana pag-aghat han iya mga mamarati pag-aplikar han mga prinsipyo nga iya gintutdo (kitaa ha Mateo 16:13–16; Lukas 17:41–42). Mainampuon nga pag-andam hin mga pakiana nga makakaaghat ha mga kaapi han klase pagpartisipar ha mga himangrawon ngan makakabulig ha ira pag-intiendi ngan pag-aplikar han mga prinsipyo nga gintutdo.
-

**Ginsuhestyon
para Kaupayan
han Leksyon**

Aktibidad Pagkuha
han Atensyon

Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Imbitara an mga kaapi han klase pagsumat bahin hin higayon nga nawad-an hira hin usa nga butang nga importante ha ira o han mawara in usa nga kaapi han pamilya. Kataliwan ipakiana an mga masunod:

- Ano an imo gin-abat han mawara in usa nga butang o usa nga tawo? Ano an imo gin-abat han mahitad-an in usa nga butang o tawo?

Pwede mo gihapon hangyuon an mga kaapi han klase pagsumat bahin hin mga eksperyensya hin kawara ngan ha urhi hintad-an hira.

Igsaysay nga masukot hi Jesus magtutdo hin espirituhanon nga mga leksyon pinaagi hin paghingaday ha ira hin komon nga mga eksperyensya han mga tawo. Ini nga leksyon naghihimangraw hin pipira nga mga parabola nga nagtututdo han importansya hin pagsusi ngan pamiling hadton nawawara.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Samtang ginhihimangraw mo an masunod nga mga bersikulo ha baraan nga kasuratan, buligi an mga kaapi han klase pag-intiendi nga an Langitnon nga Amay ngan hi Jesucristo nahigugma han kada tagsa ha aton ngan karuyag nga makabalik ngan makaupod hira hin utro.

1. An Magtaralwas nagtututdo han balor han mga kalag.

Basaha ngan himangrawi an Lukas 15:1–10. Igsaysay nga ginpahayag ni Jesus an parabola han nawawara nga karnero ngan an nawawara nga drakma kataliwan han libak han mga Pariseo ngan mga eskriba nga “Ini nga tawo nakarawat han magpakasala, ngan nakaon upod ha ira” (Lukas 15:2).

- Ha parabola han nawawara nga karnero, ginbayaan han paramangno han karnero an nubenta y nuebe para pamilngon an usa nga nawawara (Lukas 15:4). Ha parabola han drakma, an babaye mauyatom nga namiling para han usa nga sinsilyo nga nawawara (Lukas 15:8). Ano an aton mahihibaruan tikang han mga kiwa han paramangno han karnero ngan han babaye? (Kitaa ha D&C 18:10–13.)
- Ha ano nga mga paagi nga in usa nga tawo pwede “mawara”? Ano an aton responsabilidad para hadton nawawara? (Kitaa ha Lukas 15:4-5, 8; Alma 31:34–35.)

Hi Pangulo Gordon B. Hinckley nagsiring:

“An pipira han aton kalugaringon . . . nagtatangis ha kaul-ol ngan pagsakit ngan kamingaw ngan kahadlok. Aton dako ngan matalunoy nga obligasyon pagdawhat ngan pagbulig ha ira, pag-aghat ha ira, pagpakaon kun hira ginugutom, pagbuhi han ira mga espiritu kun inuuhaw hira para han kamatuoran ngan kamatadong. . . .

“ . . . Mayda ha ira nga hadto anay madagaang ha pagtuo, pero an ira pagtuo tumugnaw. Kadam-an ha ira an naghihingyap hin pagbalik pero diri gud maaram kun uunanhon an pagbuhat hito. Nanginginahanglan hira hin makisasangkayon nga mga kamot pagdawhat ha ira. Upod an gutiay nga paningkamot, kadam-an ha ira in mahababalik utro pagpakabusog ha lamisa han Ginoo.

“Mga kabugtoan ko nga kalalakin-an ngan kababayen-an, naglalaum ako, nag-aampo ako nga kada tagsa ha aton . . . in magtutuhay pamiling hadton nanginginahanglan hin bulig, adton nahuhulop ngan nagkukuri an mga kamutangan, ngan aghaton hira ha espiritu han gugma ngada ha paghangkop ha simbahan, nga diin an magkusog nga mga kamot ngan mahigugmaon nga mga kasingkasing magdadagaang ha ira, ngan magbubutang ha ira ha dalan han kalipay ngan mabungahon nga mga kinabuhi” (ha Conference Report, Oct. 1996; o *Ensign*, Nov. 1996, 86).

- Paonan-o kita sadang magbaton ha pagbalik han usa nga tawo nga nawara? (Papamilnga an mga kaapi han klase hin ideya nga gin-uruutro ha Lukas 15:5, 6, ngan 9. Kitaa liwat ha mga bersikulo 7 ngan 10 ngan D&C 18:15–16.)

2. Hi Jesus nagtutdo nga an Langitnon nga Amay nagrarayhak pagpasaylo han nagbabasul.

Basaha ngan himangrawi an Lukas 15:11–32. Ipakita an retrato han makaragon nga anak.

- Ha parabola han makaragon nga anak, ano an ginbuhat han puto nga anak nga lalaki han iya pinanunod? (Kitaa ha Lukas 15:13.) Ano an pipira nga mga paagi nga an mga tawo yana nakakahimo hin pareho nga mga sayop hadton makaragon nga anak nga lalaki?
- Ano an nahitabo han makaragon nga anak kataliwan niya karagon an iya pinanunod? (Kitaa ha Lukas 15:14–16.) Ano nga pag-aplikar an mayda hini ha aton yana?
- Han an makaragon nga anak nadidto ha panginahanglan, hin-o ha hirayo nga nasud an nagtimangno ha iya? (Kitaa ha Lukas 15:16.) Ano an aton mahihibaruan tikang hini?
- Hin-o an napinsar han anak han makit-an niya nga waray bisan usa nga nagtimangno ha iya ha hirayo nga nasud? (Kitaa ha Lukas 15:17.) Ano an aton mahihibaruan bahin han pagbasul tikang han batasan han anak? (Kitaa ha Lukas 15:18–19.)
- Ano an ginbuhat han tatay han makit-an niya an iya anak nga tibalik? (Kitaa ha Lukas 15:20.) Paonan-o nagbaton an Amay ngadto han pagkompisal han iya anak? (Kitaa ha Lukas 15:21–24.) Paonan-o an baton han tatay pareho han baton han Ginoo kun kita nagbabasul? (Kitaa ha Lukas 15:7; Mosiah 26:30; D&C 58:42.)
- Ha ano nga mga paagi nga pareho kita han makaragon nga anak? (Kitaa an sinanglitan ha ubos.) Ano nga paglaum an ginhahatag ha aton han parabola han makaragon nga anak nga lalaki?

Ha paghingaday ngada han parabola han makaragon nga anak nga lalaki, hi Pangulo Gordon B. Hinckley nagsiring: “Naghahangyo ako ha iyo pagbasa hito nga istorya. Kada kag-anak sadang magbalik-balik pagbasa hito. Igo an kadako hito pagsakop han kada panimalay, ngan igo nga durudako pa hito an pagsakop han ngatanan nga katawhan, kay diri ba kita ngatanan makaragon nga mga anak nga lalaki ngan babaye nga kinahanglan magbasul ngan sumaro han mapasayloon nga kalooy han Langitnon nga Amay ngan kataliwan magsunod han Iya ehemplo?” (“Of You It Is Required to Forgive,” *Ensign*, June 1991, 5).

- Kay ano nga nasina an magurang nga anak ha paagi han pagkarawat han iya tatay ha manghud nga anak? (Kitaa ha Lukas 15:25–30.) Paonan-o nagbaton an Amay han reklamo han magurang nga anak? (Kitaa ha Lukas 15:31–32.) Kay ano nga makuri usahay an pagkarawat utro hin “makaragon nga anak” nga nagbasul? Ano an aton mahihibaruan tikang han baton hini nga tawo ha iya bumalik nga anak? (Kitaa ha Lukas 15:32.)

3. An tawo nga gintambal ni Jesus han sanla bumalik pagpasalamat ha iya.

Basaha ngan himangrawi an Lukas 17:11–19. Ipakita an retrato han napulo nga mga sanlahon.

- Samtang an Magtaralwas nagpakadto ha Jerusalem, nagtambal hiya hin napulo nga sanlahon (Lukas 17:11–14). Hadton napulo nga sanlahon, pira an bumalik paghatag hin pasalamat? (Kitaa ha Lukas 17:15–16.) Ano an pipira nga mga rason nga kita, sugad han siyam nga diri mapasalamaton nga mga sanlahon, diri permi nagpapahayag han aton pagpasalamat para han mga bendisyon nga aton nakakarawat? Kay ano nga importante nga magpagawas kita han aton pagpasalamat ha Ginoo?
- Bisan kun ngatanan han napulo nga mga sanlahon nalimpyohan, an tawo la nga bumalik an naluwas (Lukas 17:14, 19). Ano an kaibhan han katambal ngan kaluwas? (Kitaa an sinanglitan ha ubos.) Paonan-o an aton kamapasinalamaton ngan pagtuo nakakabulig ha aton nga maluwas?

Hi Obispo Merrill J. Bateman nagtutdo: “Ha pagigin luwas nga tawo, an mapasalamaton nga sanlahon in natambal ha sakob sugad man ha gawas. Hito nga adlaw siyam nga mga sanlahon an natambal ha kahiladman han panit, pero usa la an nagtuo nga maluwas” (ha Conference Report, Apr. 1995, 16; *Ensign*, May 1995, 14).

Pangatapusan

Pagpamatuod nga nakakaabat kita hin dako nga kalipay kun nagbabasul kita ngan nabalik ha Ginoo ngan kun nabulig kita han iba nga bumalik. Pwede ka magpagawas hin pagdahay han kan Jesucristo mga parabola ngan iba pa nga mga tutdo nga nagpapakita han gugma han Diyos para han iya mga anak ngan han iya hingyap nga maghigugmaay kita.

Kadugangan nga mga Ideya hin Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton an usa o dugang pa hini nga mga ideya komo kaparte han leksyon.

1. An parabola han diri dungganan nga suruguon

Basaha ngan himangrawi an parabola han diri dungganan nga suruguon (Lukas 17:5–10).

- Hi Jesus nagpahayag hini nga parabola kataliwan an iya mga Apostoles naghangyo ha iya nga, “Dugangi an amon pagtuo” (Lukas 17:5). Ano an aton mahihibaruan tikang hini nga parabola bahin kun paonan-o kita magdudugang han aton pagtuo? (An mga baton pwede maglakip nga nag-uunhan kita ha pagtuo pinaagi hin kamaduruto nga pagserbi ha Ginoo.)
- Kay ano nga diri kita dungganan nga mga suruguon bisan kun nagbuhat kita han ngatanan nga ginsugo han Ginoo nga aton buhaton? (Kitaa ha Mosiah 2:20–25.) Ano an ginpapadayag hini bahin han gugma han Ginoo ha aton?

2. An parabola han mga magburuhat ha urubasan

Basaha ngan himangrawi an parabola han magburuhat ha urubasan (Mateo 20:1–16).

- Hini nga parabola, ano an nakarawat han kada magburuhat ha urubasan?

Tagi hin duon nga adton nagtrabaho hin usa kaoras kumarawat hin pareho nga bayad hadton nagtrabaho hin bug-os nga adlaw. Diri kita sadang mabaraka kun hin-o an makarawat han pinakadako o kun hin-o an nagbuhat hin duro ha pagserbisyo ha Ginoo. An hingpit nga Hukom han ngatanan, nga nakakasabot han aton mga kasingkasing, in maghuhukom ha aton upod an kalooy ngan maghahatag ha aton “ano man an tama” (Mateo 20:4, 7).

3. Pasalida hin *video*

An ikaupat nga parte han “New Testament Customs,” pinili tikang ha *New Testament Video Presentations* (53914), pwede magamit ha pagsaysay kun paonan-o gintagad an mga sanlahon ha takna han Bag-o nga Tugon ngan kadako gud, nga pagbag-o han kinabuhi nga bendisyon para han mga sanlahon nga matambal pinaagi kan Cristo.

Ini nga parte nag-uupod gihapon hin mga impormasyon bahin han kun paonan-o an mga Judeyo nagsusukol han oras. Pwede mo ipakita ini nga bahin kun imo himangrawan an parabola han mga magburuhat ha urubasan (kitaa ha ikaduha nga kadugangan nga ideya pagtutdo), para mabuligan an mga kaapi han klase nga mas maintiendihan an agaron nga “gumawas ha ikatulo nga oras” ngan liwat ha ikaunom, ika-siyam ngan ha ika-onse nga oras (Mateo 20:3, 5–6).

“An Imo Pagtuo Nakaluwas ha Imo”

Leksyon 19

Lukas 18:1–8, 35–43; 19:1–10; Juan 11

Panuyo Pagbulig han mga kaapi han klase pagpaunhan hin durudako nga pagtuo ha Langitnon nga Amay ngan kan Jesucristo.

- Pangandaman**
1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Lukas 18:1–8. Pinaagi han parabola han diri matadong nga hukom ngan han balo, hi Jesus nagtutdo han importansya han pagpursigi ha pag-ampo.
 - b. Lukas 18:35–43. An buta nga tawo nagpakita han iya pagtuo ngan gintambal ni Jesus.
 - c. Lukas 19:1–10. Hi Jesus ginkarawat ha balay ni Sakeo.
 - d. Juan 11:1–54. Hi Jesus nagpamatuod han iya kadiyosnon pinaagi han pagbanhaw kan Lasaro tikang ha patay.
 2. Kadugangan nga barasahon: Markos 10:46–52; Lukas 11:5–13
 3. Kun may ada han mga retrato nga Hi Jesus Nagtatambal han Buta (62145 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 213) ngan Hi Jesus Nagbabanhaw kan Lasaro tikang ha Patay (62148 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 222), gamita hira durante han leksyon.
 4. Suhestyon ha pagtutdo: Hi Pangulo David O. McKay nagsiring, “Makakagtutdo ka la hin epektibo hito ngahaw nga inaabat han imo kalugaringon” (*Gospel Ideals* [1953], 190). Pangita pinaagi hin pagtuon, pag-ampo, ngan pagsugot para mapakusog an imo pamatuod han mga prinsipyo nga imo gintututdo.
-

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

Aktibidad Pagkuha han Atensyon Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Antes hi Ansiano Hugh B. Brown kumadto ha misyon, an iya nanay nagsiring ha iya:

“Hugh, nahihinumdum ka ba han gutiay ka pa ngan nag-iinop ka o namata ka nga nahahadlok? Natawag ka tikang ha imo kwarto, ‘Nanay, aada ka ba?’ ngan nabaton ako ngan nagsasari pagliaw ha imo ngan pagkuha han imo mga kahadlok. Yana komo mapakadto ka ha misyon ngan magawas ha kalibutan, may mga takna nga mahahadlok ka, manluluya ka, waray akos, nag-uusaan, ngan mayda mga problema. Karuyag ko ipasabot ha imo nga matatawag mo an imo Langitnon nga Amay sugad han imo hin-araan nga pagtawag ha akon ngan masiring, ‘Amay, aada ka ba? Kinahanglan ko an imo bulig.’ Buhata ini ha hibaro nga aada Hiya ngan andam Hiya pagbulig ha imo kun imo bubuhaton an imo

bahin ngan mag-ukoy nga takos han imo mga bendisyon. Karuyag ko ipatapod ha imo nga aada Hiya ngan mabaton hiya ha imo mga pag-ampo ngan mga panginahanglan para han pinakamaupay ha imo” (ginsumat ni Marvin J. Ashton, “Know He Is There,” *Ensign*, Feb. 1994, 50).

Igsaysay nga hini nga leksyon magtutuon kita hin mga eksplikasyon ha baraan nga kasuratan nga makakabulig ha aton pagpaunhan hin durudako nga pagtuo nga an Langitnon nga Amay ngan hi Jesucristo nakilala ngan nahigugma ha aton.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Mainampuon nga pili hin mga bersikulo ha baraan nga kasuratan, mga pakiana, ngan iba pa nga materyal han leksyon nga makakatapo hin gimauupayi han mga panginahanglan han mga kaapi han klase. Himangrawi kun paonan-o an ginpili nga baraan nga mga kasuratan naaplikar ha adlaw-adlaw nga kinabuhi. Aghata an mga kaapi han klase pagpaangbit hin mga eksperyensya nga nahisusumpay han mga prinsipyo ha baraan nga kasuratan.

1. Hi Jesus nagpahayag han parabola han diri matadong nga hukom ngan han balo.

Basaha ngan himangrawi an Lukas 18:1–8. Igsaysay nga nagpahayag hi Jesus hini nga parabola ngadto han grupo han mga Pariseo.

- Subay han Lukas 18:1, kay ano nga naghatag hi Jesus han parabola han diri matadong nga hukom ngan han balo? Paonan-o ini nga parabola nagtutdo nga kita “kinahanglan permi mag-ampo”? (Kitaa ha Lukas 18:1–8.)

Hi Ansiano James E. Talmage nagtutdo, “Waray ni Jesus ipakita nga an maraut nga hukom ha katapusan nagpadara han panginyupo sugad man an hihimuon han Diyos; pero Iya gintagan hin duon nga bisan an tawo nga sugad han hukom, nga diri nahahadlok han Diyos, bisan pagtahod ha igkasi-tawo, in ha katapusan namati ngan naghatag ha panginyupo han balo, waray bisan usa nga sadang magduda nga an Diyos, an Matadong ngan Maloloy-on, mamamati ngan mabaton” (*Jesus the Christ*, 3rd ed. [1916], 436).

- Ano an buot-sidngon hiton pag-ampo permi? (Kitaa ha Lukas 18:7; Alma 34:27.) Ano nga mga bendisyon an maabot ha aton kun kita mag-aampo permi? (Kitaa ha Lukas 18:7–8; 2 Nephi 32:9; D&C 90:24.)
- Paonan-o an pagpursigi ha pag-ampo in pagpakita han pagtuo? Ano an sadang naton buhaton kun nagpursigi kita ha pag-ampo ngan nakaabat nga waray kita batona?

Hi Ansiano Richard G. Scott nagsiring:

“Sayop ito pagpananglit nga an kada pag-ampo nga aton ginhahalad in babatonon dayon. An pipira nga mga pag-ampo nagkikinahanglan hin importante nga paningkamot ha aton parte. . . .

“Kun nagsasaysay kita hin problema ngan nagpoproponer hin solusyon [ha aton Langitnon nga Amay], usahay nabaton hiya hin oo, usahay diri. Masukot nga ginpupugngan Niya an baton, diri tungod nga kulang hin kabaraka, pero tungod nga nahigugma Hiya ha aton—hin hingpit. Karuyag niya nga i-aplikar naton an mga kamatuoran nga Iya ginhatag ha aton. Para mag-unhan kita, kinahanglan kita tumapod han aton abilidad paghimo hin tama nga mga

desisyon. Kinahanglan naton buhaton kun ano an aton *inaabat* nga tama. Ha takna, mabaton Hiya. Diri hiya magpapakyas ha aton (ha Conference Report, Oct. 1989, 38; o *Ensign*, Nov. 1989, 30–31).

- Ano an imo hinbaruan samtang nagpursigi ka ha pag-ampo?

2. An Buta nga tawo nagpakita han iya pagtuo ngan gintambal ni Jesus.

Basaha ngan himangrawi an Lukas 18:35–43. Ipakita an retrato nga hi Jesus nagtatambal han buta.

- Paonan-o an buta nga tawo nga harani ha Jeriko nagpakita nga mayda hiya pagtuo ha Ginoo? (Kitaa ha Lukas 18:38–42.) Paonan-o ka nabendisyonan samtang ginagamit mo an imo pagtuo kan Jesucristo?
- Paonan-o an tawo nagpakita hin pagpasalamat han kumarawat hiya hin pagkita? (Kitaa ha Lukas 18:43; kitaa liwat ha Markos 10:52.) Paonan-o naton maipapakita an aton pagpasalamat ha Ginoo?

3. Hi Jesus ginkarawat ha balay ni Sakeo.

Basaha ngan himangrawi an Lukas 19:1–10.

- Hin-o hi Sakeo? (Kitaa ha Lukas 19:2. Igsaysay nga an publikano in mga Judeyo nga natrabaho ha gobyerno han Romanya komo manurukot han buhis. An mga Judeyo nadiri gud han mga publikano ngan nagtatagad ha ira nga mga traydor ngan magpakasasala.)
- Paonan-o hi Sakeo nagpakita han iya makusog nga hingyap pagkita kan Jesus? (Kitaa ha Lukas 19:3–4.) Ano an ginsiring ni Jesus kan Sakeo kataliwan hiya hikitan dida ha kahoy? (Kitaa ha Lukas 19:5.) Paonan-o hi Sakeo nagbaton ngadto ha mga pulong ni Jesus? (Kitaa ha Lukas 19:6.) Ano an aton mabubuhat pagkarawat han Magtaralwas nga puno hin lipay ngada ha aton mga panimalay?
- Paonan-o an mga tawo gumios han hi Jesus umupod ha balay ni Sakeo? (Kitaa ha Lukas 19:7.) Paonan-o naiba an pagdara ni Jesus kan Sakeo tikang hadton pagdara han mga iba? (Kitaa ha Lukas 19:5.) Ano an aton mahihibaruan han ehemplo ni Jesus hini dinhi nga istorya?
- Damo nga tawo an napahirayo kan Sakeo tungod han iya trabaho komo publikano (Lukas 19:2, 7). Ha ano nga mga paagi usahay kita nakakahimo hin pareho nga paghusga kontra han iba? Kay ano nga importante ha aton nga diri igawas an mga iba o magpinsar nga mas maupay kita ha ira? (Kitaa ha Alma 5:54–56; 38:13–14.) Paonan-o naton madadaog an maraut nga mga pagabat kontra han iba?

Hi Ansiano Joe J. Christensen nagsiring: “Damo adton namata kada aga nga nahadlok pagsulod ha eskwelahan, o bisan ngadto hin aktibidad ha Simbahan, tungod nga nababaraka hira kun paonan-o hira tatratohon. Mayda ka gahum pagbalhin nga magmauruupay an ira mga kinabuhi. . . . Naglalaum an Ginoo ha imo nga magin magturokod ngan maghatag ha ira hin pag-aghat. Ayaw pinsara hin duro an imo kalugaringon kundi mas labaw han gahum nga aada ha imo pag-ayuda han iba, bisan adton aada ngahaw ha imo kalugaringon nga pamilya” (ha Conference Report, Oct. 1996, 54; o *Ensign*, Nov. 1996, 39).

4. Hi Jesus nagbanhaw kan Lasaro tikang ha patay.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Juan 11:1–54. Igsaysay nga waray kaiha tikang kumadto hi Jesus ha balay ni Sakeo, nakakarawat hiya hin mensahe tikang ha iya mga sangkay nga hi Maria ngan Marta nga an ira bugto nga hi Lasaro, nga suok gihapon nga sangkay ni Jesus, in nasakit (Juan 11:1–5). Kataliwan hin duha kaadlaw, ginladngan ni Jesus an iya mga disipolo pag-upod ha iya ngadto ha Betania, an syudad ha Judeya nga inuukyan nira Maria, Marta, ngan Lasaro (Juan 11:6–7).

- Han pakabalik ni Jesus ha Betania, patay na hi Lasaro hin upat kaadlaw (Juan 11:17). Ano an ginbuhat ni Marta han bumati hiya nga tiabot hi Jesus? (Kitaa ha Juan 11:20.) Ano an napinsar niyo bahin han kan Marta pamatuod han diyosnon nga misyon han Magtaralwas? (Kitaa ha Juan 11:21–27.)
- Ano an ginbuhat ni Jesus han hik-it-an niya hi Maria ngan kadam-an pa nga iba nga nagtitinuok? (Kitaa ha Juan 11:33–35.) Paonan-o ini nga istorya nakaimpluwensya han imo mga pag-abat bahin kan Jesus?
- Ha luyo han iya makusog nga pamatuod, sugad nga lumuya an pagtuo ni Marta han maghangyo hi Jesus nga kuhaon an bato tikang ha lubnganan ni Lasaro (Juan 11:39). Paonan-o hi Jesus nagbulig ha iya? (Kitaa ha Juan 11:40.) Ano an aton mahihibaruan tikang hini bahin han ginlalaum han Ginoo ha aton?
- Ano an gintututdo ha aton han pag-ampo ni Jesus antes han iya pagbanhaw kan Lasaro bahin han iya relasyon ha iya Amay? (Kitaa ha Juan 11:41–42.) Paonan-o kita makakagsunod han ehemplo ni Jesus ha aton mga pag-ampo ha kalugaringon ngan pamilya?

Ipakita an retrato nga hi Jesus nagbabanhaw kan Lasaro tikang ha patay, ngan imbitara an kaapi han klase pagbasa ha Juan 11:43–44.

- Hi Jesus nakagbanhaw na hin duha nga tawo tikang ha patay (Markos 5:22–24, 35–43; Lukas 7:11–17). Paonan-o an pagbanhaw kan Lasaro tikang ha patay iba tikang han duha nga nahiuna? (An anak nga babaye ni Jairo ngan an anak nga lalaki han balo han Nain in ginbanhaw tikang ha patay kataliwan gud la nga an ira lawas ngan espiritu nagbulag. Waray hira igbutang ha lubnganan. Hi Lasaro patay na hin upat kaadlaw, ngan an iya lawas nadidto na ha lulubngan.)
- Paonan-o an milagro han pagbanhaw kan Lasaro tikang ha patay in testigo han diyosnon nga misyon han Magtaralwas? Ano an epekto hini nga milagro ha mga tawo nga kumita hito? (Kitaa ha Juan 11:45–46.) Paonan-o ini nga milagro nagpapakusog han imo pagtuo ha Magtaralwas?

Pangatapusan

Igsaysay nga an mga prinsipyo nga gintutdo hini nga istorya nga iyo ginhimangrawan in magpapakusog han aton pagtuo ha Langitnon nga Amay ngan kan Jesucristo. Kataliwan hin dalikyat nga pagrepaso han mga istorya, basaha an masunod nga pangasoy ni Ansiano Thomas S. Monson:

“An paglabay han panahon waray magliwat han kapasidad han Manurubos pagbag-o han mga kinabuhi han katawhan. Sugad han iya ginsiring han patay nga Lasaro, ginsisiring liwat ha imo ngan ha akon ‘ . . . kadi guwa.’ (Juan 11:43.) Kadi guwa tikang ha kahulop hin pagduda. Kadi guwa tikang ha kasubo hin sala.

Kadi guwa tikang ha kamatayan hin kawaray pagtuo. Kadi guwa ngadto ha kabag-o hin kinabuhi. Kadi guwa” (ha Conference Report, Apr. 1974, 72; o *Ensign*, May 1974, 50).

Aghata an mga kaapi han klase pamiling hin mga paagi nga mapapakusog nira an ira pagtuo ha Langitnon nga Amay ngan kan Jesucristo.

**Kadugangan nga
Ideya Pagtutdo**

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton ini nga ideya komo kaparte han leksyon.

An parabola han Pariseo ngan an publikano

Basaha ngan himangrawi an parabola han Pariseo ngan an publikano (Lukas 18:9–14).

- Paonan-o mo ipapahayag an pag-ampo han Pariseo dida hini nga parabola? Paonan-o mo ipapahayag an pag-ampo han publikano?
- Ano an buot-sidngon hito nga “ngatanan nga nagpapakahataas, pagpapaubson; ngan hiya nga nagpapaubos, papahatas-on”? (Kitaa ha Lukas 18:14; Ether 12:27.)

Panuyo

Pagbulig han mga kaapi han klase pagkilala ngan paglikay han kasalingkapaw ngan dida magpakusog han ira saad kan Jesucristo.

Pangandaman

1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Juan 12:1–8. Hi Jesus nagbiyahe ngadto ha Betania, nga diin hi Maria naghiso han iya tiil. Hi Judas nagmugo han kan Maria paggamit hin marahalon nga lana.
 - b. Mateo 21:1–11. Hi Jesus bumalik ha Jerusalem para han Punsyon han Pesach. Naghimo hiya hin madaogon (malipayon) nga pagsulod ngadto han syudad, nga nakasakay ha usa nga polyeno nga anak han asno.
 - c. Mateo 21:23–46. An puno han mga saserdote ngan an mga katigurangan [ansiano] kumadto kan Jesus ha templo ngan nag-ayat han iya awtoridad. Imbis nga mabaton han ira pamakiana, hi Jesus nagsumat ha ira hin parabola bahin han duha nga anak nga kalalakin-an ngan an parabola han amay han panimalay.
 - d. Mateo 22:15–46. An mga eskribo ngan mga Pariseo nagsari pagdakop kan Jesus ha pagsiring hin usa nga butang nga magtutugot ha ira pagpakaalo ngan pagkondena ha iya.
 - e. Mateo 23. Hi Jesus nagkondena han mga eskriba ngan mga Pariseo tungod han ira kasalingkapaw.
2. Kadugangan nga barasahon: Mateo 26:6–13; Markos 11–12; 14:3–9; Lukas 11:37–51; 19:29–48; 20; Juan 12:12–18.
3. Kun nagamit ka han aktibidad pagkuha han atensyon, pagdara hin usa nga tasa nga limpyo ha sakob ngan gawas, ngan hin pareho nga tasa nga limpyo ha gawas pero mahugaw ha sakob.
4. Kun may ada han retrato han An Madaogon [Malipayon] nga Pagsulod (62173 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 223), gamita ito durante han leksyon.
5. Suhestyon ha pagtutdo: Samtang nag-aandam ka pagtutdo, sadang ka magbuhat hin mas labaw pa hin pagbasa la han ginpapabasa nga baraan nga mga kasuratan. Pagtun-i an kada grupo han baraan nga kasuratan ha purlominos tulo kabeses. Ha una, basaha ito pagsantop kun ano an unod han bersikulo. Kataliwan pagtun-i ito hin mas maupay, pangita hin mga prinsipyo, mga doktrina, ngan mahinungdanon nga panhitabo. Kataliwan basaha ito hin utro, nanginginano kun hain nga mga bersikulo an pinakamaupay nga makakatapo han panginahanglan han mga kaapi han klase nagpapalano hin mga paagi paghimangraw hito nga mga bersikulo.

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

Aktibidad Pagkuha
han Atensyon

Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Ipakita an duha nga tasa (kitaa ha “Pangandaman” nga seksyon). Siguradoha nga an gawas la nga parte han tasa an nakikita han mga kaapi han klase.

- Hain hini nga duha nga mga tasa an iyo pipilion nga iinuman?

Ipakita ha mga kaapi han klase an sakob han kada tasa.

- Yana hain nga tasa an iyo pipilion nga iinuman? Kay ano?

Igsaysay nga gintanding ni Jesus an mga Pariseo ngadto hin tasa nga limpyo ha gawas pero mahugaw ha sakob (Mateo 23:25–26). An mga Pariseo mas nahatag hin dako nga atensyon ha pan-gawas nga mga ordinansa ngan mga kiwa nga magdadagway ha ira nga matadong, pero diri hira sugad kaseryoso ha pagigin tinuod gud nga matadong ha ira mga kasingkasing. Tungod hini gintawag hira ni Jesus nga mga salingkapaw. Ini nga leksyon maghihimangraw han pagkondena han Magtaralwas han mga salingkapaw—mga tawo nga nagsasari pagpakita nga matadong pero diri nagsasari pag-ukoy hin matadong.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Samtang gintututdo mo an masunod nga mga bersikulo ha baraan nga kasuratan, ighimangraw kun ano an ira gintututdo bahin ha paglikay hin kasalingkapaw. Aghata an mga kaapi han klase pagtutok ha pagkilala ngan pagtadong han kasalingkapaw ha ira kalugaringon nga mga kinabuhi, imbes hin pagkilala hito ha iba.

1. Hi Maria naghirog han tiil ni Jesus.

Basaha ngan himangrawi an Juan 12:1–8. Igsaysay nga lima kaadlaw antes han Pagraysangan ha iya, hi Jesus nadidto hin usa kagab-i han iya mga kasangkayan ha Betania. Didto hi Maria, an bugto nga babaye ni Marta ngan Lasaro, naghirog han tiil ni Jesus hin uray nga nardo, usa nga marahalon nga pahamot (Juan 12:1–3). Hi Ansiano James E. Talmage nagsaysay kun kay ano nga ginbuhat niya ini:

“An paghiso ha ulo han bisita hin ordinaryo nga lana in paghatag ha iya hin katalahun; an paghirog ha iya tiil in pagpakita liwat hin labi nga pagtagad; pero an paghiso han ulo ngan mga tiil hin uray nga nardo, ngan hin sugad hito nga kadamo, in gios hin talagsaon nga katalahun nga ginbubuhat la ha mga hadi. An gios ni Maria in pagpakita hin pagsamba; ito in hamot nga alimyon han kasingkasing ha pagsamba ngan gugma” (*Jesus the Christ*, 3rd ed. [1916], 512).

- Ginhisuan ni Maria an mga tiil han Ginoo pagpakita han iya gugma ha iya. Paonan-o kita nagpapakita han aton gugma ha Ginoo?
- An mga gin-gios ni Maria in ginmugo ni Judas. Ano an iya ginsiring nga angay nga paggamitan han pahamot? (Kitaa ha Juan 12:4–5.) Paonan-o hi Judas salingkapaw? (Kitaa ha Juan 12:6. Kun waray mo gamita an aktibidad pagkuha han atensyon, gamita an impormasyon ha aktibidad pagsaysay kun ano an salingkapaw. Tagi hin duon nga ha urhi nga parte han leksyon ihihimangraw kun paonan-o an inaabat han Magtaralwas ha mga salingkapaw.)

2. Hi Jesus naghimo hin madaugon (malipayon) nga pagsulod ngadto ha Jerusalem.

Basaha ngan himangrawi an Mateo 21:1–11. Ipakita an retrato han madaogon nga pagsulod ni Jesus. Igsaysay nga han pagbalik ni Jesus ha Jerusalem para han Pesach, damo nga mga tawo an nakigkita ha iya tungod nga bumati hira nga nagbanhaw hiya kan Lasaro tikang ha patay (Juan 12:17–18). Samtang hi Jesus tisulod ha syudad, ginsugat hiya hin duro nga mgatawo nga nagbitad han ira mga dognit ha iya gin-aagian ngan nagdayaw ha iya hin mga palwa, usa nga katalahunan nga ginhihimo la para ha mga hadi ngan mananakop. Nagtuman ini han panagna ni Sakarias (Sakarias 9:9) ngan dugang pa nga testigo nga hi Jesus an ginsaad nga Mesiyas.

- Ano an maisisiring niyo bahin han istorya han mapainubsanon nga pagsakay pero madaugon (malipayon) nga pagsulod ni Jesus ngadto ha Jerusalem? Ha imo pagpinsar ano daw la an imo inabat kun nadidto ka hito nga higayon?
- An mga tawo nga nagdayaw kan Jesushin palwa hin igera nagkilala ha iya komo propeta ngan hadi (Mateo 21:9, 11; Lukas 19:38), pero an iba sayop an pagkaintiendi han iya misyon o nagsalikway ha iya. Ha ano nga mga paagi an mga tawo yana nagsasayop an pagkaintiendi o nagsasalikway ha iya? Paonan-o kita hul-os gud nga makarawat ngan mag-aabi ha iya ngada ha aton mga kinabuhi.

3. Hi Jesus naghatag han parabola han duha nga mga anak nga kalalakin-an ngan an parabola han amay han panimalay.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Mateo 21:23–46.

- Ha parabola han duha nga anak nga kalalakin-an, paonan-o nagpruyba an una nga anak nga mas masugot hiya kontra han ikaduha nga anak? (Kitaa ha Mateo 21:28–30.) Paonan-o ni Jesus gin-aplikar ini nga parabola ngadto ha iya mga mamarati? (Kitaa ha Mateo 21:31–32.) Paonan-o an mga publikano ngan mga puta pareho han una nga anak? (Han siyahan waray nira karawata an kasugoanan han Diyos, pero han nagpasamwak hi Juan ha ira, kinarawat nira hi Cristo, ngan nagbasul han ira mga sala.) Paonan-o an mga pinuno han saserdote ngan mga ansiano (katigurangan) pareho han ikaduha nga anak nga lalaki? (Nag-angkon hira pagsunod han Diyos, pero waray nira karawata an mga tutdo ni Juanngan waray karawata hi Jesus bisan han kataliwan nira hikit-i hiya han persona.) Paonan-o nagin salingkapaw an ikaduha nga anak?
- Ano an mga saad an ginhimo naton ha Ginoo? (Pwede mo himangrawan an mga saad sugad hadton ginhimo naton ha bunyag, ha pag-angbit han sakramento, ngan ha pagkarawat han pagkasaserdote.) Paonan-o kita usahay pareho han ikaduha nga anak? Paonan-o naton mapapakusog an aton saad ha Ginoo? Paonan-o kita magbubuligay pagtuman han mga panaad nga aton ginhimo ha Ginoo?
- Ha parabola han amay han panimalay (Mateo 21:33–41), hin-o an ginrerepresentaran han amay han panimalay, o tag-iya han urubasan? (An aton Amay ha Langit.) Han parauma (saop)? (An relihiyoso nga mga pinuno han Judeyo han panahon ni Jesus.) Han mga surugon? (An mga propeta.) Han anak nga ginpatay han parauma (saop)? (Hi Jesucristo.)

- Paonan-o an relihiyoso nga mga pinuno han Judeyo pareho han parauma (saop)? Ano nga pagsabot han pinuno han mga saserdote ngan mga ansiano (katigurangan) an mahihitabo ngadto han mga parauma ha pag-abot han tag-iyang han urubasan? (Mateo 21:41.)
- Hin-o “an bato nga isalikway han magturokod”? (Kitaa ha Mateo 21:42; Mga Buhat 4:10–12.) Hin-o an mga magturokod? Ano an ginsiring ni Jesus nga mahihitabo ha mga magturokod nga nagsalikway han eskina -nga -bato? (Kitaa ha Mateo 21:43–44.) Paonan-o naaplikar ha aton an pulong ni Jesus ha bersikulo 43?
- Paonan-o nagbaton an mga saserdote ngan mga Pariseo han makasantop hira nga hi Jesus nagyayakan bahin ha ira dida hini nga mga parabola? (Kitaa ha Mateo 21:45–46.) Paonan-o naton madadaog an ano man nga kamapahitas-an o kaurit nga pwede naton abaton kun tatawagong kita pagbasul?

4. An mga eskriba ngan mga Pariseo nagsari pagdakop kan Jesus.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Mateo 22:15–46. Igsaysay nga ini nga mga bersikulo nagrekord hin tulo kabeses han an mga Pariseo ngan mga Saduseo nagsari pagdakop kan Jesus ha pagkasiring hin usa nga butang nga mag-aalo ngan magkokondena ha iya.

- Paonan-o an mga Pariseo una nga nagsari pagdakop kan Jesus? (Kitaa ha Mateo 22:15–17. Igsaysay nga kun binaton hin oo hi Jesus, maaakusar nira hiya ha pagsuporta han kinasisinahan nga gobyerno han Romano. Kun nagsiring hiya nga diri, maaakusar nira hiya nga natipa kontra ha gobyerno.) Ano an pag-intiende ni Jesus han mamarakiana ha iya? (Kitaa ha Mateo 22:18. Tagi hin duon nga nasabot an Ginoo han aton mga kasingkasing ngan hunahuna. Diri kita makakagtago hin bisan ano ha iya.) Paonan-o ginbaton ni Jesus an pakiana? (Kitaa ha Mateo 22:19–21.) Paonan-o ini nga baton maggigiya ha aton ha paghatag hin katalahuran ha Diyos ngan ha mga gobyerno ha tuna? (Kitaa liwat ha Artikulo han Pagtuo 1:12.)
- Paonan-o an mga Saduseo nagsari pagdakop han Jesus? (Kitaa ha Mateo 22:23–28.) Paonan-o nagin salingkapaw an mga Saduseo ha ira pakiana? (Kitaa ha Mateo 22:23. Kunohay nanginginlabot hira bahin han pag-asawa dida ha pagkabanhaw, pero diri hira natuo han pagkabanhaw.) Paonan-o hi Jesus nagbaton han ira pakiana? (Kitaa ha Mateo 22:29–30. Igsaysay nga an Doctrine and Covenants 132:15–16, 19, nagklaro han kan Jesus tutdo. Adton diri nagbubuhat ngan nagtutuman han iya mga kauyonan han kasal ha templo in mag-uusaan ha langit. Para hadton nagbubuhat ngan nagtutuman hini nga mga kauyonan, an kasal mag-iiha ngadto ha waray katapusan.)
- Ano an ikatulo nga pagsari pagdakop kan Jesus? (Kitaa ha Mateo 22:34–36.) Paonan-o an kan Jesus baton nakagtuhay hini nga pakiana? (Kitaa ha Mateo 22:37–40.) Ha imo pagpinsar kay ano nga ini nga duha nga dagko nga mga kasugoanan in mahinungdanon? Ano an aton mabubuhat nga mas matuman hin hul-os ini nga mga kasugoanan?

Hi Ansiano Howard W. Hunter nagsiring: “Nahigugma hiya han Ginoo ha bug-os niya nga kasingkasing . . . nga andam pagbaya, pagbuhat, o pag-antos han ngatanan basi paglipayon ngan paghimayaon hiya. Nahigugma hiya han Diyos ha bug-os niya nga kalag . . . hiya nga andam pagbaya han iya kinabuhi para ha

iya ngan pagbale-waray han mga kahimyang han kalibutan paghimaya ha iya. Nahigugma hiya han Diyos ha bug-os niya nga kusog nga naghahatag han ngatanan nga gahum han iya lawas ngan kalag ha serbisyo han Diyos. Nahigugma hiya ha Diyos ha bug-os niya nga huna-huna nga nagbubuhat ha iya kalugaringon pagkilala han Diyos ngan han iya kabubut-on, nga natapod ha Diyos ha ngatanan nga mga butang ngan nakilala ha iya ha ngatanan nga mga paagi (ha Conference Report, Apr. 1965, 58; o *Improvement Era*, June 1965, 512).

5. Nagkondena hi Jesus han sala han kasalingkapaw.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Mateo 23.

- An mga eskriba ngan mga Pariseo nabayad han ikapulo, nahatag ha kabras, natambong hin pagsamba nga mga katitirok, ngan napakadto permi ha templo. Ano an nagin hinungdan nga kondenahon hira han Ginoo? (Kitaa ha Mateo 23:5, 14, 23–28. Ginbuhat nira ini nga mga butang nga waray ha pagtuo, pero tungod hin hingyap nga makit-an hira nga matadong han iba.) Ano an “durudagko nga mga butang” an ginsiring han Ginoo nga ira ginbayaan? (Kitaa ha Mateo 23:23.) Paonan-o kita maninigurado nga diri naton binabayaan ini nga “durudagko nga butang” ha aton mga kinabuhi?
- Paonan-o kita nga mga kaapi han Simbahan magigin salingkapaw usahay? (Pananglitan, kun natambong kita han mga katitirok ha Simbahan bangin mas karuyag naton nga makit-an han iba imbes nga magsamba ha Diyos. Bangin nareklamo kita hin mga buruhaton ha Simbahan nga diin waray gud kita matagi hin atensyon para han aton serbisyo. Bangin nasustinir kita han aton mga mangulo ha Simbahan ngan kataliwan igmugo hira ha ira mga desisyon.)
- Ano an aton mabubuhat paglikay han kasalingkapaw? Hangyua an mga kaapi han klase nga hilom nga tagdon ini nga pamakiana: Nagbabayad ba ako han ikapulo, naghahatag ha kabras, nag-aatender ha mga katitirok, ngan nagseserbi ba ako ha iba para han akon himaya o para han himaya han Diyos? Ha akon ngatanan nga mga gios, nangingita ba ako nga magin suok ha akon Amay ha Langit ngan kan Jesucristo?

Pangatapusan

Aghata an mga kaapi han klase panginano ha ira mga kalugaringon hin kasalingkapaw ngan mangita hin paagi nga mawara ito. Pagpamatuod nga an sinsero nga hingyap pagserbi ngan pagsunod kan Jesucristo, nga inuupdan hin gugma ngan pagtuo ha iya, magdadara ha aton nga magin mas suok ha iya ngan magdudugang han aton gugma ngan pagtuo.

Kadugangan nga Ideya Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton an usa o dugang pa hini nga mga ideya komo kaparte han leksyon.

1. Ginsumpa ni Jesus an diri nabunga nga igera, an simbolo hin kasalingkapaw

Basaha ngan himangrawi an Mateo 21:17–22. Igsaysay nga usa pa nga simbolo han kasalingkapaw amo an igera nga hin-agian ni Jesus han tikadto hiya ha Jerusalem.

- Ano an ginbuhat ni Jesus han masabtan niya nga an kahoy in marampag (dahonon) pero waray bunga? (Kitaa ha Mateo 21:19.) Paonan-o an igera sugad han salingkapaw?

Hi Ansiano James E. Talmage nagsaysay: “[An kahoy] amo an ginhimo nga butang han sumpa ngan an dagway han nagtutugon nga diskurso han Ginoo, tungod nga, ha pagkaada hin mga dahon, in nakakagtabon han diri gud niya pamunga. Kun an kahoy nag-aangkon hin moral nga kalibre hin pagpili, sisidngon naton ito nga salingkapaw; an diri gud niya pagbunga nga inuupdan hin duro nga karabong nakakagsimbolo ito han kanan tawo kasalingkapaw” (*Jesus the Christ*, 3rd ed. [1916], 527).

2. Pasalida han *video*

An ikaduha nga parte han “New Testament Customs,” pinili tikang ha *New Testament video Presentations* (53914), nagsaysay han paggamit han mga Judeyo han mga pelakteria ngan mga kulod. Kun waray mo ipakita ini nga pasalida ha leksyon 9, pwede mo ito ipakita yana para mabuligan an mga kaapi han klase nga makaintiendi han Mateo 23:5 (hinihiluag nira an ira mga pelakteria, ngan ginpapahalapad an mga sidsid han ira mga panapton). Himangrawi kun paonan-o ini nga mga itimahe simbolo han kasalingkapaw han mga eskriba ngan mga Pariseo.

3. “Nahigugma hira han pagdayaw han tawo” (Juan 12:43)

- Hi Juan nagrekord nga kadam-an han mga tawo nga natuod kan Jesus diri nag-aako ngada han ira tinuohan tungod nga nahigugma hira han pagdayaw han mga tawo labaw han pagdayaw han Diyos” (Juan 12:42–43). Paonan-o kita usahay naghihilabot hin duro ha pagkarawat hin “pagdayaw han mga tawo”? Ano an mga ibubunga han pangita hin “pagdayaw han mga tawo”? Paonan-o naton madadaog an hingyap pangita hin pagdayaw ngan pasidungog tikang han iba? (Kitaa ha D&C 82:19; 88:67.)

Panuyo Pagbulig han mga kaapi han klase pakasabot han mga panigamnan nga mauuna han Ikaduha nga Pagkanhi han Magtaralwas ngan para maaghat an mga kaapi pag-andam han ira mga kalugaringon para hini nga dako nga hitabo.

Pangandaman

1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Mateo 24:1–5, 9–13, 15–22. Hi Jesus nanagna han tiarabot nga kaguba han Jerusalem.
 - b. Mateo 24:6–8, 14, 23–51. Hi Jesus nagpahayag han mga panigamnan nga mauuna antes an iya Ikaduha nga Pagkanhi ngan nagtutdo kun paonan-o makakag-andam an iya mga pinili para han iya pagkanhi.
2. Kadugangan nga barasahon: Markos 13; Lukas 21:5–36; Doctrine and Covenants 45:15–55.
3. Kun may ada han retrato nga, an Ikaduha nga Pagkanhi, (62562; Pakete han Sining han Ebanghelyo 238), gamita ito durante han leksyon.
4. Suhestyon ha pagtutdo: An tawag pagtutdo diri nagkikinahanglan nga ikaw maaram han ngatanan bahin han ebanghelyo, salit diri ka sadang maalo kun in kaapi han klase magpakiana nga diri mo mabaton. Imbis hin pagsari pagbaton, karawta nga diri ka maaram ngan pag-opreser paningkamot pamiling hin baton.

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

**Aktibidad Pagkuha
han Atensyon** Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Papamintanaa ngan paobserbari an langit ha mga kaapi han klase. Kun waray bintana an kwarto nga ginkaklasehan, pakianhi an mga kaapi han klase kun ano an klase han panahon han pag-abot nira ha simbahan. Kataliwan paghimo hin imposibli nga tagi bahin han panahon. Pananglitan, kun malinaw an langit ngan mapaso ha gawas, pagtigo nga magkakaada hin yelo ha pipira kaoras. Kun matugnaw ngan mauran naman ha gawas ngan sugad-sugad nga an uran mag-iha umokoy, pagtigo nga magmamapaso ngan maukoy an uran ha sulod hin lima kaminutos.

Pakianhi an mga kaapi han klase kun ano an ira pagpinsar bahin han imo tigo. Kataliwan nira pagkomentar, ipakiana an mga masunod:

- Ano an imo tigo bahin han panahon ha masunod nga pipira kaminutos? Ano an nakabulig ha imo paghimo hito nga tigo?

- Paonan-o an mga panigamnan han mga kamutangan han tiarabot nga panahon makakaimpluwensya han mga butang nga aton ginbubuhat? (An mga baton pwede maglakip nga kaudgan naghihimo kita hin mga pangandaman basi hini nga mga panigamnan. Pananglitan, naghihimo kita hin plano para hin mga aktibidades ha gawas kun nagpapakita nga an panahon in maupay, o naghihimo kita hin labi nga mga pangandaman pagsugat han makusog nga bagyo.)

Tagi hin duon nga an pagtigo han panahon in usa nga hitabo kun diin nasarig kita han mga panigamnan pagbulig ha aton pag-andam han tiabot nga mga mahihitabo. Kun nagbabantay kita han mga panigamnan, naiibanan an mga hitabo han paghi-abuti ha aton nga diri preparado. Pareho man, an pagbantay han mga panigamnan han Ikaduha nga Pagkanhi ni Jesucristo makakabulig ha aton pag-andam para hito nga dako nga hitabo. Ini nga leksyon naghihimangraw han pipira nga mga panigamnan nga ginpanagna nga mauuna han iya Ikaduha nga Pagkanhi. (Pwede mo tukibon nga an pagtigo nag-aasoy hin usa nga butang nga *pwede* mahitabo, samtang an panagna naman nag-aasoy hin usa nga butang nga mahihitabo *gud*. An tigo bahin han panahon pwede magin sayop, pero an mga panagna ha baraan nga kasuratan bahin han Ikaduha nga Pagkanhi in ngatanan matutuman.)

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Samtang nagtututdo ka han masunod nga mga bersikulo ha baraan nga kasuratan, buligi an mga kaapi han klase pag-intiende nga an Ginoo nagpadayag hin mga impormasyon pagbulig ha aton nga makag-andam para han iya Ikaduha nga Pagkanhi. Bisan han duro nga mga pagsakit ha urhi nga mga adlaw, makakaghulat kita nga may lipay para hini nga dako nga hitabo.

Igsaysay nga an Mateo 24 in may mga panagna han Magtaralwas bahin han kaguba han Jerusalem ngan bahin han iya Ikaduha nga Pagkanhi. Ha paghagos han panahon, an mga bersikulo hini nga kapitulo in ginbalhin ngan ginburubalyo, nga usahay nagpapakuri pag-intiendi hito kun hain nga partikular nga hitabo an ginpapahayag han bersikulo. Maupay na la, nga komo kaparte han iya inspirado nga paghubad han Bibliya, an Propeta Joseph Smith nagsayod han duha nga mga panagna ngan nagbalik hin kadugangan nga mga impormasyon. An kanan Propeta inspirado nga paghubad han Mateo 24 in mahihitad-an ha Joseph Smith—Matthew ha Pearl of Great Price. Ini nga leksyon nagpapakita han pagkasunod-sunod han bersikulo nga ginamit ha Joseph Smith—Matthew ngan naglalakip hin pipira nga kadugangan nga impormasyon nga ginhatag hito nga paghubad.

Ipakita an retrato han Ikaduha nga Pagkanhi ha bug-os nga leksyon.

1. Hi Jesus nanagna han tiarabot nga kaguba han Jerusalem.

Himangrawi an Mateo 24:1–5, 9–13, 15–22. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa han ginpili nga mga bersikulo. (Tigamni nga subay kan Propeta Joseph Smith, an mga bersikulo 6–8 ngan 14 naghihingaday han Ikaduha nga Pagkanhi ni Jesucristo. Ighihimangraw hira ha sunod nga seksyon.)

- Pira kaadlaw antes an pagraysangan kan Jesus, pira han iya mga disipolo umupod ha iya ngadto ha Bukid han Olibo. Ano an duha nga mga iginpakiana kan Jesus han mga disipolo? (Kitaa ha Mateo 24:3.)

- Igsaysay nga an ira una nga pakiana in, “San-o ini nga mga butang mahihitabo?” naghihingaday han kaguba han templo ngan han siyudad han Jerusalem, nga diin ginpanagna ni Jesus (kitaa ha Mateo 24:1–2; kitaa liwat ha Lukas 19:41–44; 21:5–6). An ira ikaduha nga pakiana in, “Ano an mga panigamnan han imo pagkanhi, ngan han katapusan han kalibutan?” naghihingaday han Ikaduha nga Pagkanhi han Magtaralwas. Igsaysay nga an paghubad ni Joseph Smith nagsasayod nga “an katapusan han kalibutan” buot-sidngon an kaguba han magraut dida ha Ikaduha nga Pagkanhi, diri an katapusan nga pagkabuhi han tuna (Joseph Smith—Matthew 1:4).
- Ano nga mga panigamnan an ginpanagna han Magtaralwas nga mahihitabo antes han kaguba han Jerusalem? (Kitaa ha Mateo 24:4–5, 9–12.)
- Ano an ginsumat ni Jesus nga buhaton han iya mga sumurunod paglikay han kaguba? (Kitaa ha Mateo 24:13, 15–18.) Kay ano nga importante adto nga diri hira bumalik ha ira mga panimalay ha takna nga hira nagpalagiw? (Kitaa ha Lukas 9:62; D&C 133:14–15.)

Igsaysay nga bisan kun damo nga mga Judeyo an waray tumuod nga an ira dako nga siyudad ngan templo maguguba, an mga panagna han Magtaralwas in natuman hadton A.D. 70. Ha pagtuod nga an Mesiyas maabot ngan mabulig ha ira dida han araway, an mga Judeyo nakig-girra kontra han mga Romano hadton A.D. 66. Paghagos hin upat katuig ginguba han mga Romano an bug-os nga siyudad. Adton mga nagsunod han sagdon han Magtaralwas ngan pumalagiw ngadto ha kabugkiran in natalwas. Adton waray pamati hini nga sagdon in nagsarang ngan nagpatay.

2. Hi Jesus nagpahayag han mga panigamnan nga mauuna han iya Ikaduha nga Pagkanhi.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Mateo 24:6–8, 14, 23–51. Panumduma an mga kaapi han klase nga an ikaduha nga ginpakiana han mga disipolo in nagdabi han Ikaduha nga Pagkanhi han Magtaralwas. Tagi hin duon nga an paghubad ni Joseph Smith han Matthew 24 nagsusumat nga kadam-an han mga panigamnan nga mauuna antes an Ikaduha nga Pagkanhi in pareho sugad hadton nahitabo han kaguba han Jerusalem hadton A.D. 70. An Jerusalem in utro nga maguguba antes han pagbalik han Magtaralwas.

- Samtang naghihimangraw ka han mga panigamnan ngan mga kasakitan nga mauuna antes an Ikaduha nga Pagkanhi, ilista hira ha pisara.
- Ano nga mga panigamnan han Ikaduha nga Pagkanhi an ginhingadayan ha Mateo 24:6? Ano nga ebidensya an imo nakikita nga ini nga mga panagna in nagkakaada hin katumanan? An Ginoo nagtutdo nga diri kita sadang “mabaraka” han mga girra ngan han mga uruistorya hin mga girra. Paonan-o kita makakatara hin kamurayaw durante hito nga takna hin kasamok? (Kitaa ha Mateo 11:28–30; 1 Juan 4:16–18; D&C 6:34–36; 45:34–35; 59:23.)

Hi Ansiano M. Russell Ballard naghatag han masunod nga sagdon hin paglaum ngan pag-aghat:

“Bisan kun an mga panagna nagsusumat ha aton nga ini nga mga butang in mahihitabo, damo hin duro nga mga tawo an nagpapahayag han ira duro nga kaalarma han nakikita nga sunod-sunod nga kalamidad han bug-os nga kalibutan. . . . Kamatuoran, sadang nga damo an aton mga rason para

mabaraka hin duro tungod nga waray naton nakikita nga dagmit nga mga baton han mga problema nga baga diri masosolbar nga inaatubang han mga tawo ha tuna. Pero bisan pa kun mayda hini nga diri nasosolbar nga mga problema, nga nagigin ultima gud nga kagrabe, diri naton angay tugutan an aton mga kalugaringon nga mawad-an hin paglaum! . . .

“ . . . Aada ha Diyos an pagpugong. Tikang ha katinikangan maaram hiya han katapusan. Naghatag hiya ha aton hin igo nga tugon nga, kun susundon, maninigurado ha aton nga talwas dida han ano man nga krisis. An iya mga panuyo in matutuman, ngan maabot an panahon nga aton maiintiendihan an waray katapusan nga mga rason para hini ngatanan. Salit, yana sadang kita magtagam ngan diri mabaraka, hin duro o sadang madabi ha duro nga mga pangandaman; pero an angay naton buhaton amo an pagtuman han kasugoanan han Diyos ngan diri mawad-an hin paglaum!

“Pero hain kita makakatara hin paglaum dida ha butnga han sugad nga kagubot ngan dako nga perdisyon? Duro ka yano an aton usa nga paglaum para han espirituhanon nga katalwas durante hini nga mga takna hin kasamok amo an pagbutang naton han aton mga isip ngan han aton mga kasing-kasing kan Jesucristo. . . . Armado han panagang han pagtuo, aton malalamposan an kadam-an han aton adlaw-adlaw nga mga pag-ayat ngan madadaug naton an pinakamakusog nga mga kaluyahon ngan mga kahadlok, nasabot nga kun aton bubuhaton an pinakamaupay ha pagtuman han kasugoanan han Diyos, ano man an mahitabo, waray mahihitabo ha aton nga maraut” (ha Conference Report, Oct. 1992, 41–43; o *Ensign*, Nov. 1992, 31–32).

- Ano nga mga panigamnan han Ikaduha nga Pagkanhi an ginpahayag ha Mateo 24:7? Ano an mga ebidensya an imo nakikita nga ini nga mga panagna in natutuman na? Ano an ginsagdon ha aton han mga propeta ha urhi nga mga adlaw nga pagbubuhaton ha pag-andam han natural nga mga kakurian nga mauuna antes han Ikaduha nga Pagkanhi?
- Ano nga panigamnan han Ikaduha nga Pagkanhi an ginpahayag ha Mateo 24:14? Paonan-o ini nga panagna natutuman yana? (An misyonaryo nga trabaho in nagtitikadugang, ngan an ebanghelyo in naitututdo ngan kinakarawat ha damo nga mga lugar ha bug-os nga kalibutan.) Ano an mabubuhat han kada usa ha aton pagbulig nga matuman ini nga panagna?
- Ano nga mga panigamnan han Ikaduha nga Pagkanhi han Magtaralwas an ginpahayag ha Mateo 24:24? Ano nga ebidensya an imo nakikita nga ini nga panagna in natutuman na? Paonan-o naton malilikayan an kauwat tikang han mga propeta nga buwaon? (Kitaa ha Mateo 7:15–20; D&C 45:57; 46:7–8.)
- Ha paghubad ni Joseph Smith han Mateo 24, hi Jesus nagsiring nga kun aton pagtitipigan an iya pulong, diri kita mauuwat dida ha urhi nga mga adlaw (Joseph Smith—Matthew 1:37). Paonan-o naton titipigan an mga pulong han Ginoo? Paonan-o an pagtipig han pulong han Ginoo nagbulig ha imo nga malikayan an kauwat?
- An Ginoo nagsiring han iya mga sumurunod ha Jerusalem nga “tumukdaw ha baraan nga mga lugar” (Mateo 24:15), ngan naghatag hiya hin pareho nga sagdon ha aton panahon yana (D&C 87:8; 101:22). Ano an pipira nga baraan nga mga lugar nga sadang naton tukdawan? Paonan-o ini nga mga lugar makakabulig ha aton pagpanalipod durante han mga kakurian han urhi nga mga adlaw?

Hi Pangulo Ezra Taft Benson nagsiring: “An baraan nga kalalakin-an ngan baraan nga kababayen-an natukdaw ha baraan nga mga lugar, ngan ini nga baraan nga mga lugar naglalakip han aton mga templo, aton mga kapilya, aton mga panimalay, ngan an mga istaka han Sion, nga amo, sugad han pagdeklarar han Ginoo, ‘para hin depensa, ngan para hin darangpan tikang han bagyo, ngan tikang ha kahangit kun ito pagbub-on ha bug-os nga tuna nga waray sakot’ (D&C 115:6)” (“Prepare Yourselves for the Great Day of the Lord,” *Brigham Young University 1981 Fireside and Devotional Speeches* [1981], 68; kitaa liwat ha *The Teachings of Ezra Taft Benson* [1988], 106).

- Ano an gintutdo ni Jesus ha masunod nga mga bersikulo pagbulig ha aton nga makag-andam para han iya Ikaduha nga Pagkanhi?
 - a. An parabola han igera nga kahoy (Mateo 24:32–36).
 - b. An ginkaparehoan han Ikaduha nga Pagkanhi ngan han mga panahon ni Noe (mga bersikulo 37–39).
 - c. An panagna han duha nga tawo nga nagtatrabaho ha uma ngan an duha nga tawo nga naggigiling ha gilingan (mga bersikulo 40–41).
 - d. An parabola han buotan nga tawo ngan han kawatan (mga bersikulo 42–44).
 - e. An parabola han agaron ngan han iya mga suruguon (mga bersikulo 45–51).
- Kay ano nga importante nga padayon kita nga magbantay ngan mag-andam para han pagkanhi han Ginoo? Paonan-o kita magbabantay ngan mag-aandam pagsugat han Ginoo?
- Ano an mahihitabo ha mga matadong dida han pagkanhi utro han Magtaralwas? (Mateo 24:31, 45–47; 1 Mga Taga-Tesalonica 4:16–18; D&C 88:96–98.)

Pangatapusan

Pagpamatuod nga an mga panagna ha baraan nga kasuratan bahin han Ikaduha nga Pagkanhi ni Jesucristo in ngatanan matutuman. Tagi hin duon nga pinaagi han mga tutdo han Magtaralwas ngan ha pagsunod han sagdon han buhi nga mga propeta, makakag-andam kita han aton mga kalugaringon pagsugat kan Jesucristo. Kun andam kita, an Ikaduha nga Pagkanhi in magigin maupay hin duro para ha aton.

Kadugangan nga Ideya Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton ini nga ideya komo kaparte han leksyon.

An mga Panigamnan han Ikaduha nga Pagkanhi ginpadayag ha urhi nga mga adlaw

Igsaysay nga an Propeta Joseph Smith kumarawat hin padayag nga nag-utro nga nagsayod han mga panagna nga ginhatag ni Jesus ha iya kadaan nga mga disipolo. Ini nga padayag in makikit-an ha Doctrine and Covenants 45. Ipakumpara ha mga kaapi han klase an Doctrine and Covenants 45:15–55 ngadto han Mateo 24. (Pwede mo tukibon nga an Doctrine and Covenants 45:60–61 bahin han tugon han Ginoo kan Joseph Smith nga magtikang han inspirado nga paghubad han Bag-o nga Tugon.)

“Panonda an Ginhadian nga Gin-andam ha Iyo”

Leksyon
22

Mateo 25

Panuyo Pagbulig han mga kaapi han klase pag-andam han ira mga kalugaringon para han Ikaduha nga Pagkanhi pinaagi hin matadong nga pag-ukoy, pagpadukwag han ira mga talento, ngan pagserbi ha iba.

Pangandaman

1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Mateo 25:1–13. Pinaagi han parabola han napulo nga mga uray, hi Jesus nagtutdo nga kinahanglan kita mag-andam para han iya Ikaduha nga Pagkanhi.
 - b. Mateo 25:14–30. Pinaagi han parabola han mga talento, hi Jesus nagtutdo nga sadang naton paursahon an aton mga regalo nga nakarawat tikang ha Diyos.
 - c. Mateo 25:31–46. Pinaagi han parabola han karnero ngan han mga kanding, hi Jesus nagtutdo nga sadang kita magserbi hin maruyagon ha kada usa.
2. Kun magamit ka han aktibidad pagkuha han atensyon, pagdara hin gutiay nga garapon, surudlan hin mantika o kinoloran nga tubig, ngan, kun may ada, an retrato nga An Ikaduha nga Pagkanhi (62562; Pakete han Sining han Ebanghelyo 238).
3. Pag-andam hin papel ngan bolpen o lapis para han kada kaapi han klase.
4. Suhestyon ha pagtutdo: Patalagsa nga gamita an mga pangasoy han mga propeta ha urhi nga adlaw, nga mahihitad-an dida hini nga manyuwal ngan ha mga magasin han Simbahan, pagbulig nga magin derekta ngan klaro an mga ginhihimangrawan ha klase ngan paghatag hin duon nga an Ginoo nagpapadayon pagpadayag yana han iya kabubut-on. Gamita ini nga sinanglitan ha pagsuporta, diri pagliwan, han pagbasa han baraan nga kasuratan ngan huruhimangraw han klase.

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

Aktibidad Pagkuha han Atensyon Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Ipakita an gutiay nga garapon, surudlan hin mantika o kinoloran nga tubig, ngan an retrato han Ikaduha nga Pagkanhi.

Igsaysay nga ini nga leksyon natutok ha tutulo nga parabola nga gintutdo han Magtaralwas ha pagbaton han pamakiana han iya mga Apostoles hiunong han iya Ikaduha nga Pagkanhi. Sumati an mga kaapi han klase nga magamit ka han garapon ngan han mantika o kinoloran nga tubig pagrepresentar han aton pangandaman para han Ikaduha nga Pagkanhi.

Samtang nagtututdo ka han masunod nga bersikulo ha baraan nga kasuratan, himangrawi kun paonan-o hira naaplikar ha adlaw-adlaw nga kinabuhi. Aghata an mga kaapi han klase pagpaangbit hin mga eksperyensya nga nasusubay han mga prinsipyo ha baraan nga kasuratan.

1. Hi Jesus nagpahayag han parabola han napulo nga mga uray.

Basaha ngan himangrawi an Mateo 25:1–13. Igsaysay nga an parabola han napulo nga mga uray in ginbase ha kustombre nga pagkasal han Judeyo. Han panahon ni Jesus, an lalaki nga karaslon ngan an iya kasangkayan nag-uupod han karaslon nga daraga tikang ha iya panimalay ngadto han panimalay han lalaki nga karaslon. Ha dalan, an kasangkayan han karaslon nga babaye naghuhulat pag-api ha ira. Pag-abot nira ha balay han lalaki nga karaslon, nasulod hira ngatanan para han kasal. Ini nga mga pagkasal kaudgan ginhihimo dida han gab-i, salit adton naghuhulat han karaslon may dara nga lamparilya nga linanahan.

- Ha parabola han napulo nga mga uray, hin-o an ginrerepresentaran han karaslon nga lalaki? (An Magtaralwas.) Hin-o an ginrerepresentaran han napulo nga mga uray? (An mga kaapi han Simbahan.) Ano an ginrerepresentaran han pagkasal? (An Ikaduha nga Pagkanhi han Magtaralwas.) Ano an ginrerepresentaran han lana han mga lampara? (Pangandaman han Ikaduha nga Pagkanhi.)
- Ano an ginbuhat han lima nga buang-buang nga mga uray? (Kitaa ha Mateo 25:3.) Ano an mga resulta han ira kakulang hin pangandaman? (Kitaa ha Mateo 25:8–12.) Paonan-o kita usahay nakakahimo hin pareho nga sayop sugad han buang-buang nga mga uray?
- Ano an ginbuhat han lima nga mga uray nga listo? (Mateo 25:4.) Ano an mga resulta han ira pangandaman? (Kitaa ha Mateo 25:10.) Ano an aton mahihibaroan tikang ha mga kiwa han lima nga mga uray nga listo? (Kitaa ha D&C 45:56–57. Kinahanglan mag-andam kita han aton kalugaringon para han Ikaduha nga Pagkanhi ni Jesucristo.)
- Ha pagtigaman ha hunahuna nga an lana ha parabola narepresentar han pangandaman para ha Ikaduha nga Pagkanhi, ano an pipira nga mga paagi nga madudugangan naton hin “lana” an aton mga “lamparilya”? (An mga baton pwede mag-upod hin piho nga mga elemento han matadong nga pag-ukoy, sugad han paggamit hin aktibo han pagtuo, pagkarawat han mga ordinansa, pagtuman han mga kauyonan, o paghatag hin serbisyo.)

Kun ginagamit mo an garapon ngan an lana o kinoloran nga tubig (kitaa an aktibidad pagkuha han atensyon), igsaysay nga an garapon narepresentar han mga lamparilya ha parabola. Paturoi hin lana o tubig an garapon ha kada pagsuhestyon han kaapi han klase han aton mabubuhay ha pag-andam. Pwede ka magpaangbit han masunod nga mga pagsantop tikang kan Pangulo Spencer W. Kimball:

“Dida han parabola, an lana pwede mapalit ha merkado. Ha aton mga kinabuhi an pakaandam hin lana in natitirok ha kada turo han matadong nga pag-ukoy. An pag-atender ha katitirok ha sakramento nagdudugang hin lana ha aton mga lamparilya, kada turo ha paghagos han mga tuig. An pagpuasa, pag-ampo ha pamilya, pagtutdo ha panimalay, pagpugong han mga karuyagon han lawas,

pagpaangbit han ebanghelyo, pagtuon han baraan nga mga kasuratan—kada gios hin pagpahanungod ngan pagsugot in nagdudugang nga turo ha aton surudlan. An mga buhat hin kabuotan, pagbayad han mga halad ngan ikapulo, limpyo nga panhunahuna ngan mga gios, pag-asawa ha kauyonan para han waray katapusan—ini gihapon ngatanan, mahinungdanon nga magdudugang han lana nga aton maibubutang han nahubsan nga mga lamparilya dida han tabis nga kagab-ihon” (*Faith Precedes the Miracle* [1972], 256).

Hangyua an mga kaapi han klase nga hilom nga pagtagdon an masunod nga pamakiana:

- Ano an iyo ginbuhat dida han naglabay nga semana pagdugang hin lana ha iyo lamparilya? Ano an pipira nga mga butang nga iyo bubuhaton hini nga tiabot nga semana pagdugang hin lana ha iyo lamparilya?

2. Hi Jesus nagpahayag han parabola han mga talento.

Basaha ngan himangrawi an Mateo 25:14–30. Igsaysay nga ha panahon han Bag-o nga Tugon, an talento (talonton) in kapital hin kwarta.

- Ha parabola han mga talento (talonton), hin-o an ginrerepresentaran han tawo nga nagbiyahe ngadto ha harayo nga nasyon? (An Ginoo.) Hin-o an ginrerepresentaran han mga suruguon? (Kada usa ha aton.) Ano an ginrerepresentaran han mga talento (talonton)? (Mga regalo tikang ha Diyos.)
- Ano an ginbuhat han mga suruguon, nga gintagan hin duha ngan tulo nga mga talento (talonton) han kwarta? (Kitaa ha Mateo 25:16–17.) Ano nga premyo an ira nga duha nakarawat? (Kitaa ha Mateo 25:21, 23.) Ano an gintututdo hini nga parabola bahin han waray katapusan nga premyo nga igbebendisyon ha aton han Langitnon nga Amay? (An mga baton pwede maglakip nga an mga tawo nga бага guruguti an mga regalo tikang ha Diyos in makakarawat han kada bendisyon kun ira gagamiton hin pinakahul-os an ira mga regalo.)

Hi Ansiano James E. Faust nagsiring hadton бага kumarawat hin gutiay la nga mga talento:

“Kun an ira mga talento ginamit ha pagtukod han Ginhadian han Diyos ngan pagserbi han iba, hul-os nira nga matatagamtaman an mga saad han Magtaralwas. An dako nga saad han Magtaralwas amo nga hira ‘makarawat han [ira] premyo, bisan an kamurayaw hini nga kalibutan, ngan an kinabuhi nga waray katapusan ha tiarabot nga kalibutan’ (D&C 59:23)” (ha Conference Report, Apr. 1994, 5; o *Ensign*, May 1994, 6).

- Ano an ginbuhat han suruguon, nga gintagan hin usa nga talento han kwarta? (Kitaa ha Mateo 25:24–25.) Ano an ginsiring han agaron ha iya? (Kitaa ha Mateo 25:26–30.) Kay ano nga usahay napapakyas kita pagpadukwag han mga talento ngan mga regalo nga ginhatag han Diyos ha aton? Paonan-o naton madadaog an mga nakakaulang ha pagpadukwag hini nga mga regalo?
- Hi Ansiano Marvin J. Ashton nagtutdo nga “aton ito katungod ngan responsabilidad pagkarawat han aton mga regalo ngan pagpaangbit ha ira” (ha Conference Report, Oct. 1987, 23; o *Ensign*, Nov. 1987, 20). Paonan-o naton makikilala ngan makakarawat an mga talento ngan mga regalo nga gintapod ha aton han Ginoo? Ha iyo pagpinsar kay ano nga importante nga

ipaangbit an aton mga talento o mga regalo? Ano nga mga bendisyon an umabot ha iyo kinabuhi tungod han iyo pagpaunhan ngan pagpaangbit han iyo mga talento o mga regalo? Paonan-o kamo nabendisyonan tungod han pagpaangbit han iba han ira mga talento o mga regalo?

- An kada tawo in gintagan hin purlominos usa nga gasa tikang ha Diyos (D&C 46:11–12), pero an pipira nga mga gasa in mas madagmit makilal-an kontra han iba. Ano an pipira nga mga regalo nga baga makuri kilal-on pero pwede ito magamit ha pagserbi han iba ngan ha paghimaya han Diyos?

Hi Ansiano Marvin J. Ashton nagsiring:

“Tuguti ako paghisgot hin pipira nga mga regalo nga talagsa la makit-an o masambungan pero duro kaimportante. Upod hini bangin an iyo mga regalo—mga regalo nga baga tago pero sugad pa man matuod ngan mahinungdanon.

“Repasoha naton an pipira hini nga diri klarado nga mga regalo: an regalo han pagpakiana; an regalo han pamati; an regalo han pakabati ngan paggamit han mamingaw ngan gutiay nga tingog; an regalo han pakagtangis; an regalo han paglikay hin lantugi; an regalo han kamatangduon; an regalo han paglikay han paggamit hin waray pulos nga uliuli; an regalo han pangita han matadong; an regalo han diri paghusga han iba nga tawo; an regalo han pamulat han Diyos para hin giya; an regalo han pagigin disipolo; an regalo han pagtimangno han iba; an regalo han pakapalamandong; an regalo han paghalad han pag-ampo; an regalo han pagpaangbit han makusog nga pamatuod; ngan an regalo han pakakarawat han Espiritu Santo” (ha Conference Report, Oct. 1987, 23; o *Ensign*, Nov. 1987, 20).

Panagi an kada kaapi han klase hin bolpen o lapis ngan hin usa nga papel. Hangyua hira pagsurat hin usa o duha han ira mga talento o mga regalo upod an purlominos usa nga eksakto nga butang nga ira bubuhaton ha masunod nga pipira nga semana paggamit ha ira ha pagserbisyo han iba.

Kun ginagamit mo an garapon ngan an lana o kinoloran nga tubig, pagdugang hin pipira pa katuro ha garapon. Igsaysay nga samtang nagpapaunhan kita han mga talento o mga regalo nga ginhatag han Diyos ha aton, nagdudugang kita hin lana ha aton mga lamparilya.

3. Hi Jesus nagpahayag han parabola han karnero ngan han mga kanding.

Basaha ngan himangrawi an Mateo 25:31–46.

- Hi Jesus nagtutdo nga ha iya Ikaduha nga Pagkanhi pagbubulagon kita niya sugad han pagbulag han karnero tikang ha mga kanding (Mateo 25:31–32). Ha parabola han karnero ngan han mga kanding, hin-o an ginrerepresentaran han karnero (Kitaa ha Mateo 25:33–34). Hin-o an ginrerepresentaran han mga kanding? (Kitaa ha Mateo 25:33, 41).
- Ano an gintututdo hini nga parabola nga kinahanglan naton buhaton para han Ikaduha nga Pagkanhi ngan ha adlaw han paghukom? (Kitaa ha Mateo 25:35–46.)

Hi Ansiano Marion D. Hanks nagsiring:

“Hi Jesus nagtutdo ha iya mga sumurunod han parabola han karnero ngan han mga kanding, pagrepresentar han tiarabot nga paghukom, nga diin klaro niya nga ginkilala adton makapanonod han ‘kinabuhi nga waray katapusan’ ngan adton ‘mahihingadto ha sirot nga waray katapusan’ (Mateo 25:46). An labi nga kaibhan amo nga adton nakapanonod han ginhadian in nakagpadukwag han kinaiya han pagbulig, nakaeksperyensya han lipay han paghatag, ngan an balos han pagserbi. Nagresponde hira han mga panginahanglan han mga ginugutom, inuuhaw, waray panimalay, waray panapton, an masakit, ngan adton aada ha prisohan. . . .

“Waray na baga mas klaro kontra han kahitaas han balor nga ginbutang han Magtaralwas ha diri hakog nga pagserbisyo han iba komo mahinungdanon nga elemento han Cristohanon nga batasan ngan han katalwasan. An pagbulig, paghatag, ngan pagsakripisyo, in sadang gud, nga magin natural sugad han pagtubo ngan pagginhawa” (ha Conference Report, Apr. 1992, 10; o *Ensign*, May 1992, 9).

Kun ginagamit mo an garapon ngan an lana o kinoloran nga tubig, dugang nga paturoi hin pipira an garapon. Igsaysay nga samtang nagseserbi kita han iba, nagdudugang kita hin lana ha aton mga lamparilya. Pwede liwat kita bumulig han iba pagdugang hin lana ha ira kalugaringon nga mga lamparilya. Pagpaangbit hin mga ehemplo hin pagserbisyo nga imo naobserbaran, ngan imbitara an mga kaapi han klase pagpaangbit hin mga ehemplo nga ira nakit-an.

- Paonan-o kita makakagbendisyon han iba pinaagi han aton serbisyo? Paonan-o nagbendisyon ha imo an pagserbi han iba nga tawo? Paonan-o an imo inabat ngada hadton imo ginseserbihan? Paonan-o kita magigin dugang nga mabantayon han mga panginahanglan han iba? Paonan-o kita magigin dugang nga maduruto ha pagserbi han iba?
- Ha imo pagpinsar ano an buot-sidngon han pagsiring han Magtaralwas nga, “Tungod nga iyo ginbuhat iton ha usa hini nga akon mga kabugtoan nga gurugudtiay (ubos), iyo iton ginbuhat ha akon”? (Mateo 25:40; kita liwat ha Mosiah 2:17).

Pangatapusan

Pagpamatuod nga sadang kita mag-andam para han Ikaduha nga Pagkanhi ni Jesucristo. Sadang naton padukwag an mga regalo han Diyos nga ginhatag ha aton ngan pagsunod han ehemplo han Magtaralwas ha paghalad han aton mga kinabuhi ha pagserbisyo han iba. Tagi hin duon nga ngatanan makakahimo hini nga mga butang, maano man an aton mga kamutangan.

Kadugangan nga Ideya Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton ini nga ideya komo kaparte han leksyon.

Pasalida han video

Pwede mo gamiton an ikalima nga parte han “New Testament Customs,” pinili tikang ha *New Testament Video Presentations* (53914), pagsaysay han pipira nga mga kustombre han punsyon hin pagkasal ha panahon han Bag-o nga Tugon.

“Maghigugmaay an Usa Kag-usa, Sugad han Akon Paghigugma ha Iyo”

Lukas 22:1–38; Juan 13–15

Panuyo

Pag-aghat han mga kaapi han klase pagsunod han ehemplo ni Jesucristo pinaagi hin paghigugma ngan pagserbi han iba.

Pangandaman

1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Lukas 22:7–30. Hi Jesus nakigkita han iya Dose nga mga Apostoles para han Punsyon han Pesach. Nagdumara hiya han sakramento ngan nagtutdo ha mga Apostoles nga sadang hira magserbi han iba.
 - b. Juan 13. Hi Jesus naghugas han mga tiil han mga Apostoles ngan nagsugo ha ira paghigugmaay han usa kag-usa.
 - c. Juan 14:1–15; 15. Hi Jesus nagtutdo, “Ako amo an dalan, an kamatuoran ngan an kinabuhi.” Iya gintanding an iya kalugaringon ngada hin puno han ubas ngan an iya mga disipolo mga sanga han puno han ubas. (Pasabot: an mga bersikulo tikang ha mga kapitulo 14 ngan 15 nga bahin han Magliliaw in paghihimangrawan ha leksyon 24.)
2. Kadugangan nga barasahon: Mateo 26:1–5, 14–35; Markos 14:1–2, 10–31.
3. Kun may ada han masunod nga mga materyales, gamita hira durante ha leksyon:
 - a. An mga retrato nga An Katapusan nga Panihapon (62174; Pakete han Sining han Ebanghelyo 225) ngan hi Jesus Naghuhugas han kanan Apostoles mga tiil (62550; Pakete han Sining han Ebanghelyo 226).
 - b. Gutiahan nga tanom paglustra han imo pagtutdo han himangrawon han Juan 15:1–8.
4. Suhestyon ha pagtutdo: An pagkanta o pagtukar han himno o kanta han Primariya nga subay han pag-iistoryahan han leksyon in maupay nga paagi ha pag-imbatar han Espiritu durante han leksyon. An Ginoo nagsiring nga an iya kalag nalilipay ha kinasang-kasing nga kanta; oo, an kanta han matadong in ampo ngadto ha iya, ngan ito pagbabatonon hin bendisyon ngada ha ira (kitaa ha D&C 25:12; kitaa liwat ha Mga Taga-Colosos 3:16).

**Ginsuhestyon
para Kaupayan
han Leksyon**

Aktibidad Pagkuha
han Atensyon

Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Ipabuklad ha mga kaapi han klase an Juan 13:34–35, ngan hangyua in usa nga kaapi pagbasa hito hin dako. Tagi hin duon nga hi Jesus nagyakan hini nga mga pulong dida han Katapusan nga Panihapon. Ini nga leksyon in maghihimangraw

hini nga kasugoanan ngan hin iba pa nga mga butang nga ginsiring ngan ginbuhat ni Jesus durante hini nga pakigkita ha mga Apostoles.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Samtang nagtututdo ka han masunod nga mga bersikulo ha baraan nga kasuratan, ihimangraw kun paonan-o an mga pulong ngan mga gios han Magtaralwas durante han Katapusan nga Panihapon nagpakita han iya gugma para han iya mga Apostoles ngan ha aton. Buligi an mga kaapi han klase pag-intiendi nga karuyag ni Jesus nga magsunod kita han iya ehemplo ha paghigugma ngan pagserbi han iba.

1. Hi Jesus nagdumara han sakramento.

Himangrawi an Lukas 22:7–30. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa hin dako han ginpili nga mga bersikulo. Tagi hin duon nga ini nga pangaon ha Pesach, nga ginsaruan ni Jesus ngan han iya mga Apostoles usa kaadlaw antes han pagraysangan kan Jesus, in masukot tawagon nga Katapusan nga Panihapon. Ipakita an retrato han Katapusan nga Panihapon.

- Han magkirigta hira Jesus ngan an iya mga Apostoles para mangaon han pangaon ha Pesach, gintutdo ni Jesus an ordinansa han sakramento. Ano an iya ginsiring ha mga Apostoles bahin han panuyo han sakramento? (Kitaa ha Lukas 22:19–20. Pagbulig adto ha ira nga manumdum ha iya ngan han iya sakripisyo han pagbayad-sala.) Poanan-o an pag-angbit han sakramento nakakabulig ha imo panumdum han Magtaralwas?

Hi Ansiano Jeffrey R. Holland nagsiring: “Tikang hito nga eksperyensya ha igbaw nga kuwarto ha takna antes ha Getsemani ngan ha Golgota, an mga anak han saad in ginpailarom hin kauyonan panumdum han sakripisyo ni Cristo hini nga mas bag-o, mas labaw, mas baraan ngan personal nga paagi. . . . Kun an panumdum in siyahan naton nga buruhaton, ano an pwede sumulod ha aton panumduman kun ito nga yano ngan marahalon nga simbolo han sakramento ginhahalad ha aton?” (ha Conference Report, Oct. 1995, 88, 90; o *Ensign*, Nov. 1995, 67, 68).

Himangrawi an mga baton han pakiana ni Ansiano Holland, lakip an pipira han masunod nga mga butang nga ginsuhestyon ni Ansiano Holland nga sadang naton panumdumon bahin han Magtaralwas.

- a. An iya gugma ngan kusog didto ha Dako nga Konseho han Langit.
- b. Nga hiya an Nagtuha han langit ngan tuna.
- c. Ngatanan nga iya ginbuhat ha iya premortal nga kinabuhi komo Jehova.
- d. An yano nga kahusay han iya katawo.
- e. An iya mga tutdo.
- f. An iya mga milagro ngan mga panambal.
- g. Nga an ngatanan nga mga butang nga mag-upay tikang kan Cristo (kitaa ha Moroni 7:24).
- h. An malaris nga pagtratar, pagsalikway, ngan kawaray hustisya nga iya gin-antos.
- i. Nga hiya lumusad ha ubos han ngatanan nga mga butang basi umigbaw ha ira.
- j. Nga iya ginhimo an iya mga sakripisyo ngan nag-antos han iya mga kasakit para han kada usa ha aton.

- Kay ano nga importante nga kada semana makiangbit kita han sakramento? Paonan-o naton maaandam an aton mga kalugaringon ha espirituhanon antes makiangbit han sakramento?
- Didto han Katapusan nga Panihapon an mga Apostoles utro nga naglantugi bahin han “kun hin-o an pagtatagdon nga gidadakoi” (Lukas 22:24; kitaa liwat ha Mateo 18:1; Lukas 9:46). Ha ano nga mga paagi usahay kita naghihingyap nga pagtagdon nga mas makaret kontra han usa nga tawo? Paonan-o naton madadaog ini nga mga pag-abat?
- Ano an gintutdo han Ginoo bahin han tinuod kadako? (Kitaa ha Lukas 22:25–27; kitaa liwat ha Mateo 20:25–28.) Paonan-o ha iya kalugaringon nagbuhat hini nga tutdo? Paonan-o naton masusunod ini nga iya ehemplo?

2. Kahuman hugasi an ira mga tiil, hi Jesus nagsugo ha mga Apostoles paghigugmaay ha usa kag-usa.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Juan 13. Ipakita an retrato nga hi Jesus naghuhugas han mga tiil han Apostoles. Igsaysay nga han katapos kumaon han Katapusan nga Panihapon hi Jesus ngan an iya mga Apostoles, ginhugasan ni Jesus an mga tiil han kada usa han iya Apostoles (Juan 13:4–5). Ini nga buruhaton in kaudgan ginbubuhat hin suruguon pag-abot han bisita. An usa nga rason nga ginbuhat ini ni Jesus amo an pagtutdo han iya mga Apostoles bahin han pagpaubos ngan serbisyo.

- Ha iyo pagpinsar kay ano nga rumiwa hi Simon Pedro han magtikang hi Jesus paghugas han iya tiil? (Kitaa ha Juan 13:6, 8. Inabat niya nga diri adto tama nga gumios an Ginoo komo suruguon.) Paonan-o hi Jesus nagbaton? (Kitaa ha Juan 13:8.)
- Ano an ginsumat ni Jesus han iya mga Apostoles kun kay ano nga iya ginhugasan an ira mga tiil? (Kitaa ha Juan 13:12–17. Nagsiring hiya ha ira nga sadang nira sundon an iya ehemplo han pagserbisyo.) Paonan-o an pagserbisyo han iba nga mga tawo nakagdara ha iyo hin kalipayan?
- Ano an aton mahihibarohan tikang ha mga pulong ngan mga gios ni Jesus bahin han mag-upay nga mga kalidad hin mga mangulo? Paonan-o naton masusunod an iya ehemplo kun aada kita ha posisyon han pagmangulo?
- Durante han Katapusan nga Panihapon, balik-balik nga ginsidngan ni Jesus an iya mga disipolo paghigugmaay ha usa kag-usa (Juan 13:34–35; 15:12, 17). Ano an pipira nga piho nga mga butang nga aton mabubuhat pagsunod han ehemplo ni Jesucristo han gugma?

3. Hi Jesus nagtutdo “Ako an dalan, an kamatuoran, ngan an kinabuhi” ngan “Ako an tinuod nga puno han ubas.”

Himangrawi an Juan 14:1–15; 15. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa hin dako han ginpili nga mga bersikulo.

- Kay ano nga nabaraka hi Tomas han magsiring hi Jesus ha mga Apostoles nga, “Kun diin ako makadto kamo maaram han dalan”? (Kitaa ha Juan 14:4–5.) Ano an ginsumat ni Jesus kan Tomas? (Kitaa ha Juan 14:6.) Kay ano nga hi Jesus la an dalan nga hi kita makakadto ha Langitnon nga Amay?

- Hi Jesus nagtutdo ha iya mga disipolo pagpakita han ira gugma ha iba pinaagi hin serbisyo. Ano an iya ginsiring ha ira nga buhaton pagpakita han ira gugma ha iya? (Kitaa ha Juan 14:15.) Paonan-o an aton pagsugot nagpapakita han aton gugma ha Ginoo?
- Samtang nagtutdo hiya han iya mga disipolo, ginamit ni Jesus an simbolo han puno han ubas (Juan 15:1–8). Hin-o an ginsisimbolohan hini nga puno han ubas? han parauma? han mga sanga? (Kitaa ha Juan 15:1, 5.)

Kun nagdara ka hin tanom ha klase, ipakita ito yana.

- Ano an nahihitabo han dahon o sanga nga gin-uutod tikang ha lawas han tanom? Paonan-o an imo pakigrelasyon ngadto han Magtaralwas pareho han relasyon han dahon o sanga ngadto han puno han tanom?
- Dida ha pagtanding han Magtaralwas, ano an ginbuhat han parauma ngadto han mga sanga han ubas nga diri nabunga? (Kitaa ha Juan 15:2.) Ano an iya ginbuhat ha mga sanga nga namumunga? Ano nga pag-aplikar may-ada ini para ha aton?
- Hi Jesus nagtutdo, “Hiya nga napabilin ha akon, ngan ako ha iya, in magdadara hin damo nga bunga: kay kun waray ako, diri kamo makakahimo hin bisan ano” (Juan 15:5). Paonan-o mo napamatud-an nga ini tinuod?
- Subay han Juan 15:13, ano an usa han pinakadako nga pagpakita hin gugma? Ano an ginsusumat hini ha aton bahin han gugma han Magtaralwas para ha aton?

Pangatapusan

Pagpamatuod nga hi Jesucristo nahigugma ha aton ngan karuyag nga maghigugmaay ngan magserbi kita ha usa kag-usa. Aghata an mga kaapi han klase panumdum han Pagbayad-sala ni Cristo ngan han iya gugma ha aton durante han sakramento ha kada semana.

Kadugangan nga Ideya Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton an usa o dugang pa hini nga mga ideya komo kaparte han leksyon.

1. Pagdara ha aton kalugaringon han ngaran ni Cristo

Durante han iyo huruhimangraw han sakramento, pwede niyo paghimangraw an masunod nga mga pamakiana bahin han pagdara ha aton mga kalugaringon han ngaran ni Cristo. An pipira han ginsuhestyon nga mga baton in ginkuha tikang ha pamulong nga ginhatag ni Ansiano Dallin H. Oaks hadton Abril 1995 ha katitirok han kabug-osan.

- San-o kita nagdadara han ngaran ni Cristo ha aton mga kalugaringon?
 - a. Han pagbunyagi ha aton ngada hini nga Simbahan (2 Nephi 31:13; Mosiah 25:23; Moroni 6:3; D&C 18:22–25; 20:37).
 - b. Han pagbag-o naton han aton mga kauyonan ha bunyag pinaagi hin pag-angbit han sakramento (Moroni 4:3; 5:2; D&C 20:77, 79).
 - c. Han aton pagproklamar han aton tuluohan ha iya.

- d. Han aton karawaton ha aton mga kalugaringon an awtoridad paggios ha iya ngaran ngan pagbuhat hito nga awtoridad.
- e. Han aton pagpartisipar ha sagrado nga mga ordinansa han templo.
- Ano an aton ginsasaad kun gindadara naton ha aton kalugaringon an ngaran ni Cristo?
 - a. Nagpapa kita han aton karuyagon nga buhaton an trabaho han iya ginhadian ngan an aton determinasyon pagserbi ha iya ngadto ha katapusan (D&C 20:37; Moroni 6:3).
 - b. Nagsasaad kita pagsunod ha iya nga may tinuod nga katuyuan, nagsusugot ha iya ngan nagbabasul han aton mga sala (2 Nephi 31:13; Mosiah 5:8).
- Ano an ginsasaad ni Jesucristo ha aton kun aton gindadara an iya ngaran? (Nagigin mga anak kita niya, nga nagdadara han iya ngaran. Adton tatawagong pinaagi han iya ngaran ha katapusan nga adlaw in paghihimayaon; kita ha Mosiah 5:7–9, 15:12; Alma 5:14; 3 Nephi 27:5–6; D&C 76:55, 58, 62).

2. Pasalida hin *video*

An ikalima nga parte han “New Testament Customs,” pinili tikang ha *New Testament Video Presentations* (53914), naglalakip hin impormasyon han mga punsyon ha takna han Bag-o nga Tugon. Ini nga pasalida makakabulig han mga kaapi han klase paghunahuna han hitabo han Katapusan nga Panihapon ngan pag-intiendi han sinisiring nga disipolo nga “sinandig ha kan Jesus dughan” (Juan 13:23).

3. Pagpahayag han kaapi han klase

An mga pagtanding sugad han “Ako an tinuod nga puno han ubos” in bangin makuri para hin pipira nga mga tawo, labi na ha pag-intiendi han batan-on. Para hin mas personal nga pagpakita han gugma ni Jesucristo ha aton, imbitara an usa o duha nga mga kaapi han klase pagpaangbit hin eksperyensya kun diin naabat nira an gugma han Magtaralwas nga naghahatag ha ira hin kusog, sugad han paghatag hin kusog han tinuod nga puno han ubas ngada han iya mga dahon ngan sanga. Himoa an pag-imbatar purlominos una hin usa kasemana, ngan aghata an mga kaapi han klase pangita han inspirasyon han Espiritu Santo ha pagpili han eksperyensya nga kaangayan ipaangbit.

“Amo Ini an Kinabuhi nga Waray Katapusan”

Leksyon
24

Juan 16–17

Panuyo Pag-aghat han mga kaapi han klase nga magin mapamation han impluwensya han Espiritu Santo ngan mas dumuok ha Langitnon nga Amay ngan kan Jesucristo.

- Pangandaman**
1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Juan 16:1-15. Nag-andam hi Jesus han iya mga Apostoles para han mga oras han kakurian nga mahihitabo kataliwan han pagraysangan ha iya. Nagtutdo hiya ha ira bahin han misyon han Espiritu Santo ngan nagsaad nga makakarawat hira hin gasa han Espiritu Santo.
 - b. Juan 16:16–33. Hi Jesus nanagna han iya kamatayon ngan pagkabanhaw ngan nagsagdon han mga Apostoles nga “magsarig.”
 - c. Juan 17. Hi Jesus naghalad han dako nga panginyupo para ha iya mga Apostoles ngan an ngatanan nga natuod ha iya.
 2. Kadugangan nga barasahon: Juan 14:16–31; 15:18–27; 3 Nephi 19:19–36; Doctrine and Covenants 132:21–24.
 3. Kun magamit ka han aktibidad pagkuha han atensyon, pagdara ha klase hin karton hin regalo (o pagdrowing hin duha nga karton hin regalo). Pag-andam hin duha nga mga pulong nga sinurat nga ibubutang ha mga karton durante han leksyon: usa nga nasiring nga *Gasa han Espiritu Santo* ngan an usa nga nasiring nga *Kinabuhi nga Waray Katapusan*.
 4. Suhestyon ha pagtutdo: Ha kadugangan han pag-ampo nga para makagtutdo ka nga may Espiritu, pag-ampo nga an mga kaapi han klase mahibaro pinaagi han Espiritu ngan kumarawat han iya kompirmasyon han mga kamatuoran nga gintututdo.
-

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

Aktibidad Pagkuha han Atensyon Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Ipakita an duha nga mga kahon hin regalo (o drowinga ha pisara an duha nga mga kahon hin regalo). Imbitara an mga kaapi han klase paghimangraw hin halipot bahin hin mga regalo nga karuyag nira makarawat.

Igsaysay nga usa han mga kahon hin regalo nga imo ginpakita narepresentar han usa han pinakadako nga aton makakarawat hini nga kinabuhi. An usa nga kahon narepresentar han gintawag han Ginoo nga “pinakadako han ngatanan nga mga regalo han Diyos” (kitaa ha D&C 14:7).

Igsaysay nga hini nga leksyon an mga kaapi han klase makakadiskubre kun ano ini nga duduha nga mga regalo ngan mahihibaro kun paonan-o hira makakarawat.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Samtang nagtututdo ka han masunod nga mga bersikulo ha baraan nga kasuratan, ihimangraw kun paonan-o an mga pulong han Magtaralwas ngadto han iya mga Apostoles naaplikar ha aton ngatanan. Aghata an mga kaapi han klase pagpaangbit hin mga eksperyensya nga nasusubay han leksyon.

1. Hi Jesus nagsaad ha iya mga Apostoles nga makakarawat nira an gasa han Espiritu Santo.

Himangrawi an Juan 16:1–15. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa hin dako han ginpili nga mga bersikulo.

- Dida ha katapusan nga mga takna han iya mortal nga pagministro, hi Jesus nagtutdo ngan nagpakusog han iya mga Apostoles. Kay ano nga kinahanglan an mga Apostoles pakusgon hini nga takna? (Kitaa ha Juan 16:1–6; kitaa liwat ha Juan 15:18–20.)
- An Magtaralwas nagsumat ha mga Apostoles nga iya igpapadara an Magliliaw (an Espiritu Santo) ha ira (Juan 16:7). Ano an misyon han Espiritu Santo? (Kitaa ha Juan 14:26; 15:26; 16:7–14. Ilista an mga baton ha pisara sugad han ginpakita ha ubos.)

An Espiritu Santo:

- a. Nagliliaw (Juan 14:26).
 - b. Nagtututdo (Juan 14:26).
 - c. Nagdadara han kamatuoran ha aton panumduman (Juan 14:26).
 - d. Nagpapamatuod bahin han Magtaralwas (Juan 15:26).
 - e. Naggigiya ha aton ha ngatanan nga kamatuoran (Juan 16:13).
 - f. Nagpapakita ha aton han mga butang nga tiabot (Juan 16:13).
 - g. Naghihimaya han Magtaralwas (Juan 16:14).
- An Dose nga mga Apostoles nakaeksperyensya han mga pagpaabat han Espiritu Santo durante han mortal nga pagministro ni Jesucristo, pero waray nira makarawat an gasa han Espiritu Santo hasta ngada han kahuman han iya pagkamatay ngan pagkabanhaw (Juan 20:22). Ano an kaibhan han pagpaabat han Espiritu Santo ngan han gasa han Espiritu Santo? (Kitaa an ginsanglit ha ubos.) Paonan-o nakabulig ha imo an pagkarawat han gasa han Espiritu Santo?

Hi Ansiano Dallin H. Oaks nagtutdo:

“An mga pagpaabat han Espiritu Santo in ginhatag paggiya han mga sinsiro nga karuyag makasabot han mga kamatuoran han ebanghelyo nga magpupursigi ha ira ha pagbasul ngan bunyag. An gasa han Espiritu Santo in mas hiluag. . . . Naglalakip [ito] hin katungod nga kanunay nga pakig-upod, nga para [kita] magkaada permi han iya Espiritu” (D&C 20:77).

“In bag-o nga nabunyagan nga kaapi nagsumat ha akon bahin han iya inabat han makarawat niya ito nga gasa. Usa ini nga matinumnon nga babaye nga Cristohanon nga naghatag han iya kinabuhi pagserbi han iba. Nakilala ngan nahigugma hiya han Ginoo, ngan inabat niya an mga pagpaabat han Iya

Espiritu. Han makarawat niya an kadugangan nga kapawa han ginbalik nga ebanghelyo, nabunyagan hiya ngan an mga ansiano nagbutang han ira mga kamot ha iya ulo ngan naghatag ha iya han gasa han Espiritu Santo. Panumdum niya, ‘Inabat ko an impluwensya han Espiritu Santo nga makurukusog nga nagpuyo ha akon kontra han akon inabat hadto. Sugad hiya hin daan nga sangkay nga naggiya ha akon hadton naglabay pero yana umabot para magpabilin’ “ (ha Conference Report, Oct. 1996, 80; o *Ensign*, Nov. 1996, 60).

Kun naggamit ka han aktibidad pagkuha han atensyon, ibutang ha usa han mga kahon hin regalo an sinurat nga pulong nga nasiring *Gasa han Espiritu Santo*.

- Kahuman naton karawton an gasa han Espiritu Santo, paonan-o kita magigin takos han kanunay nga pakig-upod han Espiritu Santo? (Kitaa ha Mga Buhat 5:32; D&C 6:14; 20:77, 79; 76:116; 121:45–46.) Paonan-o naton makikilal-an an impluwensya han Espiritu Santo? (Kitaa ha Mga Taga-Galasia 5:22–23; D&C 6:15, 23; 11:13.)

Hi Ansiano Boyd K. Packer nagtutdo: “An Espiritu Santo nagyayakan hin tingog nga imo *inaabat* labaw han imo *hindudunggan*. Gindagway ito komo usa nga “mamingaw ngan gutiay nga tingog”. Ngan samtang nagyayakan kita han ‘pamati’ han mga paghuring han Espiritu, kaudgan nag-aasoy in usa katawohin espirituhanon nga pagdikta pinaagi hin pagkasiring nga, ‘Nagkaada ako hin *inabat . . .*’ . . . An padayag naabot komo pulong nga aton *inaabat* imbes nga *nadudunggan*” (ha Conference Report, Oct. 1994, 77; o *Ensign*, Nov. 1994, 60).

Ha inop ni Pangulo Brigham Young, an Propeta Joseph Smith nagmando ha iya nga tutdoan an mga Baraan nga “an Espiritu han Ginoo . . . in maghuhuring hin kalinaw ngan lipay ha ira mga kalag ito in magtatanggal hin malisya, pagdumot, lantugi ngan ngatanan nga maraut tikang ha ira mga kasing-kasing; ngan an bug-os nira nga hingyap amo an pagbuhat hin maupay, pagdad-on an kamatadong ngan pagtukuron an ginhadian han Diyos” (*Manuscript History of Brigham Young, 1846–1847*, gintirok ni Elden J. Watson [1971], 529).

2. Hi Jesus nanagna han iya kamatayan ngan pagkabanhaw.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Juan 16:16–33.

- Kahuman ni Jesus magtutdo ha mga Apostoles bahin han Espiritu Santo, nagsumat hiya ha ira nga harani na hiya mamatay ngan mabanhaw (Juan 16:16–20). Kataliwan nagsiring hiya, “Ini nga mga butang akon ginyayakan ha iyo, basi kamo may kamurayaw ha akon” (Juan 16:33). Ha iyo paghunahuna ano an buot-sidngon hiton pagkaada hin kamurayaw ha iya? Ano an aton mahihibaroan tikang ha mga tutdo ni Jesus ha Juan 16 nga makakabulig ha aton hin pagkaada hin kamurayaw ha iya? (Kitaa liwat ha Mga Taga-Filipos 4:7–9; D&C 59:23.)
- Hi Jesus nagsiring ha iya mga Apostoles, “Ha kalibutan may ada kamo kagol-anan: kundi magsarig kamo kaupay; akon gindaog an kalibutan” (Juan 16:33). Paonan-o makakabulig ha aton an hibaro nga gindaog ni Jesus an kalibutan nga magin masarig ha pag-atubang naton hin kagol-anan? Kay ano nga importante nga magin masarig?

3. Hi Jesus naghalad han dako nga panginyupo nga pag-ampo.

Basaha ngan himangrawi an Juan 17, kun diin nahisusurat an pag-ampo nga ginhalad ni Jesus antes han iya pagsakit ha Hardin han Getsemani ngan ha krus. Ini nga pag-ampo in kaudgan nga gintatawag nga dako nga panginyupo nga pag-ampo tungod nga han hi Jesus nag-ampo, nanginyupo hiya, o namutnga an ha aton ngan ha Langitnon nga Amay, pangamuyo para han aton katalwasan. Pangitaa an paggiya han Espiritu ha pagpili han mga bersikulo nga pagbabasahon ngan paghihimangrawan.

- Samtang nagtitikang hi Jesus han iya pag-ampo, paonan-o niya ginpahayag an iya misyon ha tuna? (Kitaa ha Juan 17:1–2; kitaa liwat ha Moses 1:39.) Paonan-o niya ginbuhat ini nga misyon?
- Han iya pag-ampo, an Magtaralwas nagsiring, “Amo ini an kinabuhi nga waray katapusan, nga hira kumilala ha imo an amo la nga tinuod nga Diyos, ngan hi Jesucristo, nga imo ginpadara” (Juan 17:3). Paonan-o naiiba an pagkilala han Langitnon nga Amay ngan kan Jesucristo tikang hin pagkilala la *bahin* ha ira? Paonan-o kita makakakilala ha ira? (Kitaa ha Juan 4:7–8; Mosiah 5:10–13; Alma 22:18; D&C 18:33–36; 132:21–24.)

Kun naggamit ka han aktibidad pagkuha han atensyon, ibutang an sinurat nga pulong nga nasiring *Kinabuhi nga Waray Katapusan* ha ikaduha nga kahon hin regalo. Imbitara an kaapi han klase pagbasa han Doctrine and Covenants 14:7.

- Ha una nga bahin han iya pag-ampo, ginpahayag ni Jesus an mga butang nga iya ginbuhat ha pagtuman han iya misyon (Juan 17:4–8). Paonan-o naton igaasoy ha Langitnon nga Amay an aton mga paningkamot? Paonan-o ito makakaapekto han aton mga gios kun kada gab-i iglalakip naton ha aton mga pag-ampo an asoy han aton mga paningkamot pagserbi ha iya durante hito nga adlaw?
- Bisan kun maaram hi Jesus nga magsasakit hiya hin duro, para kanay hiya nag-ampo? (Kitaa ha Juan 17:6–9, 20.) Ano an aton mahihibarohan tikang hini?
- Paonan-o kita, sugad kan Jesus ngan han iya mga Apostoles, mag-ukoy ha kalibutan ngan “diri magin kanan kalibutan”? (Juan 17:14; kitaa liwat ha mga bersikulo 15–16).

Hi Ansiano M. Russell Ballard nagsiring:

“Ha Simbahan, masukot naton hingadayan an pulong nga, ‘Maada ka ha kalibutan pero diri magin kanan kalibutan.’ Samtang naoobserbaran naton an mga pasalida ha telebisyon nga ordinaryo ngan maanyag nga naghihimo hin pagtamas-tamas, kasamok, ngan linurong, masukot nga naghihingyap kita nga unta masarhan naton an kalibutan ngan maihirayo naton an aton mga pamilya tikang hito ngatanan. . . .

“Siguro kinahanglan naton igsiring an ginhingadayan pa la nga darahonon komo duha nga maglain nga mga sagdon. Una, ‘Maada ka ha kalibutan.’ Magin kaparte; magin sayod. Paningkamot nga magin maintiendihon ngan maantuson ngan magdahay han iba-iba nga klase han mga tawo. Paghimo hin mahinungdanon nga mga pag-amoto ha sosyedad pinaagi hin serbisyo

ngan pagigin kaparte. Ikaduha, ‘*Diri magin kanan kalibutan.*’ Ayaw pagsunod han sayop nga mga dalan o pagkompromiso han imo mga tinuohan pagtagad o pagkarawat han diri tama.

“Sadang kita maniguro pagbalhin han dunot ngan imoral nga mga ayon han telebisyon ngan ha sosyedad pinaagi hin paglikay han mga butang nga nakakadaut ngan nakakapahamubo han aton mga panimalay. Ha luyo han ngatanan nga mga karat-an han kalibutan, ngan ha luyo han ngatanan nga mga nakontra pagbuhat han maupay nga aton nakikita ha mga tawo, diri kita sadang magsari pagkuha han aton mga kalugaringon o han aton mga anak *tikang* ha kalibutan. Hi Jesus nagsiring, ‘An ginhadian han langit sugad hin usa nga patubo’, o *yeast* (Mateo 13:33). Sadang naton isahon an kalibutan ngan buligan an ngatanan pagtukal ha karat-an nga nagpapalibot ha aton. An Magtaralwas nag-ampo ha Amay:

“ ‘Ako diri nag-aampo ha imo nga imo hira kuhaon ha kalibutan, kundi nga imo hira gawason ha mga karat-an’ (Juan 17:15)” (ha Conference Report, Apr. 1989, 101; o *Ensign*, May 1989, 80).

- Paonan-o “an Langitnon nga Amay ngan hi Jesucristo nagin “usa”, sugad han ginhingaday ha Juan 17:21–22?

Ha paghingaday han Langitnon nga Amay, kan Jesucristo, ngan han Espiritu Santo, hi Pangulo Gordon B. Hinckley nagsiring: “Magbulag an ira mga lawas, pero usa an ira panuyo ngan paningkamot. Magkausa hira ha pagbuhat han pinakadako, diyosnon nga plano para han katalwasan ngan pinakahitaas nga himaya han mga anak han Diyos. . . . Amo ito nga hingpit nga pagkausa han Amay, han Anak, ngan han Espiritu Santo nga naghihigot hini nga tutulo ngada ha pagka-usa han diyosnon nga Pangulohan han Diyos” (ha Conference Report, Oct. 1986, 69; o *Ensign*, Nov. 1986, 51).

- Kay ano nga importante nga magkausa an mga Apostoles? (Kitaa ha Juan 17:22–23.) Kay ano nga kinahanglan naton an pakig-urusa ha Langitnon nga Amay ngan kan Jesucristo? ha iba nga mga kaapi han Simbahan? ha aton mismo mga pamilya? Paonan-o kita makakabulig pagdugang han pagkaurusa hini nga mga pakigrelasyon? (Kitaa ha Juan 17:26; Mosiah 18:21; D&C 35:2.)

Pangatapusan

Hangyua an mga kaapi han klase pagpinsar kun ano an ira inaabat kun nakakasabot hira nga may ada nag-aampo para ha ira. Imitara hira pamalandong kun paonan-o an ira aabaton kun kaupod hira ni Jesus han maghalad hiya han panginyupo nga pag-ampo. Igsaysay nga an panginyupo nga pag-ampo makakabulig ha aton pagdahay han marahalon nga mga regalo han kinabuhi nga waray katapusan nga ginhalad ha aton han Magtaralwas. Pagpamatuod nga mabebendisyonan kita samtang naniniguro kita pagsunod han mga dikta han Espiritu Santo ngan magin usa ha Langitnon nga Amay ngan kan Jesucristo.

Kadugangan nga Ideya Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton ini nga ideya durante han leksyon.

Pag-imbatar han Espiritu

Para mabuligan an mga kaapi han klase nga maabat ngan makilala an impluwensya han Espiritu Santo, unahi pag-istorya an pipira ha ira, nga gin-iimbatar an kada usa ha ira pagpili han masunod nga mga pagpaangbit nga pagbubuhaton komo kaparte han leksyon:

- a. Pagbasa hin paborito nga bersikulo ha baraan nga kasuratan.
- b. Pagpaangbit hin pamatuod.
- c. Pagkanta hin himno o kanta ha Primariya bahin han Magtaralwas.
- d. Pagpahayag hin gugma ha Langitnon nga Amay ngan kan Jesucristo.
- e. Pagpaangbit hin esprituhanon nga eksperyensya (sugad han kaangayan).

Kahuman maihatag ha klase an presentasyon, imbitara an mga kaapi han klase pag-asoy kun paonan-o an ira inabat durante han mga pagpaangbit. Basaha an pamulong ni Pangulo Boyd K. Packer ha pahina 123, ngan buligi an mga kaapi han klase pagkilala han mga pag-abat nga naabot tikang ha Espiritu Santo. Paghimangraw bahin han imo inabat han makarawat mo an giya tikang ha Espiritu Santo.

“Diri Pagbuhaton an Akon Kaburut-on, Kundi an Imo”

Leksyon
25

Mateo 26:36–46; Markos 14:32–42; Lukas 22:39–46

Panuyo Pagpakusog han mga pamatuod han mga kaapi han klase nga makakarawat hira hin pagpasaylo, kamurayaw, ngan kinabuhi nga waray katapusan tungod han Pagbayad-sala ni Jesucristo.

- Pangandaman**
1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan, nga diin naghahatag hin istorya han eksperyensya han Magtaralwas ha Hardin han Getsemani: Mateo 26:36–46; Markos 14:32–42, ngan Lukas 22:39–46.
 2. Kadugangan nga barasahon: 2 Nephi 2:5–8; Alma 7:11–14; 34:8–16; 42:1–31; Doctrine and Covenants 19:15–24.
 3. Kun may ada han retrato nga Hi Jesus Nag-aampo ha Getsemani (62175; Pakete han Sining han Ebanghelyo 227), gamita ito durante han leksyon.
 4. Imbitara an pipira nga mga kaapi han klase pagsulod ha klase nga nag-andam hin halipot nga pagpahayag han ira mga inaabat bahin han Pagbayad-sala ni Jesucristo pinaagi hin pagbasa hin ayon nga bersikulo ha baraan nga kasuratan hiunong han Pagbayad-sala o pagluwas hin pipira nga linya tikang ha ayon nga himno han sakramento.
 5. Mga suhestyon pagtutdo: An Ginoo nagsiring nga diri kita sadang mangita pagdeklarar han iya pulong, pero sadang kita mangita anay pagkab-ot han iya pulong (kitaa ha D&C 11:21). Para epektibo nga mahatutdo an baraan nga mga kasuratan, sadang ka magtuon ngan mamalandong ha ira ha adlaw-adlaw. Kanunay nga mangnui an imo pamatuod han ira gahum ngan kamatuoran.
-

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Damo katuig antes maordin nga Apostol hi Ansiano Orson F. Whitney, kumarawat hiya hin bisyon han Magtaralwas didto ha Hardin han Getsemani. Basaha an masunod nga sinanglitan, nga pahayag ni Ansiano Whitney han iya bisyon:

“Baga hin nadidto ako ha Hardin han Getsemani, testigo han pagsakit han Magtaralwas. Yano ko hiya nga nakita sugad han akon pakakita hin usa nga tawo. Natukdaw ako ha may igbaw ha luyo hin kahoy, nakita ko hi Jesus, nga kaupod hi Pedro, Santiago, ngan Juan, samtang hira tikaharani hin gutiay . . . nga ganghaan ha ako may tuo. Binayaan an tulo nga Apostoles ha may ganghaan, kataliwan hira sidngan nga manluhod ngan mag-ampo, an Anak han Diyos pumakadto ha luyo nga parte han Hardin han Getsemani, nga didto Hiya liwat lumuhod ngan nag-ampo. Pareho adto nga pag-ampo nga hinbabaruan han mga mambabasa han

Bibliya: ‘Amay ko, kun mahihimo, palabaya ha akon ini nga tagayan; kundi diri ha akon kaburut-on, kundi sugad han imo kaburut-on.’

“Samtang Hiya nag-aampo an mga luha tumuro ha iya nawong, nga naatubang ha akon. Nabantad ako hin duro hito nga kiritaon nga ako liwat nagtuok, tungod hin putli nga pagduyog. An bug-os ko nga kasing-kasing dumuyog ha iya; higugmaon ko hiya ha bug-os ko nga kalag, ngan naghingyap nga makaupod hiya samtang waray ko na iba nga ginhihingyap.

“Kataliwan bumuhad Hiya ngan dumaop ngadto han nanluluhod nga mga Apostoles—nga nangangaturug! Iya hira hinay nga ginbantad, ginsangpit, ngan ha tuno nga mahinay nga pagsupla, diri apektado hin bisan man la gutiay nga kasina o kawaray pasensya, mabiduon nga naghangyo ha ira kun diri ba hira pwede mag-agma ha iya hin bisan usa kaoras. Nakadto Hiya, upod an mabug-at hin duro nga sala han kalibutan nga nakada ha iya sugbong, upod an ngutngot han kada lalaki, babaye, ngan anak nga natusok han iya sensitibo nga kalag—ngan diri hira nakakag-agma ha iya hin bisan usa la kaoras!

Pagbalik ha iya linugaran, naghalad Hiya hin amo la gihapon nga pag-ampo; kataliwan bumalik ngan nakasabot nga nangangaturug na liwat hira. Utro nga ginsangpit niya hira, utro nga ginpasabot hira, ngan nakausa pa bumalik ngan nag-ampo. Tulo kabeses ini nga nautro” (*Through Memory’s Halls* [1930], 82).

Ipakita an retrato ni Jesus nga Nag-aampo ha Hardin han Getsemani. Hangyua an mga kaapi han klase pagpinsar bahin han ira gugma han Magtaralwas ngan kun paonan-o an ira aabatan kun kumita hira nga nag-aampo hiya ha Hardin han Getsemani hito nga gab-i antes an Pagraysangan ha iya. Imbitara an pipira nga mga kaapi han klase pagpaangbit han ira mga hunahuna.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Ini nga leksyon ngan an leksyon 26 in bahin han Pagbayad-sala—Jesu Cristo ha buluntad nga gios hin pag-ako ha iya kalugaringon han kamatayon ngan mga sala ngan mga kaluyahan han ngatanan nga katawhan. Ini nga leksyon natutok han eksperyensya han Magtaralwas ha Hardin han Getsemani, samtang an leksyon 26 naghihimangraw han Pagraysangan ha iya. Importante nga pagdumdumon nga an Pagbayad-sala nga naglalakip han pagsakit han Magtaralwas pareho ha hardin ngan ha krus.

Hi Pangulo Ezra Taft Benson nagtutdo: “Didto ha Getsemani ngan ha Kalbaryo, Iya ginbuhad an waray katubtuban ngan waray katapusan nga pagbayad-sala. Amo adto an pinakadako nga usa nga gios hin gugma nga nahasurat ha historya. Amo ito nga Hiya nagin aton Manurubos—nagtutubos ngatanan ha aton tikang ha pisikal nga kamatayon, ngan pagtubos ha aton tikang ha kamatayon han espiritu nga magsusugot han mga balaud ngan mga ordinansa han ebanghelyo” (*The Teachings of Ezra Taft Benson* [1988], 14).

1. An Magtaralwas nag-ako ha iya kalugaringon han aton mga sala ngan mga kaluyahan.

Himangrawi an Mateo 26:36–46; Markos 14:32–42; ngan Lukas 22:39–46. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa hin dako han ginpili nga mga bersikulo.

- Ano an ginhangyo ni Jesus nga buhaton han mga Apostoles didto ha Hardin han Getsemani? (Kitaa ha Lukas 22:39–40.) Kay ano nga ginhangyo ni Jesus an

mga Apostoles nga mag-ampo? (Kitaa ha Lukas 22:40.) Paonan-o an pag-ampo nagpapakusog ha aton kontra han pagsulay?

- Ano an ginhangyo ni Jesus nga buhaton nira Pedro, Santiago, ngan Juan didto ha Hardin han Getsemani? (Kitaa ha Mateo 26:38, 41. Tagi hin duon nga ini nga paggamit hin pulong nga *pag-agma* buot-sidngon nga padayon nga pagmata.) Paonan-o naaplikar ha aton an mando nga pag-agma, o padayon nga pagmata, samtang naniningkamot kita pagtuman han ebanghelyo? (Kitaa ha 2 Nephi 4:28; Alma 7:22; 32:26–27.)
- Kay ano nga naruyag hi Jesus paghalad han iya kalugaringon ngadto han dako nga pag-antos nga maaram hiya nga iya maeeksperyensya ha Hardin han Getsemani? (Kitaa ha Mateo 26:39, 42, 44.) Ano an aton mahihibaroon tikang han pag-ampo han Magtaralwas didto ha Getsemani? Paonan-o ka nabendisyonan samtang sumugot ka ngadto han kaburut-on han Langitnon nga Amay?
- Kataliwan ni Jesus magsiring nga bubuhaton niya an kaburut-on han Langitnon nga Amay, “didto nagpakita ha iya in usa nga anghel tikang ha langit, nagpadig-on ha iya” (Lukas 22:43). Ano an gintututdo hini ha aton bahin han aton Langitnon nga Amay? (An mga baton pwede maglakip nga hiya magpapakusog ha aton samtang nagpapaubos kita pagbuhat han iya kaburut-on.)
- Ano an naeksperyensya han Magtaralwas ha Getsemani? (Kitaa ha D&C 19:16–19; Lukas 22:44; Mosiah 3:7; Alma 7:11–13.)

Hi Ansiano James E. Talmage nagtutdo: “An pagsakit ni Cristo ha hardin in diri maiintendihan han limitado nga isip, pareho han kakusgon ngan kawsa. . . . Nakigbisog ngan nag-arungot hiya ha ilarom hin kabug-at sugad nga waray bisan hin-o nga tawo nga nabuhi dinhi ha tuna in pwede makaantos. Diri la adto pisikal nga kaul-ul, o kagupong han isip, nga nagin hinungdan han iya pagsakit hin sugad nga pagpakuri nga nakagpagawas hin dugo tikang ha kada buho han panit; pero espirituhanon nga pagsakit han kalag nga an Diyos gud la an mailob nga makaeksperyensya. . . . Hito nga takna han pag-antos gintapo ngan ginpirdi ni Cristo an ngatanan nga panhadlok nga maipapatok ni Satanas, ‘an prinsipio hini nga kalibutan’. . . . Ha pipira nga bahin, ungod ngan tinuod gud nga diri masasantop han tawo, gin-ako han Magtaralwas ha Iya kalugaringon an kabug-at han mga sala han katawhan tikang kan Adan hasta ha katapusan han kalibutan” (Jesus the Christ, 3rd ed. [1916], 613).

Hi Ansiano Neal E. Maxwell nagsiring: “Komo kaparte han iya waray katubtuban nga pagbayad-sala, hi Jesus maaram ‘subay han unod’ han ngatanan nga aton pag-aagian. (Alma 7:11–12.) Gindara niya an mga sala, mga kasakit, mga kabido, ngan . . . mga kaul-ul han kada lalaki, babaye, ngan anak (kitaa ha 2 Nephi 9:21)” (ha Conference Report, Apr. 1987, 89; o *Ensign*, May 1987, 72).

2. Kinahanglan naton an Pagbayad-sala ni Jesucristo.

- Kay ano nga kinahanglan naton an Pagbayad-sala ni Jesucristo? (Kitaa ha Alma 34:9.)

- a. Tungod han Kahulog ha Sala nira Adan ngan Eba, nasakop kita han pisikal nga kamatayon, nga amo an pagbulag han lawas ngan espiritu (Moses 6:48).
 - b. Ha aton pakasala, nadadara naton an espirituhanon nga kamatayon ha aton mga kalugaringon tungod nga nahabubulag kita tikang ha Diyos. An aton mga sala nakakaghugaw ha aton ngan nakakaulang han aton pag-ukoy kaupod an Diyos (1 Nephi 10:21).
 - c. Tungod nga diri naton nadadaog an pisikal o espirituhanon nga kamatayon ha aton ngahaw kalugaringon, an Langitnon nga Amay nagpadara han iya Bugtong nga Anak para ihalad ha Pagbayad-sala (Juan 3:16; 2 Nephi 2:5–9).
- Ano nga mga bendisyon an nakaalutaga ha aton tungod han pagbayad-sala nga sakripisyo ni Jesucristo? Paonan-o naton makakarawat ini nga mga bendisyon?
 - a. Tungod nga hi Jesus nagtubyan ha kamatayon ngan nabanhaw, ngatanan kita mababanhaw, nga nadadaog an pisikal nga kamatayon (Mosiah 16:7–8).
 - b. Tungod nga gin-ako niya ha iya kalugaringon an aton mga sala, makakagbasul kita han aton mga sala, ngan mapapasaylo, nga makakaglimpyo ha aton ngan takos pag-ukoy kaupod an Diyos (Alma 7:13–14; Mga Artikulo han Pagtuo 1:3).
 - c. Tungod nga gin-ako niya ha iya kalugaringon an aton mga kaluyahan, nakakaintiendi hiya han aton mga pagkuri ngan maaram kun paonan-o kita bubuligan (Alma 7:11–12). Nakarawat kita hin kamurayaw ha iya samtang nagpapaubos kita nga nasunod ha iya (D&C 19:23).

Hi Ansiano Marion G. Romney nagsaysay nga pinaagi han Pagbayad-sala ni Jesucristo, an ngatanan nga mga tawo in talwas tikang ha pisikal nga kamatayon ngan an mabasulon ngan masugot in talwas gihapon tikang ha sala:

“Nahimo ito han pagbayad-sala ni Jesucristo nga pag-usahon an mga lawas ngan mga espiritu han katawhan durante han pagkabanhaw. Ngan salit ngatanan ha kalibutan, nga natuo ngan diri natuo, in utangan ha Manurubos para han ira sigurado nga pagkabanhaw, tungod kay an pagbayad-sala in nakakagsakop sugad han kahulog ha sala (nira Adan ngan Eba), nga nagdara hin kamatayon ha ngatanan nga mga tawo.

“Mayda an usa pa nga parte han pagbayad-sala nga nakahimo ha akon nga dugang pa nga higugmaon an Magtaralwas, ngan nagpuno han akon kalag hin dako nga pagpasalamat nga diri mahayayakan. Amo ito nga ha kadugangan han pagbayad-sala para han pagtalapas ni Adan, nga nagdara han pagkabanhaw, an Magtaralwas pinaagi han iya pag-antos ginbayaran an utang han akon kalugaringon mga sala. Ginbayaran niya an utang para han imo kalugaringon nga mga sala ngan para han kalugaringon nga mga sala han kada nabubuhi nga kalag ha bawbaw han tuna o hira nga mag-uukoy ha mortalidad ha bawbaw han tuna. Pero ini ginbuhat niya nga may kasabutan. An benepisyo hini nga pagsakit para han aton tagsa-tagsa nga mga pagtalapas in diri maabot ha aton nga waray kasabutan, sugad nga an pagkabanhaw mahihitabo ano man an aton buhaton. Kun makikiangbit kita han mga bendisyon han pagbayad-sala nga may kalabutan han aton kalugaringon nga mga pagtalapas, kinahanglan kita magsugot han balaud.

“ . . . Kun kita nakakasala, nahabubulag kita han Diyos ngan nagigin diri angay pagsulod han iya presensya. Waray mahugaw nga butang an pwede

sumulod ha iya presensya. Diri makakabuhat an aton mga kalugaringon, bisan ano pa an aton pagsari, pagtanggap han mantas ha aton kalugaringon nga resulta han aton mga pagtalapas. Ito nga mantas kinahanglan hugasan han dugo han Manurubos, ngan naghimo hiya hin paagi agud matanggal ito nga mantas. Ito nga paagi amo an ebanghelyo ni Jesucristo. An ebanghelyo nagkikinahanglan ha aton nga tumuo ha Manurubos, kumarawat han iya pagbayad-sala, magbasul han aton mga sala, magpabunyag pinaagi hin pagtunlod para han paghugas han aton mga sala, pagkarawat han gasa han Espiritu Santo pinaagi han pagpatong han mga kamot, ngan padayon nga matinumanon ha pagbuhat, o ha aton pinakamaupay nga pagbuhat, han mga prinsipyo han ebanghelyo ha bug-os naton nga kinabuhi” (ha Conference Report, Oct. 1953, 35–36).

Imbitara an gintuinan na nga mga kaapi han klase pagpaangbit han mga pagpahayag nga ira gin-andam (kitaa ha “Pangandaman” nga seksyon).

Pangatapusan

Pagpamatuod bahin kan Jesucristo ngan pagpahayag han imo dako nga pagpasalamat para han iya Pagbayad-sala. Sugad han kaangayan, hangyua an mga kaapi han klase pagbuhat hin pareho.

Kadugangan nga Ideya Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton an usa o nga duha hini nga mga ideya komo kaparte han leksyon.

1. Pasalida ha *video*

An ika-lima nga parte han “New Testament Customs,” pinili tikang ha *New Testament Video Presentations* (53914), nagsasaysay nga an buot-sidngon han *Getsemani* amo an “tanaman hin olibo.” Kun gagamiton mo ini nga salida, ihimangraw kun paonan-o an *Getsemani* angay nga ngaran han hardin kun diin an Magtaralwas nag-ako han aton mga sala.

2. “An Mananabang”

Hi Ansiano Boyd K. Packer naggamit hin parabola pagtutdo kun paonan-o an Pagbayad-sala ni Jesucristo naggagawas ha aton tikang han sala samtang kita nagbabasul ngan nasugot han mga kasugoanan. Pwede mo ipaangbit ini nga parabola para mabuligan an mga kaapi han klase pag-intiendi han kakinahanglan han Pagbayad-sala. Ini nga parabola mahitad-an ha masunod nga mga surok:

- a. *Gospel Principles* [1997], pages 75–77.
- b. “The Mediator,” a segment of *Book of Mormon Video Presentations* (53911).
- c. Conference Report, Apr. 1977, pages 79–80; o *Ensign*, May 1977, pages 54–55.

Mateo 26:47–27:66; Markos 14:43–15:39; Lukas 22:47–23:56; Juan 18–19

Panuyo

Pagbulig han mga kaapi han klase nga maabat an gugma ni Magtaralwas ha ira ngan madugngan an ira gugma ha iya ngan an ira dako nga pagpasalamat han iya pagbayad-sala nga sakripisyo.

Pangandaman

1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Mateo 26:47–75; Markos 14:43–72; Lukas 22:47–71; Juan 18:1–27. Waray kaiha kahuman han iya pagsakit ha Getsemani, ginlingo hi Jesus ni Judas, nga nagpakita upod an pinuno han mga saserdote, mga Pariseo, ngan mga sundalo. Hi Jesus nagtubyan han iya kalugaringon ngadto han mga nagdakop ha iya, nga nagkuha ha iya tikang ha hardin ngan nagpailarom ha iya ha pagbista han Judeyo. Una hiya nga ginpakistanhan ni Anas, anay labaw nga saserdote, ngan kataliwan ni Kaipas, lumiwan ngan umagad ni Anas. An pinuno han mga saserdote ngan mga ansiano nga nadidto nagtupra kan Jesus, nag-insulto ha iya, naggapos ha iya, ngan nag-akusar ha iya hin pagpasipara han ngaran han Diyos, usa nga sala nga ha pakatalapas kamatayon an patok. Ha gawas han palasyo ni Kaipas, hi Pedro nagdiwara nga nakilala hiya kan Jesus.
 - b. Mateo 27:1–26; Markos 15:1–15; Lukas 23:1–25; Juan 18:28–19:16. Tungod nga an pinuno han mga saserdote waray gahum pagsentensya kan Jesus ha kamatayon, ira hiya ginpadara para ipailarom ha pagbista ni Ponsio Pilato, an gobernador han Romano ha Judea. Ha atubangan ni Pilato, gin-akusaran hi Jesus nga kaaway ni Cesar. Ha paghisabti nga hi Jesus taga-Galilea, ginpadara hiya ni Pilato ngadto kan Herodes, nga gobernador han Galilea. Hi Herodes dumiri paghukom kan Jesus ngan ginbalik hiya ngadto kan Pilato, nga nagpadara han karuyag han kadam-an nga igraysang hi Jesus.
 - c. Mateo 27:27–66; Markos 15:16–39; Lukas 23:26–56; Juan 19:27–42. Hi Jesus ginkoronahan hin tunok ngan ginraysang. Didto ha krus nakaeksperyensya hiya hin makuri hin duro nga pagsakit mientras naghahalad han iya kalugaringon komo sakripisyo para han katawhan.
2. Kadugangan nga barasahon: Isaias 53; Markos 15:39–47; Juan 3:16; 15:13; 1 Nephi 11:32–33; 19:7–9; 2 Nephi 9:21–22.
3. Andama an pito nga mga pulong nga sinurat nga ginpahayag ha pahina 135–136 (o pag-andam pagsurat han mga pamulong ha pisara).
4. Kun may ada han masunod nga mga materyales, gamita hira durante han leksyon:
 - a. An mga retrato nga An Paglingo kan Jesus (62468 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 228); An Paglirong ni Pedro (62177 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 229); ngan An Pagraysang ha Krus (62505 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 230).

b. "To This End I Was Born," diesi-sais kaminuto nga salida han *New Testament Video Presentations* (53914).

5. Suhestyon ha pagtutdo: Kun an mga magtutdo ngan mga kaapi han klase matalahuron, nag-iimbitar hira nga maada an Espiritu. An mga kaapi han klase sadang magin "libre paghimangraw, libre pagyakan, libre pagpartisipar han buruhaton ha klase, pero waray kaapi han klase an may katungod pag-istorbo han usa nga estudyante pinaagi hin pagkinubit o pag-inintrimis ngan paghatag hin binuang nga mga yakan" (David O McKay, *Gospel Ideals* [1954], 224). Pagpakita hin ehemplo han pagtahod ngadto ha Diyos ngan pagrespeto para han kada kaapi han klase.

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

Aktibidad Pagkuha
han Atensyon

Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Igsaysay nga ini nga leksyon natutok han Pagraysangan han Magtaralwas ngan an mga hitabo ha mga takna antes hito. Ini nga mga hitabo nahitabo ha masunod nga mga lugar: (1) ha Hardin han Getsemani, (2) ha balay ni Kaipas, (3) ha bungseran han mga Hentil, (4) Fortress Antonia (an balay ni Pilato), ngan (5) ha Bungtod han Golgota (Kalbaryo).

Igsaysay nga hi Jesus ginraysang ha Bungtod han Golgota. Ipakita an retrato han Pagraysangan kan Jesucristo. Hangyua an mga kaapi han klase paghuna-huna hin gutiay nga bata nga nagkikinita han retrato ngan nagpapakiana nga, "Kay ano nga kinahanglan ni Jesus mamatay?" Imbitara an mga kaapi han klase nga maghatag hin panahon durante han leksyon pamalandong kun ano an ira igisiring ngada han bata. Sumati hira nga paghihimangrawan niyo an pakiana dida kun tikatirima na an leksyon.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Samtang nagtututdo ka han masunod nga mga bersikulo ha baraan nga kasuratan, buligi an mga kaapi han klase pag-intiendi han gugma han Magtaralwas nga ginpakita ha ira han tumugot hiya han iya kalugaringon ha pagparaugdaog ngan pagparaysang.

1. Hi Jesus in ginlingo, gindakop, ngan gin-akusaran hin pagpasipara ha ngaran han Diyos; ginlirong ni Pedro hi Jesus hin tulo kabeses.

Himangrawi an Mateo 26:47–75; Markos 14:43–72; Lukas 22:47–71; ngan an Juan 18:1–27. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa hin dako han ginpili nga mga bersikulo. Pwede mo pahaliputon ini nga istorya sugad han ginplano ha itemahe han "Pangandaman" nga seksyon. Ipakita an retrato ni Jesus nga ginlilingo ha Getsemani.

- Paonan-o hi Jesus nagbaton ngadto han mga kalalakin-an nga umabot ha Hardin han Getsemani pagkuha kan Jesus? (Kitaa ha Juan 18:10.) Paonan-o hi Jesus nagbaton hini nga mga kalalakin-an? (Kitaa ha Lukas 22:51–53; Juan 18:11–12.) Kay ano nga tumugot hi Jesus pagpadakop han iya kalugaringon? (Kitaa ha Mateo 26:53–54; Juan 10:17–18. Igsaysay nga kaburut-on adto han Langitnon nga Amay nga hi Jesus nagtubyan han iya kinabuhi para ha aton.)

- An pinuno han mga saserdote ngan mga ansiano han mga Judeyo nag-akusar kan Jesus hin pagpasipara han ngaran han Diyos, usa nga sala nga ha pakatalapas, kamatayon an patok (Markos 14:64). Ano an pagpasipara han ngaran han Diyos? (Diri pagtahod ngadto han Diyos o pag-angkon nga patas ha Diyos.) Ano an ginsiring ni Jesus nga ginhuhuna-hunaan han pinuno han mga saserdote ngan mga ansiano nga pagpasipara han ngaran han Diyos? (Kitaa ha Markos 14:60–63.)
- Samtang gindadara hi Jesus tikang ha hardin, kaudgan han iya mga disipolo “nagbaya ha iya, ngan nagpalagiw” (Mateo 26:56). Lugaring, hira Pedro ngan Juan nagpadayon pagsunod ha iya (Mateo 26:58; Juan 18:15; ginhuna-huna nga an waray ngarani nga disipolo ha Juan 18:15 amo ni Juan). Ano an ginbuhat ni Pedro han an mga tawo ha gawas han palasyo ni Kaipas nagsiring nga kilala hiya hi Jesus? (Kitaa ha Mateo 26:69–74.) Ano an ginbuhat ni Pedro han iya karawaton nga gindiwara niya hi Jesus makatulo kabeses? (Kitaa ha Mateo 26:75; kitaa liwat ha mga bersikulo 33–35.)

Ipakita an retrato nga gindidiwara ni Pedro hi Jesus.

- Paonan-o an pipira ha aton, sugad kan Pedro, usahay nagdidiwara han aton pagtuo? Ano an aton mahihibaruan bahin han kinabuhi ni Pedro kataliwan niya igdiwara an Ginoo?

Hi Pangulo Gordon B. Hinckley nagsiring:

“An akon kasing-kasing naduyog ngadto kan Pedro. Damo hin duro ha aton an pareho gud ha iya. Aton ginsasaad an aton kamaunongon, ginpapatapod naton an aton determinasyon nga magigin maupay ha kadasig; gindedklarar naton, usahay ha publiko ngani, nga ano man an mahitabo magbubuhar kita han tama nga butang, nga maugop kita han tama, nga magigin tinuod kita ha aton mga kalugaringon ngan ha iba.

“Kataliwan an mga kakusog naabot. Usahay ini in kanan tawo nga mga kakusog. Usahay hira in mga kalugaringon nga panrasa. Usahay hira in waray hangkag nga mga ambisyon. Aada an pagluya han kaburut-on. Aada an nagpapadumog han disiplina. Aada an pagpadara han pagsulay. Ngan kataliwan aada an paghinulsol, nga ginsusundan hin pag-akusar ha kalugaringon ngan mapait nga luha han paghinganugon. . . .

“ . . . Kun may ada man ha bug-os nga Simbahan nga ha pulong o ha gios nagdiwara han pagtuo, nag-aampo ako nga unta makakuha kamo hin pagliaw ngan pagbag-o tikang han ehemplo ni Pedro, nga, bisan kaupod niya hi Jesus ha adlaw-adlaw, ha takna han panilikado han iya kinabuhi in madali nga gindiwara an Ginoo ngan an pamatuod liwat nga iya dara ha iya kalugaringon nga kasing-kasing. Pero bumuhar hiya tikang hini ngan nagin gamhanan nga tagdependa ngan makagarahum nga tag-ugop. Salit, liwat, mayda paagi han bisan hin-o nga tawo pagbalik ngan idugang an iya kusog ngan pagtuo ngadto han kusog ngan pagtuo han iba ha pagtukod han ginhadian han Diyos” (“And Peter Went Out and Wept Bitterly,” *Ensign*, Mar. 1995, 2–4, 6).

2. Hi Jesus ginsentensiyahan nga igraraysang.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Mateo 27:1–26; Markos 15:1–15; Lukas 23:1–25; ngan Juan 18:28–19:16. Pwede mo pahaliputon ini nga istorya sugad han ginplano ha itemahe 1b han “Pangandaman” nga seksyon.

- Han makasabot hi Pilato nga hi Jesus taga-Galilea, ginpadara hiya ngadto kan Herodes, nga amo an gobernador han Galilea (Lukas 23:6–7). Kay ano nga “sobra an kalipay” ni Herodes pagkita kan Jesus? (Kitaa ha Lukas 23:8.) Paonan-o hi Jesus nagbaton han mga pakiana ni Herodes? (Kitaa Lukas 23:9; itanding ini nga panagna ha Isaias 53:7.)
- Kataliwan ni Herodes ngan an iya mga tawo mag-akusa ngan magtamas-tamas kan Jesus, ginbalik nira hiya ngadto kan Pilato (Lukas 23:11). Ano an paghukom ni Pilato kan Jesus? (Kitaa ha Lukas 23:13–17; kitaa liwat ha Lukas 23:4.) Kay ano nga ginsentensiyahan ni Pilato hi Jesus nga igraysang? (Kitaa ha Mateo 27:15–24; Markos 15:6–15; Lukas 23:18–25; Juan 19:1–16.) Paonan-o kita, sugad kan Pilato, usahay nagsasari paglikay han magkuri nga desisyon?
- Ngadto ha usa han mga pakiana ni Pilato bahin han kun hi Jesus in hadi, hi Jesus nagbaton, “Tungod hini nagpakatawo ako, ngan tungod hini ako kinanhi ha kalibutan, basi ako magtestigo han kamatuoran” (Juan 18:37). Ha ano nga mga paagi nga hi Jesus Hadi? (Kitaa ha Salmo 24:10; Isaias 44:6; Padayag 11:15; 15:3; 2 Nephi 10:14.) Ano an buot-sidngon hito nga an iya “ginhadian diri kanan hini nga kalibutan?” (Juan 18:36).

3. Hi Jesus ginkoronahan hin tunok ngan ginraysang.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Mateo 27:27–66; Markos 15:16–39; Lukas 23:26–56; ngan Juan 19:17–42. Ipakita an retrato han Pagraysangan kan Jesus.

- Ano an ginbuhat han mga tawo kan Jesus kataliwan hiya sentensyahan nga igraraysang? (Kitaa ha Mateo 27:27–44; Lukas 23:34–39.) Kay ano nga gintugutan ni Jesus an mga tawo pagraugdaog ha iya? (Kitaa ha 1 Nephi 19:9.)

An baraan nga mga kasuratan may rekord hin pito nga mga ginpamulong ni Jesus mientras nadidto hiya ha krus. Basaha ngan himangrawi an mga bersikulo nga ginlista ha ubos. Samtang ginhihimangrawan niyo hira, ipakita an mga pulong nga sinurat ha papel o isurat an mga pangasoy ha pisara.

1. *Lukas 23:34. “Amay pasayloa hira; kay diri hira nasabut han ira binubuhat.”*

- Tikang ha Paghubad ni Joseph Smith nahibaruan naton nga han nagsiring hi Jesus hini, nag-aampo hiya para han mga sundalo han Romano nga nagraysang ha iya. Ano an ginpapadayag hini bahin ha iya? Ano an kalibutanon nga paagi pagbaton ha mga tawo nga nakaul-ol o nakabido ha aton? Paonan-o kita nabebendisyonan kun nagsusunod kita han ehemplo ni Jesus?

2. *Lukas 23:43. Ngadto han nagbasul nga tikasan: “Matuod ako nasiring ha imo, Yana nga adlaw mabunyog ka ha akon ngadto ha paraiso.”*

3. *Juan 19:26–27. Ngadto ha iya iroy, hi Maria: “Babaye, kitaa an imo anak!” Ngadto kan Juan: “Kitaa an imo iroy!”*

- Kanay panginahanglan an ginpinsar ni Jesus durante han iya pinakamasakit nga kakurian? (Kitaa ha Lukas 23:43; Juan 19:26–27.) Ano an aton mahihibaruan tikang hini? (Kun bumutho in pamakiana bahin han ginpamulong ni Jesus ha Lukas 23:43, kitaa an ikatulo nga kadugangan nga ideya pagtutdo.)

4. *Mateo 27:46; Markos 15:34. “Diyos ko, Diyos ko, kay ano nga ginpabay-an mo ako?”*

- Ano an naeksperyensyahan ni Jesus ha krus nga nakahimo ha iya pag-intiendi ngan pagbulig ha aton kun naabat kita hin pag-usaan? Kay ano nga importante nga hibaruan nga an Magtaralwas makakag-ako diri la han aton mga sala kundi an aton kasubo, kasakitan, ngan kahadlok?

Hi Ansiano Jeffrey R. Holland nagsiring: “Tungod nga kinahanglan niya pag-agian hin usa la nga waray bulig an pagtubos, maaantos ba niya an pinakamasirom nga hitabo hito ngatanan, an pagtigda han pinakagrabe nga pagsakit? Diri ini naabot upod an mga tunok ngan hin mga raysang, pero upod an makangingirhat nga pag-abat han pag-usahan gud la . . . : . . . ‘Diyos ko, Diyos ko, kay ano nga ginpabay-an mo ako?’ (Markos 15:34). Mapapas-an ba niya an ngatanan han aton mga sala *ngan* an aton kahadlok ngan pag-usahan gihapon? Nahimo niya ngan nabuhat niya ngan bubuhaton niya” (ha Conference Report, Oct. 1989, 32; o *Ensign*, Nov. 1989, 26).

5. *Juan 19:28. “Inuuhaw ako.”*

- Ha luyo han ngatanan nga iya ginsakit, amo la ini an iya paghingaday han diri niya kakomportable ha iya lawas. Ano an ginhatag ha iya han nagsiring hiya nga inuuhaw hiya? (Kitaa ha Juan 19:29.)

6. *Juan 19:30. “Natuman na.”*

- Subay han Paghubad ni Joseph Smith, hi Jesus nagsiring nga natuman na; an kaburut-on han iya Amay natuman na (kitaa ha Joseph Smith Translation, Matthew 27:54). Kay ano nga kinahanglan mamatay an Magtaralwas basi mahimo an kaburut-on han Amay? (Kitaa ha 2 Nephi 9:5; 3 Nephi 27:13–16. Kun naggamit ka ha aktibidad pagkuha han atensyon, imbitara an mga kaapi han klase pagpaangbit han ira mga ideya kun paonan-o babatonon an pakiana han bata.)

Hi Pangulo Spencer W. Kimball nagsiring: “Kinahanglan hiya mamatay, nga para niya maabrehan an mga lubnganan han ngatanan nga katawhan sugad han kaabrehi han iya kalugaringon nga lubnganan. Kun waray an masirom nga takna han pagraysangan, waray manta buhi nga magawas tikang ha lubnganan” (ha Conference Report, Apr. 1975, 4; o *Ensign*, May 1975, 4).

7. *Lukas 23:46. “Amay, ha imo mga kamot akon itinutubyan an akon espiritu.”*

Kun ginagamit mo an pasalida han *video* nga “To This End I Was Born,” ipasalida na ito yana.

Pangatapusan

Igsaysay nga an una nga premortal nga mga pulong han Magtaralwas nga naharekord amo han magsiring hiya ha Amay nga nasugot hiya nga ipadara ha tuna komo Magtaralwas (Kitaa ha Abraham 3:27). Upod han una niya nga mga mortal nga pulong nga naharekord amo an “Kinahanglan nga magpadayon ako ha mga bagay han akon Amay” (Lukas 2:49). Upod han katapusan nga mga pulong nga iya ginyakan ha mortalidad amo an sidngan niya an Amay nga an iya buruhaton natuman na; an kaburut-on han Amay in nabuhat na (kitaa ha Joseph Smith Translation, Matthew 27:54). Hi Jesus waray kawara ha pagmanman han kaburut-on han Amay o han iya misyon. Pwede hiya tumawag hin mga legion han kaanghelisan pagtalwas ha iya, pero waray niya buhata (Mateo 26:53–54). Bisan ha iya pagsakit, waray hiya magruhaduha han iya pagpaubos ngan han iya karuyag pagtima han waray katubtuban nga Pagbayad-sala.

Pagpamatuod han mga kamatuoran nga ginhimangrawan dida hini nga leksyon. Sugad han kaangayan, imbitara an mga kaapi han klase pagpaangbit han ira mga pamatuod.

Kadugangan nga Ideya Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton an usa o dugang pa hini nga mga ideya komo kaparte han leksyon.

1. Pagsunod han ehemplo han Magtaralwas durante ha mga takna han kakurian

An mga gios han Magtaralwas durante han iya katapusan nga adlaw ha mortal nga kinabuhi in nagpakita han tubtuban han iya kinaiya. Repasoha an pipira han mga pagtesting nga gin-antos ni Jesus hito nga adlaw. Kataliwan igpakiana an mga masunod:

- Ano nga mga kalidad han kinaiya an nakita kan Jesus durante hini nga makuri nga takna? (An mga baton pwede maglakip nga mas nagdadabi hiya han iba kaysa han iya kalugaringon, nga mapasayloon hiya, nga nagtubyan hiya ha kaburut-on han Langitnon nga Amay, nga waray hiya pagkondenar han iba tungod han ira mga kaluyahon, ngan waray hiya magreklamo. Ilista ha pisara an mga baton han mga kaapi han klase. Hangyua an mga kaapi han klase pagngaran hin mga hitabo nga nakita ini nga mga kalidad.)
- Ano an mga kalidad nga kaudgan makikit-an ha aton durante han aton mga kakurian? Paonan-o naton masusunod an ehemplo han Magtaralwas durante han takna han mga kakurian?

2. "Akon igintubyan an waray sala nga dugo" (Mateo 27:4)

- Ano an ginbuhat ni Judas ha pagpruyba hin pagbasul tungod han paglingo han Magtaralwas? (Kitaa ha Mateo 27:3–5.) Ano an aton mahihibaruan tikang han iya eksperyensya bahin han "bayad" nga ginhahatag han kalibutan ha aton komo kabalyo han aton mga sala?

3. "Yana nga adlaw mabunyog ka ha akon ngadto ha paraiso" (Lukas 23:43)

Gamit han masunod nga impormasyon kun kinahanglan mo igsaysay an mga pulong han Magtaralwas ha Lukas 23:43.

An Propeta Joseph Smith nagsiring nga ginsidngan ni Jesus an tikasan, "Yana maupod ka ha akon ha kalibutan han mga espiritu" (*Teachings of the Prophet Joseph Smith*, sel. Joseph Fielding Smith [1976], 309).

Tikang ha Doctrine and Covenants 138:36–37 nahibaruan naton nga hi Jesus kumadto ha kalibutan han mga espiritu ha kabutnga han iya kamatay ngan Pagkabanhaw ngan didto iya gin-andam an matinuohon nga mga espiritu pagpasamwak han iya ebanghelyo ngadto han mga espiritu nga waray makakarawat hito ha tuna.

“Waray Hiya Dinhi, kay Hiya Nabanhaw”

Mateo 28; Lukas 24; Juan 20–21

Panuyo

Pagbulig han mga kaapi han klase pag-abat hin dako nga pagpasalamat ha Pagkabanhaw han Magtaralwas ngan ha mga bendisyon nga dara hito ha aton.

Pangandaman

1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Mateo 28:1–15; Lukas 24:1–12; Juan 20:1–10. Hi Maria Magdalena ngan an iba pa nga kababayen-an kinadto han lubnganan ni Jesus ngan nakita nga waray na ito sulod. An mga anghel nagpasabot nga nabanhaw na hi Jesus. Hi Pedro ngan hi Juan kinadto pagkita han waray na sulod nga lulubngan. An nabanhaw nga Ginoo nagpakita ha mga kababayen-an.
 - b. Lukas 24:13–35. Hi Jesus bumunyog ngan nakig-istorya han duha nga mga disipolo ha karsada nga tikadto ha Emaus. Waray hira kumilala ha iya ngada han magpinit-pinit hiya hin tinapay para ha ira.
 - c. Mateo 28:16–20; Lukas 24:33–53; Juan 20:19–31. Hi Jesus nagpakita ha iya mga Apostoles, nagpasabot ha ira nga hiya nabanhaw, ngan nagmando ha ira pagtutdo han ebanghelyo ha ngatanan nga nasyon. Ginhiram ni Tomas an mga ulat ni Jesus ha mga tiil, ha mga kamot, ngan ha kagiliran.
 - d. Juan 21. Hi Jesus nagpakita utro ngadto han pipira nga mga Apostoles didto ha hirani han Dagat ha Teberias (ha dagat han Galilea). Nagmando hiya kan Pedro, “Pakaona an akon mga karnero.”
2. Kadugangan nga barasahon: Markos 16.
3. Hangyua in kaapi han klase pag-andam pagpahalipot han istorya bahin kan Jesus ngan an duha nga mga disipolo ha karsada tikadto ha Emaus (Lukas 24:13–32).
4. Kun may ada han masunod nga mga retrato, gamita hira durante han leksyon: An Paglubong kan Jesus (62180 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 231); An kan Jesus Lubnganan (62111 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 232) o An Waray Sulod nga Lubnganan (Pakete han Sining han Ebanghelyo 245); Hi Maria ngan an Nabanhaw nga Ginoo (62186 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 233); Hi Jesus Nagpakita han Iya mga Ulat (62503 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 234); ngan an Nabanhaw nga Jesucristo (62187 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 239).
5. Suhestyon ha pagtutdo: An kasugoan han Ginoo kan Pedro, “Pakaona an akon mga karnero” (Juan 21:16–17), naaplikar ha ngatanan nga mga magtututdo. Mainampuon nga mangita hin mga paagi nga himuon an espirituhanon nga pagkaon han baraan nga mga kasuratan nga marasa para han mga kaapi han klase para maruyag hira pagpakabusog dida.

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

Aktibidad Pagkuha
han Atensyon

Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Isumat an masunod nga istorya nga ginsumat ni Ansiano James M. Paramore:

“Damo na nga tuig an naglabay . . . in usa nga manunurat ha peryodiko in ginpakianhan hin importante nga pakiana, ‘Ano an pinakaimportante nga notisya nga makakarawat han kalibutan?’ “

- Paonan-o mo babatonon ini nga pakiana?

Hi Ansiano James E. Paramore nagpadayon: “[An manunurat] nagpininsaron han pakiana, ngan nakig-istorya hiya ngadto hin damo nga tawo, ngan nagbasa han ngatanan niya nga akos ha paningkaot para matad-an han iya kalugaringon an baton. Ngan ha katapusan iya ginpublikar an iya baton, ‘Nga ipahibaro nga buhi yana hi Jesus amo an pinakaimportante nga notisya nga makakarawat han kalibutan. Ha kamatuoran, kun buhi Hiya yana, kun sugad mabubuhi man liwat kita ha waray katapusan sugad han Iya ginsiring’” (ha Conference Report, Oct. 1990, 80; o *Ensign*, Nov. 1990, 64).

Ipakita an mga retrato nga ginlista ha “Pangandaman” nga seksyon. Igsaysay nga an kabido han mga disipolo han kamatay ni Jesucristo in nabalyuan han diri maisisiring nga lipay han iya Pagkabanhaw. Kita liwat makakaglipay ha hibaro nga hi Cristo in nabanhaw.

Pabay-i nga nakikita an mga retrato. Paghingaday ha ira ha kaangayan nga puntos dida han leksyon.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Samtang nagtututdo ka han masunod nga mga bersikulo ha baraan nga kasuratan, ihimangraw ha mga kaapi han klase kun paonan-o an ira hibaro han Pagkabanhaw makakaapekto han adlaw-adlaw nira nga mga kinabuhi. Kontra lugod hin pagsari pag-usisa ha eksakto nga pagkasunod-sunod han hitabo nga nagpapalibot han Pagkabanhaw (an tagsa-tagsa nga manunurat han Ebanghelyo naghahatag hin gutiay nga diperensya han pagkasunod-sunod), tutok ha mga pamatuod han Pagkabanhaw nga ginhatag ha tagsa-tagsa nga istorya han Ebanghelyo.

1. Hi Maria Magdalena ngan an iba nga kababayan-an in mga testigo han pagkabanhaw han Ginoo.

Ihimangraw an Mateo 28:1–15; Lukas 24:1–12; ngan Juan 20:1–10. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa hin dako han ginpili nga mga bersikulo. Igsaysay nga kataliwan han pagraysangan kan Jesus, an iya lawas in ginputos hin limpyo nga busag nga dagnit ngan ighay-ad ha lubnganan nga tinatag-iyahan ni Jose nga taga-Arimatea, usa han mga disipolo ni Jesus (Mateo 27:57–60; Lukas 23:50–53; Juan 19:38–42). Gindagmit ini pagbuhat tungod nga tipagtirikang na an Panhingilin. Dida han kaagahon kataliwan han Panhingilin, hi Maria Magdalena ngan an iba nga kababayan-an bumalik ngadto ha lubnganan nga may dara nga mga pahamot ngan mga balsamo agud dugang nga paghirokan ngan balsamahon an lawas ni Jesus.

- Ano an nakit-an ni Maria Magdalena ngan an iba nga kababayen-an han pag-abot nira ha lubnganan ni Jesus? (Kitaa ha Mateo 28:1–4; Lukas 24:1–4. Tigamni nga an Paghubad ni Joseph Smith han Mateo 28 nag-aasoy, sugad ha kan Lukas nga, may ada nadidto nga duduha nga mga anghel.) Ano an ginsiring han mga anghel ha kababayen-an? (Kitaa ha Mateo 28:5–7; Lukas 24:5–8.)
- Ano an buot-sidngon han mga anghel han magsiring hira nga, “Nabuhi hiya”? (Hi Jesus amo in nabanhaw.) Ano an buot-sidngon han kabanhaw? (Kitaa ha Alma 11:42–45.) Ano nga mga bendisyon an aton makakarawat tungod han Pagkabanhaw ni Jesus? (Kitaa ha 1 Mga Taga-Korinto 15:22, 50–58; Alma 11:42–45. Mababanhaw kita ngatanan ngan matatagan hin imortal nga mga lawas.)
- Hi Pangulo Howard W. Hunter nagsiring nga an mga pulong nga “Waray hiya dinhi, kundi nabuhi” (Lukas 24:6) “nagdadara han ngatanan nga paglaum, pagtapod, ngan tuluohan nga kinahanglan ha pagsustinir han aton mga pag-ayat ngan usahay ha mga kinabuhi nga puno hin kabido” (ha Conference Report, Apr. 1986, 18; o *Ensign*, May 1986, 15–16). Paonan-o an imo pamatuod han Pagbayad-sala ngan Pagkabanhaw nagbulig ha imo ha mga takna hin kakurian?
- Ano an ginbuhat han mga kababayen-an kahuman magyakan an mga anghel? (Kitaa ha Mateo 28:8; Lukas 24:8–9.) Ano an aton mahihibaruan tikang han ira ehemplo?
- Hi Maria ngan an iba nga kababayen-an amo an una han kadam-an nga kumita kan Jesucristo kataliwan han iya Pagkabanhaw (kitaa liwat ha ikaduha ngan ikatulo nga kadugangan nga mga ideya hin pagtutdo). Ha imo pagpinsar kay ano nga importante nga an nabanhaw nga Ginoo magpakita ha mga testigo ha tuna? (Kitaa ha 2 Mga Taga-Korinto 13:1.)

2. Duha nga mga disipolo ha karsada tikadto ha Emaus in mga testigo han nabanhaw nga Ginoo.

Himangrawi an Lukas 24:13–35. Igpahalipot ha ginsugo nga kaapi han klase an bersikulo ha baraan nga kasuratan.

- Kay ano nga hi Kleopas ngan an iya kaupod masamdong samtang nagbabaktas hira dida ha karsada nga tikadto ha Emaus? (Kitaa ha Lukas 24:13–24.) Ano an gintutdo han nabanhaw nga Ginoo ha ira samtang nagbabaktas hira? (Kitaa ha Lukas 24:25–27.)
- Ano an inabat han duha nga mga disipolo samtang gintututdoan hira ni Jesus? (Kitaa ha Lukas 24:32.) Ano an nakaghatag ha ira hini nga pag-abat? (An impluwensya han Espiritu Santo.) Imbitara an mga kaapi han klase pagsumat hin mga eksperyensya han kumarawat hira hin testigo tikang ha Espiritu mientras gintutun-an an ebanghelyo o hinbatian an usa nga tawo nga nagtututdo hito.

3. An mga Apostoles in mga testigo han nabanhaw nga Ginoo.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Mateo 28:16–20; Lukas 24:33–53; ngan Juan 20:19–31.

- Ha huna-huna han mga Apostoles ano an ira hinkikit-an han magpakita ha ira an Magtaralwas dida han gab-i han iya pagkabanhaw? (Kitaa ha Lukas

24:36–37.) Paonan-o hira ginpatapod ni Jesus nga hiya an nabanhaw nga persona, ngan diri usa nga espiritu? (Kitaa ha Lukas 24:38–43.)

- Paonan-o hi Tomas nagbaton ngadto han mga pamatuod han iba nga mga Apostoles nga an Ginoo nabanhaw na? (Kitaa ha Juan 20:24–25.) Paonan-o hiya umabot ha pagtuod nga an Ginoo nabanhaw na? (Kitaa ha Juan 20:26–29.) Paonan-o kita usahay nagpapakita hin pareho nga kaluyahon sugad kan Tomas?

Hi Ansiano Gordon B. Hinckley nagsiring:

“Waray pa ba kamo bumati han iba nga nagyakan sugad han pagyakan ni Tomas? ‘Tagi kami,’ siring nira, ‘hin nakikit-an nga mga ebidensya. Pamatud-i ha atubangan han amon mga mata, ngan ha amon mga talinga, ngan ha amon mga kamot, kay kun diri bangin diri kami tumuod.’ Amo ini an pinulongan han aton panahon nga aton inuukyan. Hi Tomas an Maruhaduha nagin ehemplo han mga katawhan han ngatanan nga panahon nga nariwa pagkarawat labot la adton mapapamatud-an ngan maisasaysay ha ira kalugaringon—baga hin mapapamatud-an nira an gugma, o pagtuo, o bisan ito nga urusahon nga unod han elektrisidad. . . .

“Para hadton ngatanan nga nabati han akon tingog nga bangin may mga pagruhaduha, gin-utro ko an mga pulong nga ginyakan kan Tomas samtang iya ginhihiram an ulaton nga mga kamot han Ginoo: ‘Ayaw kawaray pagtuo, kundi magmatinuohon’ “ (ha Conference Report, Apr. 1978, 90; o *Ensign*, May 1978, 59).

- Paonan-o kita mas hul-os nga makakagsunod han sagdon han Ginoo nga magin “Ayaw kawaray pagtuo, kundi magmatinuohon”? (Juan 20:27).

4. Pira han mga Apostoles an kumita hin utro kan Jesus ha may Dagat han Tiberias (Dagat han Galilea).

Basaha nga himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Juan 21.

- An nabanhaw nga Ginoo utro nga nagpakita han iya kalugaringon ngadto han pito nga iya mga Apostoles samtang hira nangingisda. Paonan-o nira nasantop nga hi Jesus an nadidto ha baybayon? (Kitaa ha Juan 21:4–7.) Kahuman nira mangaon, ano an ginpabuhat ni Jesus kan Pedro ngan ha iba nga mga Apostoles? (Kitaa ha Juan 21:15–17.) Paonan-o naton pakakaonon an mga karnero han Ginoo?
- Ano an rason ni Juan han pagsurat han pipira nga mga butang nga ginsiring ngan ginbuhat han nabanhaw nga Jesus? (Kitaa ha Juan 20:30–31.) Paonan-o ka nakabenepisyo tikang ha pagtuon han mga istorya ha baraan nga kasuratan han Pagkabanhaw ni Jesus?

Pangatapusan

Pagpamatuod nga hi Jesucristo in nabanhaw ngan tungod ha iya kita mababanhaw liwat. Pagpaangbit hin pamatuod han kusog ngan pagliaw nga gindara ha imo han kahibaro han Pagkabanhaw.

Kadugangan nga Ideya Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton an usa o dugang pa hini nga mga ideya pagtikang han leksyon.

1. “Hiya nabuhi” (Mateo 28:6)

Pakigsabot hin gutiay nga grupo pagkanta han “He Is Risen” (*Hymns*, no. 199) o “Christ the Lord Is Risen Today” (*Hymns*, no. 200) ha katapusan han leksyon. O pakantaha an gutiay nga grupo hin kabataan han “Did Jesus Really Live Again?” (*Children’s Songbook*, 64).

2. “Babaye, ano an imo gintitinuokan?” (Juan 20:15)

Tagi hin duon nga an Ebanghelyo ni Juan amo la an Ebanghelyo nga mayda istorya hin pagpakita han Ginoo kan Maria Magdalena kataliwan gud la han Pagkabanhaw. Ipabasa hin dako ha kaapi han klase an istorya ha Juan 20:11–18. Imbitara an mga kaapi han klase pagpaangbit han ira ginhuhuna-huna ngan mga inaabat bahin hini nga hitabo.

3. An iba pa nga mga testigo han nabanhaw nga Ginoo

- Ha kadugangan ngadto han damo nga mga testigo nga nahingadayan ha mga Ebanghelyo, hin-o pa an nagpakakita han nabanhaw nga Ginoo? (An pipira nga mga baton ginlista ha ubos.)

Esteban (Mga Buhat 7:55)

Sobra 500 nga kabugtoan (1 Mga Taga-Korinto 15:6)

An Apostol Santiago (1 Mga Taga-Korinto 15:7)

An Apostol Pablo (1 Mga Taga-Korinto 15:8)

2,500 nga mga Baraan ha kadaan nga Amerika (3 Nephi 11:8–15; 17:25)

An Propeta Joseph Smith (Joseph Smith—History 1:17; D&C 76:22–24)

Sidney Rigdon (D&C 76:22–24)

4. Baraan nga mga Kasuratan bahin ha Pagkabanhaw

Damo nga mga bersikulo ha baraan nga kasuratan tikang ha Libro ni Mormon ngan ha Doctrine and Covenants in nagdudugang han aton pag-intiendi han Pagkabanhaw. Ihimangraw an damo han masunod nga mga pagtukib kun gintutugot han oras:

- a. Hi Jesus amo an una nga nabanhaw (2 Nephi 2:8), ngan tungod han iya Pagkabanhaw, ngatanan nga mga tawo mababanhaw (2 Nephi 9:22; Alma 11:42, 44).
- b. Kataliwan kan Jesucristo, adton makarawat han selestyal nga himaya in una nga mababanhaw, susundan hadton makarawat han terestriyal nga himaya, hadton makarawat han telestyal nga himaya, ngan ha katapusan an mga anak han pagkawara (D&C 88:96–102).
- c. Kun mabanhaw kita, an aton mga espiritu in mahibabalik ngadto han aton hingpit na nga mga lawas, nga diri na pagbubulagon bisan san-o (Alma 11:43, 45).
- d. An kaaram ngan hibaro nga aton nakukuha dinhi ha tuna in mababanhaw upod ha aton dida han pagkabanhaw (kitaa ha D&C 130:18–19).
- e. An mga espiritu han mga patay nakonsiderar komo pagkahigot an pagbulag tikang han lawas; an pagkabanhaw nakakahimo ha aton nga makaeksperyensya hin hul-os nga lipay (D&C 138:12–17, 50).

“Mga Testigo Kami”

Leksyon 28

Mga Buhat 1–5

Panuyo Pagpahinumdom han mga kaapi han klase han ira responsabilidad ha pagin mga testigo ni Jesucristo ngan mabuligan hira pagkita kun paonan-o an gasa han Espiritu Santo nabulig ha ira pagbuhat hito.

- Pangandaman**
1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Mga Buhat 1. Kataliwan pagministro ha iya mga disipolo hin 40 diyas, an nabanhaw nga Ginoo sumaka ha langit. Hi Matias an ginpili pagpuno han bakante nga binayaan ni Judas dida han Korum han Dose nga mga Apostoles.
 - b. Mga Buhat 2. Dida han adlaw han Pentekostes, an mga Apostoles napuno han Espiritu Santo ngan nagyakan ha damo nga mga pinulongan. An kadam-an nga bumati ha ira in nakonbertir.
 - c. Mga Buhat 3–4. Hi Pedro ngan Juan nagtambal hin lulid nga tawo ngan nagpamatuod nga an tawo natambal pinaagi han gahum ni Jesucristo. An mga Apostoles nag-ampo ngan kumarawat hin dako nga gahum pinaagi han Espiritu Santo.
 - d. Mga Buhat 5:12–42. An mga Apostoles nagpadayon pagpasamwak ngan panambal upod an dako nga gahum. Hira in gindakop ngan ginpriso pero ginpagawas ha prisohan pinaagi han anghel. Ira gindeklarar ha pinuno han mga saserdote nga nasugot hira han Diyos kontra han katawhan. Hi Gamaliel nagsagdon ha mga Pariseo nga diri pamatayon an mga Apostoles.
 2. Kadugangan nga barasahon: Markos 16:19–20; Lukas 24:49–53; Joseph Smith—History 1:21–25.
 3. Kun may ada han retrato nga An Pagsaka ni Jesus (62497 904; Pakete han Sining han Ebanghelyo 236), gamita ito durante han leksyon.
 4. Kun gagamiton mo an aktibidad pagkuha han atensyon, pakigsabot hin duha nga tawo pagsulod ha klase antes an klase magtikang, samtang an mga kaapi han klase nanlilingkod na. (Kun mahihimo, an mga tawo ini nga diri permi naatender ha iyo klase.) Pasakba hira ha kwarto, pabuhata hin madaliay (pananglitan, makig-istorya ha imo o magdara hin usa nga butang ngada ha kwarto), kataliwan palakta. Diri hira sadang magyakan ngada han mga kaapi han klase o magtawag hin atensyon para han ira mga kalugaringon.
 5. Suhestyon ha pagtutdo: An mga magtuturdo kinahanglan magpamatuod nga an ira gintututdo in matuod. Pagpamatuod bahin kan Jesucristo ngan han iya ebanghelyo ha takna nga an Espiritu magdikta ha imo, diri la dida han kahuman han leksyon. An pagpaangbit han pamatuod nagdadara hin gahum ha imo pagtutdo.

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

Aktibidad Pagkuha
han Atensyon

Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Pakianhi an mga kaapi han klase kun nakit-an ba nira an duha nga tawo nga sumulod ha kwarto kataliwan lumakat antes magtikang an klase (kitaa ha “Pangandaman” nga seksyon). Kun mayda mga kaapi han klase nga nakakita, ipasumat kun ano an ira naobserbaran bahin hito nga mga tawo, sugad han kun hin-o hira, ano an ira mga sul-ot, ngan kun ano an ira ginbuhat. Tagi hin duon nga an mga kaapi han klase nga kumita hini nga mga bisita amo in mga testigo. (Kun waray may kumita han mga bisita, isumat kun ano an ira ginbuhat ngan igsaysay nga ikaw in testigo.) In usa nga tawo nga nakakakita o nakakaeksperyensya hin usa nga hitabo ngan nagsusumat han iba bahin hito in usa nga testigo.

Pakianhi an bisan hin-o nga mga kaapi han klase nga waray kumita han mga bisita:

- Natuod ba kamo han ginsumat ha iyo hini nga mga testigo? Kay ano o kay ano nga diri?

Igsaysay nga an leksyon yana in bahin han nahiuna nga mga Apostoles, nga mga testigo han nabanhaw nga Jesucristo. Han magpamatuod hira bahin ha iya, damo nga mga tawo an tumuod ha ira ngan nabunyagan ha Simbahan.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Samtang nagtututdo ka han masunod nga mga bersikulo ha baraan nga kasuratan, sayora an pagtuo ngan gahum nga ginpamatuod han mga Apostoles han nabanhaw nga Ginoo. Ihimangraw ha mga kaapi han klase kun paonan-o liwat hira magigin mga testigo ni Jesucristo.

Igsaysay nga an libro han Mga Buhat in istorya ni Lukas han importante nga mga hitabo ha Simbahan durante han 30 anyos o sugad hito nga inupdan han mortal nga kinabuhi ni Jesucristo. Hi Lukas nagsusumat bahin han 40 diyas nga pagministro han nabanhaw nga Ginoo ngan han iya Pagsaka ha Langit. Kataliwan iya ginsumat an dako nga espirituhanon nga pagkunsad dida ha adlaw han Pentekostes, an pagmangulo ni Pedro ha Simbahan, an misyonaryo nga mga paningkamot han nahiuna nga mga Apostoles, ngan an kan Pablo dramatikong kakonbertir. An ikaduha nga bahin han libro natutok ha misyonaryo nga mga pagbuhat ni Pablo ha mga Hentil.

1. An Ginoo sumaka ha langit. Hi Matias gintawag pagin Apostol.

Himangrawi an Mga Buhat 1. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa hin dako han ginpili nga mga bersikulo. Ipakita an retrato han Pagsaka ha Langit.

- Kataliwan han pagkabanhaw ni Jesus, nagpabilin hiya kaupod an iya mga disipolo sakob hin 40 diyas, “ginyayakan an mga bagay nga nahatutungod ha ginhadian han Diyos” (Mga Buhat 1:3). Antes hiya bumalik han iya Amay ha Langit, ano an iya ginsaad ha iya mga Apostoles nga makakarawat nira dayon? (Kitaa ha Mga Buhat 1:4-5; kitaa liwat ha Lukas 24:49. Tagi hin duon nga

bisan kun an mga Apostoles nakaeksperyensya na hin mga *pagpaabat* han Espiritu Santo, waray pa nira kakarawat an gasa han Espiritu Santo.)

- Ano an ginsiring ni Jesus ha mga Apostoles nga ira bubuhaton kataliwan nira karawton an gasa han Espiritu Santo? (Kitaa ha Mga Buhat 1:8.) Paonan-o ini nga tugon maipapareho ha responsabilidad nga ginhatag ha mga Apostoles yana? (Kitaa ha D&C 107:23, 35.) Paonan-o gintuman han mga Apostoles ini nga responsabilidad ha takna kataliwan han Pagkabanhaw ni Jesus? (Tigamni, pananglitan, an pipira nga gamhanan nga pagpamatuod nga naharekord ha Mga Buhat 2–5.) Paonan-o nagtutuman hini nga responsabilidad an mga Apostoles yana?
- Paonan-o an gasa han Espiritu Santo nabulig ha mga Apostoles han ira responsabilidad komo mga testigo ni Jesucristo? (Kitaa ha Juan 15:26–27; 1 Mga Taga-Korinto 12:3.) Ano an pinapapilan han Espiritu Santo ha aton mga paningkamot pagtutdo han ebanghelyo? (Kitaa ha 2 Nephi 33:1; D&C 42:14.)
- Samtang an mga Apostoles nagkikinita kan Jesus nga nasaka ha langit, duha nga kalalakin-an nga nakabusag in dumaop. Ano an ginsiring hini nga mga kalalakin-an ha mga Apostoles? (Kitaa ha Mga Buhat 1:10–11.) Pagpamatuod nga an Ikaduha nga Pagkanhi ni Jesucristo in magigin literal nga hitabo. Hi Cristo mabalik ha tuna pagdumara han Milenyum ngan paghadi ha bug-os nga tuna.
- Kataliwan han Pagsaka ha Langit han Ginoo, nagpili hin bag-o nga Apostoles pagpuno han bakante ha Korum nga ginbayaan ni Judas. Paonan-o ginpili hi Matias komo bag-o nga Apostol? (Kitaa ha Mga Buhat 1:21–26.) Paonan-o an mga Apostoles ngan iba nga mga mangulo han Simbahan ginpipili yana? (Kitaa ha Mga Artikulo han Pagtuo 1:5.)

2. Dida ha adlaw han Pentekostes, an mga Apostoles napuno han Espiritu Santo.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Mga Buhat 2. Igsaysay nga an Punsyon han Pentekostes in selebrasyon han pag-ani nga ginbubuhat 50 diyas katapos han Punsyon han Pesach. An mga Judeyo tikang ha magkalain-lain nga mga nasyon napakadto ha Jerusalem para hini nga punsyon.

- Ano an mahinungdanon nga hitabo an umabot ha adlaw han Pentekostes, usa kasemana kataliwan han Pagsaka ha Langit han Magtaralwas? (Kitaa ha Mga Buhat 2:1–4. Tagi hin duon kun paonan-o ini nakagtuman han ginsaad han Ginoo ha Juan 14:26, 15:26, ngan 16:7–14 ngan ha Mga Buhat 1:5.)
- Ano an ginbuhat han mga Apostoles han makarawat nira an Espiritu Santo? (Kitaa ha Mga Buhat 2:4.) Paonan-o nagbaton an mga tawo han bumati hira nga an mga Apostoles nagyayakan hin iba-iba nga mga pinulongan? (Kitaa ha Mga Buhat 2:5–13.) Paonan-o an pagpasamwak han ebanghelyo yana pareho han pagpasamwak dida ha adlaw han Pentekostes? (Kitaa ha D&C 90:11; 100:5–8.)
- Paonan-o nagbaton hi Pedro hadton nagtamas-tamas ha mga Apostoles ha pagyakan hin mga pinulongan? (Kitaa ha Mga Buhat 2:14–24, 36.) Ano an dumulot ha imo nga baton ni Pedro? Kay ano nga importante nga magkaada hin pamatuod bahin kan Jesucristo ngan han iya diyosnon nga misyon? Kay ano nga importante nga ipaangbit naton an aton mga pamatuod ngadto han

iba? Paonan-o makakabulig ha aton an Espiritu Santo ha pagpaangbit ha aton mga pamatuod?

- Paonan-o nakaapekto an pamatuod ni Pedro hadton nakabati hito? (Kitaa ha Mga Buhat 2:37.) Ano an gintutdo ni Pedro ha mga tawo nga tumuod han iya pamatuod? (Kitaa ha Mga Buhat 2:38.) Ipakompara ha mga kaapi han klase an Mga Buhat 2:38 ha ikaupat nga artikulo han pagtuo ngan ha 3 Nephi 27:19–20. Tagi hin duon nga an panguna nga mga prinsipyo ngan mga ordinansa han ebanghelyo in pareho ha ngatanan nga mga despensasyon.
- Mga 3,000 nga katawhan an tumuo ha mga pulong ni Pedro ngan nabunyagan. Paonan-o ginpakita hini nga mga tawo nga nakonbertir hira ha ebanghelyo ni Jesucristo? (Kitaa ha Mga Buhat 2:41–47. Ilista ha pisara an mga baton han mga kaapi han klase.) Ano an aton mahihibaruan tikang han ira ehemplo?

3. Hira Pedro ngan Juan nagtambal han tawo nga lulid pinaagi han gahum ni Jesucristo.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Mga Buhat 3–4. Pwede mo ipabasa hin dako ha kaapi han klase an Mga Buhat 3:1–11.

- Bisan kun hira Pedro ngan Juan waray kwarta nga ighahatag ha lulid nga tawo didto ha ganghaan han templo, ano an nakada ha ira nga maihahalad ha iya? Ha ano nga gahum nga an tawo naulian? (Kitaa ha Mga Buhat 3:6, 12–13, 16; 4:10.) Paonan-o mo inabat an nakakatambal nga gahum ni Jesucristo ha imo kinabuhi?
- Hi Pedro naggamit hini nga milagro komo higayon pagpamatuod kan Jesucristo (Mga Buhat 3:12–26; 4:5–12). Ano nga mga higayon an aada ha aton pagpamatuod kan Cristo? Paonan-o ka nabendisyonan samtang ikaw nagin testigo (o nakabati han iba nga nagin testigo) kan Jesucristo?
- Paonan-o nagbaton an mga saserdote ngan mga Saduseo ngadto han wali ni Pedro? (Kitaa ha Mga Buhat 4:1–3. Ira gindakop hi Pedro ngan Juan.) Paonan-o an kadam-an nagbaton ngadto han wali? (Kitaa ha Mga Buhat 4:4.) Ha imo pagpinsar kay ano nga magkaiba an baton hini nga duha nga mga grupo ngadto han pareho nga wali? Ano an ginpapadayag han aton baton ha mga pulong han mga mangulo han Simbahan bahin han gin-aalagad han aton mga kasing-kasing?
- Ha pag-istambay han tawo nga natambal, an mga saserdote ngan mga Saduseo diri makakaglirong nga in milagro nahitabo. (Mga Buhat 4:13–14, 16). Tungod nga waray hira rason pagpriso kanda Pedro ngan Juan, ano lugod an ira ginbuhat? (Kitaa ha Mga Buhat 4:15–18. Tagi hin duon nga an mga mangulo han relihiyon han Judeyo naglaum nga hi Jesus ngan an iya mga tutdo mahangalimtan kataliwan han Pagraysangan. Han an mga Apostoles nagpadayon pagpasamwak han ebanghelyo ni Jesucristo, an mga mangulo han Judeyo nagsari pagpugong ha ira.)
- Paonan-o hira Pedro ngan Juan nagbaton ngadto han reklamo han mga saserdote ngan mga Saduseo nga ig-ukoy nira an pagtutdo han ebanghelyo? (Kitaa ha Mga Buhat 4:19–20.) Ano an pipira nga mga nahitatabo ha imo kinabuhi nga bangin magkinahanglan hin pareho nga kadasig ha pagigin testigo ni Jesucristo?

- Kataliwan pagawson hira Pedro ngan Juan, bumalik hira ngadto ha mga kaapi han Simbahan ngan nag-ampo upod ha ira (Mga Buhat 4:23–30). Ano an ira pinangaro dida han pag-ampo? (Kitaa ha Mga Buhat 4:29–30.) Ano an nahitabo komo resulta hini nga pag-ampo ngan han sunod-sunod nga mga gios han mga Apostoles? (Kitaa ha Mga Buhat 4:31–35; 5:12–16.)

4. An mga Apostoles nagpadayon pagpasamwak ngan panambal upod an dako nga gahum.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Mga Buhat 5:12–42.

- Han an mga Apostoles nagpadayon pagpasamwak han ebanghelyo ngan pagbuhat hin mga milagro, ginpapriso hira han mga saserdote ngan mga Saduseo (kitaa ha Mga Buhat 5:17–18). Paonan-o hira nakagawas ha prisohan? (Kitaa ha Mga Buhat 5:19–20.) Ano an ira ginbuhat han ira paghigawas? (Kitaa ha Mga Buhat 5:21, 25.) Kay ano nga ginpadayon han mga Apostoles an pagpasamwak han ebanghelyo bisan kun napriso na hira? (Kitaa ha Mga Buhat 5:29–32.)
- Ano nga sagdon an ginhatag ni Gamaliel ngadto han mga mangulo han Judeyo nga karuyag pumatay ha mga Apostoles? (Kitaa ha Mga Buhat 5:33–39.) Ano nga mga eksperyensya an ginpakita ha iyo han kamatuoran han mga pulong ni Gamaliel?
- Ano an gindara nga pagbag-o han gasa han Espiritu Santo ngadto ha mga Apostoles? (Ikompara an Mateo 26:47–56, 69–75 ha Mga Buhat 4:5–21; 5:17–18, 26–42.) Paonan-o makakag-aghat ha aton an mga ehemplo han mga Apostoles ha aton pagin testigo han kamatuoran?

Pangatapusan

Igsaysay nga kataliwan kumarawat an mga Apostoles han gasa han Espiritu Santo, nagin gamhanan hira nga mga testigo ni Jesucristo. Mientras an mga Apostoles may ada labi nga tawag nga magin mga testigo ni Cristo, kada kaapi liwat han Simbahan may ada responsabilidad pagtestigo ha iya. Pagpaangbit hin pamatuod nga an Espiritu Santo makabulig ha aton pakasabot kun san-o ngan kun paonan-o an pagpamatuod kan Cristo. Samtang nagsusunod kita ha mga dikta han Espiritu, madugang an aton pagtuo, an aton pagigin sensitibo ha Espiritu in matubo, ngan mas magigin epektibo kita nga mga testigo para han Ginoo Jesucristo.

Kadugangan nga Ideya Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton an usa o dugang pa hini nga mga ideya komo kaparte han leksyon.

1. An Pagpaabat han Espiritu Santo durante han pagpahinungod han Templo ha Kirtland

Igsaysay nga an pagpaabat han Espiritu pareho dida han Mga Buhat 2:1–4 nahitabo ha pagpahinungod han Templo ha Kirtland hadton Marso 27, 1836 (kitaa ha D&C 109:36–37, an bahin han pagpahinungod nga pag-ampo kun diin ginhangyo han Propeta Joseph Smith an sugad nga pagpaabat). Kataliwan

ipabasa ha lain nga kaapi han klase an masunod nga pangasoy, nga nagsasayod kun paonan-o gintugot ito nga paghangyo:

An Propeta Joseph Smith nagsiring nga han gab-i han katitirok dida han adlaw han pagpahinungod han Templo ha Kirtland, “Hi Bugto George A. Smith bumuhat ngan nagtikang panagna, han in aringasa hinbatian sugad hin haganas hin makusog nga hangin, nga nagpuno han templo, ngan an ngatanan nga kongregasyon durungan nga bumuhat, nga baga hin ginduso han diri hinkikit-an nga gahum; kadam-an in nagtikang pagyakan hin pinulongan ngan panagna; an iba kumita hin mahimayaon nga mga bisyon; ngan akon nakita nga an Templo in puno hin kaanghelesan, kun diin ito nga hitabo ginpasabot ko ngadto han kongregasyon. An mga tawo ha paghigrani nag-urupod pagdalagan ngada han Templo, (pakabati hin diri yano nga aringasa ha sakob, ngan pakakita hin masilaw nga raya hin kapawa nga sugad hin kalayo nga humapon ha Templo), ngan nanhipausa bahin han nahitatabo” (*History of the Church*, 2:428).

2. “An panahon han papanhiuli han ngatanan nga mga bagay” (Mga Buhat 3:21)

Ipabasa ha kaapi han klase an Mga Buhat 3:20–21.

- Ano an nakit-an ni Pedro han managna hiya han “papanhiuli han ngatanan nga mga bagay”? (Nakit-an niya an paghibalik han ebanghelyo ni Jesucristo ha urhi nga adlaw pinaagi han Propeta Joseph Smith.)

3. “An ngatanan nga butang ha ira kaarangbitan” (Mga Buhat 4:32)

Himangrawi an Mga Buhat 4:32–5:11. Igsaysay nga an mga kaapi han hadto nga Simbahan in “kaarangbitan nira an ngatanan nga mga butang” (Mga Buhat 2:44; kitaa liwat ha Mga buhat 4:32, 34–37). Ginhahalad nira an ngatanan nga para matapo an panginahanglan han kada usa. (Pwede mo ikompara ini ha siyudad ni Enok [Moses 7:18], an tulin ni Lehi [4 Nephi 1:1–13], ngan an hadto nga mga kaapi han Simbahan hini nga despensasyon [D&C 42:30–34].)

- Paonan-o hi Barnabas nagbaton ngada hini nga sistema han paghalad han mga manggad? (Kita ha Mga Buhat 4:36–37.) Paonan-o gintalapas nira Ananias ngan Sapira ini nga sistema? (Kita ha Mga Buhat 5:1–2.) Ano an ginsiring ni Pedro kanda Ananias ngan Sapira bahin han ira mga gios? (Kita ha Mga buhat 5:3–4, 8–9.) Paonan-o naton masisigurado nga tangkod kita ha Diyos?
- Bisan kun diri kita nagpupuyo ha ilarom han pormal nga sistema han paghalad, ano an gin-aaro ha aton nga ighatag ha Diyos, o ipaangbit ha iba nga mga tawo? (Kita ha Omni 1:26; Mosiah 4:16; D&C 4:2; 119:4 para hin pipira nga mga ehemplo.) Paonan-o kita usahay pwede “magtago han iba nga bahin”?

Hi Ansiano Neal E. Maxwell nagkomentar:

“Hira Ananias ngan Sapira . . . ‘nagtago’ hin bahin imbes lugod nga ikonsagra an ira ngatanan (kita ha 5:1–11). May ada mga tawo nga diri *magbabaligya* kan Jesus hin treinta kabug-os nga salapi, pero diri man liwat nira ginhahatag ha Iya an ira ngatanan!

“ . . . Ginpipinsar naton nga an paghalad in ha mga propiedades la ngan kwarta. Pero mayda damo nga paagi han pagtago hin bahin. May usa nga

tawo nga bangin naghihinatag hin kwarta ngan panahon pero ngay-an nagpupugong paghatag bahin han iya kalugaringon. In usa bangin nagpapaangbit hin talento ha publiko pero ngay-an ha kalugaringon nagpapabilin hin kaparayaw-non. In usa nga tawo pwede magpugong pagluhod ha atubangan han trono han Diyos pero ngay-an nagpapasuheto hin usa nga grupo hin kasangkayan. In usa nga tawo pwede kumarawat hin tawag ha Simbahan pero an iya kasing-kasing mas nababalaong ha pagtimangno hin usa nga pagpapel ha kalibutan” (ha Conference Report, Oct. 1992; o *Ensign*, Nov. 1992, 66).

- Paonan-o naton madadaog an kahilig ha “pagtago hin bahin”? Ano an bendisyon an maabot ha paghatag ngatanan han aton ha Ginoo?

4. Aktibidad han batan-on

An mga magturutdo han mga batan-on pwede maggamit han paagi han “pagpakiana nga paghag-id” ha pipira nga mga bahin han leksyon. Pananglitan, pwede mo papagprobaron an mga kaapi han klase pagsayod han himangrawon ha leksyon pinaagi hin pagpakiana nga imo mababaton hin “oo” o “diri.”

Panuyo

Pagbulig han mga kaapi han klase nga makasabot nga an trabaho han Simbahan in ginbubuhat hin damo nga tawo, hira ngatanan nagpapaangbit han ira mga talento ngan mga pamatuod pagpakusog han Simbahan.

Pangandaman

1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Mga Buhat 6:1–7. An Dose nga mga Apostoles nag-ordin hin pito nga kalalakin-an panginano han temporal nga trabaho han Simbahan.
 - b. Mga Buhat 6:8–7:60. Hi Esteban, usa han pito, nagpamatuod ha mga Sanhedrin. An iya mga pulong nakahangit han mga tawo nga namamati, ngan ira hiya ginguyod ha gawas han siyudad ngan ginbato ngada han kamatay.
 - c. Mga Buhat 8:4–40. Hi Felipe, usa pa han pito, nagpasamwak ngan nagbuhat hin mga milagro ha Samaria. Nagtutdo ngan nagbunyag hiya hin eyunuko nga taga-Etiopia.
 - d. Mga Buhat 8:1–3; 9:1–31. Hi Saul nagraugdaog han Simbahan hasta nga nagkaada hiya hin padayag kan Jesucristo. Hi Saul nakonbertir ngan nabunyagan ngan nagtikang pagpasamwak han ebanghelyo.
2. Kadugangan nga barasahon: Mga Buhat 22:1–16; 26:1–5, 9–18.
3. Suhestyon ha pagtutdo: Panumdum nga nagtututdo ka hin klase nga may tagsa-tagsa nga kinaiya. Pwede dako hin duro an pagkakaiba han ira mga eksperyensya ha kinabuhi, kaiha nga pagigin kaapi ha Simbahan, pag-intiendi han doktrina ngan mga prinsipyo han ebanghelyo, mga talento ngan mga abilidad, ngan mga higayon ha edukasyon. Pangita pag-intiendi han mga pagkakaiba han mga kaapi han klase ngan buligi an kada usa pag-intiendi han mga kamatuoran nga gintututdo.

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

Aktibidad Pagkuha han Atensyon

Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Pakianhi an mga kaapi han klase:

- Ha iyo pagpinsar hain nga parte han iyo lawas an pinakaimportante? Kay ano? Kataliwan bumaton an damo nga mga kaapi han klase, pagpakiana:
- Ha iyo pagpinsar hin-o an pinakaimportante nga kaapi han Simbahan? Kay ano?

Utro nga tuguti an damo nga mga kaapi han klase pagbaton. Kataliwan ipabasa ha usa nga kaapi han klase an 1 Mga Taga-Korinto 12:14–21, ngan kataliwan pabasaha in lain nga kaapi han klase han 1 Mga Taga-Korinto 12:12–13. Igsaysay nga hini nga mga bersikulo ginkumpara ni Apostol Pablo an mga kaapi han Simbahan ngada ha mga parte han lawas. Sugad han tiil, kamot, talinga, ngan an mata in importante ha ira iba-iba nga gamit, amo man liwat an mga kaapi han Simbahan ha ira iba-iba nga hibabroan ngan mga talento.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Samtang nagtututdo ka han masunod nga mga bersikulo ha baraan nga kasuratan, ihimangraw kun paonan-o hira naaplikar ha adlaw-adlaw nga kinabuhi. Aghata an mga kaapi han klase pagpaangbit hin mga eksperyensya nga subay ha mga prinsipyo ha baraan nga kasuratan.

1. Pito nga kalalakin-an in gin-ordin panginano han temporal nga trabaho ha Simbahan.

Basaha ngan himangrawi an Mga Buhat 6:1–7. Igsaysay nga ha ilarom han paglarang han mga Apostoles an Simbahan madagmit nga tumubo, nga nakagkonbertir hin mga tawo ha damo nga mga nasyon. Nakaghimo ini hin dako nga kalipay, pero nakaghimo liwat ito hin pipira nga mga pag-ayat. Samtang natubo an Simbahan ginkinahanglan han mga Apostoles an iba nga mga kaapi han Simbahan pagpalakat han Simbahan ngan pagtukod han ginhadian han Diyos.

- Samtang natubo an Simbahan, an mga grupo hito mismo usahay mayda diri pagkaarabuyon ha kada usa. Kay ano nga an pipira nga Grasyahanon nga mga kaapi nagngurutob kontra han Hebreohanon nga mga kaapi? (Kitaa ha Mga Buhat 6:1.) Komo mga kaapi han Simbahan, paonan-o kita makakalampos han diri mga pagkaarabuyon ngan pagkabisog-bisog ha aton mga kalugaringon, masubay man ito ha *ethnic*, ekonomiya, kultura, o ha iba nga mga pagkakaiba? Kay ano nga importante nga malampusan naton an sugad nga pagkabisog-bisog? (Kitaa ha 2 Nephi 26:33; D&C 38:26–27.)

Hi Pangulo Howard W. Hunter nagsiring: “Aada ito ha pag-intiendi ngan pagkarawat [han] kabug-osan nga pagkaamay han Diyos nga an ngatanan nga mga tawo makakagdahay hin maupay han panginlabot han Diyos ha ira ngan ha ira pakigrelasyon ha kada usa. Amo ini an mensahe han kinabuhi ngan gugma nga untop nga nakakaigo kontra han iba-iba nga mga tradisyon nga subay ha lahi, pinulongan, ekonomiya o tindog ha politika, ranggo ha edukasyon, o basihan ha kultura, kay kita tikang hin espirituhanon nga katulinan. May ada kita diyosnon nga tulin; kada tawo in espirituhanon nga anak han Diyos” (ha Conference Report, Oct. 1991, 22; o *Ensign*, Nov. 1991, 18).

- Paonan-o an pagkakaiba han mga kaapi nagpapariko ngan nagpapakusog han Simbahan? Paonan-o kita naiiba ha kada usa ngan nagkakaurusa la gihapon?
- An mga Apostoles umabat nga diri nira sadang bayaan an pagtutdo han ebanghelyo pagsolbar han mga pagkalipong ngan pagmangno han iba nga temporal nga bagay (Mga Buhat 6:2). Paonan-o ginsolbar nira ini nga problema? (Kitaa ha Mga Buhat 6:3–6.) Kay ano nga importante nga an trabaho han Simbahan ipaangbit ha damo nga mga tawo? Paonan-o ka nabendisyonan tungod hin damo nga mga higayon pagserbi ha Simbahan?

- Ano nga mga kabalhinan ha organisasyon an gindikta han Ginoo ha mga mangulo han Simbahan ha urhi nga adlaw nga paghihimuon samtang nagtutubo an Simbahan? (Pwede maglakip an mga baton han kadugangan han mga Korum han Setenta o an organisasyon han Simbahan ngada han mga lugar nga pinangungulohan han mga Pangulohan han Lugar.) Paonan-o ini nga mga kabalhinan nakagtapo han mga panginahanglan han mga kaapi han Simbahan ha bug-os nga kalibutan?

2. Hi Esteban nagpamatuod ha mga Sanhedrin ngan ginbato ngada han kamatay.

Himangrawi an Mga Buhat 6:8–7:60. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa hin dako han ginpili nga mga bersikulo.

- Hi Esteban, usa han pito nga kalalakin-an nga gintawag pagbulig han Dose nga mga Apostoles, in gindakop tungod hin buwa nga mga kiha hin pagtamas-tamas han ngaran han Diyos ngan ginpaatubang ha Sanhedrin, an konseho han Judeyo (Mga Buhat 6:11–15; kun kinahanglanon, igsaysay nga an pagtamas-tamas in diri pagrespeto ha Diyos o ha mga butang nga sagrado). Ano an ginbuhat ni Esteban samtang naatubang hiya ha mga Sanhedrin? (Kitaa ha Mga Buhat 7:1–53. Ginluwas niya an parte han historya han mga Israelita.)
- Ha iyo pagpinsar kay ano nga gintagan hin duon ni Esteban an gamhanan nga mga buhat han Ginoo ha historya han Israel? Paonan-o naton sisiguraduhon nga diri kita nahakalimot han mga pagbuhat han Ginoo ha aton mga kinabuhi? Paonan-o an panumdum han nag-agi nga mga bendisyon tikang ha Ginoo makakabulig ha aton pagpabilin nga matinumnon hasta yana?
- Ha iyo pagpinsar kay ano nga gintagan gihapon hin duon ni Esteban an agsob nga paghikalimot ngan pagsupak han mga Israelita ngadto ha Diyos? Ano nga pagkompara an ginhimo ni Esteban ha butnga han iya mga manmarati ngan an nahauna nga magsinupakon nga mga Israelita? (Kitaa ha Mga Buhat 7:51–53.) Paonan-o nagbaton an mga tawo hini nga pagkompara? (Kitaa ha Mga Buhat 7:54.)
- Ano nga bisyon an nakarawat ni Esteban katapos niya pagyakan? (Kitaa ha Mga Buhat 7:55–56.) Ano an ginbuhat han mga tawo han sumatan niya hira han iya bisyon? (Kitaa ha Mga Buhat 7:57–58.) Ano an ginpapadayag han katapusan nga pulong ni Esteban bahin han iya pagkadisipolo? (Kitaa ha Mga buhat 7:59–60.)

3. Hi Felipe nagpasamwak ngan naghimo hin mga milagro ha Samaria.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Mga Buhat 8:4–40.

- Hi Felipe, an usa pa han pito nga kalalakin-an nga gintawag pagbulig han mga Apostoles, nagpasamwak ngan naghimo hin mga milagro ha Samaria. Paonan-o an mga tawo ha Samaria nagbaton ngadto han mensahe ni Felipe? (Kitaa ha Mga Buhat 8:6–8, 12.) Paonan-o ginkarawat hini nga mga tawo an gasa han Espiritu Santo? (Kitaa ha Mga Buhat 8:14–17.)
- Usa han mga Samariahanon nga nakonbertir in nagamit hin diwata nga an ngaran hi Simon. Para kan kanay ginpapahanungod ni Simon an mga gios nga ginbuhat niya pinaagi hin paggamit hin diwata? (Kitaa ha Mga Buhat 8:9–11.)

Kan kanay ginhahatag han mga Apostoles an kaupayan para han mga milagro nga ira nabuhat? (Kitaa ha Mga Buhat 4:7–10.) Kay ano nga mahinungdanon ini nga kaibhan? (Tagi hin duon nga damo han mga tawo nga nakikigkompetensya para han aton atensyon ngan katangkod in nagbubuhay hito paghimaya han ira mga kalugaringon. Ha kaibhan, an mga surugon han Diyos naghahatag ha iya han himaya. An paka-intiendi hini nga pagkakaiba pwede makabulig ha aton pagtukib han damo nga mga impluwensya ha aton mga kinabuhi.)

- Ano an ginbuhat ni Simon han hikit-an niya an mga Apostoles nga naghahatag han gasa han Espiritu Santo? (Kitaa ha Mga Buhat 8:18–19.) Paonan-o nagbaton hi Pedro han hangyo ni Simon? (Kitaa ha Mga Buhat 8:20–23.) Paonan-o an usa nga tawo nagigin takos pagkarawat han gahum han pagkasaserdote? (Kitaa ha Mga Hebreo 5:4; D&C 121:36.)

Hi Pangulo James E. Faust nagsiring: “Ini nga pinakadako han ngatanan nga mga gahum, an gahum han pagkasaserdote, diri naaangkon ha paagi nga an gahum ginagamit ha kalibutan. Diri ito napapalit o nababaligya. . . . An gahum han kalibutan kaudgan ginagamit ha kamabangis. Lugaring, an gahum han pagkasaserdote iginhahatag pinaagi la han mga prinsipyo han kamatadong kun diin an pagkasaserdote in gindudumara” (ha Conference Report, Apr. 1997, 59–60; o *Ensign*, May 1997, 43).

- Paonan-o nakilala ni Felipe an taga-Etiopia nga eyunuko? (Kitaa ha Mga Buhat 8:25–29.) Ano nga mga bendisyon an umabot kan Felipe ngan han taga-Etiopia tungod nga hi Felipe nagsunod han Espiritu? (Kitaa ha Mga Buhat 8:30–38.) Ano nga mga bendisyon an umabot ha imo (o ngadto hin usa nga tawo nga imo kilala) tungod nga nagsunod ka han Espiritu?
- Paonan-o nagpakita hin pagpaubos an taga-Etiopia? (Kitaa ha Mga Buhat 8:30–39.) Paonan-o an pagpaubos makakabulig ha aton pag-intiendi ngan pagkarawat han pulong han Diyos?

4. Hi Saulo nakonbertir ngan nabunyagan ngan nagtikang pagpasamwakan han ebanghelyo.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Mga Buhat 8:1–3 ngan 9:1–31. Igsaysay nga hi Saulo in usa nga Pariseo nga makusog magraugdaog han nauna nga mga Baraan. Nadidto hiya han pagbatoha kan Esteban (Mga Buhat 7:58) ngan nagin responsabli han pagkapriso ngan kamatay han damo nga mga kaapi ha Simbahan (Mga Buhat 8:3, 22:4). Lugaring, nakaeksperyensya hiya hin milagroso nga nakonbertir ngan nagin makarit nga misyonaryo.

- Ano an nakagpabalhin kan Saulo tikang ha kamaraugdaog han mga Baraan ngadto hin usa nga makarit nga surugon han Ginoo? (Kitaa ha Mga Buhat 9:1–9, 17.) Tagi hin duon nga hi Saulo nakonbertir han hibatian niya an tingog han Ginoo. Paonan-o naton hibabatian an tingog han Ginoo? (Kitaa ha D&C 1:38; 6:23; 8:2; 18:34–36.) Paonan-o an pakabati han iya tingog makakabulig ha aton nga nakonbertir?

Panumduma an mga kaapi han klase nga an nakonbertir in kasagaran mamingaw, hinay-hinay nga eksperyensya, diri tigda, milagroso nga paagi pareho han kan Saulo. Hi Ansiano Robert D. Hales nagsiring, “Mayda higayon

nga in tagsa-tagsa magkakaada hin [mga eksperyensya pareho han kan Saul], pero ha kaudgan nga bahin, an kakonbertir nahitatabo ha maihaay nga panahon samtang an pagtuon, pag-ampo, eksperyensya, ngan pagtuo mabulig ha aton pagpakusog han aton pamatuod ngan kakonbertir” (ha Conference Report, Apr. 1997, 111; o *Ensign*, May 1997, 80).

- Hi Ansiano Ezra Taft Benson nagsiring nga an pakiana ni Pablo nga, “Ginoo, ano an karuyag mo ipabuhat ha akon?” amo an pinakaimportante nga aton maipapakiana hini nga kinabuhi (ha Conference Report, Oct. 1972, 53; o *Ensign*, Jan 1973, 57). Kay ano nga duro kaimportante nga ipapakiana naton ini? Paonan-o ka nabendisyonan samtang igintubyan mo an imo kalugaringon ngadto han kaburut-on han Diyos?
- Kay ano nga nag-alang hi Ananias pakigkita kan Saul? (Kitaa ha Mga Buhat 9:10–14.) Kay ano nga kumadto hi Ananias ha luyo han iya pag-alang? (Kitaa ha Mga buhat 9:15–16.) Ano an aton mahihibaruan tikang ha mga gios ni Ananias? (An mga baton pwede maglakip nga an Diyos makakaghatag ha aton hin kadasig anuman an iya hangyuon ha aton ngan diri kita sadang sumuko ha usa nga tawo, bisan kun hiya бага hin diri na mabubuligan ha espirituhanon.)
- Ano an ginbuhat ni Ananias kan Saul? (Kitaa ha Mga Buhat 9:17–18.) Ano an ginbuhat ni Saulo kataliwan niya mabunyagan? (Kitaa ha Mga Buhat 9:19–22, 26–29.) Ano an aton mga responsabilidad ha takna nga nakonbertir kita ngada han ebanghelyo ni Jesucristo? (Kitaa ha Lukas 22:32; Juan 8:31; Mosiah 18:8–10; D&C 88:81.)

Pangatapusan

Tagi hin duon nga hi kita, pareho kanda Esteban, Felipe, ngan Saulo, in nag-uukoy hin panahon nga madagmit an pagtubo han Simbahan. Pagpamatuod nga karuyag han Ginoo nga an kada tagsa ha aton magserbi han iya ginhadian samtang ito natubo. Aghata an mga kaapi han klase pagkilala ngan pagdahay han iba-iba nga mga kalidad, mga talento, ngan mga eksperyensya nga gindadara han tagsa-tagsa nga purok o sangay ngada ha pagserbisyo han Ginoo.

Kadugangan nga Ideya Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton an usa o duha hini nga mga ideya komo kaparte han leksyon.

1. Makuri para ha imo an pagbanyak kontra han mga ituturuk (kitaa ha Mga Buhat 26:14)

- Ipabasa ha kaapi han klase an Mga Buhat 26:14. Ano an buot-sidngon han “pagbanyak kontra han mga ituturuk?” (Pag-ato han tugon o larang. In matarom nga balbag in ginagamit usahay pagtodo hin mga hayop para kumiwa hira hin mas malaksi o ngadto ha usa nga direksyon. Kun an hayop mabanyak kontra hini nga balbag samtang gintutusok, dugang nga mauul-ulan an hayop.) Paonan-o an kan Saulo mga gios han iya bisyon makakadaut ha iya? Paonan-o naton pinaul-ulan an aton mga kalugaringon ha takna nga naato kita han kamatuoran?

2. Aktibidad han batan-on

Isurat an masunod nga mga pulong ha papel o ha pisara: *Ananias, awtoridad, maraut, mga mata, Espiritu Santo, kapawa, pagpasamwak, hingbis, waray pakayakan, nangungurog, garamiton, tingog.*

Papagtun-i ha mga kaapi han klase an Mga Buhat 9:1–22 ngan ipasayod an importansya ngan pagkasunod-sunod hini nga mga pulong dida han istorya ha kakonbertir ni Saulo. Kataliwan ipasumat ha ira an istorya, nga ginagamit an ngatanan nga mga pulong.

“Waray Ginpasubali nga mga Tawo an Diyos”

Mga Buhat 10–14; 15:1–35

Panuyo

Pagbulig han mga kaapi han klase pagsantop nga an ebanghelyo in para ha ngatanan nga katawhan ngan an Simbahan ginigiyahan hin padayon nga padayag.

Pangandaman

1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Mga Buhat 10:1–11:18. An anghel nagpakita kan Kornelio ha bisyon ngan nagsiring ha iya nga ipapadara hi Apostol Pedro. Hi Pedro nahibaro pinaagi hin bisyon nga an ebanghelyo sadang ipasamwak ha mga Hentil (mga tawo nga diri Judeyo). Pumakadto hiya ha Cesaria pagtutdo kan Kornelio ngan han iya pamilya ngan kasangkayan. An Espiritu Santo kumunsad kan Kornelio ngan ha iba, ngan nabunyagan hira. An pipira nga mga kaapi han Simbahan nagsuson kan Pedro nga nagtutdo han mga Hentil, pero han magsumat hiya han iya bisyon, kinarawat nira ito komo padayag para han Simbahan.
 - b. Mga Buhat 12. An Hadi Herodes nagpatay kan Santiago ngan nagpapriso kan Pedro. An mga Baraan nag-ampo para han kagawasan ni Pedro, ngan an anghel han Ginoo nagpagawas ha iya. Hi Herodes gin-igo hin makusog han anghel han Ginoo ngan namatay.
 - c. Mga Buhat 13–14. Hi Saulo (yana kinikilala na nga Pablo) ngan hi Bernabe naghimo han ira una nga misyonaryo nga paglakaton, nanunukod han Simbahan ha mga Hentil ha kadam-an nga siyudad.
 - d. Mga Buhat 15:1–35. An pipira nga mga baraan nga Judeyo nagtutdo nga an mga Hentil nga maapi han Simbahan kinahanglan magsunod han balaud ni Moises, lakip an pagpaturi han kalalakin-an. An mga Apostoles nagsayod nga diri ini ginkikinahanglan han Ginoo.
2. Kun may ada han mapa han siyahan nga paglakaton ni Pablo komo misyonaryo, pwede mo ito ipakita durante han leksyon.
3. Suhestyon ha pagtutdo: Hi Ansiano Gordon B. Hinckley nagsiring: “An imo mga estudyante angay makapahimulos labaw han imo hibaro. Angay hira makapahimulos ngan naghihingyap han imo inspirasyon. Karuyag nira an madagaang nga lamrag han personal nga mga pakigrelasyon. Amo ini permi an naiiba nga pangilal-an han makaret nga magtuturdo” (ha Conference Report, Oct. 1965, 52; o *Improvement Era*, Dec. 1965, 1124). Mainampuon nga mag-inoino kun paonan-o nimo mapapadukwag ngan maipapakita an gugma para han tagsa-tagsa nga kaapi han klase.

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

Aktibidad Pagkuha
han Atensyon

Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Ihatag an masunod nga mga pangilal-an, tag-usaha, ngan hangyua an mga kaapi han klase pagsayod kun ano an mahinungdanon nga hitabo an ira ginhihingadayan ha historya han Simbahan:

1. Padayag
2. 8 Hunyo 1978
3. Pangulo Spencer W. Kimball
4. Pagkasaserdote
5. Opisyal nga Deklarasyon 2

Ipapali ha mga kaapi han klase an *Official Declaration 2* (nga mahiaagian ha katapusan han Doctrine and Covenants) ngan ipabasa ha ira an ikaduha nga parapo (tinikangan ha “In early June”). Tagi hin duon nga an *Official Declaration 2* nagrekord han padayag nga an pagkasaserdote maihatag ha ngatanan nga takos nga mga kaapi nga kalalakin-an han Simbahan.

Kun may ada kaapi han klase nga nahinunumdum han adlaw nga ginpasabot an padayag, imbitara hira pagsumat han ira inabat han hibaruan nira ito.

- Hin-o an naghimo nga maihatag an pagkasaserdote ha ngatanan nga takos nga kalalakin-an nga mga kaapi han Simbahan? (An Ginoo.) Paonan-o ginhimo han Ginoo nga hibaruan han Simbahan an iya kaburut-on? (Ginpadayag niya ito ngadto han propeta, nga amo liwat an nagpasabot ngadto ha mga kaapi han Simbahan.) Paonan-o ini nga padayag nakaapekto han Simbahan?

Igsaysay nga ini nga padayag in ehemplo kun paonan-o an Ginoo nagpapadayon paglarang han iya Simbahan pinaagi han padayag. Ini nga leksyon naghihimangraw hin pareho nga padayag nga ginhatag ha mga kaapi han Simbahan kataliwan gud la han Pagkabanhaw ni Jesucristo.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Samtang nagtututdo ka han masunod nga mga bersikulo ha baraan nga kasuratan, tagi hin duon an importansya han padayon nga padayag tikang ha Ginoo ngadto han iya Simbahan. Aghata an mga kaapi han klase pagpaangbit han ira mga pamatuod han padayon nga padayag.

1. Hi Pedro nahibaro pinaagi hin padayag nga an ebanghelyo sedang ipasamwak ha mga Hentil.

Himangrawi an Mga Buhat 10:1–11:18. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa han ginpili nga mga bersikulo.

- Ano nga klase hin tawo hi Kornelio? (Kitaa ha Mga Buhat 10:1–2, 30–31. Matadong hiya nga tawo nga natuod ha Diyos, pero usa hiya nga Hentil, o diri Judeyo.) Ano an mensahe han anghel kan Kornelio? (Kitaa ha Mga Buhat 10:3–6.) Paonan-o hi Kornelio bumaton hini nga mensahe? (Kitaa ha Mga Buhat 10:7–8, 33.) Kay ano nga importante nga gumios hin kadagmitan ha mga tugon o mga dikta tikang ha Diyos?
- Samtang an mga tawohan ni Kornelio nagbibiyahe tikadto ha Jope, hi Pedro nagkaada hin padayag (Mga Buhat 10:9–16). Ano an nakit-an ni Pedro dida hini nga padayag? (Kitaa ha Mga Buhat 10:11–12.) Ano an ginsiring nga bubuhaton ni Pedro? (Kitaa ha Mga Buhat 10:13.) Kay ano nga rumiwa hi Pedro? (Kitaa ha Mga Buhat 10:14. Nadiri hiya pagkaon hin mga hayop nga gintatagad nga mahugaw ha ilarom han balaud ni Moises.) Paonan-o an Ginoo nagbaton ngadto han kahulop ni Pedro? (Kitaa ha Mga Buhat 10:15–16.)
- Han hiya nakigkita kan Kornelio, naintiendihan ni Pedro an iya inop. Ano an buot-sidngon hadto? (Kitaa ha Mga Buhat 10:28, 34–35. An ebanghelyo in para ha ngatanan nga mga tawo, diri la ha mga Judeyo. Igsaysay nga an buot-sidngon han an “Diyos waray ginpasubali nga tawo” amo nga an Diyos maghahatag hin higayon han kada tawo nga makakarawat hin mga bendisyon nga maihahatag pinaagi han plano han katalwasan.) Kay ano nga an mga Hentil ginrepresentaran hin mahugaw nga hayop dida han inop? (An mga Judeyo naghuna-huna nga an mga Hentil diri takos o mahugaw ha espirituhanon, sugad han mga hayop nga gindiri pagpakaon ha mga Judeyo han balaud ni Moises. Pinaagi hin pagsiring nga an mga hayop in “nalimpyohan” na dida han inop, an Ginoo nagsusumat kan Pedro nga an ebanghelyo sadang na yana ipasamwak ha ngatanan nga mga tawo.)
- Kataliwan magsaysay ni Pedro han iya inop, nagtikang hiya pagtutdo kan Kornelio ngan han iya kasangkayan. Ano an iya gintutdo dida han iya una nga wali ha ira? (Kitaa ha Mga Buhat 10:36–43.) Ano an nahitabo samtang hi Pedro nagwawali? (Kitaa ha Mga Buhat 10:44, 46.) Kay ano nga nakakombsir ini kan Pedro nga hi Kornelio ngan an iya kasangkayan sadang bunyagan? (Kitaa ha Mga Buhat 10:47–48; kitaa liwat ha Mga Buhat 11:15–17.)
- Paonan-o nagbaton an pipira nga mga kaapi han Simbahan han bumati hira nga gintutdo ni Pedro an ebanghelyo ha mga Hentil? (Kitaa ha Mga Buhat 11:1–3.) Kay ano nga nasina ini nga mga kaapi han Simbahan? (Diri nira gintatagad an mga Hentil nga magin kaparte han pinili nga mga tawo han Diyos.)
- Paonan-o nabalhin an mga opinyon han mga kaapi han Simbahan kataliwan hira sumatan ni Pedro han iya bisyon ngan han iya eksperyensya upod kan Kornelio? (Kitaa ha Mga Buhat 11:4–18.) Ano an aton sadang buhaton kun makarawat kita hin bag-o nga mga tugon tikang ha aton mga mangulo han Simbahan, bisan kun ha una gindidiri naton an mga tugon o makuri an pagintiendi ha ira? (Kitaa ha Juan 7:17; 2 Nephi 28:30; D&C 6:11, 14–15.)
- Kay ano nga amo hi Pedro an kinarawat han padayag pagtutdo han ebanghelyo ha mga Hentil? (Hiya an mangulo han Simbahan hito nga panahon.) Hin-o an nakarawat han padayag yana para ha kabug-osan han Simbahan? Kay ano nga importante nga usa la nga tawo an nakarawat han padayag para ha kabug-osan han Simbahan? (Kitaa ha D&C 43:2–6.)

2. Hi Pedro milagroso nga nakagawas tikang ha prisohan.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Mga Buhat 12.

- Ginpatay ni Herodes hi Apostol Santiago, kataliwan ginpapriso hi Pedro ngan ginbutang hiya ha hugot nga pagbantay (Mga Buhat 12:1–4). Paonan-o an mga kaapi han Simbahan nagbaton ngadto han kapriso ni Pedro? (Kitaa ha Mga Buhat 12:5.) Paonan-o an aton mga pag-ampo makakabulig han propeta ngan iba nga mangulo han Simbahan yana? (Kitaa ha D&C 43:12; 93:51; 107:22.)

Hi Pangulo Joseph F. Smith naghingaday, “Waray gud adlaw nga sadang palabyon kundi an ngatanan han mga tawo nga nagkokompone han Simbahan sadang magpadangat han ira mga tingog ha pag-ampo ngadto han Ginoo pagsustinir han iya mga suruguon” (*Gospel Doctrine*, 5th ed. [1939], 223).

- Paonan-o hi Pedro nakakalagiw tikang ha prisohan? (Kitaa ha Mga Buhat 12:6–10.) Ha ano nga mga takna an Ginoo nagpreserba han kinabuhi han usa nga tawo hasta nga ito makatapos han iya misyon ha tuna? (An mga ehemplo tikang ha baraan nga mga kasuratan naglalakip kan Daniel; Sadrak, Mesak, ngan Abednego; Abinadi; Alma ngan Amulek, ngan Joseph Smith.)
- Ano an nahitabo kan Hadi Herodes kataliwan han pakakalagiw ni Pedro? (Kitaa ha Mga Buhat 12:21–23.) Itanding an nahitabo kan Herodes ha nahitabo han Simbahan, sugad han ginsumat ha masunod nga bersikulo. (Mga Buhat 12:24.) Paonan-o mo nakit-an nga umasenso an Simbahan bisan ha mga paningkamot han pipira nga mga tawo pagguba hito?

3. Hira Saulo (yana kinikilala nga Pablo) ngan Bernabe nagpasamwak han ebanghelyo ha mga Hentil.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Mga Buhat 13–14. Kun ginagamit mo an mapa, igsayod an mga lugar nga ginbisita nira Pablo ngan Bernabe samtang ginhihimangraw mo hira.

- Ano an ginpapakita han tawag ni Saulo ngan Bernabe kun paonan-o gintatawag han Diyos ha serbisyo an mga kaapi han Simbahan? (Kitaa ha Mga Buhat 13:1–3. Ihimangraw an kakinahanglan han pag-ampo ngan pagpuasa, padayag, ngan awtoridad han pagkasaserdote ha pagtawag han mga kaapi ha pagserbi ha Simbahan.) Ano nga mga eksperyensya an nakabulig ha imo pakasabot nga an mga tawag ha Simbahan in dikta han Espiritu?
- An mga pinuno han sinagoga ha Antiokia nag-imbatar kan Pablo pagyakan dida ha katitirok han Panhingilin. (Kitaa ha Mga Buhat 13:14–15.) Ano an pinakaunod han mensahe ni Pablo? (Kitaa ha Mga Buhat 13:23–31, 38–41.) Paonan-o an mga Hentil ha Antiokia nagkarawat han mga misyonaryo ngan ha ira mga mensahe? (Kitaa ha Mga Buhat 13:42–44, 48.) Kay ano nga gintimaraut han pipira nga mga Judeyo hira Pablo ngan Bernabe? (Kitaa ha Mga Buhat 13:45–47.)
- Paonan-o nagbaton an mga tawo ha Listra han magtambal hi Pablo han lulid nga tawo? (Kitaa ha Mga Buhat 14:8–13. Igsaysay nga hi Jupiter ngan Mercurio in mga buwa nga diyos-diyos nga ginsasamba han mga tawo.) Paonan-o hira Pablo ngan Bernabe nagresponde hini nga pagdayaw ngan atensyon? (Kitaa ha Mga Buhat 14:14–18.) Tagi hin duon nga an tinuod nga mga magturutdo han

pulong han Diyos permi nangingita paghatag han himaya ha Diyos ngan ginhihirayo an ira kalugaringon han atensyon. Paonan-o mo nakit-an ini nga kinaya nga ginpapakita han mga mangulo han Simbahan yana?

- Ha kada siyudad nga ginbisita nira Pablo ngan Bernabe, natad-an nira nga an mga tawo disidido pagkarawat han ebanghelyo, pero natad-an gihapon nira an mga tawo nga nagraugdaog ha ira ngan nagpukaw han iba kontra han Simbahan. (Kitaa ha Mga Buhat 13:43–45, 50; 14:1–6, 19.) Kay ano nga hira Pablo ngan Bernabe bumalik han kada siyudad bisan kun gintimaraut hira didto? (Kitaa ha Mga Buhat 14:21–23. Nagtukod hira hin mga sangay ha mga siyudad, ngan bumalik hira pag-aghat ngan pagtugon han bag-o nga mga kaapi hini nga mga sangay.) Ano an aton mabubuhat pagsuporta han bag-o nga mga kaapi han aton purok o sangay?

Hi Pangulo Gordon B. Hinckley namulong: “Ha nagtitikadamo nga ihap han mga nakonbertir, sadang kita maghimo hin nagtitikadamo nga balor hin paningkamot pag-ayuda ha ira samtang natatad-an nira an ira dalan. An kada usa ha ira nakinahanglan hin tulo nga mga butang: sangkay, responsabilidad, ngan pagmangno han ‘maupay nga pulong han Diyos’ (Moroni 6:4). Aton ito buruhaton ngan higayon paghatag hini nga mga butang” (ha Conference Report, Apr. 1997, 66; o *Ensign*, May 1997, 47).

4. An mga Apostoles nagsayod nga an mga Hentil diri kinahanglan magtuman han balaud ni Moises.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Mga Buhat 15:1–35.

- Ano nga pagkaburubingkil an ginkadto nira Pablo ngan Bernabe ha Jerusalem pagsolbar? (Kitaa ha Mga Buhat 15:1–2; Igsaysay nga an pagturi in simbolo han kabug-osan nga balaud ni Moises. An tinuri nga tawo amo an nagtutuman han balaud. Bisin kun gintuman ni Jesucristo an balaud ni Moises, mayda pipira nga mga Judeyo nga Kristiano nga nagtutuman la gihapon hito ngan karuyag nga an mga Hentil magtuman gihapon hito.) Paonan-o ginresolbar an pagkaburubingkil? (Kataliwan hin tiptip nga huruhimangraw, an mga Apostoles nagdesisyon pinaagi hin inspirasyon nga diri igkinahanglan an pagturi.)
- Paonan-o an mga hitabo nga ginsumat ha Mga Buhat 15:6–31 nagpapakita han surubdan nga diin an mga desisyon bahin han palisiya ngan mga buruhaton han Simbahan ginhihimo?
 - a. An mga mangulo han Simbahan nagkikirigta pagtagad han problema (bersikulo 6).
 - b. Ira ginhihimangrawan hin maupay an problema (bersikulo 7–21).
 - c. Naghihimo hira hin desisyon subay han kaburut-on han Ginoo (bersikulo 19–21).
 - d. An Espiritu Santo nagpapasabot nga an desisyon in tama (bersikulo 28).
 - e. An desisyon ginpapasabot ha mga Baraan para hin pagsustinir (bersikulo 22–31).

Pangatapusan Pagpamatuod nga an Simbahan permi ginigiyahan hin diyosnon nga padayag ngan ito nga padayag nagpapadayon hasta yana. Aghata an mga kaapi han klase pagsunod han sagdon han buhi nga propeta ngan iba pa nga mga mangulo han Simbahan.

Kadugangan nga Ideya Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton ini nga ideya komo kaparte han leksyon.

An Simbahan ha bug-os nga kalibutan

Para maipakita ha mga kaapi han klase kun paonan-o nagtubo an Simbahan, ipakita an mapa han kalibutan. Tagi hin duon an mga lugar nga gin-uukyan han mga kaapi han Simbahan han panahon ni Kornelio (moderno nga Israel, Turkey, Greece, ngan an paghigrani nga mga lugar). Kataliwan ipatukib ha mga kaapi han klase an mga lugar nga gin-uukyan yana han mga kaapi han Simbahan. Igsaysay nga han pagtikang hadton 1998, an Simbahan mayda sobra dies milyones nga mga kaapi nga nag-uukoy ha 162 nga mga nasud ngan mga teritoryo. Mayda masobra hin 57,000 nga mga misyonaryo nga nagtatrabaho ha 116 nga mga nasud, nakakagyakan hin 45 nga panguna nga mga pinulongan ngan damo pa nga kadugangan nga mga yinaknan. (Pwede ka makaagi hin mas bag-o nga estatistika ha mga magasin han Simbahan.)

“Busa, an Simbahan Nagmarig-on ha Pagtuo”

Mga Buhat 15:36–18:22; 1 ngan 2 Mga Taga-Tesalonika

Panuyo

Pagbulig han mga kaapi han klase nga mahibaro tikang ha mga tutdo ni Pablo bahin ha kun paonan-o an pagpaangbit han ebanghelyo ngan kun paonan-o an pag-ukoy komo mga Baraan.

Pangandaman

1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Mga Buhat 15:36–41; 17:1–15; 18:1–22. Kataliwan maresolbar an pagkaburubingkil han mga Hentil ngan an balaud ni Moises, hira Pablo ngan Bernabe nag-andam para han ira ikaduha nga misyonaryo nga pagbiyahe. Waray hira pag-asya ha misyonaryo nga kaupod ngan nagdesisyon pagbulag. Gindara ni Pablo hi Silas ngan Timoteo ngan nagtikang han misyonaryo nga trabaho ha Masedonia ngan Greece. Kaudgan hira gintitimaraut pero nakakakonbertir hin damo nga mga tawo.
 - b. Mga Buhat 17:16–34. Hi Pablo nagbisita ha Atens ngan nakita an bug-os nga siyudad nga nahulog ha dios-dios. Nagpamatuod hiya ngadto han Ateniahanon nga mga pilosopo ngan nagpasamwak ha Areopago bahin han kinaiya han Diyos, an pagkausa han katawhan komo mga anak han Diyos, ngan an Pagkabanhaw.
 - c. 1 ngan 2 Mga Taga-Tesalonika. Hi Pablo naghimo hin duha nga mga surat para ha mga Baraan ha Tesalonika, siyudad ha Masedonia. Nagsagdon hiya ha ira bahin han pagpaangbit han ebanghelyo, pag-andam han Ikaduha nga Pagkanhi, ngan pag-ukoy komo mga Baraan.
2. Kadugangan nga barasahon: 1 Mga Taga-Korinto 2:4–5, 10–13.
3. Kun may ada han masunod nga mga materyales, pwede mo gamiton hira durante han leksyon:
 - a. Mapa han ikaduha nga misyonaryo nga pagbiyahe ni Pablo.
 - b. “An Ikaduha nga Pagkanhi,” in tulo kaminutos nga pasalida han *New Testament Video Presentations* (53914).
4. Suhestyon ha pagtutdo: An mga kaapi han Simbahan in mayda responsabilidad pagkada ha klase nga andam hin igpapakiana, pag-amot hin mga ideya, pagpaangbit hin mga eksperyensya, ngan pagdara hin pamatuod. Aghata an mga kaapi han klase pag-andam para han klase pinaagi hin pagtuon han baraan nga mga kasuratan ngan pag-ampo hin adlaw-adlaw. Pagpahayag hin interes ngan pagdahay para han mga pag-amot han mga kaapi han klase ngada ha klase.

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

Aktibidad Pagkuha
han Atensyon

Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Isumat an masunod nga istorya:

Mientras nakikiukoy ha pamilya han Heywood ha Siyudad han Salt Lake durante han tikatarapos an 1800, usa kagab-i hi John Morgan nag-inop nga nagbibiyaha hiya ha karsada han Georgia. Nakilala niya an karsada tungod nga iya ito permi gin-aagian samtang sundalo pa hiya hadton Gierra Sibil ha Estados Unidos. Umabot hiya ngadto hin nagsasanga nga karsada ngan nakit-an hi Brigham Young nga natukdaw didto. Bisan kun an tuo nga kasanghan amo an nagsusulsog ngadto han sunod nga bungto, hi Pangulo Brigham Young nagsiring ha iya nga sulsugon an wala nga kasanghan.

Hi Mr. Morgan nga diri kaapi han Simbahan hadto nga takna, nagsumat kan Sister Heywood bahin han iya inop ngan nagpakiana kun ano an iya paghuna-huna bahin hito. Ginsumatan hiya ni Sister Heywood nga natuod hiya nga maapi hiya han Simbahan ngan magseserbi ha misyon ha katimogan nga estado, ngan usa kaadlaw mahingangadto an iya kalugaringon ha karsada nga iya hinkitan ha inop. Kun mahitabo, ito sadang niya panumdumon an sagdon ni Brigham Young ngan sulsugon an wala nga dalan.

Kahuman hin damo katuig nga naglabay, kataliwan mabunyagan hi John Morgan ngan natawag komo misyonaryo ngadto ha estados han katimogan, nakaabot hiya ngadto han nagsasanga nga dalan nga iya nakit-an ha iya inop. Nanumdum hiya han sagdon pagsulsog ha wala nga kasanghan, salit iya ginbuhat. Paghagos hin usa kaoras, dumangat hiya ha katapusan nga parte han Kapatagan han Heywood—usa nga mahusay nga lugar nga pareho an ngaran han pamilya nga iya gin-ukyan han magkaada hiya hin inop hadto nga naglabay nga mga tuig.

Samtang hiya nagbibiyaha pagpasamwak ha bug-os nga kapatagan, hinbaruan niya nga an ngatanan nga mga tawo in andam pamati han ebanghelyo. Kahuman nira pakabati han iya pagtutdo, damo nga mga pamilya an naghingaday nga may usa nga estranghero nga kumada ha kapatagan napulo na kaadlaw an naglabay, nangaro hin katugutan pagmarka han ira mga Bibliya. An estranghero nagsiring ha ira nga may usa pa nga mensahero nga maabot ngan magsasaysay ha ira han ginmarkahan nga mga bersikulo. Hi John Morgan nagsaysay hini nga ginmarkahan nga mga bersikulo samtang iya gintututdo an ebanghelyo. Durante han sumunod nga mga semana nga naglabay, hi Ansiano Morgan nakagtutdo ngan nakagbunyag han ngatanan labot la hin tulo han beinte tres nga mga pamilya dida han kapatagan. (Bryant S. Hinckley, *The Faith of Our Pioneer Fathers* [1956], 242–44.)

- Ano an nag-amot ngadto han kamalampuson ni John Morgan komo misyonaryo? (An mga baton pwede maglakip nga interesado hiya pagtrabaho hin duro, namati hiya han Espiritu, ngan an kasing-kasing han mga tawo gin-andam pagkarawat han ebanghelyo.)

Igsaysay nga ini nga leksyon in bahin kan Apostol Pablo, nga, pareho kan John Morgan, namati han Espiritu ngan nagin malinampuson nga misyonaryo. Dida han iya ikaduha nga pagbiyahe komo misyonaryo, hi Pablo nag-antos hin damo nga mga pagtimaraut pero nakaagi gihapon hin damo nga mga tawo nga andam pagkarawat han ebanghelyo ni Jesucristo.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Samtang nagtututdo ka bahin han ikaduha nga pagbiyahe ni Pablo komo misyonaryo, himangrawi kun ano an aton mahihibaruan tikang kan Pablo lbahin ha pagtututdo han ebanghelyo, pag-andam han aton mga kalugaringon paghibaro han ebanghelyo, ngan pagpakusog han aton mga pamatuod.

1. Hira Pablo, Silas, ngan Timoteo nagpasamwak ha bug-os nga Masedonia ngan Greece.

Himangrawi an Mga Buhat 15:36–41; 16; 17:1–15; 18:1–22. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa han ginpili nga mga bersikulo. Pwede mo panumdumon an mga kaapi han klase nga an libro han Mga Buhat in ginsurat ni Lukas. Klaro nga nagbiyahe hiya kaupod ni Pablo ha pipira niya nga pagbiyahe komo misyonaryo, tungod nga masukot niya gamiton an pulong nga *kami* kun naghingaday han mga gios ni Pablo ngan han iya kaupod nga misyonaryo (Mga Buhat 16:10).

- Durante han ikaduha nga pagbiyahe komo misyonaryo, hi Pablo nagpasamwak ha kadam-an nga mga siyudad ha Masedonia ngan Greece, lakip an Filipos, Tesalonika, Berea, Korinto, ngan Atenas. (Tudloka ini nga mga siyudad ha mapa.) Paonan-o an Espiritu naglarang kan Pablo ngan han iya kaupod durante han pagbiyahe? (Kitaa ha Mga Buhat 16:6–10; 18:9–11.) Paonan-o an Espiritu naggiya han imo mga paningkamot pagserbi han Ginoo?
- An baraan nga mga kasuratan nagrekord nga hi Lydia bumati ngan tumuod han mga pulong ni Pablo tungod nga an Ginoo nag-abre han iya kasing-kasing (Mga Buhat 16:14–15). Kay ano nga an “abre nga kasing-kasing” kinahanglan para han kakonbertir ha ebanghelyo? (Kitaa ha Mosiah 2:9; D&C 64:34.) Imbitara an mga kaapi han klase bahin hin mga eksperyensya han an Ginoo nag-abre han ira kasing-kasing (o an kasing-kasing hin usa nga tawo nga ira kakilala) ngada han ebanghelyo.
- Kay ano nga hi Pablo ngan an iya kaupod napriso ha Tiatira? (Kitaa ha Mga Buhat 16:16–24.) Paonan-o hira nakagawas? (Kitaa ha Mga Buhat 16:25–26.) Paonan-o nira ginamit ini nga eksperyensya komo higayon hin misyonaryo? (Kitaa ha Mga Buhat 16:27–34.) Ano an iba nga pipira nga mga ehemplo, tikang ha historya han Simbahan o ha imo kalugaringon nga kinabuhi, nga an maupay nagdaog han pagtimaraut?
- Ano an gintutdo ni Pablo ha mga tawo ha Tesalonika han mag-atender hiya hin tulo ka Panhingilin ha sinagoga upod nira? (Kitaa ha Mga Buhat 17:1–3.) Ano an resulta han mga tutdo ni Pablo ha Tesalonika? (Kitaa ha Mga Buhat 17:4–10.)
- Paonan-o an mga tawo didto ha sinagoga han Berea nagkarawat han mga tutdo ni Pablo? (Kitaa ha Mga Buhat 17:10–12.) Paonan-o kita makakagpaunhan hin “kaabtik han isip” para hin paghibaro han ebanghelyo?

2. Hi Pablo nagpasamwak ha Areopago ngadto ha mga pilosopo han Atenas.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Mga Buhat 17:16–34. Igsaysay nga kataliwan ni Pablo bumaya ha Berea, pumakadto hiya ha Atenas, nga amo hadto an sentro han kultura han kalibutan. An mga pilosopo didto nag-inoino han Diyos nga waray hitsura nga tawo o gahum, kontra hin literal nga Amay han aton mga espiritu. Ginsamba nira an mga tinuha han Diyos kaysa an Diyos mismo. Ginbalyuan nira an padayag hin rason ngan debati, ginbabor an kinaadman han katawhan kaysa han kamatuoran han Diyos.

- An mga pilosopo ha Atenas “waray iba nga ginhihimulsan han ira oras, kundi ha pagsumat, o pamati hin bag-o nga mga bagay” (Mga Buhat 17:21). Paonan-o ini nga kinaiya nakikita yana? Ano nga mga kataragman an pwede mahingada ha permi nga pangita hin “bag-o nga bagay”?
- Ano an gintutdo ni Pablo ha mga Ateniahanon bahin han Diyos? (Kitaa ha Mga Buhat 17:22–31.) Kay ano nga importante an pakasabot nga “katulinan kita han [Diyos]”? (Mga Buhat 17:28). Paonan-o an pakaintiendi han tinuod nga kinaiya han Diyos ngan han iya pinapapilan komo aton Amay makakabulig ha aton paghigugma ngan pagsamba ha iya?
- Gintipahan ni Pablo an rason ngan panrason [*logic*] han mga pilosopo hin sinsero nga pagtestigo han Diyos, an aton Amay. Ha pagtutdo han ebanghelyo, kay ano nga mas nakakakumbinsir an sinsero nga pamatuod kontra han panrason ngan rason? (Kitaa ha 1 Mga Taga-Korinto 2:4–5, 10–13.)
- Kay ano nga namati an mga pilosopo kan Pablo? (Kitaa ha Mga Buhat 17:18–21.) Ha iyo pagpinsar paonan-o ini nga motibo nakaapekto han ira pagkarawat han mensahe ni Pablo? (Kitaa ha Mga Buhat 17:32–33.) Paonan-o kita makakag-andam han aton kalugaringon pamati ngan pag-intiendi han mga pulong han mga mangulo han Simbahan?

3. Hi Pablo naghimo hin mga surat hin pagsagdon ngadto han mga Baraan ha Tesalonika.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha 1 ngan 2 Mga Taga-Tesalonika.

- Hi Pablo nabaraka han mga Baraan ha Tesalonika pero waray makabalik pagbisita ha ira, salit iya ginpakadto hi Timoteo (1 Mga Taga-Tesalonika 2:17–18; 3:1–2, 5–7). Pagbalik ni Timoteo, naghimo hi Pablo hin duha nga surat nga naghahatag hin sagdon ngan pag-aghat ha mga Baraan ha Tesalonika. Ano an aton mahihibaruan tikang ha mga paningkamot ni Pablo pagsuporta han bag-o nga mga kaapi han Simbahan?
- Ano an gintututdo ni Pablo ha 1 Mga Taga-Tesalonika 1:5 ngan 2:2–12 bahin ha pagtutdo han ebanghelyo ha iba? (Ilista ha pisara an mga baton han mga kaapi han klase.) Paonan-o nakabulig ha iyo pagtu tdo han ebanghelyo an pagsunod hini nga mga prinsipyo?
- Ano nga mga problema han mga Baraan ha Tesalonika an napapatik ha mga pagsaysay ni Pablo han Ikaduha nga Pagkanhi? (Kitaa ha 1 Mga Taga-Tesalonika 4:13–18; 5:1–3.) Ano an ginsumat ni Pablo ha mga taga-Tesalonika nga mahihibaruan antes an Ikaduha nga Pagkanhi? (Kitaa ha 2 Mga Taga-

Tesalonika 2:1–4.) Paonan-o natuman ini nga mga panagna? (Kitaa ha D&C 1:15–16; 112:23; Joseph Smith—History 1:19.)

- Ano an ginsiring ni Pablo ngadto han mga Baraan ha Tesalonika nga sadang nira buhaton pag-andam para han Ikaduha nga Pagkanhi? (Kitaa ha 1 Mga Taga-Tesalonika 5:4–8.) Ano an sadang naton buhaton pag-andam para han Ikaduha nga Pagkanhi?

Kun nagamit ka hin pasalida han *video* nga “An Ikaduha nga Pagkanhi,” ipakita na ito yana. Madaliay nga himangrawi an mga sagdon nira Ansiano Packer ngan Ansiano Maxwell bahin han pag-andam han Ikaduha nga Pagkanhi pero diri magkinabaraka kun san-o ito mahihitabo.

- Ano nga mga sagdon an ginhatag ni Pablo ha mga taga-Tesalonika bahin hin pag-ukoy komo mga Baraan? (Kitaa ha 1 Mga Taga-Tesalonika 4:9–12; 5:11–22.) Ilista ha pisara an mga baton han mga kaapi han klase. Sugad han paglarang han Espiritu, himangrawi an pipira nga mga puntos han sagdon nga imo ginlista. An himangrawon pwede maglakip kun paonan-o kita mas hul-os nga magsusunod han sagdon ngan kun paonan-o kita mabebendisyonan samtang nagbubuhat kita.

Pangatapusan

Pagpaangbit hin pamatuod han mga kamatuoran nga gintutdo ni Pablo bahin han mga kalidad nga gin-aangkon han malinampuson nga mga misyonaryo ngan maluluy-on nga mga Baraan ha Urhi nga mga Adlaw. Aghata an mga kaapi han klase pangita hin pagpaunhan hini nga mga kalidad nga para mabuligan nira an ira mga kalugaringon ngan an iba para han Ikaduha nga Pagkanhi han Ginoo.

Kadugangan nga Ideya Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton ini nga ideya komo kaparte han leksyon.

Pagtutdo han ebanghelyo ha tama nga kinaiya

Ipagbasa ha mga kaapi han klase an 1 Mga Taga-Tesalonika 2:2–3. Tagi hin duon nga hi Pablo nagsiring nga an ebanghelyo sadang itutdo nga may pangahas ngan waray paglisbot o paglipat. Hi Ansiano James E. Talmage nagdugang nga sadang kita mangahas pagtutdo han kamatuoran nga waray pagmugo o pag-atake han tinuohan han iba nga tawo. Ipaangbit an masunod nga istorya pagsayod hini:

Han estudyante pa hiya, hi Ansiano Talmage in ginlabtan hin usa nga tawo nga nag-opreser ha iya pagbaligya hin usa nga maupay nga lamparilya. Hi Ansiano Talmage mayda na lamparilya nga para ha iya maupay na adto hin duro, pero tinugutan niya an nagbabaligya han lamparilya pagsulod ha iya kwarto pagdemonstrar.

“Sumakob kami ha akon kwarto, ngan gindagkutan ko an akon hinagusayan nga lamparilya. An akon bisita in madayawon gud. Pinakamaupay ito nga klase hin lamparilya, siring niya, ngan waray pa hiya kumita hin lamparilya nga mas hinagusayan. Iya ginpauruigbaw an pabilo, ngan namulong nga maupay gud an kaayad han pabilo.

“ ‘Yana,’ siring niya, ‘sugad han imo katugutan palalagahon ko ini nga akon lamparilya,’ nga kinuha ito tikang han iya maletin. . . . An siga hito nakaghatag hin kapawa ngadto han pinaka-iskina han akon kwarto. An nagdidingga hito nga ningas nakaghimo han laga han akon lamparilya nga maluya ngan madalumdum. Tikang hito nga hitabo han nakakakumbinsir nga pagdemonstrar diri ko unta hisasabtan an kadalumdum nga akon inu-ukyan ngan gintrabahoan, gintun-an ngan ginpaningkamotan.”

Ginpalit ni Ansiano Talmage an bag-o nga lamparilya, ngan ha urhi nagsuhestyon hiya kun ano an aton mahihibaruan tikang han magbaraligya han lamparilya samtang nagtututdo kita han ebanghelyo: “An tawo nga nagbabaligya hin lamparilya waray magtamay han akon. Iya gintupad an iya mas mauruupay nga suga dida han akon madalumdum nga suga, ngan nagdagmit ako pagkuha hito.

“An mga suruguon nga misyonaryo han Simbahan ni Jesucristo han mga Baraan ha Urhi nga mga Adlaw in ginpadara, diri para magpakaraot o magtamay han mga tinuohan han mga tawo, pero para magpakita ha kalibutan han pinakamalamrag nga kapawa, nga diin an maariw nga kadalumdum han nagkukurap-kurap nga laga nga hinimo han tawo nga tinuohan in makikit-an. An trabaho han Simbahan in nagtutukod, diri nagguguba” (ha Albert L. Zobell Jr., *Story Gems* [1953], 45–48; kitaa liwat ha *The Parables of James E. Talmage*, comp. Albert L. Zobell Jr., [1973], 1–6).

Mga Buhat 18:23–29:38; Mga Taga-Galasia

Panuyo

Pag-aghat han mga kaapi han klase pangita han mga dikta han Espiritu Santo ngan paglikay han mga kinaiya ngan mga gios nga makakaulang ha ira tikang hin pakakarawat hini nga mga dikta.

Pangandaman

1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Mga Buhat 18:23–19:41. Hi Pablo nagtikang han iya ikatulo nga pagbiyahe komo misionaryo. Hira Akila ngan Prisila nagtutdo han ebanghelyo kan Apolos. Hi Pablo nagtutdo, nagbunyag, ngan naghatag han gasa han Espiritu Santo ha mga tumuruo ha Efeso. Hi Demetrio ngan an iba pa nga mga platero nag-aghat han mga tawo ha Efeso kontra kan Pablo.
 - b. Mga Buhat 20. Hi Pablo bumaya ha Efeso ngan nagpasamwak ha Masedonia ngan Greece. Han tibalik na hiya ha Jerusalem, naghatag hiya hin panamilit nga pamulong ngadto ha mga mangulo han Simbahan nga taga-Efeso, nga nagpahimatngon ha ira kontra han pagtalikod ha kamatuoran.
 - c. Mga Taga-Galasia. Hi Pablo nagsurat nga nagbubusa han mga Galasiahanon tungod hin pagbalik ha balaud ni Moises. Iya hira pinanumdum han kakinahanglan han Pagtuo kan Jesucristo ngan nag-aghat ha ira pangita han mga bunga han Espiritu.
2. Kun may ada han mapa han ikatulo nga pagbiyahe ni Pablo komo misionaryo, pwede mo gamiton ito durante han leksyon.
3. Suhestyon ha pagtutdo: An pipira han pinakamaupay nga mga istorya ngan mga ehemplo amo adton natikang ha imo kalugaringon nga kinabuhi. Sarig ha Espiritu pagbulig ha imo nga makasabot kun hain han imo mga eksperyensya an kaangayan ngan may gamit nga ipapaangbit ha mga kaapi han klase.

**Ginsuhestyon
para Kaupayan
han Leksyon**

**Aktibidad Pagkuha
han Atensyon**

Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Hangyua an mga kaapi han klase pagpinsar hin talento o hibabruan (sugad han pagtukar hin instrumento, pagtahi, pagsurat, o pagmulay hin murulayon) nga hadto ira ginpadukwag pero waray kagamit hin maiha nga panahon. Pakiana:

- Magigin komportable ka ba paggamit hini nga talento o hibabruan yana? Tubtob diin ka magigin malinampuson? Ano an imo kinahanglan nga buhaton para magamit ini nga talento o hibabruan sugad han imo nabuhat dida han naglabay? (Kun waray kaapi han klase nga nakakapinsar hin sugad

hito nga talento o hibabruan, paghimangraw hin ehemplo tikang ha imo kalugaringon nga kinabuhi.)

Tagi hin duon nga an pagkilala han mga dikta han Espiritu Santo in makukunsiderar komo espirituhanon nga talento o abilidad. Kun dugang nga ginagamit naton ini nga talento, dugang nga nagigin mas mauruupay kita hito.

- Paonan-o naton mapapadukwag an abilidad pagkilala han mga dikta han Espiritu Santo? (An mga baton pwede maglakip pinaagi hin matadong nga pag-ukoy, pangita hin inspirasyon pinaagi han Espiritu Santo, ngan pinaagi hin pagsunod han mga dikta ha takna nga nakakarawat naton hira.) Ano an mahitatabo kun padukwag naton ini nga abilidad kataliwan pagbay-an ito?

Igsaysay nga an himangrawon yana han kan Pablo ikatulo nga pagbiyahe komo misyonaryo ngan an iya surat ha mga Galasiahanon in maglalakip hin himangrawon han mga panhitabo nga diin kinahanglan naton sundon an mga dikta han Espiritu Santo ngan kun paonan-o kita mabebendisyonan pinaagi hin pagbuhat hito.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Mainampuon nga pilia an mga bersikulo ha baraan nga kasuratan ngan nga pamakiana nga makakatapo han pinakamaupay nga panginahanglan han mga kaapi han klase. Himangrawi kun paonan-o ini nga baraan nga mga kasuratan maiaaplikar ha adlaw-adlaw nga kinabuhi. Aghata an mga kaapi han klase pagpaangbit hin mga eksperyensya nga subay han mga prinsipyo han ebanghelyo.

1. Hi Pablo nagtutdo, nagbunyag, ngan naghatag han Espiritu Santo ha mga tumuruo ha Efeso.

Himangrawi an Mga Buhat 18:23–19:41. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa han ginpili nga mga bersikulo. Igsaysay nga kahuman hi Pablo bumalik tikang han iya ikaduha nga misyon, humapit hiya hin madaliay nga panahon ha Antiokia ngan kataliwan bumaya para han ikatulo nga misyon (kitaa ha Mga Buhat 18:22–23). Durante hini nga ikatulo nga misyon ginhatag niya an kaudgan han iya panahon—harani tulo katuig—pagpasamwak ha Efeso. (Kun ginagamit mo an mapa tudloka an linugaran ni Pablo ha kaangayan nga takna samtang ginhihimangrawi mo an iya ikatulo nga pagbiyahe komo misyonaryo.)

- Hi Apolos in usa nga Judeyo nga maaram bahin han bunyag sugad han gintutdo ni Juan Bautista pero diri maaram bahin han gasa han Espiritu Santo. Han hira Akila ngan Prisila, nga mga kaapi han Simbahan nga nadidto ha Efeso, bumati han pagpasamwak ni Apolos, ira hiya gintutdoan han “mas hingpit nga paagi han Diyos” (kitaa ha Mga Buhat 18:26). Ano nga mga kalidad an nakapahimo kan Apolos nga madali tutdoan? (Kitaa ha Mga Buhat 18:24–28.) Paonan-o liwat ini nga mga kalidad nakahimo ha iya nga epektibo nga magtututdo? Paonan-o naton mapapadukwag ini nga mga kalidad?
- Ano nga espirituhanon nga pagpaabat an umabot han an pipira nga mga taga-Efeso kumarawat han gasa han Espiritu Santo? (Kitaa ha Mga Buhat 19:6.) Ha ano nga iba nga takna ini nga klase hin pagpaabat nahitabo? (Kitaa ha Mga Buhat 2:1–4; 10:44–46. An mga Apostoles nagyakan hin mga pinulongan han kumarawat hira han gasa han Espiritu Santo dida han adlaw han Pentekoste. Damo liwat nga mga Hentil ha Cesaria an nagyakan hin pinulongan kataliwan ni Pedro kumarawat hin bisyon nga an ebanghelyo sedang itutdo ha mga

Hentil.) Ano nga mga pagpaabat han Espiritu Santo an kaudgan naeeksperyensyahan yana? (Kitaa ha D&C 6:15, 23; 8:2 para hin pira nga mga ehemplo; kitaa liwat ha 1 Mga Hadi 19:12.)

- Kay ano nga binayaan ni Pablo an sinagoga ha Efeso ngan nagtikang pagtutdo ha eskwelahan han Tirano? (Kitaa ha Mga Buhat 19:8–9. Tigamni nga an *lantugi* hini dinhi nga mga bersikulo buot-sidngon hin pagpasamwak o pagrason.) Paonan-o kita mabaton ha mga tawo nga nagtatamay o natipa han ebanghelyo? (Kitaa ha 3 Nephi 11:29–30.)

Hi Ansiano Marvin J. Ashton nagtutdo: “Kun may iba nga natipa han aton tuluohan diri kita sadang makigbalingkot, bumulos ha ira, o makiglantugi ha ira. . . . An aton responsabilidad amo an pag-eksplikar han aton posisyon pinaagi hin rason, makisangkayon nga pagkombinsir, ngan eksakto nga mga kamatuoran. An aton amo an madig-on nga pagtindog ngan diri mahadara ha moral nga mga isyu han panahon ngan an waray katapusan nga mga prinsipyo han ebanghelyo, pero an diri pakipaglantugi ha bisan hin-o man nga tawo o organisasyon. An lantugi nakakagburublag han mga tawo. An gugma nakakaghimo han komunikasyon nga posibli. . . . An lantugi in waray pa ngan diri gud kaugop han pag-ursa” (ha Conference Report, Apr. 1978, 10; o *Ensign*, May 1978, 7–8).

- Kay ano nga hi Demetrio ngan an iba nga mga platero nasina han pagpasamwak ni Pablo? (Kitaa ha Mga Buhat 19:23–28. Nanhihimo ngan namamaligya hira hin altar para kan Diana, usa nga babaye nga dios-dios, ngan nabaraka nga mawad-an hin mga kustomer komo hi Pablo nagbulig han mga tawo nga makonbertir han ebanghelyo ni Jesucristo.) Paonan-o an kabaraka bahin han materyal nga karikohan o iba nga kalibutanon nga mga interes makakaapekto han aton katangkod ha Diyos? Paonan-o an sugad nga mga pagkabaraka makakaapekto han aton abilidad pamati ha mga dikta han Espiritu?
- Itanding an mga kinaiya ni Demetrio ngan an iba nga mga platero ha kinaiya han mga taga-Efeso nga nagguba han ira panbarang nga mga libro han magtikang hira pagsunod kan Jesucristo (kitaa ha Mga Buhat 19:18–19). Paonan-o naton matitipigan an angay nga pagtagad bahin han mga manggad ha tuna?

2. Hi Pablo naghatag hin panamilit nga pamulong ha mga mangulo han Simbahan nga taga-Efeso.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Mga Buhat 20. Igsaysay nga hi Pablo bumaya ha Efeso ngan nagbiyahe ha bug-os nga Masedonia ngan Greece, nagpapasamwak han ebanghelyo. Nagplano hiya pagbalik ha Jerusalem para ha Punsyon han Pentekoste. Han iya pagtibalik ha Jerusalem, nagpadara hiya hin mensahero paghangyo han mga mangulo han Simbahan ha Efeso pakigkita ha iya ha Melito. Naghatag hiya hin nakakapukaw nga panamilit nga pamulong ngan kataliwan nagtikang han iya pagbiyahe.

- Ha pagtuod nga amo na ini an iya katapusan nga higayon pagyakan ha mga ansiano ha Efeso, ano an gintagan hin duon ni Pablo dida han iya panamilit nga pamulong? (Kitaa ha Mga Buhat 20:28–35.) Hin-o an “lobo [*wolf*] nga masurub-on” nga ginpahimatngon ni Pablo? (Kitaa ha Mga Buhat 20:29. Mga kaaway han Simbahan.) Hin-o pa an ginpahimatngon ni Pablo? (Kitaa ha Mga Buhat 20:30. Mga kaapi han Simbahan nga mawawara ha kamatuoran ngan

magsasari paggiya han iba nga mga kaapi tipahirayo.) Paonan-o kita makakagbantay kontra han pagkawara han kamatuoran ha aton mga kinabuhi?

- Ano an ginsiring ni Pablo han mga ansiano ha Efeso nga sadang nira buhaton pagbulig pagpanalipod ha mga kaapi han Simbahan tikang hadton magsasari ha ira pagtugway pahirayo ha Simbahan? (Kitaa ha Mga Buhat 20:28; kitaa liwat ha Juan 21:15–17.) Paonan-o kita makakabulig pagpanalipod han kapanon han Diyos tikang ha “lobo [*wolf*] nga masurub-on.”
- Hi Pablo nagtapos han iya pamulong ngadto ha kabugtoan ha Efeso pinaagi hin pagpahinumdom ha ira han mga tutdo han Ginoo “burubulahan an paghatag kay ha pagkarawat” (Mga Buhat 20:35). Paonan-o mo napamatud-an nga tinuod ini ha imo kinabuhi?

3. Hi Pablo nagbusa ngan nagsagdon han mga Baraan ha Galasia.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang han sinurat ni Pablo ha mga taga-Galasia. Igsaysay nga mientras nadidto hi Pablo han iya ikatulo nga misyonaryo nga pagbiyahe, nagsurat hiya ngadto ha mga Baraan ha Galasia, nga kadam-an ha ira bumalik pagtuman han balaud ni Moises. Ginbusaan niya adton tumuod nga an katalwasan maabot pinaagi han mga buhat nga ginkikinahanglan han balaud ni Moises kaysa ha pagtuo kan Jesucristo.

- Ano an panuyo han balaud ni Moises? (Kitaa ha Mga Taga-Galasia 3:23–26; Jacob 4:4–5; Mosiah 13:29–30. An Ginoo naghatag ha mga Israelita hini nga balaud pagbulig ha ira nga manumdom ha iya ngan pagbulig ha ira pagkarawat hin katalwasan pinaagi han Pagbayad-sala.) Paonan-o natuman an balaud ni Moises? (Kitaa ha 3 Nephi 15:2–5; Alma 34:10; 3 Nephi 9:19. Gintuman ni Jesus an balaud ni Moises pinaagi han iya Pagbayad-sala, nga diin ginsimbolohan pinaagi hin damo nga mga ordinansa han balaud.)
- Hi Pablo nahapausa nga an mga Baraan ha Galasia bumalik ha balaud ni Moises kataliwan gud la han paghibaro nira han ebanghelyo ni Jesucristo (Mga Taga-Galasia 1:6; 4:9). Kay ano nga ini nga pagbalik ha balaud ni Moises nagpapakita hin kakulang nga pagtuo ha Ginoo? (Kitaa ha Mga Taga-Galasia 2:16; 3:1–5; 5:1–6.)
- Hadton panahon ni Pablo, may pipira nga mga tawo nga nangita pagbari, o pagbalhin, han ebanghelyo ni Jesucristo (Mga Taga-Galasia 1:7–8). Ano an pipira hini nga mga ebidensya ha moderno nga panahon? Paonan-o kita makarawat han mga paningkamot nga nagbabari han kamatuoran?
- Ano an aton mahibabaruan tikang ha Mga Taga-Galasia 1:11–12 bahin kun paonan-o kita makakakarawat han pamatuod han ebanghelyo? Kay ano nga importante nga an aton pamatuod nakabase han padayag tikang kan Jesucristo? (Pwede mo himangrawan kun paonan-o an aton mga pamatuod nga nakatukod ha iba nga mga pundasyon, sugad han pakigrelasyon ha iba nga tawo o an may kaaram nga pag-usisa, in kaudgan diri nakakailob ha mga pagtesting han pagtuo.)
- Hi Pablo nagpahimatngon ha mga taga-Galasia kontra han pagbuhat han “mga trabaho han unod” (Mga Taga-Galasia 5:19). Ano an mga trabaho han unod? (Kitaa ha Mga Taga-Galasia 5:19–21.) Ano an mga balos han pagbuhat hini nga mga trabaho? (Kitaa ha Mga Taga-Galasia 5:21.) Bisan ha pag-uso han

mga trabaho han unod yana ha kalibutan, ano an imo mabubuhay yana nga semana pauruupay han espirituhanon nga palibot nga imo inuukyan?

- Hi Pablo nag-aghat ha mga taga-Galasia pangita han mga bunga, o mga resulta, han pag-ukoy pinaagi han Espiritu (Mga Taga-Galasia 5:16, 25). Ano pa an pipira hini nga mga bunga? (Kitaa ha Mga Taga-Galasia 5:22–23.) Paonan-o ini nga mga bunga nakit-an ha imo kinabuhi? Ano an aton sadang buhaton kun naabat naton an kawaray hini nga mga bunga ha aton mga kinabuhi?
- Ano an gintutdo ni Pablo ngadto ha mga Baraan ha Galasia bahin han angay nga pagtratar han ira mga kaharani? (Kitaa ha Mga Taga-Galasia 5:14; 6:2; kitaa liwat ha Mosiah 18:8–10.) Paonan-o kita “magdidinaraay . . . han daradon han usa kag-usa”? Paonan-o an pagbuhay hito nakakagdara ha aton nga mas suok ngadto kan Jesucristo?
- Ano an buot-sidngon ni Pablo han hiya magsiring nga “an Diyos diri sadang pagtiawtiawan”? (Kitaa ha Mga Taga-Galasia 6:7; kitaa liwat ha D&C 63:58. An usa nga kahulogan amo nga adton nasupak ha Diyos ngan diri nagbabasul in nagsusudyot ha iya ngan pagsisirotan.) Paonan-o an mga tawo nagsusudyot han Diyos yana?
- Ano an buot-sidngon han “kun ano an ipugas han tawo, amo man an iya pag-aanihon”? (Kitaa ha Mga Taga-Galasia 6:7–9.) Paonan-o ini nga prinsipyo naaplikar han aton abilidad pamati ngan pagsunod ha mga dikta han Espiritu Santo? Paonan-o ito naaplikar han aton mga pakigrelasyon ha iba nga mga tawo? Paonan-o ito naaplikar ngadto han iba nga mga kahimtang ha aton mga kinabuhi?

Pangatapusan

Pagpamatuod nga an diri matadong nga mga kinaiya ngan mga gios, sugad han lantugi, kakalibutanon, ngan kawara ha kamatuoran, in makakagpugong ha aton tikang hin pagkarawat han mga dikta han Espiritu Santo. Pero kun mananalimbisog kita pag-ukoy hin matadong ngan pagsunod han mga dikta nga aton nakakarawat, an aton abilidad pagkilala ngan pagsunod han mga dikta in madugang. Aghata an mga kaapi han klase pangita ngan pagsunod ha mga dikta han Espiritu Santo.

Kadugangan nga Ideya Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton ini nga ideya komo kaparte han leksyon.

Pagtutdo han ebanghelyo sugad han ginbuhay ni Pablo

- Ano an aton mahihibaruan tikang kan Pablo bahin han pagtutdo han ebanghelyo? (Kitaa ha Mga Buhay 19:8–10, 21; 20:7–12, 18–24, 27, 31, 35–36. Kitaa liwat ha himangrawon han 1 Mga Taga-Tsalonika 1:5 ngan 2:2–12 ha leksyon 31.)

Ilista an mga baton han mga kaapi han klase ha pisara, ngan himangrawi kun paonan-o kita makakagsunod han ehemplo ni Pablo ha aton pagtutdo.

“Kamo Amo an Templo han Diyos”

Leksyon
33

1 Mga Taga-Korinto 1–6

Panuyo Pag-aghat han mga kaapi han klase pangita hin mga bendisyon nga natikang hin pagigin usa kan Cristo, pagsunod ha Espiritu, ngan pagigin limpyo ha moralidad.

Pangandaman

1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. 1 Mga Taga-Korinto 1:10–13; 3:1–11. Hi Pablo naglaygay ha mga Baraan paglikay han lantugi ngan magin usa ha isip ngan paghusga.
 - b. 1 Mga Taga-Korinto 1:17–31; 2:1–16. Hi Pablo nagsagdon ha mga Baraan pagtapod han Espiritu kay han kinaadman ngan mga pilosopiya han kalibutan.
 - c. 1 Mga Taga-Korinto 3:16–17; 5; 6:9–20. Hi Pablo naglaygay ha mga Baraan nga magin limpyo ha moralidad.
2. Kadugangan nga barasahon: 1 Mga Taga-Korinto 7–10.
3. Suhestyon ha pagtutdo: Hi Ansiano Boyd K. Packer nagsagdon: “Importante han magtuturdo pag-intiendi nga an tawo in maupay. Kinahanglan an pakasabot nga an ira tuyo amo an pagbuhat han butang nga tama. An sugad nga himaya nga huna-huna in nagdudugang hin pagtuo. Naghihimo han ngatanan nga kaibhan kun natindog kita ha atubangan han aton kalugaringon nga mga anak o ha atubangan hin klase hin batan-on nga mga tawo pagtutdo ha ira.

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

Aktibidad Pagkuha han Atensyon Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang ha leksyon.

Pagdrowing hin karsada ha pisara, ngan pagdrowing hin kotse o sarakyan dida han karsada. Kataliwan ipaangbit an masunod nga eksperyensya nga ginhingadayan ni Ansiano Joseph B. Wirthlin:

“Samtang nagbibiyahe dida hin umpas nga karsada usa kagab-i nga inopdan hin subasko ngan sunod-sunod nga pagdalogdog ngan pagkikilat, hi Sister Wirthlin ngan ako бага tuman la nga nakita han karsada, ha atubangan man namon o ha tuo man ngan ha wala. Ginbantayan ko an busag nga bagis ha karsada sugad hin waray ko pa kabuhat hadto. An pagsulsog dida han bagis in nakapugong ha amon hin pagsimang tipaharayo han karsada ngan ngadto han tingpo nga bukid ha luyo nga parte, ngan nakabulig ha amon ha pag-iwas hin pakigbunggo ngada han iba nga sarakyan. An diri pagpermanente dida han bagis in duro kapiligro. Kataliwan nahuna-hunaan ko, ‘An tawo nga may tama nga pamurubuot

magbuburubalhin ba ngadto ha wala o ha tuo nga linya han trapiko kun maaram hiya nga an resulta magigin makamaratay? Kun iya gintatagan hin balor an iya mortal nga kinabuhi, sigurado nga magsusulsog hiya ha butnga hini nga mga bagis.’

“Ito nga eksperyensya hin pagbiyahe hito nga umpas nga karsada in pareho han kinabuhi. Kun magsusulsog kita ha butnga han mga bagis nga gintigaman han diyos, pananalipdan kita niya, nga maabot kita hin talwas ngadto han aton kakadtoan” (ha Conference Report, Oct. 1990, 80; o *Ensign*, Nov. 1990, 64).

“Igsaysay nga hadton pagsuraton ni Pablo an iya una nga surat ngadto han mga Baraan ha Korinto, an iba ha ira sumimang ha gawas han mga bagis han ebanghelyo. Ini nga leksyon in maghihimangraw han mga paglaygay ni Pablo ha mga Baraan nga pagbasulan an tulo han mga paagi nga ira natikangan pagsimang. Pagdrowing matulo nga bagis ha pisara nga nagpapakita hin sarakyan nga tisimang han karsada. Ha katapusan han una nga bagis isurat an *Pagkaburubingkil ngan diri pagkaarabuyon*. Ha katapusan han ikaduha nga bagis isurat an *Pagsarig ha kinaadman han kalibutan*. Ha katapusan han ikatulo nga bagis isurat an *Imortalidad*.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Samtang gintututdo mo an masunod nga mga bersikulo ha baraan nga kasuratan, himangrawi kun paonan-o an kan Pablo sagdon naaplikar ha aton yana ngan kun paonan-o naton maaaplikar an iya mga tutdo ha aton kalugaringon nga mga kinabuhi.

1. Paglikay han pagkaburubingkil ngan magkaarabuyon.

Basaha ngan himangrawi an 1 Mga Taga-Korinto 1:10–13; 3:1–11.

- Ano an problema nga ginpamulong ni Pablo ha 1 Mga Taga-Korinto 1:1–13? Ano an ginpapasabot hito nga an pipira han mga kaapi nag-aako nga hira “kan Pablo,” an pipira “kan Apollos,” an pipira “kan Cepas [Pedro]” ngan an pipira “kan Cristo”? (Imbes nga magkaarabuyon komo sumurunod ni Jesucristo, an pipira han mga Baraan nagkabahin-bahin han ira mga kalugaringon ngadto hin mga grupo ha sulod han Simbahan.) Paonan-o kita usahay nakakaghimo hini nga pareho nga sayop? Ano an pipira nga mga resulta hini nga klase hin pagkabuhag-buhag? Paonan-o an mga pagkabuhag-buhag ngan pagkaburubingkil nakakaapekto han aton pakigburugto komo mga disipolo ni Cristo? (Kitaa ha Mosiah 18:21–22; 3 Nephi 11:29–30; D&C 38:27.)
- Ano an ginsagdon ni Pablo nga buhaton han mga Baraan nga magin mas nagkakaarabuyon? (Kitaa ha 1 Mga Taga-Korinto 1:10. Samtang an kaapi han klase nagbabasa hini nga bersikulo, ilita an kada parte han sagdon ni Pablo dida ha pisara sugad han ginpakita ha ubos.) Paonan-o naton maaaplikar ini nga sagdon ha panimalay ngan ha Simbahan?
 - a. “Pagyakan hin pareho nga butang.”
 - b. “Diri magkaada hin mga pagkabisog-bisog ha iyo mga kalugaringon.”
 - c. “Magin hingpit nga nagkakaursa ha pareho nga panhuna-huna ngan ha pareho nga paghusgar.”
- Kay ano nga “gatas” la han ebanghelyo an nakarawat han mga Baraan ha Korinto? (Kitaa ha 1 Mga Taga-Korinto 3:1–4.) Kay ano nga an

pagkaburubingkil nakakaulang ha aton ha pakakarawat han “unod” han ebanghelyo? Paonan-o kita makakag-andam han aton kalugaringon nga mabusog han “unod” han ebanghelyo?

- Hi Pablo nagtutdo nga mayda damo nga mga ministro (mga suruguon) han ebanghelyo pero hi Jesucristo la an sigurado nga pundasyon (1 Mga Taga-Korinto 3:5–11). Kay ano nga importante nga mayda kita Magtaralwas komo pundasyon han aton pagtuo? (Kitaa ha Helaman 5:12.)

2. Tapod ha Espiritu imbis nga ha kinaadman han kalibutan.

Basaha ngan himangrawi an 1 Mga Taga-Korinto 1:17–31; 2:1–16. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa han ginpili nga mga bersikulo.

- Hi Pablo nagtutdo nga an kinaadman han Diyos “maghihimo nga tinuyaw” han kinaadman han kalibutan (1 Mga Taga-Korinto 1:18–21). Paonan-o an kinaadman han Diyos iba tikang ha kinaadman han kalibutan? (Kitaa ha Isaias 55:8–9; D&C 38:1–2.) Ano an pipira nga mga ehemplo han kinaadman han Diyos nga naghihimo ha tinuyaw han kinaadman han kalibutan?
- Ha ano nga paagi an kalibutanon nga paghibaro magigin bendisyon ha aton? (Kun kinahanglan, igsaysay nga an *kalibutanon* in buot-sidngon diri bahin ha relihiyon.) Ha ano nga mga paagi ito magigin makaurulang para ha aton? Paonan-o naton mababalansi an kalibutanon ngan espirituhanon nga paghibaro? (Kitaa ha 2 Nephi 9:28–29.)

Hi Pangulo Spencer W. Kimball nagtutdo: “Aada an higayon pagkuha han duha (kalibutanon ngan espirituhanon nga pag-aram) hin durungan. . . . Kun aton gagamiton an aton mortal nga kinabuhi ha pagtirok hin kalibutanon nga hibaro nga gingagawas an espirituhanon, ada diri kita nag-aandam han aton mga kalugaringon, kay amo ini an takna han tawo pag-andam pag-atubang han Diyos; amo ini an takna pagtukod han pagtuo, pagpabunyang, pagkarawat han Espiritu Santo, paghimo han mga ordinansa. Upod hini nga programa, pwede magkaada hin kalibutanon nga hibaro, kay bisan ha kalibutan han espiritu kahuman han kamatayon an aton mga espiritu makakagpadayon hin pag-aram” (*The Teachings of Spencer W. Kimball*, ed. Edward L. Kimball [1982], 390).

- Ano an buot-sidngon ni Pablo han magsiring hiya nga an Diyos nagpili “han waray himurulsan nga mga bagay ha kalibutan basi habutang ha “kaawod an mga mag-aram” ngan “an magluya nga mga butang han kalibutan basi ibutang ha kaawod an . . . magkusog”? (2 Mga Taga-Korinto 1:27.) Kay ano nga kaudgan ginpipili han Diyos an “magluya nga mga butang han kalibutan” pagtuman han iya mga saad?
- Ano nga mga kaluyahon an inatubang ni Pablo samtang hiya nagtututdo han ebanghelyo? (Kitaa ha 1 Mga Taga-Korinto 2:1–3.) Paonan-o an iya mga kaluyahon nahimo nga kakusgon? (Kitaa ha 1 Mga Taga-Korinto 2:2, 4–5.) Paonan-o an Ginoo nagbulig ha imo han umabat ka nga diri ka takos o nahadlok ka pagbuhat han iya trabaho?
- Subay kan Pablo, paonan-o naton hisasabtan an “mga butang han Diyos”? (Kitaa ha 1 Mga Taga-Korinto 2:10–13.) Kay ano nga usahay natapod na la kita han aton kalugaringon nga kinaadman ngan gahum pagpinsar kaysa ha padayag pinaagi han Espiritu? Ano nga mga pagkakaiba an imo naobserbaran

ha butnga han pag-aram nga naabot pinaagi han Espiritu ngan ha pag-aram pinaagi hin kalugaringon la nga pagpinsar?

Hi Ansiano Bruce R. McConkie nagtutdo: “An putli nga relihiyon in bagay han Espiritu ngan diri la han gahum pagpinsar, ngan an mga kamatuoran hito kinahanglan madara ngadto ha mga kasing-kasing han mamarati pinaagi han gahum han Espiritu, kay kun diri, an kalag han tawo diri mababag-o . . . ngan an nangingita han katalwasan diri mabubuhi kan Cristo” (*Doctrinal New Testament Commentary*, 3 vols. [1966–73], 2:318).

- Hi Pablo nagtutdo nga imposibli han “kinaiya han tawo” an pagkarawat han mga butang han Diyos (1 Mga Taga-Korinto 2:14). Kay ano nga sugad man ini? Ano an aton sadang buhaton paglampus han kinaiya han tawo? (Kitaa ha Mosiah 3:19.)

3. Magin malimpyo ha moralidad.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha 1 Mga Taga-Korinto 3:16–17; 5; 6:9–20.

- Ha ano gintanding ni Pablo an aton mga lawas? (Kitaa ha 1 Mga Taga-Korinto 3:16–17; 6:19–20.) Ha imo pagpinsar kay ano nga kaangayan ini nga pagtanding? Ano nga mga butang an makakahugaw han aton mga lawas? Ano an aton angay buhaton pagtratar han aton mga lawas komo mga templo?
- Ha iya pahimatngon kontra han magbug-at nga mga sala han iya panahon, ginlakip ni Pablo an sekswal nga sala (1 Mga Taga-Korinto 6:9). Ano an balaud han Diyos ha sekswal nga moralidad? (Kitaa ha D&C 42:23; 59:6.)

Hi Ansiano Richard G. Scott nagsiring: “An ano man nga sekswal nga pagkasuok gawas han pagtampo han pag-asawa—an akon buot-sidngon, an ano man nga tinuyo nga pakiglabot han sagrado, pribado nga mga parte han kanan usa lawas, mayda bado o waray—in sala ngan gindidiri han Diyos. Pagtalapas gihapon an tinuyo nga pagpukaw hini nga mga pag-abat dida han aton kalugaringon lawas” (ha Conference Report, Oct. 1994, 51; o *Ensign*, Nov. 1994, 38).

- Kay ano nga an panlawas nga mga sala duro kabug-at? (Kitaa an masunod nga mga ginsanglit.) Ano an mga bendisyon han pagigin limpyo ha moral?

Hi Ansiano Joseph B. Whirthlin nagtutdo: “Usa han uso gud nga mga paglisbot han naglabay nga mga tuig amo an pagsantop nga an imoralidad in normal ngan kinakarawat ngan waray maraut nga mga balos. Ha kamatuoran, an imoralidad amo an binasaran nga hinungdan han duro nga pagsakit ngan damo pa nga mga problema nga makikita yana, lakip na an naglalarab nga sakit, pamunit, burublag ha mga pamilya, pamilya nga waray mga amay, ngan mga iroy nga ha ira mga kalugaringon in mga anak” (ha Conference Report, Oct. 1994, 100–101; o *Ensign*, Nov. 1994, 76).

Hi Ansiano Boyd K. Packer nagtutdo: “[Hi Satanas] maaram nga ini nga gahum han pagtuha in diri la panhitabo ngada ha plano, pero an yawe ngada hito. Maaram hiya nga kun madadara kita paggamit hini nga gahum ha diri pa angay, paggamit hito dayon, o paggamit hito han sayop ha ano man nga

paagi, bangin mawara ngatanan an imo mga higayon para han waray katapusan nga pag-ursa” (ha Conference Report, Apr. 1972, 137; o *Ensign*, July 1972, 112).

- Hi Pablo nagsagdon ha mga Baraan “nga diri makigharampang ha mga paralibog” (1 Mga Taga-Korinto 5:9). Paonan-o ini nga sagdon naaplikar ha aton? (Himangrawi kun paonan-o an kasangkayan ngan mga porma hin kaliawan nga aton ginpipili makakaapekto han aton hingyap ngan abilidad pagin limpyo ha moralidad.) Paonan-o naton malilikayan an imoral nga mga impluwensya?
- Ano nga mga paagi an ginagamit ni Satanas ha pagsari pagkombinsir ha aton nga mayda mga buhat nga diri upod han mga balaud han diyos parte ha moralidad? (Kitaa an ginsanglit ha ubos.) Paonan-o naton maatohan ini nga mga pagsulay? Ano nga pagpatapod ha 1 Mga Taga-Korinto 10:13 an ginahatag ha aton samtang naniningkamot kita pag-ato han pagsulay pagbuhat hin sekswal nga pakasala? Paonan-o ka nabendisyonan samtang namimiling ka han bulig han Ginoo pag-ato han pagsulay?

Hi Ansiano Richard G. Scott nagsiring: “Hi Satanas nagsusulay han usa nga tawo pagpatuod nga mayda gintutugot nga klase hin pakiglabutay tikang hin duha nga tawo nga namimiling hin makusog nga pag-abat nga ira ginhihimo, ngan kun pupugngan tubtob han igintutugot, waray maraut nga maresulta. Komo testigo ni Jesucristo, nagpapamatuod ako nga dako ito nga buwa. . . . Pagdesisyon kun ano an karuyag ngan diri mo karuyag buhaton. Ha pag-abot han pagsulay, ayaw balhina an imo surundon [*standard*]” (ha Conference Report, Oct. 1954, 51; o *Ensign*, Nov. 1994, 38).

- Ano nga saad an gin-opreser ni Jesucristo para hadton nagbabasul han sekswal nga sala? (Kitaa ha 1 Mga Taga-Korinto 6:11; Isaias 1:18; D&C 58:42.)

Pangatapusan

Pagpamatuod nga sugad kan Pablo, an mga apostoles ngan mga propeta ha aton panahon nagpapadayon pagtutdo kun ano an sadang naton buhaton pagpabilin ha sakob han mga tubtuban nga ginhatag han Ginoo. Pwede mo himangrawan hin madaliay an bag-o pa la nga ginpamulong ha katitirok han propeta o usa han mga apostoles ha tema nga ginhingaday ni Pablo ha iya surat ha mga taga-Korinto, sugad han paglikay han lantugi, pagtapod ha Espiritu, o pagpadayon nga limpyo ha moral. Sugad han kaangayan, ipaangbit kun paonan-o ka nabendisyonan samtang gin-aplikar mo an sagdon ni Pablo o han usa han mga propeta o apostoles ha urhi nga adlaw.

Kadugangan nga Ideya Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton an usa o duha hini nga mga ideya komo kaparte han leksyon.

1. **“An mga bagay nga gin-andam han Diyos ha ngatanan nga nahigugma ha iya” (1 Mga Taga-Korinto 2:9)**
 - Ano an pinakamaanyag o pinakamaupay nga butang nga imo nakit-an o naeksperyensyahan?

Ipabasa ha kaapi han klase an 1 Mga Taga-Korinto 2:9. Pagpamatuod nga an mga bendisyon nga gin-andam han Diyos ha aton kun mahigugma kita ha iya ngan magtutuman han iya mga kasugoanan in mas maanyag labaw hin bisan ano nga butang nga aton napipinsar.

2. "An bugto nagkikiha han iya bugto" (1 Mga Taga-Korinto 6:6)

Basaha ngan himangrawi an 1 Mga Taga-Korinto 6:1–8.

- Paonan-o an damo nga Baraan ha Korinto nagresolbar han ira mga pagkaburubingkil? (Kitaa ha 1 Mga Taga-Korinto 6:1–8.) Paonan-o ini naghinungdan hin mas grabe nga diri pagkaurusa? Paonan-o ini nga problema klarado yana? Ano an aton mahihibaruan tikang han sagdon ni Pablo?

Tumana an mga Ordinansa, Sugad han Paghatagan Ko ha Ira

Leksyon
34

1 Mga Taga-Korinto 11–16

Panuyo Pagbulig han mga kaapi han klase nga makakilala han importansya hin pag-ukoy subay han mga doktrina han ebanghelyo ngan pagkarawat hin mga ordinansa han pagkasaserdote.

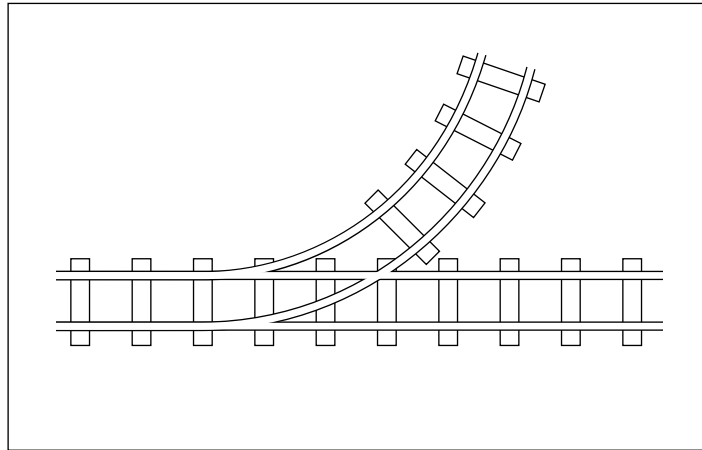
Pangandaman

1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - 1 Mga Taga-Korinto 11:1–3, 11–12. Hi Pablo nagtutdo han mga relasyon ha usa kag-usa han mag-asawa ngan ha Ginoo.
 - 1 Mga Taga-Korinto 11:17–29. Hi Pablo nagtutdo nga an sakramento in simbolo han sakripisyo han Magtaralwas ngan sadang kaanon komo hinumduman ha Iya.
 - 1 Mga Taga-Korinto 12–14. Hi Pablo nagtutdo nga mayda damo nga mga gasa nga espirituhanon ngan hira ngatanan importante ngadto han Simbahan. Nagtutdo hiya nga an gugma nga putli in mas importante kontra han bisan ano nga hatag o kalidad. Nagtutdo hiya nga an mga gasa nga espirituhanon in sadang gamiton para han kaupayan han ngatanan.
 - 1 Mga Taga-Korinto 15. Hi Pablo nagtutdo nga tungod kan Jesucristo, mababanhaw kita. Naghingaday gihapon hiya bahin han bunyag para han mga patay ngan han tulo nga balitang han himaya.
2. Kadugangan nga barasahon: 3 Nephi 18:1–14; Moroni 7:44–48; 10:8–18; Doctrine and Covenants 46:1–26; 76:50–119; 88:27–32, 95–102.
3. Kun may ada han masunod nga mga retrato, gamita an pipira ha ira durante han leksyon pagpadayag han gugma nga putli: Paghulat han Aton Turno (62316); Pagpahuram han *Tricycle* (62317), Karisyo han Pamilya (62384); Pagdumara han Maysakit (62342); Pakete han Sining han Ebanghelyo 613); Pagtutdo ha Panimalay (Pakete han Sining han Ebanghelyo 614); Pagserbi ha Usa Kag-usa (Pakete han Sining han Ebanghelyo 615).
4. Suhestyon ha pagtutdo: Para mahatutdo hin epektibo an ebanghelyo, kinahanglan han mga magtututdo an gasa han pag-intiendi han kasing-kasing. Para mas maintiendihan an mga panginahanglan han mga kaapi han klase, kinahanglan magkaada hin gugma nga putli an mga magtututdo ngan magiyahan han Espiritu Santo. Kinahanglan nga mainampuon nga pagtagdon han mga magtututdo an mga panginahanglan han kada usa nga kaapi han klase ngan kun paonan-o makakatapo hito nga mga panginahanglan.

**Ginsuhestyon
para Kaupayan
han Leksyon**

Aktibidad Pagkuha han Atensyon Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Pakianhi an mga kaapi han klase kun maaram hira kun ano an balyuan nga parte han riles. Pagdrowing mausa ha pisara (sugad han ginpakita ha sunod nga paypay), ngan igsaysay nga an balyuan nga parte amo an lugar ha riles kun diin an tren pwede magbalyo.

Ipaangbit an masunod nga eksperyensya nga ginsumat ni Ansiano Gordon B. Hinckley:

“Damo na nga tuig an naglabay nagtrabaho ako ha puno nga opisina ha usa han mga riles. Usa kaadlaw nakakarawat ako hin tawag ha telepono tikang han akon kausa ha Newark, New Jersey, nga nagsiring nga an pampasahero nga tren umabot nga waray dara nga pambagahe nga kotse. Nasina an mga pasahero.

“Amon hinsabutan nga gin-ayad hin maupay an tren ha Oakland, California, ngan maayos nga ginpabiyaha ha St. Louis, Missouri, nga tikang hito nga estasyon in magbibiyaha ha iya destinasyon ha sinirangan nga parte han Estados Unidos. Pero didto ha St. Louis, in limtanon nga *switchman* nagtangtang han usa nga bahin han tren hin mga 7.5 kasentimetro. Ito nga parte han tren amo an nabalyuan nga parte, ngan an kotse nga unta para ha Newark, New Jersey, in nahingadto ha New Orleans, Louisiana, mga 2092 kakilometro an kaharayo” (ha Conference Report, Oct. 1972, 106–7; o *Ensign*, Jan. 1973, 91).

Katapos mo pag-istorya, kitaa an balyuan nga parte han riles ha pisara ngan ipakiana an masunod:

- Paonan-o an sugad nga kaguti hin pagbalyo nagkaada hin mahinungdanon nga epekto ha lugar han tren? Ano an pipira nga mga posibilidad nga pagbalyo ha parte han aton mga kinabuhi? (An mga baton pwede maglakip hin mga hitabo, mga desisyon, bag-o nga hibaro, o bisan ano nga nakakagpabalhin han dereksiyon han kinabuhi. An balyuan nga parte pwede magin maraut kun magtutugway ito ha aton tikang ha kamatuoran o maupay kun magbabalik ito ha aton ngadto han tama nga dalan.)

An katapusan nga kapitulo han siyahan nga surat ni Pablo ha mga taga-Korinto nag-aasoy hin upat nga balyuan nga bahin kun diin an mga taga-Korinto nagbaya han kamatuoran. Igsaysay nga samtang nagtutuoan kita han mga tutdo ni Pablo hini nga kapitulo, mapapakusog naton an aton pagpasarig pagsunod ha dalan han kamatadong nga magtutugway ngadto han aton Amay ha Langit.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Samtang gintutudo mo an masunod nga mga eksplikasyon ha baraan nga kasuratan, himangrawi kun paonan-o hira naaplikar ha adlaw-adlaw nga kinabuhi. Aghata an mga kaapi han klase pagpaangbit hin mga eksperyensya nga subay han mga prinsipyo ha baraan nga kasuratan.

1. Pakigrelasyon ha usa kag-usa han mag-asawa ngan ha Ginoo

Basaha ngan himangrawi an 1 Mga Taga-Korinto 11:1–3, 11–12.

- Ano an tutulo nga mga pakigrelasyon an ginhingadayan ni Pablo ha 1 Mga Taga-Korinto 11:3? Ha imo pagpinsar kay ano nga ginlakip ni Pablo ini ngatanan nga mga pakigrelasyon? Ano nga mga kalidad an aada ha pakigrelasyon nga namumutngaon kan Jesucristo ngan han iya Amay? (Kitaa ha Juan 5:20; 8:29; 17:21–22.) Paonan-o naton mapapadukwag ini nga mga kalidad ha aton pakigrelasyon kan Jesucristo? Paonan-o an mag-asawa makakagpaunhan hini nga mga kalidad ha ira pakigrelasyon?
- Ano an buot-sidngon han waray lalaki o waray babaye nga nag-uusahan, ha Ginoo? (1 Mga Taga-Korinto 11:11). Kay ano nga an relasyon han mag-asawa in importante hin duro ha ginhadian han Diyos? Ano an gintutudo hini ha aton bahin ha kun paonan-o an angay nga pagtratar han mag-aragsawa ha usa kag-usa?

Hi Pangulo Marion G. Romney nagtutudo: “[An usa nga mag-asawa] in sadang aada ha usa nga pag-uyon, respeto, ngan pareho nga pagtagad. Diri sadang magplano o magsunod han iya-iya nga ginsusunod nga gios. Sadang hira nga duha mag-istorya, mag-ampo, ngan magdesisyon. . . . Panumdum nga diri uripon han usa an asawa o an bana. Pantay nga magpadis an mag-asawa” (“In the Image of God,” *Ensign*, March 1978, 2, 4).

Kun ginagamit mo an aktibidad pagkuha han atensyon, himangrawi kun paonan-o ini nga mga pakigrelasyon magios komo maupay o maraut nga balyuan nga parte ha aton mga kinabuhi.

2. An panuyo han sakramento

Basaha ngan himangrawi an 1 Mga Taga-Korinto 11:17–29. Igsaysay nga kadam-an han mga Baraan ha Korinto in diri nagtutuman han panuyo han katitirok han sakramento. Imbes hin pagtutok ha ordinansa han sakramento, naglalantugi hira ngan nangangaon ngan nag-iirignom hin sobra (1 Mga Taga-Korinto 11:18–22).

- Ano an panguna nga panuyo han katitirok ha sakramento? (Kitaa ha Joseph Smith Translation of 1 Corinthians 11:20, nga nagsisiring nga ito in pagkigsaro ha panihapon han Ginoo.)

Hi Ansiano Jeffrey R. Holland nagtutudo: “Tungod nga duro kadamo an pwede mawara o makuha, [an sakramento] in kinahanglan himoon hin mas seryoso kaysa ha patalagsa la. Sadang ito magin takna han gamhanan, pagtahod, ngan pamalandong. Sadang ito mag-aghat han espirituhanon nga mga pag-abat ngan mga pagtagad. Komo sugad hito, diri pwede pagdalion. Diri ito usa nga butang nga ‘mahimo la’ agud an tinuod nga panuyo han katitirok ha sakramento mapursigi. Amo *ini* an tinuod nga panuyo han katitirok” (ha Conference Report, Oct. 1995, 89; o *Ensign*, Nov. 1995, 68).

- Subay kan Pablo, ano an mga panuyo han sakramento? (Kitaa ha 1 Mga Taga-Korinto 11:23–26; kitaa liwat ha Lukas 22:19–20. Paonan-o naton maitututok hin mas maupay an aton mga isip ngan mga kasing-kasing kan Jesus samtang nakikig-angbit kita han sakramento?)
- Ano an gintutdo ni Pablo bahin han importansya han takos nga pakig-angbit han sakramento? (Kitaa ha 1 Taga-Korinto 11:27–29.) Ano an karuyag sidngon han pakig-angbit han sakramento nga takos? Kay ano nga importante nga bahin han sakramento an panginano han aton katakos?
- Paonan-o nakagbendisyon ha imo an pakig-angbit han sakramento? Paonan-o naton mahihimo nga mas mahinungdanon ini nga ordinansa ha aton mga kinabuhi?

Kun ginamit mo an aktibidad pagkuha han atensyon, himangrawi kun paonan-o an aton kinaiya ngada ha sakramento pwede magin balyuan nga bahin han aton mga kinabuhi.

3. An importansya han ngatanan nga mga regalo han espiritu

Himangrawi an 1 Mga Taga-Korinto 12–14. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa hin dako han ginpili nga mga bersikulo. Igsaysay nga an surat ni Pablo nagsusuhestyon nga an mga Baraan ha Korinto bangin nagbutang hin duro nga importansya ha regalo han mga pinulongan (1 Mga Taga-Korinto 14:2–14, 27–28). Ha mga kapitulo 12–14, hi Pablo nagsaysay nga ngatanan nga mga hatag han Espiritu in importante, pero an mga Baraan sadang mangita han mga hatag nga matatagamtaman han ngatanan.

- Ano an mga hatag han espiritu? (Espirituhanon nga mga bendisyon o mga abilidad nga ginhatag pinaagi han Espiritu Santo. Kitaa ha Mga Taga-Korinto 12:7–11; D&C 46:11.) Kay ano nga naghahatag an Ginoo hin espirituhanon nga mga hatag? (Kitaa ha D&C 46:26.)
- Ano nga mga hatag han Espiritu an imo naeksperyensyahan o naobserbaran? (Pwede mo ilista ngan himangrawan an pipira nga mga regalo han Espiritu nga ginpadayag ha 1 Mga Taga-Korinto 12:8–10, Moroni 10:8–17, ngan D&C 46:13–25.) Paonan-o ini nga mga regalo nagbendisyon ha imo o ha iba?
- Ha imo pagpinsar kay ano nga gintanding ni Pablo an mga kaapi han Simbahan ngadto han iba-iba nga parte han lawas? (1 Mga Taga-Korinto 12:12–25. Para maipakita nga an kada kaapi in importante ngadto han iba nga mga kaapi ngan ngadto han Simbahan komo kabug-osan.) Paonan-o naton maaaplikar ini nga pagtanding ngadto han mga hatag han Espiritu?
- An baraan nga mga kasuratan nagsasagdon ha aton pangita han espirituhanon nga mga hatag (1 Mga Taga-Korinto 12:3; D&C 46:8). Ano an aton sadang magin rason pangita han espirituhanon nga mga regalo? (Kitaa ha 1 Mga Taga-Korinto 14:12; D&C 46:9. Kun kinahanglanon igaysay nga an pagparig-on amo an pagtukod, pagtugon, pagpaupay, ngan pagpalamrag.)
- Ano an gintutdo ni Pablo nga pinakadako han ngatanan nga espirituhanon nga mga regalo? (Kitaa ha 1 Mga Taga-Korinto 13. Tagi hin pagsayod an kada usa han mga kinaiya han gugma nga putli nga ginhingadayan ha mga

bersikulo 4–7, ngan kun paonan-o naton maaaplikar ini ha aton mga kinabuhi. Pwede mo ilita an mga kinaiya ha pisara.) Kay ano nga an gugma nga putli in mas importante kaysa han iba nga espirituhanon nga hatag? (Kitaa ha 1 Mga Taga-Korinto 13:1–3, 8–13.)

- Paonan-o ka nabendisyonan pinaagi hin usa nga tawo nga nagpakita ha imo hin gugma nga putli? Paonan-o kita makakagpadukwag hin durudako nga gugma nga putli? (Kitaa ha Moroni 7:44–48.)

Kun ginamit mo an aktibidad pagkuha han atensyon, himangrawi kun paonan-o an gugma nga putli pwede magin balyuan nga bahin ha aton mga kinabuhi?

4. An Pagkabanhaw ngan an tulo nga balitang han himaya

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang 1 Mga Taga-Korinto 15. Igsaysay nga damo han mga taga-Korinto nagtikang paglantugi han kamatuoran han Pagkabanhaw (1 Mga Taga-Korinto 15:12).

- Ano nga mga testigo han Pagkabanhaw an ginhingadayan ni Pablo? (1 Mga Taga-Korinto 15:5–8.) Ha imo pagpinsar kay ano nga naghingaday hi Pablo hin damo nga mga testigo han Pagkabanhaw? (Kitaa ha 2 Mga Taga-Korinto 13:1.) Kay ano nga importante ha imo an mga testigo han Pagkabanhaw?
- Ano an gintutdo ni Pablo ha relasyon nga namumutnga ha Pakasala ni Adan ngan ha Pagkabanhaw? (Kitaa ha 1 Mga Taga-Korinto 15:20–23.)
- Paonan-o ginamit ni Pablo an doktrina han bunyag para ha patay pagtutdo bahin ha Pagkabanhaw? (Kitaa ha Mga Taga-Korinto 15:29. An ordinansa han bunyag para ha mga patay in mawawaray gamit kun waray an Pagkabanhaw.)
- Ano an gintutdo ni Pablo bahin han mga ginhadian han himaya? (Kitaa ha 1 Mga Taga-Korinto 15:35–44. Mababanhaw kita ngadto ha iba-iba nga mga ginhadian han himaya—selestyal, terestyal, o telestyal. Kitaa liwat ha D&C 88:27–32.) Paonan-o an imo hibaro han Pagkabanhaw ngan ha mga ginhadian han himaya nakaimpluwensya han paagi han imo pag-ukoy?

Pangatapusan

Pagpamatuod han importansya han masunod nga mga doktrina nga magtutugway ha aton pagbalik ha Amay ha Langit. Kun ginamit mo an aktibidad pagkuha han atensyon, imbitara an mga kaapi han klase panginano han ira mga kalugaringon han mga balyuan nga parte—mga batasan ngan mga gios nga, kun sundon, makakagbalhin han dereksyon han ira mga kinabuhi. Aghata hira pagpili hin mga dereksyon nga makakaapekto hin maupay han ira mga kinabuhi.

Kadugangan nga Ideya Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton an usa o duha nga mga ideya komo kaparte han leksyon.

1. "An Diyos diri paraghimo han kasamukan" (1 Mga Taga-Korinto 14:33)

Ipabasa ha mga kaapi han klase an 1 Mga Taga-Korinto 14:33. Kataliwan ipakiana an masunod:

- Ano an pipira nga mga paksa kun diin may damo hin duro nga kasamok ngan lantugi ha kalibutan? Ha imo pagpinsar kay ano nga mayda damo hin duro nga kasamok ha kalibutan? Paonan-o an Diyos nagin “paraghimo . . . han kamurayaw”?

2. Aktibidad han batan-on

Antes an klase, pagpinsar hin damo nga mga hitabo ha adlaw-adlaw nga pag-ukoy han mga batan-on nga diin mayda hira higayon pagpakita hin gugma nga putli (sugad pananglitan, pakakita hin usa nga tawo nga nakinahanglan hin bulig ha eskwelahan, pagtipa ha bugto nga lalaki o babaye, o pagkaada hin sangkay nga nakakaabat hin kamingaw o diri pagkarawata). Ipresentar ini nga mga kahimtang ha mga batan-on, ngan pakiana kun paonan-o nira magagamit an mga kinaiya han gugma nga putli, sugad han gintutdo ni Pablo ha 1 Mga Taga-Korinto 13, pagpaubay han kahimtang.

“Magpahauli kamo ngadto ha Diyos”

Leksyon
35

2 Mga Taga-Korinto

Panuyo Pag-aghat an mga kaapi han klase nga magin tinuod nga mga disipolo ni Jesucristo pinaagi hin pag-aplikar ha mga sagdon ni Pablo ha 2 Mga Taga-Korinto.

- Pangandaman**
1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. 2 Mga Taga-Korinto 1:3–11; 4; 6:1–10; 11:21–33; 12:1–10. Hi Pablo nagtutdo bahin han pagpirdi han kasakitan.
 - b. 2 Mga Taga-Korinto 2:5–11. Hi Pablo nag-aghat han mga Baraan pagipasayluay.
 - c. 2 Mga Taga-Korinto 7:8–10. Hi Pablo nagtutdo bahin han pakaabat hin Diyosnon nga kasubo para han mga sala.
 - d. 2 Mga Taga-Korinto 5:17–21. Hi Pablo nanawag han mga Baraan nga magpahauli ha Diyos.
 2. Kun may ada han *New Testament Video Presentations* (53914) ipakita durante ha leksyon an “Godly Sorrow,” an onse minutos nga pasalida.
 3. Kun magamit ka han aktibidad pagkuha han atensyon, pagdara ha klase hin gutiay nga kantidad hin baras.
 4. Suhestyon ha pagtutdo: Paghatag hin panahon ha katapusan han klase pagpahalipot han imo gintutdo. An planado hin maupay nga pagpahalipot makakabulig han mga kaapi han klase pag-organisar ngan pagklaro kun ano an ira nahibaruan ngan tagdon kun paonan-o an pag-aplikar hito ha ira mga kinabuhi. (Pangita hin pipira nga mga paagi hin pagpahalipot.)
-

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

Aktibidad Pagkuha han Atensyon Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Ipakita ha mga kaapi han klase an baras nga imo gindara ha klase.

- Kun in usa nga tawo nga imo tinatapuran maghatag ha imo hin baras upod an saad nga mayda hito bulawan, ano an imo bubuhaton?

Tuguti an mga kaapi han klase pagbaton han pakiana. Kataliwan basaha an masunod nga pamulong ni Ansiano Henry B. Eyring bahin han pagkarawat hin sagdon tikang ha mga propeta:

“Ayaw igbalewaray an sagdon, pero kapti ito hin maupay. Kun in usa nga tawo nga imo tinatapuran maghatag ha imo hin butang nga an hitsura baras gud la, upod an saad nga mayda hito bulawan, pwede kaptan mo ito hin madaliay, inuuy-og ito hin

hinay-hinay. Ha kada pagbuhay ko hito upod han sagdon tikang ha propeta, diri naiha an mga burubug-os nga bulawan natikang paghikit-i ngan mapinasalamaton ako” (ha Conference Report, Apr. 1997, 35; o *Ensign*, May 1997, 26).

- Ano an buot-sidngon han pamulong ni Ansiano Eyring?

Igsaysay nga an libro han 2 Mga Taga-Korinto nagdadara hin panagna nga sagdon nga naaplikar ha aton panahon. An mga tutdo ni Pablo dida hini nga surat in pareho han mga tutdo nga masukot naton hinbabatian ha katitirok han kabug-osan. Hi Ansiano Eyring nagsiring, “Kun an mga pulong han mga propeta sugad-sugad hin gin-iinuruotro sadang naton tutukan ito [hira] hin maupay” (ha Conference Report, Apr. 1997, 32; o *Ensign*, May 1997, 25). Aghata an mga kaapi han klase pagkarawat hini nga sagdon dida hini nga leksyon ngan “kaptan ito hin maupay.”

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Ini nga leksyon in ginbahin-bahin ngadto ha upat nga mga seksyon nga natutok ha importante nga mga tema ha 2 Mga Taga-Korinto. Mainampuon nga mamili kun hain hini nga mga tema an ighihimangraw ha mga kaapi han klase.

1. Pagpirdi han kakurian

Basaha ngan himangrawi an 2 Mga Taga-Korinto 1:3–11; 4; 6:1–10; 11:21–33; 12:1–10. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa hin dako han ginpili nga mga bersikulo.

- An surat ni Pablo ha mga taga-Korinto in ginsurat kataliwan han panahon hin dako nga pagtimaraut han hira Pablo ngan Timoteo “nawarayan paglaum hin pagkabubuhi” (2 Mga Taga-Korinto 1:8). Kay ano nga nalikayan nira Pablo ngan Timoteo an kawaray paglaum bisan ha kaguol, kagupong, pagtimarauta, ngan ha pagpaiwasa? (Kitaa ha 2 Mga Taga-Korinto 1:3–5; 4:5–15.) Kay ano nga an Langitnon nga Amay ngan hi Jesucristo an aton pinakamaupay nga mga surok hin pagliaw?

Hi Ansiano Neal A. Maxwell nagpatapod ha aton nga hi Jesucristo mabulig ha aton ha mga kakurian:

“Kun pinapas-an naton an yugo ni Jesus, nakakagpasulod ini dayon ha aton sugad han gintawag ni Pablo nga ‘paghiangbitay han kan [Cristo] mga gin-antos’ (Mga Taga-Filipos 3:10). Bis an sakit, o pag-usaan, kawaray hustisya o pagdiria, . . . an aton masusukol nga talagudti nga mga pag-antos, kun mapainubsanon kita, in malulunod ngadto han pinakailarom han kalag. Ngan madadahay naton hin mauruupay diri la an mga pag-antos ni Jesus ha aton, kundi kaupod liwat an Iya diri matutupungan nga kinaiya, nga nakakaaghat ha aton ngadto hin durudako nga pagsamba ngan bisan an pagsunod.

“Ginpasabot ni Alma nga hi Jesus maaram kun paonan-o an pagtabang ha aton ha butnga han mga kabido ngan mga kasakit hin eksakto tungod nga hi Jesus nagdara naman han aton mga kabido ngan mga kasakit (kitaa ha Alma 7:11–12). Maaram hiya hito ha siyahan nga parte; salit mayda gud niya kaluoy. Manggud, diri naton ito nasasantop gud o naiintiendihan kun paonan-o Niya gindara an ngatanan nga mortal nga mga sala, pero an Iya Pagbayad-sala nagpapabilin nga panabang ngan pasarig nga kamatuoran” (ha Conference Report, April 1997, 13; o *Ensign*, May 1997, 12).

- Paonan-o an Langitnon nga Amay ngan hi Jesucristo bumulig ha imo durante han kakurian?
- Hi Pablo nagpakita hin hingyap pagbulig han iba nga kumarawat hin pareho nga pagliaw nga iya kinarawat niya tikang ha Diyos (2 Mga Taga-Korinto 1:4). Paonan-o kita makakabulig han iba nga makakarawat hin pareho nga pagliaw tikang ha Diyos?
- Hi Pablo nagpasalamat ha mga Baraan nga nag-ampo para ha iya ngan kan Timoteo dida han ira kakurian (2 Mga Taga-Korinto 1:11). Kay ano nga importante nga mag-ampo kita para han kada usa? Paonan-o nakagbendisyon ha imo an mga pag-ampo han iba o ha usa han imo kilala? Paonan-o kita nabebendisyonan kun nag-aampo kita para han iba?
- Paonan-o makakabulig ha aton an mga tutdo ha 2 Mga Taga-Korinto 4:17–18 durante han mga kagul-anan? (Kitaa ha D&C 121:7–8.) Kay ano nga nakakabulig pagtagad han aton mga pagtesting tikang hin waray katapusan nga pagsantop? Paonan-o kita mahibabaro pagsiplat han aton mga pagtesting tikang hin waray katapusan nga pagsantop?
- Hi Pablo nagsumat ha mga taga-Korinto han mga pagtesting nga iya ngan han damo nga mga Baraan gin-antos tungod han ira tuluohan kan Jesucristo (2 Mga Taga-Korinto 6:4–5; 11:23–33). Ano nga mga kinaiya an gintutdo ni Pablo nga sedang naton padukwagon pagbulig ha aton pag-antos han mga pagtesting? (Kitaa ha 2 Mga Taga-Korinto 6:4, 6–7.) Paonan-o an usa o dugang pa hini nga mga kinaiya nakabulig ha imo durante han takna hin pagtesting?
- Hi Pablo nagsiring nga an Ginoo naghatag ha iya hin kaulangan—“tunok ha unod” (2 Mga Taga-Korinto 12:7). Kay ano nga naghatag an Ginoo kan Pablo hini nga kaulangan? (Kitaa ha 2 Mga Taga-Korinto 12:7.) Ano an hinbaruan ni Pablo han waray kuhaa han Ginoo ini nga “tunok ha unod” sugad han iya paghangyo? (Kitaa ha 2 Mga Taga-Korinto 12:8–10.) Paonan-o an aton mga kaluyahon makakabulig ha aton nga makakarawat hin kusog tikang kan Jesucristo? (Kitaa ha Ether 12:27.) Paonan-o mo nakit-an an kamatuoran han ginpamulong ni Pablo nga “kun ako maluya, kun sugad makusog ako”?

2. Pagpasaylo han iba

Basaha ngan himangrawi an 2 Mga Taga-Korinto 2:5–11.

- Hi Pablo nagsagdon han mga Baraan pagpasaylo ha usa kag-usa (2 Mga Taga-Korinto 2:5–8). Kay ano nga importante nga magpasaylo kita han iba? (Kitaa ha Mateo 6:14–15; 2 Mga Taga-Korinto 2:7–8; D&C 64:9–10. Himangrawi kun paonan-o kita—ngan an iba—maaapektohan kun mapasayluon kita ngan kun diri kita mapasayluon.)

Hi Pangulo Gordon B. Hinckley nagsiring:

“Nakikita naton an kakinahanglan han [pagpasaylo] ha panimalay han katawhan, nga diin an talagudti nga diri pagkaintiendihan nagigin dako nga argumento. Nakikita naton ito ha aton mga kaamyaw, nga diin an waray hangkag nga mga diperensya nagdadara ngadto ha waray kamatayan nga kapait. Nakikita naton ito ha mga kausa ha negosyo nga nagkakabaton ngan nariwa pakigtuhay ngan pagpasaylo, nga ha kaudgan nga hitabo, kun may ada karuyagon hin pagkalingkod ngan pakighimangraw hin mahinay ha kag-usa,

an problema in masosolbar para han bendisyon han ngatanan. Lugod, ginhahatag nira an ira mga adlaw pagbuhi han mga pagdumot ngan pagplano hin pagbulos. . . .

“Kun mayda man usa nga tawo nga nagbubuhi ha iya kasing-kasing hin makahirilo nga pag-abat ngadto hin usa nga tawo, nanginginyupo ako ha imo nga mangaro ha Ginoo hin kusog pagpasaylo. Ini nga pagpagawas hin hingyap amo an magigin pinakaunod han imo pagbasul. Diri ito magigin madali, ngan diri ito maabot dayon. Pero kun mangingita ka hito nga may sinsiridad ngan pagmangnoan ito, ito maabot. . . .

“ . . . Waray kamurayaw ha pagpinanhuna-huna han kaul-ul han daan nga kasamdan. An kamurayaw aada la ha pagbasul ngan pagpasaylo. Amo ini an matam-is nga kamurayaw kan Cristo, nga nagsiring, ‘bulahan an makigdaiton: kay hira pagngangaranan nga mga anak han Diyos.’ (Mateo 5:9)” (“Of You It Is Required to Forgive,” *Ensign*, June 1991, 2, 5).

- Ano an aton mabubuhat nga magin mas mapasayloon?

3. Pag-abat hin diyosnon nga kasubo para ha aton mga sala

Basaha ngan himangrawi an 2 Mga Taga-Korinto 7:8–10.

- Kataliwan pakabati nga usa han iya mga surat “nakapaabat hin kasubo [ha mga taga-Korinto],” hi Pablo nalipay (2 Mga Taga-Korinto 7:8–9). Kay ano nga amo ini an inabat ni Pablo ha kasubo han mga taga-Korinto? (Kitaa ha 2 Mga Taga-Korinto 7:9–10.) Ano an buot-sidngon hin pagkaada hin “diyosnon nga kasubo” para ha aton mga sala?

Kun ginagamit mo an pasalida han *video* nga “Godly Sorrow” ipakita na ito yana.

- Ano an kaibhan han diyosnon nga kasubo ngan “kasubo han kalibutan”? Kay ano nga an diyosnon nga kasubo importante nga bahin han pagbasul?

Hi Pangulo Spencer W. Kimball nagsaysay: “Kun in usa nga tawo nasubo la tungod nga may nakasabot bahin han iya sala, an iya pagbasul in diri kompleto. An diyosnon nga kasubo naghihinungdan han usa nga tawo nga maruyag pagbasul, bisan kun waray hiya hisabti han iba, ngan naghihimo ha iya nga determinado pagbuhat hin tama ano man an mahitabo. Ini nga klase hin kasubo nagdadara hin kamatadong ngan magdadara ngadto hin pagpasaylo” (*Repentance Brings Forgiveness*, [pamphlet, 1984], 8).

4. Pagigin paghibalik ha Diyos

Basaha ngan himangrawi an 2 Mga Taga-Korinto 5:17–21.

- Hira Pablo ngan hi Timoteo nagsagdon ha mga taga-Korinto nga “bumalik ha Diyos” (2 Mga Taga-Korinto 5:20.) Ano an buot-sidngon hiton paghibalik ha Diyos?

Hi Ansiano Bruce R. McConkie nagtutdo: “An paghibalik amo an paagi han pagtubos han tawo tikang ha iya makasasala nga kahimtang ngan espirituhanon nga kasirom ngan an pagpasiuli ha iya ngadto ha pagkauyon ngan pagkausa ha Diyos. . . . Tawo, nga anay lawasnon ngan makasasala, nga nag-ukoy ha kalibutanon nga paagi, nagigin bag-o nga binuhat han Espiritu

Santo; natawo hiya utro; ngan, bisan sugad hin gutiay nga bata, nabubuhi hiya kan Cristo” (*Doctrinal New Testament Commentary*, 3 vols. [1965–73], 2:422–23).

- Paonan-o kita mahibabalik ha Diyos? (Kitaa ha 2 Mga Taga-Korinto 5:17–19, 21; 2 Nephi 25:23; Jacob 4:10–11.)

Pangatapusan

Pagpamatuod han mga kamatuoran nga imo ginhimangrawan. Aghata an mga kaapi han klase panumdum ngan pagsunod han sagdon ni Pablo ha 2 Mga Taga-Korinto.

Kadugangan nga

Ideya hin Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton an usa o dugang pa hini nga mga ideya komo kaparte han leksyon.

1. An “pangawas nga tawo” ngan an “pansulod nga tawo” (2 Mga Taga-Korinto 4:16)

- Hi Pablo naghingaday han “pangawas nga tawo” ngan an “pansulod nga tawo” (2 Mga Taga-Korinto 4:16). Ano an buot-sidngon hini nga duha nga mga pulong? Paonan-o mababag-o ha adlaw-adlaw an “pansulod nga tawo”? (2 Mga Taga-Korinto 4:16).

2. “Mga embahador kan Cristo” (2 Mga Taga-Korinto 5:20)

- Hi Pablo nagsiring nga hiya ngan hi Timoteo an “mga embahador para kan Cristo” (Mga Taga-Korinto 5:20). Ano an embahador? (An embahador in opisyal nga taglawas nga nagyayakan ha ngaran han pagmangulo hin usa nga nasyon o organisasyon. An embahador nagtatrabaho pag-establisar hin maupay nga mga pakigrelasyon ha butnga han mga tawo nga iya ginrerepresentaran ngan han iba nga mga tawo.) Paonan-o hira Pablo ngan Timoteo nagin mga embahador para kan Jesucristo? Paonan-o an kada usa ha aton magigin embahador para kan Jesucristo?

“Mga Hinigugma han Diyos, Gintawag nga Magigin mga Baraan”

Mga Taga-Roma

Panuyo Pagpanumdum han mga kaapi han klase nga mga anak hira han Diyos ngan pag-
aghat ha ira pag-ukoy nga takos han ira diyosnon nga panurundon.

Pangandaman

1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Mga Taga-Roma 2–5. Hi Pablo nagtutdo nga ngatanan nga mga tawo in ginpakamatadong tungod ha pagtuo kan Jesucristo, nga ginpapakita pinaagi hin matadong nga mga buhat.
 - b. Mga Taga-Roma 6; 8. Hi Pablo nagtutdo nga an mga anak han Diyos in pwede matawo hin utro ngan magin manonorunod upod kan Cristo.
 - c. Mga Taga-Roma 12–13; 15:1–7. Hi Pablo nagsagdon han mga taga-Roma nga mag-ukoy komo mga Baraan.
2. Pwede mo imbitaron in solowista o gutiay nga grupo pagkanta o pagtukar han “I Am a Child of God.” Kun diri ini mahihimo, pwede ka mag-andam pagkanta hini upod an mga kaapi han klase.
3. Suhestyon ha pagtutdo: Ha iya surat ha mga taga-Roma, hi Pablo nagpahanumdum ha mga magtututdo han importansya han pag-ukoy han mga prinsipyo nga ira gintututdo (Mga Taga-Roma 2:21–22). An imo ehemplo makakagtutdo ha mga kaapi han klase labaw pa han imo mga pulong. Ipakita ha mga kaapi han klase nga an imo pamatuod han mga prinsipyo han ebanghelyo natikang hin pag-ukoy hito nga mga prinsipyo ha adlaw-adlaw (Juan 7:17).

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

**Aktibidad Pagkuha
han Atensyon** Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw
hinimo ha pagtikang han leksyon.

Ipabasa ha kaapi han klase an Mga Taga-Roma 3:10. Igsaysay nga hini nga mga bersikulo waray igshestyon ni Pablo nga waray bisan usa nga nagbuhat hin matadong nga gios; lugod, iya gintutukib nga waray hingpit nga matadong ha tuna. Hi Cristo la an nag-ukoy dinhi ha tuna nga waray gud pakasala. Ngatanan nakahimo hin pipira nga mga sala (kitaa liwat ha Mga Taga-Roma 3:23).

- Kun nakakasala kita, ano an aton sadang buhaton para magmalimpyo hin utro? (Buhaton an pagtuo kan Cristo ngan magbasul han aton mga sala nga para makarawat naton an naglilimpiyo nga gahum han iya Pagbayad-sala.)

Igsaysay nga kun nakakasala kita, diri kita malilimpyohan utro hin hul-os han aton la kalugaringon. Ini nga leksyon naghiihimangraw kun paonan-o kita magigin malimpyo pinaagi han Pagbayad-sala ni Jesucristo, usa nga paagi nga gintawag ni Pablo nga pagpakamatadong.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Mainampuon nga pilia an mga bersikulo ha baraan nga kasuratan ngan pamakiana nga pinakamaupay nga makakatapo han mga panginahanglan han mga kaapi han klase. Aghata an mga kaapi han klase pagpaangbit han ira mga pamatuod han mga doktrina ngan mga prinsipyo nga ginhimangrawan dida han leksyon.

1. Kita in ginpakamatadong tungod ha pagtuo kan Jesucristo.

Basaha ngan himangrawi an Mga Taga-Roma 2–5. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa hin dako han ginpili nga mga bersikulo. Igsaysay nga hi Pablo in nagsisinurat ngadto ha mga kaapi han Simbahan ha magkalain-lain nga mga lugar nga bumalik pagbuhat han balaud ni Moises, natuod nga an hul-os nga pagbuhat hini nga mga balaud in kinahanglan para han katalwasan. Bisan kun an mga Baraan nga taga-Roma in makusog ha ebanghelyo (Mga Taga-Roma 1:8), hi Pablo naghimo hini nga surat pagsayod nga an pagpakamatadong ngan katalwasan naabot tungod han pagtuo kan Cristo, diri tungod han mga buhat han balaud ni Moises.

- Dida han iya surat, hi Pablo nagsari pagbulig han mga Baraan nga taga-Roma pag-intiendi han doktrina han pagpakamatadong. Ano an buot-sidngon hiton ginpakamatadong? (Para mahibalik ha Diyos, gin-abswelto tikang ha sirot han sala, ngan gindeklarar nga matadong ngan waray sala.)
- Kay ano nga kinahanglan kita pagpakamatadongon? (Kitaa ha Mga Taga-Roma 3:10–12, 23; kitaa liwat ha Alma 7:21. Nakabido kita ngatanan han Diyos ngan nagin mahugaw tungod han sala. Tungod nga waray mahugaw nga butang an pwede makig-usa ha Diyos, kinahanglan nga kita pagpakamatadongon agud makabalik ha iya.)
- Ano an gintutdo ni Pablo bahin kun paonan-o kita ginpakamatadong? (Kitaa ha Mga Taga-Roma 3:24, 28; 5:1–2; kitaa liwat ha 2 Nephi 2:6. Ginpakamatadong kita pinaagi han grasya ni Jesucristo ngan han aton pagtuo ha iya.) Ano an grasya? (Diyosnon nga bulig o kusog.) Paonan-o an diyosnon nga bulig maipapatagamtam ha aton? (Kitaa ha Mga Taga-Roma 5:8–11; 2 Nephi 2:7–8. An grasya ni Jesucristo naipapatagamtam ha aton tungod han iya Pagbayad-sala.) Kay ano nga importante ha aton nga magkakaada pagtuo para hul-os nga makarawat an grasya han Magtaralwas?
- Hi Pablo nagsaysay nga an pagpakamatadong naabot tungod han grasya ni Jesucristo, diri tungod “han mga binuhatan han kasugoanan” (Mga Taga-Roma 3:20, 24, 28). Kay ano nga diri naton maangkon an pagpakamatadong ngan katalwasan tungod gud la hin aton mga binuhatan? (Kitaa ha Mosiah 2:20–21; Alma 22:14.)
- Damo nga mga tawo an nag-interpretar han mga surat ni Pablo ha pagbuot-sidngon nga hi kita ginpakamatadong pinaagi la han pagtuo kan Jesucristo nga waray upod nga mag-upay nga binuhatan. Ano an relasyon nga namumutnga han aton mga gios (o mga binuhatan) ngan han pagpakamatadong tungod han

grasya ni Cristo? (Kitaa ha Mga Taga-Roma 3:31; Jakobo 2:14–18, 24; 2 Nephi 25:23; D&C 88:38–39.)

An Propeta Joseph Smith nagsiring: “Agud pagpakamatadongon ha atubangan han Diyos kinahanglan kita maghigugmaay ha usa kag-usa: kinahanglan pirdihon naton an karat-an; kinahanglan naton bisitahon an mga ilo ngan mga balo nga babaye ha ira kasakitan, ngan likayan naton an kamantsahi hini nga kalibutan: kay an sugad hito nga mga kinaiya naagos tikang ha dako nga burabod han putli nga relihiyon, nagpapakusog han aton pagtuo pinaagi hin pagdugang han kada mag-upay nga kalidad nga nag-aadorno han mga anak han bulahan nga Jesus. Makakag-ampo kita dida ha panahon han pag-ampo; makakaghigugma kita han aton igkasi-tawo sugad han aton mga kalugaringon, ngan magin matinuohon ha kasakit, maaram nga an balos han sugad hito in durudako ha ginhadian han langit. Kadako nga kaliawan! Nakakalipay gud!” (*Teachings of the Prophet Joseph Smith*, sel. Joseph Fielding Smith [1976], 76).

2. Pwede kita matawo hin utro ngan magin mga manoronod upod kan Cristo.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Mga Taga-Roma 6 ngan 8.

- Hi Pablo nagtanding han bunyag ha kamatayan, paglubong, ngan pagkabanhaw. Paonan-o an bunyag narepresentar han kamatayan, paglubong, ngan pagkabanhaw (bag-o nga katawo)? (Kitaa ha Mga Taga-Roma 6:3–4; D&C 76:50–52.) Paonan-o an bunyag bag-o nga katawo para ha imo?

Igsaysay nga an bunyag pinaagi hin pagtunod in simbolo hin espirituhanon nga katawo utro. Ha pagtunora ha aton ha tubig, ito in simbolo nga ginlulubong naton an aton daan nga pagkatawo ha lubnganan. Ha pag-ulbo naton ha tubig, kita in simbolo nga nalimpyohan. Nagigin bag-o kita nga tawo nga nakig-uyon pagsunod kan Cristo.

- Paonan-o naton pagpapabilinon an kalimpyo ngan “pagkabag-o han kinabuhi” (Mga Taga-Roma 6:4) nga naeksperyensyahan naton ha bunyag? (An mga baton pwede maglakip pinaagi hin pagbag-o han aton mga kauyonan ha bunyag samtang nakikigsaro kita han sakramento kada semana, pinaagi hin pagbasul ngan pangita hin pasaylo tikang ha Ginoo, ngan pinaagi hin pagtikang kada adlaw han ginbag-o nga determinasyon pagserbi ha Ginoo.)
- Ano an buot-sidngon hiton “huna-huna (malibog) han unod”? (Kitaa ha Mga Taga-Roma 8:5–6.) Ano an mga balos han pagigin mahuna-huna ha unod? (Kitaa ha Mga Taga-Roma 8:6–8, 13.) Paonan-o naton tatanggalon an kalibog tikang ha aton mga huna-huna ngan ha mga kasing-kasing? Paonan-o ka nabendisyonan han magpili ka nga magin espirituhanon huna-huna?
- Hi Pablo nagpamatuod “nga kita mga anak han Diyos” (Mga Taga-Roma 8:16). Paonan-o ka naapektohan han hibaro nga ikaw anak han Diyos? Ano an buot-sidngon hini bahin han imo kapasidad ngan potensyal?

Hi Ansiano Dallin H. Oaks nagsiring: “Igkonsiderar an gahum han ideya nga gintutdo han aton marahalon nga kanta ‘I Am a Child of God’ (*Hymns*, 301). . . . Aanhi an baton han dako nga pakiana han kinabuhi, ‘Hin-o ako?’ Anak ako han Diyos nga may espiritu nga tulin ngadto ha langitnon nga mga

kag-anak. Ito nga katulinnan nagsasayod han aton waray katapusan nga potensyal. Ito nga gamhanan nga ideya in epektibo nga pansangga han kamingaw. Makakagpakusog ito han kada usa ha aton paghimo hin matadong nga mga pagpili ngan pangita han pinakamaupay dida ngahaw ha aton. Ipaturek ha huna-huna han batan-on nga tawo an gamhanan nga ideya nga hiya anak han Diyos, ngan imo gintagan ito nga batan-on nga tawo hin respeto ha kalugaringon ngan kaaghat pagsulog kontra han mga problema ha kinabuhi” (ha Conference Report, Oct. 1995, 31; o *Ensign*, Nov. 1995, 25).

Kun nakigsabot ka nga ipakanta o ipatukar an “I Am a Child of God” komo espesyal nga bahin ,ipabuhat na ito yana ha solowista o han gutiay nga grupo. O kantahon ito upod an mga kaapi han klase (kitaa ha “Pangandaman” nga seksyon).

- Ano an dako nga saad an ginsiring ni Pablo nga makakarawat han mga anak han Diyos? (Kitaa ha Mga Taga-Roma 8:17.) Ano an buot-sidngon hiton pagigin manoronod upod kan Cristo? (Kitaa ha D&C 76:50, 54–70.) Ano an kinahanglan naton buhaton basi makarawat ini nga dako nga panorondon? (Kitaa ha D&C 76:51–53.)
- Paonan-o an pakasabot nga mga anak kita han Diyos ngan potensyal nga manoronod upod kan Cristo makakabulig ha aton pag-antos han mga pagtesting hini nga kalibutan? (Kitaa ha Mga Taga-Roma 8:18, 28, 31; kitaa liwat ha Mga Taga-Roma 5:3–5.) Paonan-o mo nakita nga an “ngatanan nga mga butang nagbuburublig para han kaupayan ngadto han nahigugma han Diyos”? (Mga Taga-Roma 8:28).
- Ano an gintutdo ni Pablo ha Mga Taga-Roma 8:35–39 bahin han gugma ni Jesucristo? Poanan-o mo inabat an gugma han Magtaralwas ha imo kinabuhi? Ano an kaibhan nga nahimo han iya gugma ha imo kinabuhi?

3. Sadang kita mag-ukoy sugad han pagigin Baraan.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Mga Taga-Roma 12–13; 15:1–7.

- Hi Pablo nagsagdon han mga Baraan taga-Roma paghalad han ira mga kalugaringon komo “buhi nga halad, baraan, karuruyagon ha Diyos” (Mga Taga-Roma 12:1). Paonan-o naton maihalad an aton mga kalugaringon komo buhi nga mga halad ngadto ha Diyos? (Kitaa ha 3 Nephi 9:20; D&C 59:8.)

Hi Ansiano Bruce R. McConkie nagsaysay, “Para maihalad an [kalugaringon] komo buhi nga halad amo an pagdangop nga may masubo nga kasing-kasing ngan masamdong nga espiritu pinaagi han pagsugot” (*Doctrinal New Testament Commentary*, 3 vols. [1966–73], 2:292).

- Hi Pablo nagsagdon han Baraan nga taga-Roma nga “diri umuyon hini nga [kalibutan] panahon (Mga Taga-Roma 12:2). Ano an pipira nga mga paagi nga nagsasari kita pag-uyon ha kalibutan yana? Paonan-o naton mapipirdi ini nga pag-uyon? (Kitaa ha Mga Taga-Roma 12:2.)
- An Mga Taga-Roma 12 ngan 13 naglista hin damo nga mga kinaiya han tinuod nga Baraan. Pakilal-a an mga kaapi han klase hini nga mga kinaiya, ngan isurat ini ha pisara. (Pwede mo bahinon an klase ngadto hin gudti nga mga grupo ngan kada grupo papagbilnga; han bahin han kapitulo.) Kataliwan

paghimangrawi an masunod nga mga pakiana bahin hini nga mga kinaiya: Kay ano nga ini nga kinaiya kinahanglan padukwagon? Ano an aton mabubuhay yana nga semana padukwagon pa hini nga kinaiya?

- Paonan-o hi Pablo nagtugon ha aton pagtratar han aton mga kaaway? (Kitaa ha Mga Taga-Roma 12:19–21) Ano nga mga bendisyon an pwede umabot ha aton kinabuhi kun aton tratataron an aton mga kaaway hin sugad hini nga paagi? Ano nga mga ehemplo an imo nakita hin usa nga tawo paggamit hin kabuotan pagpirdi han maraut o maraut nga kaburut-on?
- Ano nga kasugoan an ginsiring ni Pablo nga naglalakip han iba pa nga mga kasugonan? (Kitaa ha Mga Taga-Roma 13:8–9.) Paonan-o ini nga kasugoan naglalakip han iba pa? (Kitaa ha Mga Taga-Roma 13:10.)
- Ano an gintutdo ni Pablo bahin han kun paonan-o an makusog ha pagtuo nga mga kaapi sadang kumarawat hadton maluya ha pagtuo nga mga kaapi? (Kitaa ha Mga Taga-Roma 15:1–7.) Paonan-o makakabulig an tawo nga makusog ha pagtuo hadton maluya?

Pangatapusan

Tagi hin duon nga pinaagi han pagtuo kan Jesucristo ngan matadong nga pagukoy nga kita ginpakamatadong—gindeklarar nga matadong ngan nagpahauli ha Diyos. Pagpamatuod nga mga anak kita han Diyos ngan mayda potensyal nga magin mga manoronod upod kan Cristo kun may ada kita pagtuo ha iya ngan mag-ukoy sugad han iya ginsugo ha aton.

Kadugangan nga Ideya Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda ha plano nga ginsuhestyon han leksyon. Pwede mo gamiton an usa o nga duha hini nga mga ideya komo kaparte han leksyon.

1. “Diri ko ikinaawod an ebanghelyo ni Cristo” (Mga Taga-Roma 1:16)

Ipabasa ha kaapi han klase an Mga Taga-Roma 1:16.

- Paonan-o naton maipapakita nga diri kita naawod han ebanghelyo ni Jesucristo? (Kitaa ha 1 Pedro 3:15 para hin usa nga suhestyon. Ilista ha pisara an mga baton han mga kaapi han klase, ngan aghata an kada kaapi han klase pagbuhay hin purlominos usa hini nga mga butang durante han tiabot nga semana.)

2. Aktibidad han batan-on

Panagi hin tag-usa nga papel ngan bolpen o lapis an kada kaapi han klase. Ipasurat ha mga kaapi han klase dida ha ira mga papel an masunod nga pakiana tikang ha Mga Taga-Roma 8:31:

“Kun an Diyos para ha aton, hin-o an mga supak ha aton?” Pwede mo gamiton an pamulong tikang ha Paghubad han Propeta Joseph Smith, nga naghahatag han katapusan nga parte han pinamulong nga hin-o an madaog kontra ha aton?

Himangrawi kun paonan-o ini nga pinamulong magpapakusog ha mga kaapi han klase ha adlaw-adlaw nira nga kinabuhi. Aghata an mga kaapi han klase pagbutang han kard nga diin makikit-an nira ito hin sukot.

Jesucristo: “An Tinikangan ngan Maghiringpit han Aton Pagtuo”

Leksyon
37

Mga Hebreohanon

Panuyo Pagpanumdum han mga kaapi han klase nga an katalwasan naabot pinaagi han pagtuo kan Jesucristo ngan pagsugot han iya mga kasugoanan.

Pangandaman

1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Mga Hebreohanon 1—4. Hi Pablo nagpamatuod nga hi Jesucristo, an Bugtong nga Anak han Langitnon nga Amay, amo an aton Magtaralwas.
 - b. Mga Hebreohanon 5; 6:20; 7. Hi Pablo nagsaysay nga an Pagkasaserdote nga Melkisedek kaparte han kabug-osan han ebanghelyo.
 - c. Mga Hebreohanon 8:1–10:18. Hi Pablo nagtutdo nga an balaud ni Moises amo an daan nga kauyonan nga namumutnga han Diyos ngan han iya mga anak, samtang an ebanghelyo ni Jesucristo amo an bag-o nga kauyonan. An daan nga kauyonan in usa nga susbaranan o surubdan, han bag-o nga kauyonan, pero an bag-o la nga kauyonan an may gahum pagtalwas.
 - d. Mga Hebreohanon 10:19–11:40. Hi Pablo nagsagdon han mga Baraan pagbuhat han ira pagtuo kan Jesucristo basi makapanood hira hin lugar ha ginhadian han Diyos.
2. Kadugangan nga barasahon: Mga Hebreohanon 6; 12–13.
3. Suhestyon ha pagtutdo: Paghirot nga diri na la ikaw an magyiyinakan. Usahay kinahanglan mo magyinan hin halipot para magpahayag han impormasyon, pero an pagyinan nakakawara han kaepektibo hito kun amo la ito nga paagi hin pagtutdo an ginagamit. Kataliwan mo maghatag hin impormasyon o magsaysay han prinsipyo, siguraduha paghatag hin mga higayon ha mga kaapi han klase pagbaton ngan pag-amos.

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

**Aktibidad Pagkuha
han Atensyon** Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Ipahayag an masunod nga mga kahimtang, ngan hangyua an mga kaapi han klase pamiling hin baraan nga kasuratan nga pwede magamit ha usa han mga kahimtang. (An pipira nga baraan nga mga kasuratan in ginhatag ha hil-utan.)

1. In usa nga bata nga imo kilala bag-o la nga nahibaro ha Primariya nga hi Jesucristo an nagtuha han kalibutan ngan karuyag makasabot kun hain ini ginsasaysay ha baraan nga mga kasuratan. (Mga Hebreohanon 1:2; Juan 1:1–3; 10; Mga Taga-Efeso 3:9; Mosiah 3:8).
2. In usa nga sangkay in nagkaada hin personal nga mga problema ngan naghuna-huna kun paonan-o an Magtaralwas makakagtimgno ha iya hin

personal o makakaintiendi han nahihitabo ha iya. (Mga Hebreohanon 2:6–8, 18; 2 Nephi 1:15; Alma 7:11–12).

3. In usa nga sangkay nga diri kaapi naghuna-huna kun kinahanglanon ba manggud han usa nga tawo nga magkaada hin pagkasaserdote para makabuhat han mga bunyag ngan iba pa nga mga ordinansa. (Mga Hebreohanon 5:1, 4; Eksodo 28:41; Juan 15:16).

Imbitara in usa o duha nga mga kaapi han klase pagbasa han baraan nga mga kasuratan nga ira ginpili para han kada kahimtang. Tagi hin duon nga an surat ni Pablo ha mga Hebreohanon nag-uunod hin baraan nga mga kasuratan nga magagamit ha kada usa han tulo nga mga hitabo. Imbitara an mga kaapi han klase pamati hini nga baraan nga mga kasuratan samtang ginhihimangraw mo an libro han Mga Hebreohanon.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Samtang nagtututdo ka han masunod nga mga bersikulo ha baraan nga kasuratan, himangrawi kun paonan-o hira naaplikar ha adlaw-adlaw nga kinabuhi. Aghata an mga kaapi han klase pagpaangbit hin mga eksperyensya nga subay han mga prinsipyo ha baraan nga kasuratan.

Igsaysay nga ha bug-os han iya misyonaryo nga mga pagbiyahe, hi Pablo nagpursigi pagkabig han mga kaapi han Simbahan nga diri na hira sadang magsunod han balaud ni Moises. Bisan kun an mga Kristiyano nga Judeyo natutdoan na nga an katalwasan maabot tungod ha pagtuo kan Jesucristo, damo ha ira an natuod la gihapon nga an pagsugot han balaud ni Moises in importante ha ira katalwasan. Hi Pablo naghimo han surat ha mga Hebreohanon pagsayod hin utro nga an balaud ni Moises gintuman na ni Cristo.

1. Jesucristo, an Bugtong nga Anak han Langitnon nga Amay, amo an aton Magtaralwas.

Himangrawi an Mga Hebreohanon 1–4. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa han ginpili nga mga bersikulo.

- Ano an aton mahihibaruan tungod kan Jesucristo tikang ha Mga Hebreohanon 1? (Ilista ha pisara an mga baton han mga kaapi han klase. An mga baton pwede maglakip hadton nakalista ha ubos.)
 - a. Gintuha niya an kalibutan (mga bersikulo 2, 10).
 - b. Dagway hiya han Diyos Amay (bersikulo 3).
 - c. Nagbayad-sala hiya para han aton mga sala (bersikulo 3).
 - d. Hiya an Suhag nga Anak han Diyos Amay (mga bersikulo 5–6).
 - e. An iya himaya ngan gahum in waray katapusan ngan waray pagbag-o (mga bersikulo 8, 12).
- Hi Pablo nagsiring nga an Anak han Diyos, nga “nahimo nga labaw pa gud ha ngatanan nga mga anghel” (Mga Hebreohanon 1:4), in liwat “ginbuhat nga uruubos la hin gutiay ha mga anghel” (Mga Hebreohanon 2:9). Ha ano nga paagi nga hi Jesus “ginhimo nga uruubos hin gutiay ha mga anghel”? (Kitaa ha Mosiah 13:34–35. Pumakanhi hiya ha tuna komo mortal ngan sakop hiya han kaul-ol ngan kamatayan.) Kay ano nga kinahanglan man ini? (Kitaa ha Mga Hebreohanon 2:9–10, 16–18; 4:15–16; kitaa liwat ha Mateo 23:10–11.)

- Hi Pablo nag-aghat han mga Baraan pag-ukoy hin matadong basi hira makasulod ha pagpahuway han Diyos (Mga Hebreohanon 3:7–19; 4:1–11). Ano an buot-sidngon hiton pagsulog ha pagpahuway han Diyos? (Kitaa ha D&C 84:23–24; 3 Nephi 27:19.) Ano an ginsaysay ni Pablo bahin kun kay ano nga an mga anak ni Israel han panahon ni Moises waray makasulod ngadto han pagpahuway han Diyos? (Kitaa ha Mga Hebreohanon 3:7–11, 16–19; 4:1–2.) Paonan-o kita magbubuligay nga magin takos pagsulod ha pagpahuway han Diyos? (Kitaa ha Mga Hebreohanon 3:13–14; 4:11; Alma 13:12–13, 16.)

2. An Pagkasaserdote nga Melkisedek in kaparte han kabug-osan han ebanghelyo.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Mga Hebreohanon 5; 6:20; 7.

- Ano an gintutdo ni Pablo bahin han kun paonan-o an usa nga tawo sadang kumarawat ngan gumamit han awtoridad han pagkasaserdote? (Kitaa ha Mga Hebreohanon 5:1–4.) Kay ano nga an nagkakapot han pagkasaserdote “tinawag han Diyos” imbis nga “kuhaon ini nga kadungganan ha iya la ngahaw”?
- Ano nga awtoridad han pagkasaserdote an nag-upod ha balaud ni Moises? (An Pagkasaserdote nga Aaron, gintawag gihapon nga pagkasaserdote ni Levi, huruhamubo, o pangandam nga pagkasaserdote. Kitaa ha D&C 84:25–27.) Ano nga awtoridad han pagkasaserdote an kinakaptan ni Jesucristo? (Kitaa ha Mga Hebreohanon 5:5–6; 6:20.) Igsaysay nga han pagkanhi ngan pagtuman ni Jesus han balaud ni Moises, iya gihapon ginbalik an Pagkasaserdote nga Melkisedek. Kay ano nga kinahanglan ini? (Kitaa ha Mga Hebreohanon 7:11. An Pagkasaserdote nga Aaron in waray awtoridad pagbuhat han ngatanan nga mga ordinansa nga kinahanglan para han katalwasan.)

“Diri an balaud ni Moises o an Pagkasaserdote nga Aaron nga nagdumara hito in may kapas pagdara han mga anak han Diyos ngadto ha kahingpit. An Pagkasaserdote nga Aaron in huruhamubo nga awtoridad, ngan nagdudumara la hito han pangandaman nga ebanghelyo. An Pagkasaserdote nga Melkisedek, ha usa nga bahin, in huruhataas nga pagkasaserdote, nga gintagan hin gahum pagministro han mga ordinansa han ebanghelyo ha kabug-osan hito ngan may kapas pagputli han aton mga kinabuhi nga basi makasulod kita hin utro ha presensya han Ginoo” (*The Life and Teachings of Jesus and His Apostles* [Church Educational System manual, 1979], 385–386; kitaa liwat ha D&C 107:18–20).

- Kay ano nga tinatawag naton an durudako nga pagkasaserdote nga Pagkasaserdote nga Melkisedek? (Kitaa ha D&C 107:2–4.) Paonan-o an mga kaapi han Simbahan yana nabendisyonan pinaagi hin pagkaada han Pagkasaserdote nga Melkisedek sugad man liwat han Pagkasaserdote nga Aaron? Paonan-o an pagkasaserdote nagbendisyon han imo kinabuhi?

3. An ebanghelyo ni Jesucristo in bag-o nga kauyonan nga namumutngaan ha Diyos ngan han iya mga anak.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Mga Hebreohanon 8:1–10:18. Igsaysay nga hi Pablo nagpahinumdom ha mga kaapi han Simbahan nga an pagsamba ha sakob han balaud ni Moises in nagtudlok han Ginoo Jesucristo.

- Subay ha Mga Hebreohanon 8:5, ano an ginsiring han Ginoo nga buhaton ni Moises mientras nagtutukod han tabernakulo (payag) nga gagamiton han mga Israelita para han pagsamba? (Igsaysay nga an mga seremonya dida ha tabernakulo (payag) in nagsimbolo han “langitnon nga mga butang,” sugad han ginsurat ha ubos.)

Ordinansa ha tabernakulo (payag):	Ano an ginsimbolo hito:
a. An mga saserdote naghalad hin mga hayop komo mga sakripisyo ngadto ha Diyos (Mga Hebreohanon 10:1–4, 11).	Hi Jesus naghalad han iya kalugaringon komo sakripisyo para han aton mga sala (Mga Hebreohanon 9:26–28; 10:4–12).
b. An mga saserdote nagbutang han dugo tikang ha ginsakripisyo nga mga hayop didto ha altar pagsimbolo han paglimpyo ngan pagputli han mga tawo (Mga Hebreohanon 9:6–7, 19–23).	An dugo ni Jesus, nga ginpaawas durante han Pagbayad-sala, naglimpyo ngan nagpuputli ha aton tikang ha sala (Mga Hebreohanon 9:11–15).
c. An hataas nga saserdote sinulod dida han biray ngadto ha Baraan han mga Baraan (Mga Hebreohanon 9:1–7).	Hi Jesus, an gamhanon nga hataas nga saserdote, sumakob han biray ngadto ha langit mismo (Mga Hebreohanon 9:24).

- Igsaysay nga an balaud ni Moises in daan nga kauyonan nga namumutnga ha Diyos ngan ha iya mga tawo (Mga Hebreohanon 8:9; kita liwat ha Mga Taga-Galasia 3:24–25). Ano an bag-o nga kauyonan nga gindara ni Jesucristo? (Kita ha Mga Hebreohanon 8:6–8, 10–13. An kabug-osan han ebanghelyo.) Tagi hin duon nga an daan nga kauyonan in gin-asoy ha Daan nga Tugon han Biblia samtang an bag-o nga kauyonan in gin-asoy ha Bag-o nga Tugon.
- Kay ano nga an daan nga kauyonan waray makaghimo nga hingpit han mga magburuhit hito? (Kita ha Mga Hebreohanon 10:1–4.) Kay ano nga an bag-o nga kauyonan naghahatag ha aton hin durudako nga paglaum para han kahingpit? (Kita ha Mga Hebreohanon 10:9–18.)

4. Adton magbubuhit han ira pagtuo kan Jesucristo in makakapanunod hin lugar ha ginhadian han Diyos.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Mga Hebreohanon 10:19–11:40. Tagi hin duon nga kataliwan igaysay ni Pablo an mga paagi nga diin an kabug-osan han ebanghelyo in huruhataas, mas kompleto nga balaud nga lumiwan han balaud ni Moises, nagsagdon hiya ha mga Baraan pagsunod hini nga “bag-o ngan buhi nga dalan” pinaagi hin pagbutang han ira pagtuo kan Jesucristo (Mga Hebreohanon 10:19–22).

- Ano an pinakasiyahan, o pinakapanguna, nga prinsipyo han ebanghelyo? (Kita ha Mga Artikulo han Pagtuo 1:4.) Ano an pagtuo? (Kita ha Mga Hebreohanon 11:1; Alma 32:21; Ether 12:6.) Kay ano nga mas labaw an

pagtuo kay ha tuluohan? Kay ano nga an pagtuo kan Jesucristo importante para han aton katalwasan?

- Hi Pablo naghatag hin damo nga mga ehemplo hin mga tawo nga nakahimo hin dagko nga mga butang tungod han pagtuo kan Jesucristo. Hin-o an iya ginhingadayan? (Kitaa ha Mga Hebreohanon 11:4–12, 17–34.) Ilista ha pisara an mga ngaran hadton iya ginhingadayan, ngan himangrawi kun paonan-o an gios hito nga tawo nagkinahanglan hin pagtuo.

Pwede mo bahin-bahinon an mga kaapi han klase ngada hin gudti nga mga grupo para hini nga himangrawon. Tuini an kada grupo pagtagad hin pipira han mga tawo nga ginhingadayan ha Mga Hebreohanon 11. Tagi hin pira kaminuto an mga grupo paghisgot kun paonan-o an gios hito nga mga tawo nagkinahanglan hin pagtuo, ngan kataliwan papag-asoya hin halipot an kada grupo han ira mga paghisgot (pangatapusan) ha klase.

- Hi Pablo nagtutdo gihapon nga an pagtuo makakabulig ha aton durante han mga takna han kakurian o paghampak (Mga Hebreohanon 11:32–38). Paonan-o an pagtuo nakabulig ha imo pag-atubang han kakurian? Ano an mga bendisyon nga imo (o usa han imo kilala) nakarawat tungod hin pagbuhat han pagtuo kan Jesucristo?

Pangatapusan

Tagi hin duon nga mas napaboran kita pag-ukoy ha takna nga an kabug-osan han ebanghelyo in aada. Pagpamatuod nga an katalwasan naabot tungod ha pagtuo kan Jesucristo ngan pagsugot han iya mga kasugoanan. Aghata an mga kaapi han klase nga tumanon an mga kauyonan ngan kasugoanan han ginbalik nga ebanghelyo.

Kadugangan nga Ideya Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda ha plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton an usa o nga duha hini nga mga ideya komo kaparte han leksyon.

1. An Diyos magtutuman han iya mga saad.

- Ano an gintututdo han Mga Hebreohanon 6:10–19 tungod han mga saad han Diyos ha Iya mga anak? Ano an gintututdo han bersikulo 15 tungod han relasyon nga namumutnga an pag-antos han mga pagtesting ngan ha pagkarawat han mga saad tikang ha Diyos? (Kitaa liwat ha D&C 82:10.) Ano nga mga eksperyensya an imo naangkong ha Diyos ha pagtuman hini nga iya mga saad ha imo?

2. "Kun hin-o an hinihigugma han Diyos ginsisirotan niya" (Mga Hebreohanon 12:6)

Ibabasa ha kaapi han klase an Mga Hebreohanon 12:5–11.

- Paonan-o an Diyos nagsisiro ha aton? Paonan-o an pagsirot tikang ha Ginoo "para ha aton kapulsanan?" (Kitaa ha Mga Hebreohanon 12:10; D&C 61:8; 95:1; 101:5.) Paonan-o naton gagamiton an sirot komo higayon paghibaro ngan pag-unhan? Imbitara an mga kaapi han klase pagsumat hin mga higayon nga an Ginoo nagsirot ha ira ngan kun ano an ira hinbaruan tikang hito nga eksperyensya.

Panuyo

Pag-aghat han mga kaapi han klase pagsunod han ehemplo ni Pablo ngan magin matinuohon nga mga testigo ni Jesucristo bisan ha butnga han mga pagtesting ngan pagsakit.

Pangandaman

1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Mga Buhat 21:1–22:21. Bisn ha mga pagtipa han iya mga kaupod, nga nahadlok para han iya kinabuhi, hi Pablo nagbiyahe ngadto ha Jerusalem. Nagreport hiya han iya misyonaryo nga mga pagbiyahe ngadto han mga kabugtoan nga nadidto. Kumadto hiya ha templo ngan ginkuha han magsamok nga katawhan. An pinuno nga kapitan nagdakop ha iya pero gintugutan hiya pagyakan ha mga tawo. Hi Pablo nagsumat ha mga tawo bahin han iya kakonbertir ngada han ebanghelyo ni Jesucristo.
 - b. Mga Buhat 22:22–23:35. An mga magsamok nga katawhan waray kumarawat kan Pablo ngan nagsari pagpatay ha iya. An pinuno nga kapitan nagkuha kan Pablo tikang ha mga magsamok nga katawhan ngan ginsulod hiya ha balay nga bato. Pagkasunod nga adlaw gindara hi Pablo han pinuno nga kapitan ngadto ha Sanhedrin. Usa pa nga dako nga pagtipa an bumutho, ngan utro nga ginkuha han pinuno nga kapitan hi Pablo ngan ginsulod hiya ha balay nga bato. Hito nga gab-i an Ginoo nagpakita kan Pablo ngan nagsumat ha iya nga gintawag hiya pagtestigo ha Roma sugad man liwat ha Jerusalem. Sobra 40 nga mga Judeyo an nagplano pagpatay kan Pablo, ngan gindara hiya kan Felix nga gobernador, para hin kalibrehan.
 - c. Mga Buhat 26. Kataliwan hin damo katuig nga pagtimaraut ngan pagprisoha, hi Pablo ginpadara pagpamatuod ha atubangan ni Hadi Agripa. Waray kumarawat hi Agripa han pamatuod ni Pablo ngan ginpadara hiya ngadto ha Roma pakigkita kan Cesar.
 - d. Mga Buhat 27–28. Hi Pablo hapit na malunod ha sakayan han tikadto hiya ha Roma han waray pamatii han kapitan han barko an iya sagdon. Han pag-abot niya ha Roma, ginpriso hiya, pero nagpasamwak hiya ngadto han ngatanan nga namamati.
2. Kun may ada han masunod nga materyales, gamita hira durante han leksyon:
 - a. “Paul—A Chosen Vessel,” onse minutos nga salida han *New Testament Video Presentations* (53914). Kitaa anay ini nga salida, kun mahihimo, agud hibaruan mo kun diin papaukyon an *video* para han himangrawon.
 - b. Mapa han pagbiyahe ni Pablo ngadto ha Roma.
3. Suhestyon ha pagtutdo: “Importante nga adton imo gintututdoan mabusog, nga matutdoan hira hin usa nga butang. Ha kada pagsulod nira sadang nga mayda purlominos usa nga huna-huna, usa nga ideya, usa nga inspirasyon nga

ira nakuha tungod han pag-atender han klase. Pwede ito magin talagudti nga huna-huna, usa nga ordinaryo la—ha kamatuoran, ha dugang han pagka-simpli hito, dugang nga nakaakomplisar ka” (Boyd K. Packer, *Teach Ye Diligently* [1975], 154).

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

Aktibidad Pagkuha
han Atensyon

Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

- Mayda ba usa nga tawo ha baraan nga mga kasuratan nga imo inaabat nga imo makikilal-an, tungod hin pareho nga mga huna-huna, mga eksperyensya, o mga kahimtang? Kay ano nga naabat ka hin partikular nga kasuok hini nga tawo?

Tuguti an mga kaapi han klase pagkomentar. Kataliwan tagi hin duon nga ha panumdum han iya mga eksperyensya kataliwan han Siyahan nga Bisyon, an Propeta Joseph Smith umabat nga an iya eksperyensya in pareho han kan Apostol Pablo. (Kitaa ha Joseph Smith—History 1:23–25.)

Igsaysay nga an pakigkita ni Apostol Pablo kan Hadi Agripa in usa han mga hitabo nga paghihimangrawan dida hini nga leksyon. Dida hini nga sitwasyon ngan ha kabug-osan han iya misyonaryo nga mga pagbiyahe, bisan han mga pagsalikway ngan pagtimaraota, hi Pablo tinukdaw nga madig-on ha pagtuo ngan madasigon nga nagpamatuod han pamatuod ni Jesucristo.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Samtang nagtututdo ka han masunod nga mga bersikulo ha baraan nga kasuratan, himangrawi kun paonan-o naton mapapadukwag in kadasig ngan pagtuo nga sugad han kakusog han kan Pablo. Aghata an mga kaapi han klase pagsumat hin mga takna nga hira madasigon nga nagpaangbit hin pamatuod pinaagi han ira mga pulong o mga gios.

1. Hi Pablo nagreport han iya mga pagbiyahe ngan ginkahibalag hin nasisina nga mga bungtohanon ha Jerusalem.

Kun ginagamit mo an pasalida han *video* nga “Paul—A Chosen Vessel,” ipakita na yana an siyahan nga parte. Parunga an *video* kataliwan pagyakan han paraasoy nga nasiring, “He fulfilled the Lord’s words that he would bear His name before kings and rulers” (durante hini nga mga pulong ginbubunyog hi Pablo tipasakob hin damo nga kasundalohan).

Himangrawi an Mga Buhat 21:1–22:21. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa han ginpili nga mga bersikulo. Igsaysay nga kataliwan han tulo nga sunod-sunod nga manilampuson nga misyonaryo nga pagbiyahe nga nakasahid han bug-os nga ginhadian han Roma, hi Pablo bumalik ha Jerusalem, bisan kun maaram hiya nga delikado ito ha iya.

- Kay ano nga nagsasari pagpugong an mga kasangkayan ni Pablo pagpabalik ha iya ngadto ha Jerusalem? (Kitaa ha Mga Buhat 21:10–12.) Paonan-o nagbaton hi Pablo ngadto han kinababarak-an han iya mga kasangkayan? (Kitaa ha Mga Buhat 21:13.) Paonan-o ini nagpakita han iya katangkod ngadto kan Cristo?

- Ano an ginbuhat ni Pablo dida han kinabuwasan pagdangat niya ha Jerusalem? (Kitaa ha Mga Buhat 21:17–19.) Paonan-o ini pareho han ginbubuhat han mga misyonaryo yana kataliwan nira umabot tikang ha ira mga misyon? (Ginrereport nira an ira mga eksperyensya ha misyon ngadto ha pangulo han istaka ngan hataas nga konseho ngan masukot ngadto ha mga kaapi han purok o sangay ha sakramento nga katitirok.) Paonan-o ka nakapahimulos tikang ha pamati han mga eksperyensya han iba nga mga misyonaryo?
- Damo han mga Judeyo nga Kristiyano nasina kan Pablo tungod hin pagtutdo nga an katalwasan umabot pinaagi kan Jesucristo, diri ha balaud ni Moises (Mga Buhat 15:1–35). Para makontento ini nga mga tawo, an mga kabugtoan ha Jerusalem naghangyo kan Pablo nga pumakadto ha templo ngan umagi hin rituwal nga paglimpyo komo panigamnan nga nagbubuhat la gihapon hiya han balaud (Mga Buhat 21:20–25). Ano an nahitabo samtang nakadto hi Pablo ha templo? (Kitaa ha Mga Buhat 21:26–30. Ginsulong hiya han magsamok nga mga tawo nga nag-akusar ha iya tungod hin pagtutdo nga nasupak ha balaud ni Moises ngan ha paghugaw han templo pinaagi hin pagdara hin diri Judeyo ngada hito.) Paonan-o hi Pablo natabagan tikang hini nga magsamok nga katawhan? (Kitaa ha Mga Buhat 21:31–36.) Ano an ginbuhat ni Pablo han tugutan hiya han pinuno nga kapitan pagyakan ngadto ha mga tawo? (Kitaa ha Mga Buhat 21:37–22:21.) Kay ano nga nakinahanglan ini hin kadasig?

Pwede mo tikangan hin paglista ha pisara han ngatanan nga takna ha Mga Buhat 21–28 nga nagpakita hi Pablo hin dako nga kadasig ha pagigin testigo ni Jesucristo. Idugang ha lista sugad han kaangayan durante han leksyon.

- Kakan-o ka nagpaangbit han imo pamatuod ha usa nga hitabo nga ginkinahanglan an kadasig? Paonan-o ka nakaangkon hin kadasig pagbuhat hini? Paonan-o an pakasabot han kan Pablo mga gios makakabulig ha aton pagkaada hin dugang nga kadasig pagpaangbit han aton mga pamatuod ngadto han iba?

2. Hi Pablo gindara ha Sanhedrin.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Mga Buhat 22:22–23:35.

- Paonan-o nagkarawat an kadam-an nga tawo ha gawas han templo ngadto han eksplikasyon ni Pablo bahin han iya kakonbertir? (Kitaa ha Mga Buhat 22:22.) Ano an panuyo han pinuno nga kapitan ha pagkuha kan Pablo tikang han mga magsamok nga katawhan? (Kitaa ha Mga Buhat 22:24.) Paonan-o nakalikay hi Pablo tikang hin pagpaul-uli? (Kitaa ha Mga Buhat 22:25–26. Iya gintukib nga Romanhon hiya. Nakaghatag ini ha iya hin labi nga mga katungod ngan mga pribilihiyo ha ginhadian han Roma, nga diin kaparte an Jerusalem.)
- Ano an una nga ginsiring ni Pablo han pagdad-a ha iya ha atubangan han mga Sanhedrin (an konseho han Judeyo)? (Kitaa ha Mga Buhat 23:1; kitaa liwat ha Mga Buhat 24:16. Kitaa ha D&C 135:4 para hin sugad-sugad nga pangasoy nga ginhimo han Propeta Joseph Smith.) Ha imo pagpinsar paonan-o nakabulig hini nga takna kan Pablo an iya “maupay nga konsinsya ha atubangan han

Diyos”? Imbitara an mga kaapi han klase pagtagad kun ano nga mga pagbag-o an ira kinahanglan pagbuhaton ha ira kalugaringon nga mga kinabuhi ha pagkaada hin “maupay nga konsinsya ha atubangan han Diyos.”

- Ano an ginsiring han Ginoo han magpakita hiya kan Pablo kataliwan han pagsusia kan Pablo han mga Sanhedrin? (Kitaa ha Mga Buhat 23:11.) Paonan-o an Ginoo nagbulig ha imo nga “maada ha maupay nga pagsarig” durante ha takna han mga kakurian?
- Kinabuwasan kataliwan magpakita han Ginoo kan Pablo, sobra 40 nga mga tawo nagsarabot hin pagpatay kan Pablo, nanumpa nga diri makaon ngan diri mainom ngada han ira pakamatay. (Kitaa ha Mga Buhat 23:12–15.) Paonan-o napanalipdan hi Pablo tikang han ira plano? (Kitaa ha Mga Buhat 23:16–35. Tagi hin duon nga amo ini an ikatulo nga takna ha pira pa la kaadlaw nga napanalipdan hi Pablo tikang ha kamatayon.)

3. Hi Pablo nagpamatuod kan Agripa, pero waray karawata an iya pamatuod.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Mga Buhat 26. Pwede mo pahaliputayon an masunod nga impormasyon tikang ha Mga Buhat 24–25: Hi Pablo ginpadara ngadto kan Felix, an gobernador, ngan nagpamatuod hin waray kahadlok ha iya atubangan. Nagpabilin nga priso hi Pablo sulod hin duha katuig mientras hi Felix namumulat hin kwarta para pagawason hiya. Han kasaliwani kan Felix ni Festo komo gobernador, an mga Judeyo naghango kan Festo nga ipadara hi Pablo ha Jerusalem para hin pagsusi. Hi Pablo waray sumigi pagkadto, ha pakasabot nga diri hiya magkakaada hin makatadongan nga pagsusi didto. Lugod, dumangop hiya kan Cesar, subay han iya katungod komo Romanhon. Sumigi hi Festo pagpadara kan Pablo ha Roma, pero kinahanglan anay hi Pablo umatubang kan Herodes Agripa, an gintungdan nga pinuno nga Romano han Judeya.

Kun ginagamit mo an pasalida han *video*, ipakita na yana an ikaduha nga bahin. Paronga an *video* kataliwan han pangasoy ni Pablo nga “I would to God that only thou, but also all who hear me this day, were such I am, except these bonds” (antes hi Pablo pagdad-on tikang ha trono ni Hadi Agripa).

- Ano an iyo naupayan han mga pulong ni Pablo ngadto kan Hadi Agripa? (Kitaa ha Mga Buhat 26:2–27.) Paonan-o nagkarawat hi Agripa ngadto han mga pulong ni Pablo (kitaa ha Mga Buhat 26:28). Ano an pwede nga nakaulang kan Agripa tikang hin pagigin Kristiyano? Ano nga mga batasan o iba nga mga problema an nakakaulang han mga tawo yana tikang hin pagkarawat han ebanghelyo ni Jesucristo?
- Paonan-o nagkaiba an mga pagbaton ni Festo ngan Agripa ngadto kan Pablo? Paonan-o hira nagin purupareho? (Kitaa ha Mga Buhat 26:24, 28. Tagi hin duon nga waray bisan ano nga kinakarawat han Ginoo labaw han hingpit nga debosyon ha iya. Bisin kun inabat ni Agripa nga an mensahe ni Pablo haros tuoron mientras nga hi Festus dumiri hito dayon, hira nga duha napakyas ha pagtesting han pagtuo nga gin-opreser ni Pablo ha ira.)

4. Hi Pablo hapit malunod ha sakayan han tikadto hiya ha Roma.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Mga Buhat 27–28. Igsaysay nga kaburut-on ni Agripa nga buhian hi Pablo (Mga Buhat 26:32), pero hi Pablo dumangop kan Cesar ngan salit ginpadara hiya ha Roma. Samtang ginhihimangraw mo an pagbiyahe ni Pablo ngadto ha Roma, ipakita an mapa ngan tagi hin duon an importante nga mga lugar, sugad han Fair Havens (Matahom nga mga Dungoanan), nga diin nagsagdon hi Pablo han mga kalalakin-an nga magpabilin para han panahon han katugnaw, ngan ha Malta (Melita), kun diin an mga pasahero nga nag-ikalulunod nanlangoy pabaybayon.

- Ano an nahitabo han an agaron han barko waray mamati han pasidaan ni Pablo nga delikado hin duro pagbiyahe tikang ha Fair Havens (Matahom nga mga Dungoanan)? (Kitaa ha Mga Buhat 27:7–20.) Ano an nakaaghat han senturion pagbali-waray han sagdon ni Pablo? (Kitaa ha Mga Buhat 27:11–12.) Kay ano nga an pipira ha aton usahay nagbabali-waray han mga sagdon han aton mga mangulo han Simbahan? Paonan-o ka nahibaro han importansya pagsunod han sagdon han mga mangulo han Simbahan?
- Paonan-o hi Pablo nahibaro nga an ngatanan nga mga pasahero masalta nga talwas, bisan kun an barko maruruba han bagyo? (Kitaa ha Mga Buhat 27:21–26.) Paonan-o ini nga panagna natuman? (Kitaa ha Mga Buhat 27:27–44.)
- Paonan-o ginamit ni Pablo an gahum han pagkasaserdote didto ha puro han Melita? (Kitaa ha Mga Buhat 28:7–9.) Ano an ginsusuhestyon hini nga insidente mahitungod han panuyo han gahum han pagkasaserdote? Paonan-o nakakabulig ha aton pagserbi komo mga testigo ni Cristo an pagtahod ha pagkasaserdote?
- Kataliwan hin pira kabulan, ha katapusan dumangat hi Pablo ha Roma, kun diin ginpriso hiya hin utro. Paonan-o ini nga mapait nga palad ginhimo niya ngada han iya bintaha? (Kitaa ha Mga Buhat 28:16–31. Gintagan hiya hin angay nga kagawasan nga mahinungdanon, salit ginhatag niya an iya panahon pagtutdo han ebanghelyo ngan pagpamatuod kan Cristo.) Ano an aton mahihibaruan naton kan Pablo bahin hin pagigin matinumanon nga testigo ni Jesucristo? (Kun nakaglista ka ha pisara han mga takna nga hi Pablo nagpakita hin kadasig ha pagigin matinumanon nga testigo, hingadaya ito.)

Kun ginagamit mo an pasalida han *video*, ipasalida yana an nasasalin.

Pangatapusan

Igsaysay nga ginkuno-kuno han mga manunurat han historya nga hi Pablo namatay hin kamatayon hin martir ha Roma hadton mga A.D. 65. Ha bug-os niya nga kinabuhi, gintuman niya an iya responsabilidad komo Apostol nga lumakat ngan tutdoan an ngatanan nga mga nasyon (kitaa ha Mateo 28:19). Gintuman liwat niya an panagna han Ginoo nga magpapasamwak hiya han ebanghelyo “ha mga Hentil, ngan ha mga kahadian, ngan ha mga anak ni Israel” (Mga Buhat 9:15). Matinumanon hiya nga testigo ni Jesucristo bisan kun may mga pag-atake ha pulong ngan lawas, diri makatadongan nga pagpriso, ngan natural nga mga kakurian

Pagpamatuod nga kun masunod kita han ehemplo ni Pablo pinaagi hin pagigin matinumanon nga mga testigo ni Jesucristo ha ngatanan nga mga kahimtang, tatagan kita Niya hin kusog pag-antos han mga pagtesting ha aton.

**Kadugangan nga
Ideya Pagtutdo**

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton ini nga ideya komo kaparte han leksyon.

Pagrepaso han kinabuhi ni Pablo

Para mabuligan an mga kaapi han klase pagdahay kun paonan-o hi Pablo nagtuman han iya misyon pagpamatuod kan Cristo, papilia an kada usa nga kaapi han klase hin usa nga hitabo han kinabuhi ni Pablo han nagpamatuod hiya kan Cristo. Imbitara an kada usa nga kaapi han klase pagpaangbit hini nga iya ginpili ha klase, ngan ilista an mga hitabo ha pisara. Kataliwan buligi an mga kaapi han klase pagrepaso han tama nga baraan nga mga kasuratan kun gikikinahanglan nga sayuron an lugar han hitabo.

Panuyo Pagbulig han mga kaapi han klase pag-intiendi nga an paagi han “paghingpit . . . han mga baraan” (Mga Taga-Efeso 4:12) nagkikinahanglan ha aton nga dugangan an aton pagtuo kan Cristo, pagsunod han mga tutdo han mga apostoles ngan mga propeta, ngan pagpanalipod han aton mga kalugaringon tikang han karat-an han kalibutan.

Pangandaman

1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Mga Taga-Efeso 1:9–10. Hi Pablo nagtutdo nga an panuyo han dispensasyon han kabug-osan han panahon amo an “pagtirok han ngatanan nga mga bagay kan Cristo.”
 - b. Mga Taga-Efeso 2:12–22; 4:1–16. Hi Pablo nagtutdo nga hi Jesus an aton eskina nga bato. Nagtutdo hiya nga an Ginoo naghatag ha aton hin mga apostoles ngan mga propeta pagbulig ha aton nga magin hingpit ngan makadangat ha “ngatanan nga pagkaurusa han pagtuo.”
 - c. Mga Taga-Efeso 5:22–29; 6:1–4. Hi Pablo nagtutdo han importansya hin pagkausa han mag-asawa ngan pagkausa han kag-anak ngan mga anak.
 - d. Mga Taga-Efeso 4:21–32; 6:10–18. Hi Pablo nagtutdo nga sadang naton “isul-ot an bag-o nga tawo” ngan “magsul-ot han bug-os nga hinganiban han Diyos” pagpanalipod ha aton tikang ha karat-an han kalibutan.
2. Kadugangan nga barasahon: Juan 17:11; Mosiah 18:21–22; Doctrine and Covenants 27:15–18; 38:25–27.
3. Kun ginagamit mo an aktibidad pagkuha han atensyon, pagdara ha klase hin inulang (mga 1 ngadto ha 3 piyes an kahalaba) ngan hin usa kautod nga pisi mga pareho an kahalaba.
4. Suhestyon ha pagtutdo: An pagtigaman ha baraan nga mga kasuratan nakakabulig han mga magtutdo ngan mga kaapi han klase pagtigaman han importante nga mga pulong, mga ideya, mga tawo, ngan mga hitabo. Pwede mo aghaton an mga kaapi han klase pagtigaman han ira baraan nga mga kasuratan pinaagi hin pagtukib han mga importante nga mga prinsipyo, paghatag hin kaatubang nga reperensya, o pagsumat kun ano an imo ginsurat ha ligid han imo baraan nga mga kasuratan.

**Ginsuhestyon
para Kaupayan
han Leksyon**

**Aktibidad Pagkuha
han Atensyon** Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Ipakita ha mga kaapi han klase an inulang ngan an pisi (kitaa ha “Pangandaman” nga seksyon).

- Ano an ginkaparehoan han inulang ngan pisi? (Pareho ini tikang hin materyal nga sagbo o galaymay.) Paonan-o hira magkaiba? (An inulang in usa la nga galaymay, samtang an pisi in tikang hin damo nga mga galaymay nga ginlubid.) Hain hini nga mga butang an mas madig-on?

Igsaysay nga sugad han usa nga inulang, maluya kita kun nasarig kita ha aton kalugaringon. Lugaring, sugad han pisi, mas magigin madig-on kita kun nakikig-usa kita han iba ha pagtuo ngan kamatadong. Dida han iya surat ha mga taga-Efeso, hi Pablo naghatag hin duon han importansya han “paghingpit . . . han mga baraan” ngan pagdawhat han “pag-urusa ha pagtuo” (Mga Taga-Efeso 4:12–13). Ini nga leksyon naghihisgot kun paonan-o kita magbubuhath komo mga pamilya ngan Simbahan ngadto ha pagkahingpit ngan pagkaurusa pinaagi hin pagsarig ha Magtaralwas, pagsunod ha mga apostoles ngan mga propeta, paghimo hin makusog nga mga pamilya, ngan pagsul-ot han bug-os nga hinganiban han Diyos.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Mainampuon nga pilia an mga bersikulo ngan mga pakiana ha baraan nga kasuratan nga pinakamaupay nga makakatapo han mga panginahanglan han mga kaapi han klase. Aghata an mga kaapi han klase pagpaangbit hin mga eksperyensya nga subay ha mga prinsipyo han baraan nga kasuratan.

1. An dispensasyon han kabug-osan han panahon

Basaha ngan himangrawi an Mga Taga-Efeso 1:9–10.

- Dida han siyahan nga kapitulo han Mga Taga-Efeso, hi Pablo naghingaday han “an dispensasyon han kabug-osan han panahon” (Mga Taga-Efeso 1:10). Ano an dispensasyon han ebanghelyo? (An takna han panahon nga an Ginoo mayda purlominos usa nga suruguon ha tuna nga nagkakapot han mga yawe han pagkasaserdote ngan awtorisado pagdumara han ebanghelyo.)
- Ano an dispensasyon han kabug-osan han panahon? (An dispensasyon nga nagtikang han pagbalika han ebanghelyo ngan organisasyon han simbahan pinaagi kan Joseph Smith.) Kay ano nga an aton dispensasyon ginhingadayan nga kabug-osan han panahon?

Hi Pangulo Gordon B. Hinckley nagtutdo: “Ikaw ngan ako nakakaeksperyensya han halarom ngan urusahon nga mga bendisyon han dispensasyon han kabug-osan han panahon. Hini nga adlaw ngan takna ginpamalik ha tuna an ngatanan han mga prinsipyo, mga gahum, mga bendisyon, ngan mga yawe han naglabay nga mga dispensasyon” (ha Conference Report, Apr. 1992, 98; o *Ensign*, May 1992, 70).

- Ano an ginsiring ni Pablo nga bubuhaton han Amay ha Langit hini nga dispensasyon? (Kitaa ha Mga Taga-Efeso 1:9–10.) Ha imo pagpinsar ano an buot-sidngon han “pagtirok han ngatanan nga mga bagay kan Cristo”? Ano an pipira nga mga butang nga gintitirok hin durungan ha aton panahon? (An mga baton pwede maglakip han baraan nga mga kasuratan, mga kaapi han Simbahan, mga rekord han mga patay, ngan mga pamilya nga ginsilyohan ha templo.) Paonan-o kita mabulig hini nga paagi hin pagtirok?

2. Hi Jesucristo komo aton eskina nga bato.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Mga Taga-Efeso 2:12–22 ngan 4:1–16.

- Pagtandinga an Mga Taga-Efeso 2:12 ngan 2:19. Paonan-o hi Pablo nag-asoy han mga pagbag-o nga nahatabo hadton kumarawat ngan nagsunod han Magtaralwas? Paonan-o mo nakit-an ini nga pareho nga pagbag-o ha imo kinabuhi o ha iba? Paonan-o an imo pakigkatig-ob han iba nga mga kaapi han Simbahan komo “kahimungto” ha ebanghelyo nagbendisyon ha imo kinabuhi?
- Ano an buot-sidngon ni Pablo han pagtutdo nga hi Jesucristo amo an “pangulo han eskina nga bato” han Simbahan? (Mga Taga-Efeso 2:20). (Kun kinahanglan igsaysay nga an eskina nga bato amo an pundasyon nga bato nga iginbubutang ha eskina kun diin nagtatapo an duha nga pader. An eskina nga bato in importante para han kakusog ngan pagkaurusa han pamalay.) Paonan-o hi Jesucristo nagin eskina nga bato han imo pagtuo?
- Ano an gintutdo ni Pablo ha Mga Taga-Efeso 2:20 ngan 4:11–14 hiunong han importansya han mga apostoles ngan mga propeta? Kay ano nga importante ha tinuod nga Simbahan an buhi nga mga apostoles ngan mga propeta? Ano an pipira nga mga tutdo tikang ha mga apostoles ngan mga propeta ha urhi nga adlaw nga makakabulig ha aton pag-ursa ngadto ha kahingpit ngan pagkaurusa? (Pwede mo ilista ha pisara an mga baton han mga kaapi han klase.)

Hi Pangulo Boyd K. Packer nagtutdo: “An pagministro han mga propeta ngan mga apostoles dayuday nga nagdadara ha ira ha panimalay ngan pamilya. . . . An ultima nga panuyo han ngatanan nga aton gintutdo amo nga pag-usahon an mga kag-anak ngan mga anak ha pagtuo dida ha Ginoo Jesucristo, nga malipay hira ha panimalay, ginsilyohan ha waray katapusan nga pag-asawa, ginsumpay ngadto han ira mga henerasyon, ngan ginpatapod han pinakahitaas nga himaya ha atubangan han aton Langitnon nga Amay” (ha Conference Report, Apr. 1995, 8; o *Ensign*, May 1995, 8).

- Ano an buot-sidngon ni Pablo han pagtutdo nga mayda “usa nga Ginoo, usa nga pagtuo, usa nga bunyag?” (Mga Taga-Efeso 4:5). Kay ano nga importante nga magkaurusa kita ha aton pag-intiendi ngan pagtutdo han panguna nga mga doktrina han Simbahan?

3. Pag-urusa nga namumutnga an mag-asawa ngan namumutnga an kag-anak ngan mga anak

Basaha ngan himangrawi an Mga Taga-Efeso 5:22–29; 6:1–4.

- Ano nga pagkompara an ginamit ni Pablo han paghisgotan niya an relasyon han mag-asawa? (Kitaa ha Mga Taga-Efeso 5:22–29.) Ano an mahihibaruan han mag-asawa tikang hini nga pagkumpara pagbulig ha ira nga umursa ha durudako nga gugma ngan pagkaurusa ha ira pag-asawa? (Himangrawi an eksakto nga mga paagi nga hi Jesus nagpakita han iya gugma ha Simbahan ngan kun paonan-o an kada paagi maaaplikar ha pag-asawa? Pwede mo ilista ha pisara an mga baton han mga kaapi han klase.)

Hi Pangulo Spencer W. Kimball nagtutdo: “Mayda ba niyo matatad-an ha baraan nga mga kasuratan kun diin an Ginoo Jesucristo nagpakyas han iya Simbahan? . . . Matinumanon ba hiya? Tangkod ba hiya? Mayda ba mag-upay

ngan takos nga butang nga waray niya ighatag? Kun sugad amo ito an aton pinangangaro—an iya pinangangaro han bana. . . .

“ . . . Mapipinsar mo ba kun paonan-o hiya nahigugma han Simbahan? An kada ginhawa hito in importante ha iya. An kada pagtubo hito, an kada usa nga tawo, in matahom ha iya. Iya ginhatag hito nga mga tawo an ngatanan niya nga kusog, ngatanan niya nga gahum, ngatanan niya nga panginlabot. Ginhatag niya an iya kinabuhi—ano pa an maihahatag niya?” (*Men of Example* [Pamulong nga gin-asoy ha mga magtuturo nga relihiyoso, 12 Sept. 1975], 4–5).

- Ano an sagdon ni Pablo ngadto han mga anak ha Mga Taga-Efeso 6:1–3? Kay ano nga importante yana ini nga sagdon? Paonan-o ka nabendisyonan tungod han pagtahod ha imo mga kag-anak?
- Ano an buot-sidngon ni Pablo han magsagdon hiya ha mga kag-anak pagpadako han anak ha “pagtimangno ngan pagbantay han Ginoo”? (Mga Taga-Efeso 6:4). Paonan-o padadakuon han mga kag-anak an mga anak ha espirituhanon? Paonan-o makakagsunod an mga kag-anak han ehemplo han Ginoo kun naglalaygay ha mga anak?
- Paonan-o an kan Pablo sagdon ha mga kag-anak ngan mga anak makakabulig pagpakusog han mga relasyon han pamilya ngan pagmentinar han pagkaurusa ha panimalay? Ano nga sagdon an ginhatag ha aton han mga apostoles ngan mga propeta ha urhi nga mga adlaw bahin han mga pamilya? Imbitara an mga kaapi han klase paghimangraw han bag-o la nga sagdon nga ginhatag ha katitirok han kabug-osan, ha iba nga mga katitirok o mga *fireside*, ngan ha mga artikulo ha magasin han Simbahan.

Ha “An Pamilya: Proklamasyon ha Kalibutan,” an Una nga Pangulohan ngan an Korum han Dose nga mga Apostoles nagtuturo nga an “kalipayan ha kinabuhi han pamilya in maaangkon gud la kun ginpundar ha mga tuturo han Ginoo Jesucristo. An malinampuson nga mga pag-asawa ngan mga pamilya in gin-establisar ngan ginmentinar ha mga prinsipyo han pagtuo, pag-ampo, pagbasul, pagpasaylo, respeto, gugma, pagpaid, trabaho, ngan mag-upay nga pagpahalibway nga mga aktibidades” (*Ensign*, Nov. 1995, 102).

4. Pagsul-ot han “bag-o nga tawo” ngan “han bug-os nga hinganiban han Diyos”

Basaha ngan himangrawi an Mga Taga-Efeso 4:21–32 ngan 6:10–18.

- Ano an buot-sidngon ni Pablo han pag-aghaton niya ha mga taga-Efeso nga “isul-ot an bag-o nga tawo” (Mga Taga-Efeso 4:24). Ano an pipira nga mga kinaiya han mga tawo nga nagin “bag-o” pinaagi han Pagbayad-sala ni Jesucristo? (Kitaa ha Mga Taga-Efeso 4:21–32.)
- Samtang nagsasagdon ha mga Baraan pagsul-ot han hinganiban han Diyos, hi Pablo nagpasidaan ha ira kontra han damo nga klase han mga impluwensya nga maraut (Mga Taga-Efeso 6:10–12). Ano an pipira han maraut nga mga impluwensya dida hini nga kinabuhi?
- Ano an iba-iba nga mga piraso han gintatawag ni Pablo nga hinganiban han Diyos? Ano an ginrepresentaran han kada usa nga piraso? (Kitaa ha Mga Taga-Efeso 6:13–18; D&C 27:15–18. Pwede mo ilista an mga baton ha pisara ha ubos han ulohan nga *Hinganiban* ngan *Representasyon*.) Paonan-o an kada usa

nga pedaso han hinganiban han Diyos magpapanalipod ha aton kontra han impluwensya ni Satanas? Ano an aton mabubuhat pagsul-ot hini nga hinganiban ha kada adlaw?

Pangatapusan

Pagpamatuod nga an Ginoo nagtukod han iya Simbahan, nga may mga apostoles ngan mga propeta, nga mabuligan kita nga magin sugad ha iya ngan makabalik pag-ukoy upod ha iya. Aghata an mga kaapi han klase nga mag-urusa panlimbasog para ha “paghingpit han mga Baraan” pinaagi hin pagsunod han mga tutdo han mga taga-Efeso.

Kadugangan nga Ideya Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton an usa o dugang pa hini nga mga ideya komo kaparte han leksyon.

1. "Magsul-ot han bug-os nga hinganiban han Diyos" (Mga Taga-Efeso 6:11)

Ipasalida an “The Whole Armor of God,” trese minutos nga salida han *video* tikang ha *New Testament Video Presentations* (53914). Kataliwan ipakiana an mga masunod:

- Ano nga mga kataragman dida ha salida han *video* an gin-atubang han mga sundalo? Ano nga mga kataragman an gin-atubang han mga batan-on nga tawo? Paonan-o nabendisyonan an mga kaapi han kada grupo tungod hin pagsul-ot han ira hinganiban?

2. Pag-ampo para han mga mangulo han Simbahan

- Basaha an Mga Taga-Efeso 6:18–20. Ha imo pagpinsar kay ano nga ginhangyo ni Pablo an mga taga-Efeso nga mag-ampo para ha iya? Kakan-o ka napabaskog pinaagi han pag-ampo han iba? Kay ano nga importante nga mag-inampoay kita para han tagsa-tagsa ngan para han mga mangulo han Simbahan?

3. "Ha grasya natalwas kamo pinaagi han pagtuo" (Mga Taga-Efeso 2:8)

- Ano an gintutdo ni Pablo ha Mga Taga-Efeso 2:8–9 tungod han kun paonan-o an usa nga tawo nakarawat hin katalwasan? Kay ano nga imposibli nga matalwas naton an aton mga kalugaringon pinaagi la han aton mga buhat? (Kitaa ha Mga Taga-Roma 3:23; Mosiah 3:17; Alma 22:14. Pwede mo tukibon nga kinahanglan pahanumdumon hin sukot ni Pablo an mga Baraan nga Judeyo nga an mga pagbuhat han balaud ni Moises diri makakagtalwas ha ira. Para hin mas detalyado nga himangrawon han grasya ngan mga buhat, kitaa ha leksyon 36.)

“Ngatanan nga Butang Mahihimo Ko pinaagi kan Cristo”

Leksyon
40

Mga Taga-Filipos; Mga Taga-Kolosas; Filemon

Panuyo Pag-aghat han mga kaapi han klase pagpadukwag han mga kinaiya han tinuod nga sumurunod ni Jesucristo.

- Pangandaman**
1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Mga Taga-Filipos. Hi Pablo nagpasalamat han mga Baraan nga taga-Filipos tungod han ayuda nga ira ginpadara ha iya ngan nag-aghat ha ira nga mag-urusa, magmatinumanon nga mga sumurunod ni Cristo.
 - b. Mga Taga-Kolosas 1. Hi Pablo nagpahinumdom han mga Baraan nga taga-Kolosas nga an kasalbaran naabot la pinaagi kan Cristo.
 - c. Mga Taga-Kolosas 2:1–8, 16–23; 3; 4. Hi Pablo nagtutdo han mga Baraan nga taga-Kolosas bahin hin mga butang nga sadang nira buhaton ngan mga kinaiya nga kinahanglan nira paursa han komo mga pinili han Diyos.
 - d. Filemon. Hi Pablo nag-aghat kan Filemon nga magin mapasayluon ngadto kan Onesimo, an palagiw nga uripon.
 2. Suhestyon ha pagtutdo: An plano han leksyon o baraan nga kasuratan nga pagtutun-an pwede mas halaba kontra han imo oras nga gin-lutaga ha klase. Samtang gin-aandam mo an kada leksyon, mainampuon nga pilia kun hain nga mga doktrina ngan mga prinsipyo an magagamitan gud ha imo klase. Planoha pagtutdo anay hini, lakip an iba nga mga bahin han leksyon kun gintutugot pa han oras. Samtang nagtututdo ka, lugaring, magin sensitibo ngadto han Espiritu ngan igo nga nakakabagay pagbag-o han imo plano kun naabat ka pagbuhat hito.
-

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

Aktibidad Pagkuha han Atensyon Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Isurat ha pisara in damo nga importante nga mga pulong tikang ha ika-trese nga artikulo han pagtuo, sugad han *tinuod*, *tangkod*, *buotan*, ngan *darayawon*.

- Hain nga artikulo han pagtuo an mayda hini nga mga pulong? (Kun diri maaram an mga kaapi han klase, ipabiling ha ira ha Mga Artikulo han Pagtuo, nga mahihitad-an ha katapusan han Pearl of Great Price.)

Kun an mga kaapi han klase nakabaton hin tama, hangyua an mga kaapi han klase pagluwas o pagbasa han ika-trese nga artikulo han pagtuo. Kataliwan ipaluwas hin utro ha usa nga kaapi han klase an siyahan nga katunga han Artikulo han Pagtuo, hasta ngada han “an sagdon ni Pablo.”

- Ano “an sagdon ni Pablo”? Hain ito mahitad-an?

Ipapali ha mga kaapi han klase an Mga Taga-Filipos 4:8 ngan itanding ito ha ika-trese nga artikulo han pagtuo. Igsaysay nga han ighingaday ni Joseph Smith an sagdon ni Pablo dida han ika-trese nga artikulo han pagtuo, naghihingaday hiya ngadto han Mga Taga-Filipos 4:8, nga kaparte han surat ni Pablo ngadto han mga Baraan nga taga-Filipos. An leksyon yana magsasakop hini nga surat ngan han mga surat ni Pablo ha mga taga-Kolosas ngan kan Filemon, ngatanan hini ginsurat durante han priso ni Pablo ha Roma. Ini nga mga surat naghihimangraw hin mga kinaiya nga sadang naton pangitaon pagpaursa komo matinumanon nga mga sumurunod ni Jesucristo.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Samtang nagtututdo ka han masunod nga mga bersikulo ha baraan nga kasuratan, himangrawi kun paonan-o hira naaplikar ha aton yana sugad han pag-aplikar han ira ha mga Baraan han panahon ni Pablo. Aghata an mga kaapi han klase pagpaangbit hin mga eksperyensya nga subay han mga prinsipyo ha baraan nga kasuratan.

1. Hi Pablo nag-aghat han mga Baraan nga taga-Filipos pagsunod kan Jesucristo.

Himangrawi an surat ni Pablo ha mga taga-Filipos. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa hin dako han ginpili nga mga bersikulo.

- Hi Pablo in priso ha Roma han magsurat hiya ngadto ha mga taga-Filipos. Paonan-o nagbaton an iba nga mga kaapi han Simbahan an kapriso ni Pablo? (Kitaa ha Mga Taga-Filipos 1:12–18.) Paonan-o ka nabuligan tungod hin pakakita o pakadungog han iba nga madasigon pagserbi ha Ginoo?
- Ha Mga Taga-Filipos 2:2–3, ano an gin-aghat ni Pablo nga buhaton han mga kaapi han Simbahan? Ha ano nga mga paagi nga sadang an mga kaapi han Simbahan magin “urusa ha huna-huna”? (Kitaa ha Mga Taga-Filipos 1:27; 2:14–15.) Kay ano nga usahay nagbubuhat kita hin mga butang para hin “parayaw” (vain glory)? Ha imo pagpinsar kay ano nga nagsagdon hi Pablo kontra hini? Kay ano nga importante nga diri kita magpinsar nga mas maupay kita kay han iba nga mga tawo? (Kitaa ha D&C 38:24–26.)
- Ano an gintutdo ni Pablo mahitungod kan Jesus ha Mga Taga-Filipos 2:5–8? Paonan-o ginpakita ni Jesus an hingpit nga ehemplo han pagigin mapainubsanon ngan masunod ha kaburut-on han iya Amay? (Kitaa ha Juan 8:29.) Paonan-o kita magigin mas mapainubsanon ngan masunod ha kaburut-on han Langitnon nga Amay?
- Ha imo pagpinsar ano an buot-sidngon ni Pablo han pagsidngan niya an mga taga-Filipos nga, “Pagbuhat han iyo kalugaringon nga katalwasan (kaluwasan) nga may kahadlok ngan pangurog”? (Mga Taga-Filipos 2:12).

Hi Pangulo David O. McKay nagsaysay: “ ‘An pagbuhat han imo kalugaringon nga katalwasan,’ in usa nga paglaygay nga ginpapakita pinaagi hin aktibidad, hin panhuna-huna, masinugtanon nga paningkamot han kamatuoran han pagtuo. Pero kinahanglan ini buhaton nga may kaaram nga an hul-os nga pagsarig ha kalugaringon pwede makagresulta hin kamapahinatas-on ngan kaluyahon nga magdadara hin kapakyas. Upod an ‘kahadlok ngan pangurog’

sadang naton pangitaon an kusog ngan grasya han Diyos para hin inspirasyon pakaangkon han pinal nga pagdadaog” (ha Conference Report, Apr. 1957, 7).

- Uru-utro nga ginsagdonan ni Pablo an mga taga-Filipos nga “malipay ha Ginoo” (Mga Taga-Filipos 3:1; 4:4). Paonan-o kita malilipay ha Ginoo?
- Hi Pablo nagsumat ha mga taga-Filipos nga ginsakripisyo niya an ngatanan nga mga butang para kan Cristo (Mga Taga-Filipos 3:7–8). Ano an ginsakripisyo ni Pablo? Kay ano nga importante nga maghimo kita hin mga sakripisyo para kan Cristo? (Kitaa ha Mga Taga-Filipos 3:9–12.)

An Propeta Joseph Smith nagtutdo: “An usa nga relihiyon nga diri nagkikinahanglan hin sakripisyo han ngatanan nga mga butang waray gud igo nga gahum pagbunga hin pagtuo nga kinahanglanon ngadto han kinabuhi ngan katalwasan; tungod nga, tikang han siyahan nga kahimugso han tawo, an pagtuo nga kinahanglanon ngadto han kalipayan han kinabuhi ngan katalwasan in diri gud maaangkon kun waray sakripisyo han ngatanan nga mga butang nga tunan-on” (*Lectures on Faith* [1985], 69).

- Paonan-o naton maaangkon an “kamurayaw han Diyos” nga ginhingadayan ha Mga Taga-Filipos 4:7? (Kitaa ha Mga Taga-Filipos 4:6–7.) Kakan-o ka umabat han kamurayaw han Diyos?
- Paonan-o naton maaplikar an sagdon ni Pablo ha Mga Taga-Filipos 4:8? (Kitaa liwat ha Mga Artikulo han Pagtuo 1:13.) Paonan-o kita Nabebendisyonan kun nasunod kita hini nga sagdon?
- Hi Pablo nagpamatuod, “Ngatanan mahihimo ko pinaagi kan Jesucristo nga nagpaparig-on ha akon” (Mga Taga-Filipos 4:13). Ha imo pagpinsar paonan-o naangkon ni Pablo ini nga pamatuod kan Cristo? Paonan-o mo nakit-an nga imo “mahihimo ang ngatanan nga mga bagay pinaagi kan Cristo?”

2. Hi Pablo nagpahanumdom han mga taga-Kolosas nga an kasalbaran naabot la pinaagi kan Cristo.

Himangrawi an Mga Taga-Kolosas 1. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa hin dako han ginpili nga mga bersikulo. Igsaysay nga an mga Baraan nga taga-Kolosas, usa nga gutiay nga siyudad han Efeso, in naimpluwensyahan hin mga tutdo nga nagminos han importansya han Magtaralwas, ngan nagtutok ha pagkab-ot hin kahingpit pinaagi hin pagbuhat han mga ordinansa ngan pagsamba han mga anghel. Dida han iya surat ngadto ha mga taga-Kolosas, hi Pablo nagpasidaan kontra hini nga mga tutdo, nag-aghat han mga Baraan pagpadayon ha pagigin “marig-on ngan totoo” (Mga Taga-Kolosas 1:23; kitaa liwat ha Mga Taga-Kolosas 2:5–7) ha kaaram nga an kasalbaran naabot pinaagi la kan Jesucristo.

- Ano nga mga kamatuoran bahin kan Jesucristo an gintutdo ni Pablo ha mga taga-Kolosas? (Kitaa ha Mga Taga-Kolosas 1:12–22. Ilista ha pisara an mga baton han mga kaapi han klase.) Kay ano nga importante nga makaintiendi an mga taga-Kolosas hini nga mga kamatuoran? Paonan-o an imo kaaram ngan pamatuod kan Jesucristo nakaapekto han paagi han imo pag-ukoy?
- Ano an “panurundon han mga baraan” nga pwede naton makarawat tikang ha aton Amay ha Langit? (Kitaa ha Mga Taga-Kolosas 1:12; 2 Nephi 9:18; D&C 50:5.) Hin-o an naghihimo nga magin posibli ini nga panurundon? (Kitaa ha

Mga Taga-Kolosas 1:12–14.) Ano an kinahanglan naton buhaton para makarawat ini nga panurundon? (Kitaa ha Mga Taga-Kolosas 1:10–12; 2 Nephi 9:18; Alma 5:51; D&C 50:5.)

- Ano an buot-sidngon ni Pablo hanaghaton niya an mga taga-Kolosas nga magin “marig-on ngan totoo” ha ebanghelyo? (Kitaa ha Mga Taga-Kolosas 1:23.) Ano an naghihinungdan han iba nga tawo nga “bumaya ha paglaum han ebanghelyo”? (Mga Taga-Kolosas 1:23). Ano an aton mabubuhat pagpakusog han aton mga pamatuod?

3. Hi Pablo nagtutdo ha mga taga-Kolosas kun ano an sadang nira buhaton komo pinili han Diyos.

Himangrawi an Mga Taga-Kolosas 2:1–8, 16–23; 3; 4. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa hin dako han ginpili nga mga bersikulo?

- Karuyag ni Pablo ha mga Baraan nga an ira mga kasing-kasing “magkaurusa ha gugma” ngan ha kaaram hiunong han Diyos Amay ngan kan Jesucristo (Mga Taga-Kolosas 2:2–3). Paonan-o naton mahihimo ini ha aton ngahaw purok o sangay?
- Ano an buot-sidngon han “nanggamot ngan natukdaw” ha kan Cristo? (Kitaa ha Mga Taga-Kolosas 2:7.) Paonan-o kita maggagamot ha kan Cristo? Paonan-o an “panggamot ngan pagtukdaw” kan Cristo makakabulig ha aton ha takna han pagtesting? (Pwede mo itanding an kahoy nga halipot, hababaw an paggamot ngada han usa nga halaba, ngan halarom an paggamot. Himangrawi kun hain nga kahoy an mas mabubuhi ha mga pagtesting sugad han mga bagyo o mga kathuraw.)
- Ano nga mga kinaiya han “pinili han Diyos” an ginlista ha Mga Taga-Kolosas 3:12–15? (Ilista ha pisara an mga baton han mga kaapi han klase.) Paonan-o hi Jesucristo nagpakita hin ehemplo dida hini nga mga kinaiya? (Hangyua an mga kaapi han klase pagpinsar hin tukib nga mga hitabo kun diin ginbuhat ni Jesucristo an kada usa nga kinaiya.) Paonan-o naton mas mapapaurusa hin hul-os ini nga mga kinaiya?
- Paonan-o naton matutugutan pag-ukoy ha aton an pulong ni Cristo, sugad han ginsagdon ni Pablo? (Kitaa ha Mga Taga-Kolosas 3:16–17; kitaa liwat ha D&C 1:37; 18:34–36.) Paonan-o an mga himno makakagpakusog han aton pag-intiendi ngan pamatuod han pulong ni Cristo? Paonan-o kita makakagpauruupay paggamit han mga himno ngan iba pa nga sagrado nga musika?

Hi Ansiano Dallin H. Oaks nagsiring: “Kinahanglan naton gamiton hin permi an mga himno para mahingada kita hin permi ha pag-uyon han Espiritu han Ginoo, pag-urusa ha aton, ngan pagbulig ha aton pagtutdo ngan pakasabot han aton doktrina. Kinahanglan naton gamiton hin mas maupay an aton mga himno ha misyonaryo nga pagtutdo, ha mga klase han ebanghelyo, ha mga katitirok han korum, ha mga gab-i han pamilya ha panimalay, ngan ha pagbisita nga pagtutdo. An musika in epektibo nga paagi pagsamba han aton Langitnon nga Amay ngan han iya Anak, nga hi Jesucristo. Sadang naton gamiton an mga himno ha takna nga kinahanglan naton an espirituhanon nga kusog ngan inspirasyon” (ha Conference Report, Oct. 1994, 13; o *Ensign*, Nov. 1994, 12).

- Gin-uruutro ni Pablo an paghatag hin duon an importansya hin pagigin mapasalamaton (Mga Taga-Kolosas 2:7; 3:15, 17). Kay ano nga importante nga magin mapasalamaton kita? Paonan-o kita makakagpakita hin pagpasalamat ha Langitnon nga Amay ngan kan Jesucristo ha ngatanan nga mga kamutangan?

4. Hi Pablo nag-aghat kan Filemon nga magin mapasayluon ngadto kan Onesimo.

Himangrawi an surat ni Pablo kan Filemon. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa hin dako han ginpili nga mga bersikulo. Igsaysay nga hi Pablo nagsurat hin personal nga surat ngadto kan Filemon, usa nga kaapi han Simbahan ha Kolosas, bahin han uripon ni Filemon nga hi Onesimo. Hi Onesimo nanikas ha kan Filemon ngan pumalagiw ngadto ha Roma, nga diin ginkakilala niya hi Pablo ngan nakonbertir ngada ha Simbahan. Hi Pablo naghangyo kan Filemon nga pasayluon hi Onesimo ngan karawaton hiya komo bugto dida ha ebanghelyo.

- Ano an aton mahihibaruan bahin kan Pablo tikang han iya surat kan Filemon?
- Paonan-o hi Pablo nagpakita hin respeto han pagpili ni Filemon? (Kitaa ha Kan Filemon 1:14.) Paonan-o hi Pablo nagpakita han iya obligasyon ha kaupayan ni Onesimo?
- Ano an aton mahihibaruan tikang hini nga surat bahin han gahum han ebanghelyo pagliwat han mga pakigrelasyon han tawo? (Kitaa ha Kan Filemon 1:16.) Paonan-o an ebanghelyo nakaapekto han imo mga pakigrelasyon ha mga tawo nga nakapalibot ha imo?

Pangatapusan

Pagpamatuod han importansya han pagpaurisa han mga kinaiya nga nakakabulig ha aton nga magin mas pareho kan Jesucristo, sugad hadton ginhingaday ha mga surat ni Pablo ngadto ha mga taga-Filipos, ha mga taga-Kolosas, ngan kan Filemon. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa han Mga Taga-Filipos 4:8 ngan Mga Taga-Kolosas 3:12–15 ngan pili mausa nga kinaiya tikang hadton mga bersikulo nga tatrabahuon pagpadukwag hini nga semana.

Kadugangan nga Ideya Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda ha plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton an usa o dugang pa hini nga mga ideya komo kaparte han leksyon.

1. Mga relasyon nga namumutngaan ha mga kag-anak ngan mga anak

Ipagbasa ha kaapi han klase an Mga Taga-Kolosas 3:20–21.

- Subay kan Pablo, ano an obligasyon han anak ha iya mga kag-anak? Ano an obligasyon han mga kag-anak ngadto han anak? Paonan-o mo mapapaurisa an relasyon nga namumutngaan ha mga kag-anak ngan mga anak ha imo pamilya?

2. "Mag-alagad kamo han Ginoo nga Cristo" (Mga Taga-Kolosas 3:24)

Ipagbasa ha mga kaapi han klase an Mga Taga-Kolosas 3:23–24.

- Paonan-o kita makakagsunod han mga tugon ni Pablo dida hini nga mga bersikulo? (Kitaa ha Mateo 25:34–40.) Ano an kaibhan nga pwede mahimo hini nga batasan ha paagi han aton pag-alagad?

“Natapos Ko An Akon Pakipagrumba”

1 ngan 2 Timoteo; Tito

Panuyo

Pag-aghat han mga kaapi han klase hin paghibaro ngan pagtutdo han tinuod nga doktrina ngan magin matadong nga mga ehemplo ngadto ha iba.

Pangandaman

1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. 1 Timoteo 4; 2 Timoteo 1–4; Tito 1. Hi Pablo nagpahayag han mga panigamnan han pagkawara ha kamatuoran. Nagtutdo hiya nga an paghibaro ngan pagtutdo han tinuod nga doktrina nakakabulig pagbantay kontra han pagkawara ha kamatuoran.
 - b. 1 Timoteo 4:12. Hi Pablo nagtutdo nga sadang kita magin “ehemplo han mga natuo.”
 - c. 1 Timoteo 6; Titus 2–3. Hi Pablo nagtutdo nga sadang naton “pagsundon an kamatadong” ngan magdumiri ha kairiphon han kalibutan.
2. Kun ginagamit mo an aktibidad pagkuha han atensyon, pag-andam hin mga pulong nga sinurat bahin han masunod nga mga pangasoy, o pag-andam pagsurat ha ira ha pisara:

*Ha pagtapos han akon pakipagrumba, kinahanglan ako:
Mahibaro ngan magtutdo han tinuod nga doktrina
Magin susbaranan (ehemplo) han mga tumuruo
Magsunod han kamatadong ngan magdumiri han mga kairiphon nga kalibutanon*
3. Suhestyon ha pagtutdo: Pag-ibaibaha an mga materyales ngan mga paagi nga imo ginagamit ha pagtutdo. Pananglitan, pwede ka gumamit hin mga retrato o mga materyales han *audeovisual*, iba nga sistema hin huruhimangraw, o iba nga kaayad hin paglingkod. Anpagkakaiba-iba makakabulig ha mga kaapi han klase pagpadayon hin interes ha mga leksyon.

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

Aktibidad Pagkuha han Atensyon

Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

- Ano an pinakaurhi nga parumba an imo gin-apihan o ginkita? Ano an kaibhan nga namumutnga an *pagdaog* ngan *pakatangpos* hin nakakagtigi nga parumba? Pipira an nagdadaog dida hin komon nga dadlagan? Ano an imo kinahanglan buhaton para magdaog?
- Paonan-o an pakigrumba han aton kinabuhi pareho hin dadlagan? Paonan-o ito diri pareho hin dadlagan? (Ngatanan nga mga tawo makakagdaog ha “dadlagan” han kinabuhi.) Ano an kinahanglan naton buhaton pagtapos nga malinampuson han dadlagan han kinabuhi?

Hangyua an kaapi han klase pagbasa han 2 Timoteo 4:7. (Pwede mo tukibon nga an “dadlagan” pwede liwat tawagon nga usa nga “parumba”.) Igsaysay nga hi Apostol Pablo nag-ukoy hin sugad hito nga paagi salit nakaghimo hiya hin sugad nga deklarasyon hasta ha katapusan han iya kinabuhi. Ini nga leksyon maghihimangraw bahin han damo nga mga tutdo ni Pablo nga makakabulig ha aton samtang naniningkamot kita pagtapos hin malinampuson nga dadlagan.

Ipakita an sinurat nga pulong *Ha pagtapos han akon pakipagrumba, kinahanglan ako:*

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Samtang nagtututdo ka han masunod nga mga bersikulo ha baraan nga kasuratan, himangrawi kun paonan-o hira naaplikar ha adlaw-adlaw nga kinabuhi. Aghata an mga kaapi han klase pagpaangbit hin mga eksperyensya nga subay ha mga prinsipyo han baraan nga kasuratan.

Igsaysay nga hira Timoteo ngan Tito in tinapuran nga kaupdanan ni Pablo nga bumulig ha iya ha pagpasamwak han ebanghelyo. Kataliwan han siyahan nga kapriso ni Pablo ha Roma, bumalik hiya ha misyonaryo nga mga pagbiyahe. Ha Efeso binayaan niya hi Timoteo pagministro ha Simbahan, ngan ha Kreta binayaan niya hi Tito hin pareho nga buruhaton. Samtang hi Pablo nagpadayon han iya pagbiyahe, naghimo hiya hin mga surat pagpakusog hini nga mga kabugtoan ngan pagsagdon ha ira tungod han ira mga responsabilidad komo mga pastor ngan magbarantay han mga Baraan. Salit ini nga mga surat in kaudgan nga tinatawag nga pastoral nga mga surat.

1. Pagtuon ngan pagtutdo han tinuod nga doktrina.

Himangrawi an 1 Timoteo 4; 2 Timoteo 1–4; ngan Tito 1. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa hin dako han ginpili nga mga bersikulo.

- Ano nga mga panigamnan ha pagkarawara ha kamatuoran an ginpahayag ni Pablo ha iya surat kanda Timoteo ngan Tito? (Kitaa ha 1 Timoteo 4:1–3; 2 Timoteo 3:1–7, 13; 4:3–4; Tito 1:10–11.) Paonan-o nadadayag yana ini nga panigamnan han pagkawara ha kamatuoran? (Kitaa ha 2 Nephi 28:3–9; D&C 1:15–16.) Paonan-o naton mapapanalipdan an aton mga kalugaringon kontra hini nga mga karat-an?
- Kay ano nga an pipira nga mga tawo “waray katapusan an pagtuon, kundi diri la gihapon nadangat ha pagkilala han kamatuoran”? (2 Timoteo 3:7). Paonan-o naton masisiguro nga an aton pagtuon magdadara ha aton pagkilala han kamatuoran?
- Ano an gintutdo ni Pablo kan Timoteo bahin han mga responsabilidad han mga tawo nga nagtututdo han ebanghelyo? (Kitaa ha 1 Timoteo 4:6–7, 13–16; 2 Timoteo 2:16, 23–25; 3:14–17; 4:2, 5. Pwede mo ilista ini nga mga responsabilidad ha pisara.) Ano nga mga higayon an may ada kita ha pagtutdo han ebanghelyo? (An mga baton pwede maglakip han pagtutdo han mga kaapi han pamilya, pagtuman han mga tawag ha Simbahan, ngan paghisgot han ebanghelyo ha mga kasangkayan ngan mga kakilala. Tagi hin duon nga kada usa ha aton in ha pipira nga paagi magtututdo han ebanghelyo.) Paonan-o naton maitututdo hin mas epektibo an ebanghelyo?
- Hi Pablo naghatag hin duon han importansya han pagtutdo ngan pagtuon han tinuod nga doktrina (1 Timoteo 1:3; 4:6, 13; Tito 2:1.) Paonan-o an paghibaro han tinuod nga doktrina makakabulig ha aton pagbantay kontra

han pagkawara ha kamatuoran? Ano an pipira nga mga piligro han buwa nga mga tutdo? Paonan-o an paghibaro han tinuod nga doktrina han ebanghelyo nagbendisyon han imo kinabuhi?

Ha paghingaday han gahum han tinuod nga doktrina, hi Ansiano Boyd K. Packer nagsiring: “An tinuod nga doktrina, kun gin-iintiendi, nagbabag-o han mga batasan ngan kiwa. An pagtuon han mga doktrina han ebanghelyo in mas madagmit magpauruupay han mga kiwa kontra hin pagtuon han kiwa pagpauruupay han kiwa. . . . Amo ngani nga gintatagan naton hin duon an pagtuon han mga doktrina han ebanghelyo” (ha Conference Report, Oct. 1986, 20; o *Ensign*, Nov. 1986, 17).

- Paonan-o kita makakasigurado nga an aton gintututdo in tinuod nga doktrina? (Kitaa ha Mosiah 18:19–20; D&C 52:9.)

Hi Ansiano Joseph B. Wirthlin nagsagdon: “An Diyos nagpadayag han ngatanan nga kinahanglan para han aton katalwasan. Sadang kita magtutdo ngan mag-ukoy ha mga butang nga ginpadayag ngan maglikay paghikay hito nga gintatawag nga mga misteryo. An akon sagdon ha mga magtututdo ha Simbahan, madiin man hira manugon ma ha mga purok ngan istaka, ha huruhataas nga pag-aradman ha mga institusyon han Simbahan, institusyon han relihiyon, mga seminaryo o bisan an mga kag-anak ha ira mga panimalay, in pagbase han ira mga tutdo ha baraan nga mga kasuratan ngan ha mga pulong han mga propeta ha urhi nga mga adlaw” (ha Conference Report, Oct. 1994, 101; o *Ensign*, Nov. 1994, 77).

- Ano an ginsagdon ni Pablo nga buhaton naton ha takna nga kumarawat kita han putli nga doktrina? (Kitaa ha 2 Timoteo 1:13; Tito 1:9.) Ha imo pagpinsar ano an buot-sidngon han “pagkuyon?” (Kitaa ha 1 Nephi 15:23–24.)

Kun ginamit mo an aktibidad pagkuha han atensyon, ipakita an sinurat nga pulong nga *mahibaro ngan magtutdo han tinuod nga doktrina*.

2. "Magin . . . susbaranan hadton mga natuo"

Basaha ngan himangrawi an 1 Timoteo 4:12.

- Ha imo pagpinsar ano an buot-sidngon hin pagigin “susbaranan (ehemplo) han mga natuo”? (1 Timoteo 4:12.) Paonan-o ka naimpluwensyahan hin usa nga tawo nga nagin “susbaranan (ehemplo) han mga natuo”?

Ilista an kada usa han mga paagi nga gintutdo ni Pablo kan Timoteo ha pagigin ehemplo. Hangyua an mga kaapi han klase pagpahayag kun paonan-o kita magigin susbaranan (ehemplo) ha kada usa hini nga mga paagi.

Pulong

Pakighimangraw (pwede liwat magbuot-sidngon nga batasan o kiwa)

Gugma nga Hingpit

Espiritu

Pagtuon

Kaputli

Kun ginamit mo an aktibidad pagkuha han atensyon, ipakita an pulong nga sinurat nga *Magin susbaranan (ehemplo) han mga natuo*.

3. "Sunda an kamatadong" ngan magdumiri ha kairiphon.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha 1 Timoteo 6 ngan Tito 2–3.

- Ano an gintutdo ni Pablo bahin han gugma ha salapi? (Kitaa ha 1 Timoteo 6:7–10.) Ha ano nga bahin nga an gugma han salapi "gamut han ngatanan nga karautan"? Poanan-o naton masisiguro nga diri kita matutok hin duro ha salapi ngan iba nga manggaranon nga butang? (Kitaa ha 1 Timoteo 6:17–19; Jacob 2:18–19.)

Hi Ansiano Dallin H. Oaks nagtutdo: "Waray maraut nga kinaiya bahin han kwarta. An Maupay nga Samariahanon naggamit hin pareho nga klase hin kwarta pagserbi han iya igkasi-tawo nga ginamit ni Judas paglingo han iya Agaron. An 'gugma han kwarta [nga] amo an gamot han ngatanan nga karautan.' (1 Timoteo 6:10; mga italika gindugang.) An kritikal nga kaibhan amo an grado han espirituhanon nga ginhihimo naton ha pagsiplat, pagtukib, ngan pagkapot han mga butang hini nga kalibutan" (ha Conference Report, Oct. 1985, 78; o *Ensign*, Nov. 1985, 63).

- Ha iya mga surat kanda Timoteo ngan Tito, hi Pablo naghatag hin damo nga mga tugon bahin han pag-ukoy hin matadong. Ano nga sagdon an ginhatag ni Pablo dida hini nga masunod nga mga bersikulo: 1 Timoteo 6:11–12; 2 Timoteo 2:22; Tito 2:1–8, 12; 3:1–2, 8? (Pahalipota ha pisara an mga baton han mga kaapi han klase. Himangrawi kun ano an buot-sidngon hini nga mga tugon ngan kun paonan-o naton maaaplikar ini ha aton mga kinabuhi.)

Kun ginamit mo an aktibidad pagkuha han atensyon, ipakita an pulong nga sinurat ha pisara *Sunda an kamatadong ngan magdumiri han mga kairiphon*.

Pangatapusan

Igsaysay nga maaram hi Pablo nga harapit na hiya patayon tungod han iya pamatuod kan Jesucristo. Pero maaram liwat hiya tungod nga nagtuman hiya han ebanghelyo, "naghuhulat ha [iya] nga korona han kamatadong" (2 Timoteo 4:8). Pagpaangbit hin pamatuod han importansya han pagbuhat han tama nga mga butang ha kada adlaw ngan pagpabilin ha tama nga dalan nga para makagsiring kita upod kan Pablo nga, "Nakig-away ako han maupay nga away, natapos ko an akon pakipagrumba, akon gintipigan an pagtuo" (2 Timoteo 4:7).

Kadugangan nga Ideya Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton an usa o dugang pa hini nga mga ideya komo kaparte han leksyon.

1. Kadugangan nga himangrawon han 1 Timoteo

- Ano nga sagdon an ginhatag ni Pablo bahin ha pag-ampo ha 1 Timoteo 2:1–3? Kay ano nga sadang kita mag-ampo para han ngatanan nga mga tawo? Paonan-o naton mabubuhat ini hin makahulogan? Kay ano nga sadang kita mag-ampo para han mga partikular nga mangulo han nasyon?
- Ha 1 Timoteo 3:1–7 gin-asoy ni Pablo an kwalipikasyon han usa nga obispo. Kay ano nga importante ini nga mga kwalipikasyon para han usa nga obispo?

- Ano an gintutdo ni Pablo ha 1 Timoteo 5:8 bahin han pagtimangno han aton mga pamilya? Ha imo pagpinsar kay ano nga makusog nga ginhingadayan ni Pablo adton diri nagtutuman hini nga responsabilidad?

**2. "An Diyos waray paghatag ha aton han espiritu han kahadlok"
(2 Timoteo 1:7)**

Hangyu hin kaapi han klase pagbasa han 2 Timoteo 1:7.

- Ano an pipira han mga butang nga kinahahadlokan han mga tawo ha kalibutan yana? Ano nga pagpatapod an ginhatag ni Pablo kan Timoteo bahin han "espiritu han kahadlok"? Poanan-o mo napamatud-an nga matuod ini nga pagpatapod ha imo kinabuhi?

3. Pagigin maupay nga mga empleyado

Basaha ngan himangrawi an Tito 2:9–10.

- Paonan-o an sagdon ni Pablo ha mga surugon dida hini nga mga bersikulo naaplikar ha mga empleyado? (Tagi hin duon nga an pulong nga *pagkuha hin tago* nagbubuot-sidngon hin pangawat o diri pag-alutaga ha kaangayan.) Paonan-o an mga empleyado usahay nangangawat tikang han ira mga agaron? (An mga baton pwede maglakip hin pagdispalko, pagkuha hin mga soplal para ha kalugaringon nga paggamit, o diri pagtrabaho hin bug-os nga adlaw.)
- Ano an ginsiring ni Pablo nga sadang naton buhaton imbes han pagdispalko? (Pagpakita hin "labi gud nga maupay" o magin matinumanon ngan matatapuran.) Ano nga mga resulta an imo nakita han pagpakita hin "maupay nga kamatinumanon" dida ha panarabahoan?

Jakobo

Panuyo Pagbulig han mga kaapi han klase pag-intiendi han mga kinaiya nga sadang naton padukwagong ha pag-ukoy hin mas hul-os ha aton relihiyon.

Pangandaman

1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Jakobo 1:1–4; 5:10–11. Hi Santiago nagtutdo nga sadang kita mag-antos han kasakitan nga may pasensya.
 - b. Jakobo 1:5–7; 4:8. Hi Santiago nagtutdo nga sadang kita mag-ampo ha Diyos nga may pagtuo.
 - c. Jakobo 1:19–20, 26; 3:2–18. Hi Santiago nagtutdo nga sadang naton pugngan an aton mga dila ngan “diri masina hin kadagmitan.”
 - d. Jakobo 1:22–25, 27; 2:14–26; 4:17. Hi Santiago nagtutdo nga sadang kita magin “mga magburuhang han pulong”, nagpapakita han aton pagtuo pinaagi han aton mga buhat.
2. Suhestyon ha pagtutdo: “Itutdo an kamatuoran han kalugaringon nga pakig-istorya tikang ngan ngadto ha Diyos. Buligi an kada usa nga tawo pag-intiendi kun paonan-o an pag-ampo hin takos ngan kun paonan-o an pagkarawat ngan pagkilala han mga baton tikang ha Diyos” (Richard G. Scott, “Four Fundamentals for Those Who Teach and Inspire Youth,” ha *CES Old Testament Symposium Speeches, 1987* [1987], 3).

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

**Aktibidad Pagkuha
han Atensyon** Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Isurat an *Putli nga Relihiyon* ha pisara, ngan ipakiana an mga masunod:

- Ano an buot-sidngon han pulong nga *putli*? (An mga baton pwede maglakip hin tinuod, tunay, hul-os, ngan hingpit.) Ano an buot-sidngon han *relihiyon*? (An mga baton pwede maglakip hin serbisyo ngan pagsamba han Diyos, usa nga sistema hin mga tuluohan ngan mga binuhatan, ngan panaad ngan debosyon ngada hin usa nga piho nga paagi han kinabuhi.)
- Paonan-o mo igsasayod an putli nga relihiyon?

Hangyua an mga kaapi han klase pagbasa han Santiago 1:27. Igsaysay nga ini nga leksyon naghimangraw kun paonan-o naton maaaplikar an mga tutdo ni Santiago pagbulig ha aton pagtuman han “putli nga relihiyon” ngan “waray mantsa ha atubangan han Diyos.”

Samtang ginhihimangraw mo an mga tutdo ha libro ni Jakobo, ilita hira ha pisara ha ubos han ulohan nga *Putli nga relihiyon*. Himangrawi kun paonan-o an kada usa nga ideya nga gintutdo ni Santiago makakabulig ha aton pag-ukoy han putli nga relihiyon.

Igsaysay nga an nagsurat han libro ni Jakobo in ginhunahunaan gud nga bugto ni Jesucristo. Kataliwan han pagkabanhaw ni Jesucristo, hi Santiago (Jakobo) nagserbi komo Apostol ngan nagin importante nga mangulo ha nahiuna nga Simbahan (Mga Buhat 12:17; 15:13–20).

1. Sadang kita mag-antos han kasakitan nga may pasensya.

Basaha ngan himangrawi an Jakobo 1:1–4; 5:10–11.

- Ano an gintutdo ni Santiago (Jakobo) bahin han pag-atubang han mga pagtesting han aton pagtuo? (Kitaa ha Joseph Smith Translation of James 1:2 nga nagpapakita nga an pulong nga *magkadurudilain nga mga pagsulay* in ginliwat ngadto ha *damo nga mga kasakitan*.) Paonan-o an mga pagtesting makakabulig ha aton pagpaursa han pasensya? Paonan-o kita nabebendisyonan ha aton pag-antos nga may pasensya han mga kasakitan? (Kitaa ha Jakobo 1:4; Mga Taga-Roma 5:3–5; Alma 36:3.)

Hi Ansiano Orson F. Whitney nagsurat: “Waray kaul-ul nga aton gin-aantos, waray pagtesting nga aton naeksperyensyahan in nakakawang. Nag-aalagad ito ngada han aton edukasyon, ngada han pag-ursa han mga kalidad sugad han pagpasensya, pagtuo, kakusog ngan pagpaubos. An ngatanan nga aton mga pag-ilob ngan an ngatanan nga aton mga pag-antos, labi na kun nag-antos kita hito nga may pasensya, nagpipino han aton mga kinaiya, nagpuputli han aton mga kasing-kasing, nagpapahaluag han aton mga kalag, ngan naghihimo ha aton nga mas maalagyam ngan mahigugmaon hin tim-os, mas takos nga tawagon nga mga anak han Diyos” (ginsanglit ha Spencer W. Kimball, *Faith Precedes the Miracle* [1972], 98).

- Hin-o an ginhingadayan ni Santiago nga maupay nga ehemplo han pagpasensya ha kasakitan? (Kitaa ha Jakobo 5:10–11.) Paonan-o mo napamatud-an nga nagpakita hini nga pagpasensya an mga propeta ha urhi nga mga adlaw? Paonan-o an ira ehemplo nakabulig ha imo?

2. Sadang kita mag-ampo ha Diyos nga may pagtuo.

Basaha ngan himangrawi an Jakobo 1:5–7 ngan 4:8.

- Ano nga sagdon an ginhatag ni Santiago (Jakobo) hadton “kulang hin kaaram”? (Kitaa ha Jakobo 1:5–6.) Ano an bubuhaton han Langitnon nga Amay kun maaro kita nga may pagtuo? Ano an imo naeksperyensyahan ha pakakarawat hin mga baton ha pag-ampo?
- Paonan-o an Propeta Joseph Smith naimpluwensyahan hini nga sagdon ha Jakobo 1:5? (Kitaa ha Joseph Smith—History 1:11–13.) Ano an aton mahihibaroon tikang hini nga eksperyensya? Paonan-o an desisyon ni Joseph pagsunod han sagdon ha Jakobo 1:5 nakaapekto ha aton? (Kitaa ha Joseph Smith—History 1:14–20.)

Hi Pangulo Spencer W. Kimball nagsiring: “Tungod nga an katorse anyos nga ulitawohay kumadto ha kakahoyan pag-ampo, pakabasa ha baraan nga mga

kasuratan, . . . tungod nga iya gintuman an mga padayag nga iya nakarawat tikang ha langit, mayda kita han An Simbahan ni Jesucristo han mga Baraan ha Urhi nga mga Adlaw. Mayda kita han ngatanan nga mga bendisyon nga makakaghimo ha aton nga pinakamalipay nga tawo ha bug-os nga kalibutan, tungod nga in ulitawohay nga katorse anyos pumakadto ha kakahoyan pag-ampo” (ha Conference Report, Melbourne Australia Area Conference 1976, 23).

Kun an gintututdoan mo in mga batan-on, pagpamatuod nga an pangaro ha Diyos nga may pagtuo ngan pagkarawat hin kinaadman in diri ginsusukol ha edad o iba nga mga panhitabo. Hi Joseph Smith in 14 anyos han testingon niya an mga pulong ni Santiago (Jakobo) ngan karawton an Siyahan nga Bisyon. Hiya in 17 anyos han an anghel Moroni nagbisita ha iya ngan nagpadayag kun diin gintago an bulawan nga mga lamina.

- Paonan-o ginpahayag ni Jakobo adton nangag-ampo nga waray pagtuo? (Kitaa ha Jakobo 1:6–7.) Ano an aton mabubuhat ha pagpakusog han aton pagtuo?
- Hi Jakobo nagtutdo: “Paharani kamo ha Diyos, ngan mapaharani man hiya ha iyo” (Santiago 4:8). Paonan-o an tim-os nga pag-ampo makakapagharani ha aton ha Diyos?

3. Sadang naton pugngan an aton mga dila nga magin “mahinay ha kasina.”

Basaha ngan himangrawi an Jakobo 1:19–20, 26; 3:2–18. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa hin dako han ginpili nga mga bersikulo.

- Hi Santiago (Jakobo) nagtutdo nga sadang kita magin “maabtik ha pagbati, ngan mahinay ha pagyakan” (Jakobo 1:19). Ano nga mga eksperyensya ha imo kinabuhi an nagkompirma han kinaadman hini nga sagdon? Paonan-o kita magigin mas maupay nga mamarati ngan mas mapanumdumon nga magyayakan?
- Hi Santiago (Jakobo) nagtutdo nga sadang kita magin “mahinay ha kasina” (Jakobo 1:19). Ano an kapid-an nga mga balos han pagyakan o paggios ha kasina? Ano nga mga eksperyensya ha imo kinabuhi an nagkompirma han kinaadman han sagdon ni Santiago (Jakobo)? Poanan-o naton madadaog o mapupugngan an aton mga pag-abat han kasina?
- Hi Santiago (Jakobo) nagtutdo nga sadang naton butangan hin busal an aton mga dila (Jakobo 1:26). Ano an panuyo han busal han kabayo? (Paggiya ngan pagkontrol han kabayo.) Paonan-o naton maaaplikar an sagdon ni Santiago (Jakobo) “pagbutang hin busal” han aton mga dila? (Kitaa ha Jakobo 4:11. An mga baton pwede maglakip hin paglikay hin paglinibak, pagbuwa, pakig-away, pamumuyayaw, ngan mabug-at nga mga pulong. Lugod, sadang naton gamiton an aton mga dila pagyakan hin buotan nga mga pulong, pagyakan han kamatuoran, pag-ampo, ngan paghimo hin kamurayaw.)
- Basaha an Jakobo 3:3–5. Ano an gintanding ni Santiago (Jakobo) han dila hini dinhi nga mga bersikulo? (Bokado han busal han kabayo ngan timon han sakayan. Pwede mo igsaysay nga an bokado in puthaw nga kaparte han busal nga ginsusulod ha dila han kabayo.) Ano an aton mahihibarohan tikang hini nga mga pagtanding? Paonan-o an paghibaro pagkontrol han aton mga pulong makakabulig ha aton pagpugong han iba nga mga aspeto han aton mga kinabuhi?

- Basaha an Jakobo 3:9–13. Ano an gintutdo ni Santiago (Jakobo) dida hini nga mga bersikulo bahin han pagkontrol han aton mga pinamumulong? (Himangrawi an mga pag-aplikar hini nga sagdon ha mga kaapi han klase. Sugad pananglitan, kun mayda mga kaapi han klase nga saserdote, pwede mo ihimangraw an importansya han pagpabilin nga putli han ira pinamumulong durante han semana nga para takos hira magbendisyon han sakramento ha Domingo. In pareho nga pag-aplikar mahihimo para hadton nagtututdo han ebanghelyo.)
- Paonan-o an pagkontrol han aton mga dila makakabulig pagdara hin kamurayaw? (Kitaa ha Jakobo 3:16–18.) Kay ano nga an pagpugong han aton mga dila in importante nga bahin han putli nga relihiyon?

4. Kinahanglan kita magin “magburuhat han pulong,” nga nagpapakita han aton pagtuo pinaagi han aton mga buhat.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Jakobo 1:22–25, 27; 2:14–26; 4:17.

- Ano an buot-sidngon hiton pagigin “mamarati la” han pulong? (Jakobo 1:22). Ha ano nga bahin naglilisbot han ira mga kalugarinon an mga “mamarati la”? (Kitaa ha Jakobo 1:22–25; 4:17.) Ano an mga bendisyon han pagigin “mga magburuhat han pulong”?
- Ano an gintutdo ni Santiago (Jakobo) bahin han relasyon nga namumutnga an ha pagtuo nga mga buhat? (Kitaa ha Jakobo 2:14–26.) Kay ano nga an pagtuo patay kun waray mga buhat? Paonan-o an mag-upay nga buhat nakakagpakusog han aton pagtuo kan Jesucristo?
- Ano an gintagan hin duon ni Santiago (Jakobo) nga sadang naton buhaton ha pagtuman han putli nga relihiyon? (Kitaa ha Jakobo 1:27 o panumduma an mga kaapi han klase han aktibidad pagkuha han atensyon.) Ha imo pagpinsar kay ano nga an pagbisita ngan pagbulig han mga tawo nga nanginginahanglan in kaparte han putli nga relihiyon?
- Ano an aton bubuhaton nga magpabilin “paglikay han buking hini nga kalibutan”? (Jakobo 1:27; kitaa liwat ha D&C 59:9.) Paonan-o an pagtambong ha simbahan ngan pakig-angbit han sakramento kada semana makakabulig ha aton pagpabilin nga waray mantsa tikang han kalibutan?

Pangatapusan

Pagpamatuod han kamatuoran han mga tutdo ni Santiago (Jakobo). Tagi hin duon nga makakagtuman kita han aton relihiyon nga mas putli pinaagi hin pagpasensya ha kasakitan, pag-ampo ha Diyos nga may pagtuo, pagdisiplina han aton mga kalugaringon, ngan paghimo hin mag-upay nga mga buhat.

Kadugangan nga Ideya Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton an usa o dugang pa hini nga mga ideya komo kaparte han leksyon.

1. Mga pagpahayag han kaapi han klase

Usa kasemana antes ini nga leksyon igtutdo, paghangyo hin lima nga mga kaapi han klase pagtuon han iba-iba nga kapitulo han Jakobo. Ha pagtikang han klase (kataliwan la han aktibidad pagkuha han atensyon, kun magamit ka hito), ipangbit hini nga mga tawo an ira mga nasantop dida han mga kapitulo nga ira gintun-an.

2. Pasalida ha video

Basaha an Jakobo 1:27 ngan kataliwan ipasalida an “The Body Is a Temple,” unom kaminuto nga pasalida tikang ha *New Testament Video Presentations* (53914). Himangrawi kun ano an gintututdo hini nga salida bahin han pagpabilin han aton mga kalugaringon nga waray mantsa tikang ha kalibutan.

3. Kadugangan nga himangrawon han libro ni Jakobo

- Ha Paghubad ni Joseph Smith han Jakobo 1:12, an pulong nga *pag-antos* in ginbalhin nga *pag-ato*. Ano an kaibhan han pag-antos han pagsulay ngan pag-ato han pagsulay? Ano an mga saad para hadton naato han pagsulay? (Kitaa ha Jakobo 1:12; 4:7.)
- Ano an gintutdo ni Santiago (Jakobo) bahin han paghukom han iba? (Kitaa ha Jakobo 2:1–9.) Kay ano nga an iba nga tawo naghuhukom han iba pinaagi han ira mga posisyon nga tunan-on ngan materyal nga mga manggad? Paonan-o kita mahihibaro pagsiplat hin labaw han pan-gawas nga hitsura ngan ngadto ha mga kasingkasing han tawo, sugad han Diyos? (Kitaa ha 1 Samuel 16:7; D&C 38:24–27.)
- Ano an gintutdo ni Santiago (Jakobo) bahin han mga epekto han kaawa ngan kaipa? (Kitaa ha Jakobo 3:16; 4:1–6.) Paonan-o naton malalampusan an pag-abat hin kaawa o kaipa? (Kitaa ha Jakobo 4:7–10.)
- Ano an gintutdo ni Jakobo bahin hin pagdumara han maysakit? (Kitaa ha Jakobo 5:14–15.) Paonan-o ka nabendisyonan o kumita nga nabendisyonan an iba pinaagi han nakakatambal nga gahum han pagkasaserdote?
- Hi Santiago (Jakobo) naghatag hin duon han importansya han pagbulig ha mga tawo nga “nagsala ha kamatuoran” (Jakobo 5:19–20). Paonan-o naton mabubuhat ini?

Panuyo Pagbulig han mga kaapi han klase pag-ukoy nga baraan ngan magin pinili nga kamamatan.

Pangandaman

1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - 1 Pedro 1; 2:1–10. Hi Pedro nagtutdo nga kinahanglan mayda kita pagtuo ngan mag-ukoy nga baraan. Nagtutdo hiya nga an mga Baraan in pinili nga kamamatan, nga gintawag pagpakita han mga pagdayaw han Magtaralwas.
 - 1 Pedro 2:19–24; 3:13–17; 4:12–19. Hi Pedro nagtutdo nga kinahanglan kita magsunod han ehemplo han Magtaralwas ha pag-antos han mga pagtesting ngan pagtimaraut.
 - 2 Pedro 1. Hi Pedro nag-aghat ha aton nga makiangbit han kinaiya nga diyosnon ngan maduruto nga mangita ha pagsiguro han aton tawag ngan kapinili.
 - 2 Pedro 2–3; Judas. Hira Pedro ngan Judas nagpasidaan kontra han buwaon nga mga magtututdo ngan hadton naglilirong han Ikaduha nga Pagkanhi. Ira gin-aghat an mga sumurunod kan Cristo nga magpabilin nga matinumanon.
2. Kadugangan nga barasahon: 1 Juan 3:2–3; 3 Nephi 12:48; Doctrine and Covenants 122:7–8.
3. Suhestyon ha pagtutdo: Pagtun-i hin maupay an manyuwal nga para makagtutdo ka hito nga diri matamod hin duro kasukot ha manyuwal. An pakasabot han imo mga gintututdo nagtutugot ha imo nga magkaada hin permanenti nga pagsiplat ha mga kaapi han klase samtang nagtututdo ka. An pagmentinar hin permanenti nga pagsiplat nakakagpaursa han partisipasyon ngan kiwa han mga kaapi han klase ngan nakakabulig ha imo pagpaabot han imo gugma ngan panginlabot ha ira.

Ginsuhestyon para Kaupayan han Leksyon

**Aktibidad Pagkuha
han Atensyon** Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Ipaangbit an masunod nga istorya nga ginsumat ni Obispo Vaughn J. Featherstone:

“Damo katuig an naglabay nakabati ako hin istorya tungod han anak ni Hadi Louis XVI han Fransia. Hi Hadi Louis in ginkuha tikang ha iya trono ngan ginpriso. An iya batan-on nga anak nga prinsipi, in ginkidnap hadton nagkuha han korona han hadi. Naghunahuna hira nga samtang an anak han hadi an

manurunod han trono, kun madadaot nira hiya ha moral, diri na niya maeeksperyensya an makaretnga kapalaran nga ginhatag han kinabuhi ha iya.

“Ira hiya gindara ngadto hin harayo hin duro nga bungto, ngan didto ira ginpakita ha batan-on an ngatanan nga mahugaw ngan tampalasan nga butang nga maihahatag ha kinabuhi. . . . Sakob hin unom kabulan nadidto ini hiya hini nga pagtrato—pero bisan makausa waray ini nga batan-on magpasulay ha ilarom hin pagpirit. Ha katapusan, kataliwan hin makusog nga pagsulay, nagpakiana hira ha iya. Kay ano nga waray an iya kalugaringon igtugot ngada hini nga mga butang—kay ano nga waray hiya tumilaw? Ini nga mga butang makakaghatag hin kalipay, magkokontento han iya mga kaipa, ngan makaruruyag; hira in iya ngatanan. An ulitawohay nagsiring, ‘diri ko mabubuhat an iyo ginpapabuhat ha akon kay natawo ako nga magin hadi’ “ (“The King’s Son,” *New Era*, Nov. 1975, 35).

Hi Obispo Featherstone nagkomentar:

“An aton Amay in usa nga hadi, ngan sugad nga an anak nga lalaki han hadi ginpakita ha tampalasan ngan baliktad nga mga butang dida hini nga kinabuhi, kamo man liwat makakakita hin duro nga kahugaw ngan nagpapahamubo nga mga butang han aton kamamatan. Pero kamo . . . in natawo gihapon nga magin mga hadi ngan mga reyna, mga saserdote ngan mga saserdote nga babaye” (*New Era*, Nov. 1975, 35).

- Komo mga espiritu nga mga anak han aton Langitnon nga Amay, ano an aton potensyal? Paonan-o an kahibaro han aton diyosnon nga potensyal makakaimpluwensya han paagi han aton pag-ukoy?

Tagi hin duon nga komo mga anak han Amay ha Langit, magigin pareho kita ha iya ngan makakapanonod han ngatanan nga iya. An mga surat nira Pedro ngan Judas nag-oopreser hin damo nga mga tutdo nga may balor pagbulig ha aton nga mag-ukoy hin takos komo mga anak han Diyos.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Mainampuon nga pilia an mga bersikulo ngan pamakiana ha baraan nga kasuratan, ngan iba nga materyal ha leksyon nga pinakamaupay nga makakatapo han mga panginahanglan han mga kaapi han klase. Himangrawi kun paonan-o ini nga baraan nga mga kasuratan naaaplikar ha adlaw-adlaw nga kinabuhi. Aghata an mga kaapi han klase pagpaangbit hin mga eksperyensya nga subay han mga prinsipyo ha baraan nga kasuratan.

1. Pag-ukoy ha pagtuo ngan baraan komo pinili nga kamamatan.

Himangrawi an 1 Pedro 1 ngan 2:1–10. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa han ginpili nga mga bersikulo.

- Ano an gintutdo ni Pedro ha kapitulo 1 bahin han misyon ni Jesucristo? (Kitaa ha 1 Pedro 1:3–4, 18–21.) Paonan-o an pakasabot han misyon ngan sakripisyo han Magtaralwas nakakaapekto han aton kinaadlaw nga mga gios? (Kitaa ha 1 Pedro 1:8, 13–16, 22–23; 2:5. Pwede mo ilista ha pisara an mga baton han mga kaapi han klase.)
- Kay ano nga an pagtuo in “labi kahamili kay han . . . bulawan,” sugad han gin-asoy ni Pedro? (Kitaa ha 1 Pedro 1:7; Mga Hebreohanon 11:6; 1 Nephi 7:12.) Ha imo pagpinsar ano an buot-sidngon han pagproybahi han pagtuo hin kalayo? Ano an pinakahataas nga panuyo han pagtuo? (Kitaa ha 1 Pedro 1:5, 9.)

- Hi Pedro nagtutdo nga an mga propeta nga nagpamatuod kan Jesucristo in maduruto nga nangita ngan nag-usisa (kitaa ha 1 Pedro 1:10; kitaa liwat ha bersikulo 11). Paonan-o an maduruto nga pag-ampo ngan pagtuon han baraan nga kasuratan makakagpakusog han aton mga pamatuod han Magtaralwas?
- Hin-o an pinili nga kamamatan nga ginhingadayan ni Pedro? (Kitaa ha 1 Pedro 2:9–10 ngan an sinanglitan ha ubos.) Ano an aton responsabilidad komo pinili nga kamamatan? (Kitaa ha 1 Pedro 2:9.) Paonan-o kita makakagtuman hini nga responsabilidad? (Kitaa ha Mateo 5:16.)

Hi Ansiano Bruce R. McConkie naghatag han kahulogan han pinili nga kamamatan nga “diri adton nabubuhi hito nga partikular nga takna o panahon, pero . . . an balay han Israel pareho adton kadaan, han panahon ni Jesucristo, ngan yana hini nga urhi nga adlaw. . . . [Naglalakip ito] han mga kaapi han Simbahan nga matinumanon nga nagdadara ngada ha ira kalugaringon han ngaran ni Cristo ngan ginhablosan han iya pamilya” (*Doctrinal New Testament Commentary*, 3 vols. [1966–73], 3L294).

2. Pagsunod han ehemplo han Magtaralwas ha pag-antos han mga pagtesting ngan pagtimaraut.

Basaha ngan himangrawi an 1 Pedro 2:19–24; 3:13–17; 4:12–19.

- Hi Pedro nagsurat nga hi “Cristo . . . nag-antos para ha aton, nga naghatag ha aton hin [susbaranan] ehemplo” (1 Pedro 2:21). Ano an aton mabubuhat pagsunod han ehemplo han Magtaralwas ha pagkarawat han mga pagtesting ngan pagtimaraut? (Kitaa ha 1 Pedro 2:19–23.) Ano nga mga ehemplo an imo nakita han mga tawo nga mga Cristohanon pag-antos han mga pagtesting? Paonan-o kita nabebendisyonan samtang nagsusunod kita han mga ehemplo han Magtaralwas ha pagkarawat han mga pagtesting?
- Kakan-o ka (o an usa han imo kilala) gintimaraut tungod han pagbuhat han kaburut-on han Ginoo? Paonan-o hi Pedro nagsagdon ha aton ha pagkarawat hin sugad hito nga mga kahintang? (Kitaa ha 1 Pedro 3:13–17; 4:12–19. Pwede mo ilista ha pisara an mga baton han mga kaapi han klase.) Ha ano nga mga paagi an mga pagtesting naghahatag ha aton hin higayon pagharani hin mas duok ngadto ha Ginoo ngan paghimaya ha iya?

3. Pakiangbit han kinaiya nga diyosnon ngan maduruto nga mngita hin pagparig-on han pagtawaga ngan pagpilia.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha 2 Pedro 1.

- Hain nga mga kinaiya an ginpahayag ni Pedro komo kaparte han diyosnon nga kinaiya? (Kitaa ha 2 Pedro 1:4–7. Ilista an mga kinaiya ha pisara.) Kay ano nga importante nga paursahon naton ini nga mga kalidad? (Kitaa ha 2 Pedro 1:8.) Paonan-o mo nakita nga ini nga mga kinaiya ginpakita han iba?
- Hi Pablo nag-aghat ha mga Baraan nga “maduruto nga mangita hin pagparig-on ha pagtawaga ngan pagpilia” (2 Pedro 1:10). Ano an buot-sidngon han maduruto nga pangita hin pagparig-on ha pagtawaga ngan pagpilia? (Pagkarawat tikang ha Ginoo hin patapod o saad han pinakahitaas nga himaya ha selestyal nga ginhadian. An usa nga tawo nga nangita ha pagpilia ngan pagtawaga maaram nga hiya in ginselyohan ngadto ha kinabuhi nga waray katapusan, pinaagi hin padayag ngan ha panagna han espiritu (kitaa ha

D&C 131:5). Kumarawat hi Joseph Smith hini nga saad tikang ha Ginoo, sugad han naharekord ha Doctrine and Covenants 132:49.)

- Ano an kinahanglan naton buhaton nga an aton tawag ngan kapinili magmarig-on?

An Propeta Joseph Smith nagtutdo: “Kataliwan nga in usa nga tawo nagkaada hin pagtuo kan Cristo, nagbasul han iya mga sala, ngan nabunyagan para han paghugas han iya mga sala, ngan kinarawat an Espiritu Santo (pinaagi han pagpatong han mga kamot), . . . ada padayona hiya ha pagpaubos han iya kalugaringon ha atubangan han Diyos, ginugutom ngan inuuhaw han kamatadong, ngan nagtutuman han kada pulong han Diyos, ngan an Ginoo in diri maiha masiring ngada ha iya, Anak, ikaw in pinakahitaas nga paghihimayaon. Ha takna nga an Ginoo hul-os nga nakagprobar ha iya, ngan nasabtan nga an tawo in determinado pagserbi ha iya ha ngatanan nga mga peligro, ada ito nga tawo makakasabot nga an iya katawag ngan kapili in naparig-on” (*Teachings of the Prophet Joseph Smith*, (sel. Joseph Fielding Smith [1976], 150).

4. Kontraha an buwa nga mga magtuturdo ngan hadton nadiwara han Ikaduha nga Pagkanhi.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha 2 Pedro 2–3 ngan Judas. Igsaysay nga hi Judas in anak nira Jose ngan Maria ngan bugto ni Jesus.

- Hira Pedro ngan Judas nagpasidaan nga maabot an buwa nga mga magtuturdo ngada ha mga kaapi han Simbahan. Ano an ira ginsiring bahin han mga kinaiya han buwa nga mga magtuturdo? (Kitaa ha 2 Pedro 2:1–3, 10, 12–19; Judas 1:4, 8, 10–13, 16, 18–19.) Paonan-o naton makikilal-a an buwa nga mga magtuturdo yana?
- Ano nga sagdon an ginhatag nira Pedro ngan Judas nga makakabulig ha aton paglikay ha buwa nga mga tutdo ngan magpabilin nga matinumanon samtang nag-aandam kita han Ikaduha nga Pagkanhi? (Kitaa ha 2 Pedro 3:11–14, 17–18; Judas 1:3, 20–21; kitaa liwat ha Moroni 7:12–17; D&C 45:57; 46:7–8.)

Pangatapusan

Pagpamatuod han kamatuoran nga iyo ginhimangrawan. Aghata an mga kaapi han klase pagsunod han mga tutdo nira Pedro ngan Judas samtang naniningkamot hira pag-ukoy ha pagtuo ngan kabaraan.

Kadugangan nga Ideya Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton an usa o dugang pa hini nga mga ideya komo kaparte han leksyon.

1. Kadugangan nga himangrawon han 1 Pedro

- Ha 1 Pedro 1, ano nga diperensya an ginhimo ni Pedro nga namumutngaon ha kun ano an nadudunot o nawawara ngan kun ano an diri nadudunot o waray katapusan? (Kitaa ha 1 Pedro 1:4, 7, 18–19, 23–25. Ilista an mga baton han mga kaapi han klase ha pisara ha ubos han duha nga mga ulohan: *Nadudunot o Nawawara* ngan *Diri nadudunot o Waray Katapusan*.) Ano an aton mahihibaroan tikang hini nga mga kaibhan?

- Hi Pedro nagtutdo nga hi Jesus in gin-ordinan antes pa han pagtindog han kalibutan nga magin Magtaralwas. (Kitaa ha 1 Pedro 1:20; kitaa liwat ha Padayag 13:18.) Kay ano nga importante ini nga kamatuoran? Ano an gindugang nga ginpadayag han baraan nga mga kasuratan ha urhi nga mga adlaw ngada ha aton pag-intiendi han kapinili han Magtaralwas? (Kitaa ha Moses 4:1–4; Abraham 3:27–28.)
- Ano nga sagdon an ginhatag ni Pedro bahin han mga balaud han tuna? (Kitaa ha 1 Pedro 2:13–15.) Ano nga sagdon an ginpadayag han Ginoo ha urhi nga mga adlaw bahin han balaud han tuna? (Kitaa ha D&C 58:21–22; 98:4–10; 134:4; Artikulo han Pagtuo 1:12.)
- Ano an gintutdo ni Pedro bahin han trabahon han pagpasamwak han ebanghelyo ha mga patay? (Kitaa ha 1 Pedro 3:18–20; 4:6.) Kakan-o hi Jesus kumadto ha kalibutan han espiritu pag-organisar han pagpasamwak han ebanghelyo ha mga patay? (Kitaa ha D&C 138:27.) Kay ano nga ginbuhat niya ini? (Kitaa ha D&C 138:29–37.) Ano an ginpapadayag han pagministro han Magtaralwas ha kalibutan han espiritu bahin han trabaho han Diyos? (An mga baton pwede maglakip nga tungod han hingpit nga hustisya ngan kalooy han Diyos ngatanan nga mga tawo nga nag-ukoy ha tuna magkakaada hin higayon pagkarawat han ebanghelyo ngan makapahimulos han mga bendisyon hito.)
- Ano nga sagdon an ginhatag ni Pedro ha mga mangulo han Simbahan ha 1 Pedro 5:1–4? Paonan-o an mga mangulo han Simbahan “makakagpasabsab ha mga panon han Diyos”? (1 Pedro 5:2; kitaa liwat ha 2 Pedro 1:12–15; D&C 42:12–14). Paonan-o ka nabendisyonan han mga mangulo han Simbahan nga nagsunod hini nga sagdon?

2. Waray . . . baraan nga kasuratan nga paghubaron pinaagi ha kalugaringon nga hunahuna (kitaa ha 2 Pedro 1:20)

- Basaha an 2 Pedro 1:20–21. Ano an gintutdo ni Pedro hini nga mga bersikulo bahin han surok han baraan nga mga kasuratan? Ano an gintutdo ni Pedro bahin ha paghubad han baraan nga mga kasuratan? Paonan-o naton masisiguro nga ginhuhubad naton hin tama an baraan nga mga kasuratan? (An mga baton pwede maglakip han pinaagi hin pangita hin inspirado nga mga paghubad han mga mangulo han Simbahan ngan pinaagi han giya han Espiritu Santo.) Paonan-o an mga tutdo han mga mangulo han Simbahan o an giya han Espiritu nakabulig ha imo pag-intiendi hin baraan nga kasuratan?

“An Diyos Amo an Gugma”

Leksyon

44

1, 2, ngan 3 Juan

Panuyo

Pagbulig han mga kaapi han klase pag-intiendi kun paonan-o an Amay ngan an Anak nagpakita han ira gugma para ha aton ngan kun paonan-o kita sadang magpakita hin gugma ha ira.

Pangandaman

1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. 1 Juan 2:28–29; 3:1–2; 4:7–19; 5:1, 11–15. Hi Juan nagtutdo nga an Langitnon nga Amay nagpakita han iya gugma ha aton pinaagi hin paghatag ha aton hin paagi nga magin sugad ha iya ngan makapanonod han kinabuhi nga waray katapusan.
 - b. 1 Juan 1:7–9; 2:1–2; 3:5–8, 16; 5:11–13. Hi Juan nagtutdo nga hi Jesus nagpakita han iya gugma ha aton pinaagi han iya pagbayad-sala nga sakripisyo, nga nakahimo ha aton nga magin sugad han aton Amay ha Langit.
 - c. 1 Juan 2:3–17; 3:9–24; 4:4–21; 5:1–10; 2 Juan; 3 Juan. Hi Juan nagtutdo nga ipinapakita naton an aton gugma ha Langitnon nga Amay ngan kan Jesucristo pinaagi han aton pagsugot ngan han aton pagsighigugmaay ha kada usa.
 2. Kadugangan nga barasahon: Moroni 7:48; Doctrine and Covenants 45:3–5.
 3. Kun magamit ka han aktibidad pagkuha han atensyon, pagdara hin retrato hin usa nga pamilya o usa han masunod nga mga retrato: Pamilya nga Urusa nga Nagtatrabaho (62313); Karisyo han Pamilya (62384); o Pagkatitirok han Pamilya (Pakete han Sining han Ebanghelyo 616).
 4. Suhestyon ha pagtutdo: “Gugma, pagtimangno, debosyon ha obligasyon, diri kahakog, pagtuon han baraan nga kasuratan, ngan pag-ampo naghahatag han imo pagtutdo hin espirituhanon nga pundasyon. Ha pag-urusa hini nga mga elemento samtang nag-aandam ka han mga leksyon in makakabulig ha imo paghimo han leksyon nga espirituhanon ha imo hunahuna ngan kasing-kasing antes mo igtutdo ini ha imo mga kaapi han klase.”
-

**Ginsuhestyon
para Kaupayan
han Leksyon**

Aktibidad Pagkuha
han Atensyon

Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Ipakita an retrato han usa nga pamilya.

- Ano an kapid-an han mga paagi nga pagpakita hin gugma han mga kag-anak ha ira mga anak? Paonan-o nagpapakita hin gugma an mga anak ha ira mga kag-anak, mga bugto nga kalalakin-an, ngan bugto nga kababayan-an?

- Ha ano nga paagi nga mga kaapi kita han pareho nga pamilya?

Panumduma an mga kaapi han klase nga ha kadugangan nga paghiapi han usa nga pamilya ha tuna, kada usa ha aton in espiritu nga anak han aton Langitnon nga Amay, nga nahigugma ha aton ngan naghingyap pagbendisyon ha aton. Ha iya mga surat, gin-uruutro nga gintagan hin duon ni Juan kun paonan-o an Amay ngan an Anak nagpakita han ira gugma ha aton ngan kun paonan-o naton maipapakita an aton gugma ha ira.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Samtang nagtutudo ka han masunod nga mga bersikulo ha baraan nga kasuratan, himangrawi kun paonan-o hira naaplikar ha adlaw-adlaw nga kinabuhi. Aghata an mga kaapi han klase pagpaangbit hin mga eksperyensya nga subay han mga prinsipyo ha baraan nga kasuratan.

1. An mga pagpakita ha aton han gugma han Langitnon nga Amay

Himangrawi an mga bersikulo nga ginlista ha ubos. Pwede mo pahaliputon an himangrawon ha pisara pinaagi hin paglista han mga pagpakita han gugma han Diyos.

- Kun magamit ka hin pulong pagsayod han Langitnon nga Amay, ano man ito? Ano nga pulong an ginamit ni Juan pagsayod han Langitnon nga Amay ha 1 Juan 4:8, 16? Kay ano nga amo ini an angay nga pulong?
- Basaha an 1 Juan 3:1–2. Ano nga pagpakita han gugma han Diyos an ginhingadayan ni Juan dida hini nga mga bersikulo? (An Diyos matawag ha aton nga iya mga anak ngan maghihimo ha aton nga sugad kan Cristo—ginhimaya, pinakahitaas nga paghihimayaon, ngan kaupod niya nga manurunod; kita liwat ha Mga Taga-Roma 8:14–17.) Ano an kinahanglan naton buhaton para matawag nga mga anak han Diyos? (Kita ha 1 Juan 2:28–29; 4:7; 5:1; Mga Taga-Galasia 3:26–27; Mosiah 5:5–9; Moroni 7:48. Igsaysay nga mientras nga kita ngatanan mga espiritu nga anak han Diyos, an paggamit han pulong nga “mga anak han Diyos” ha 1 Juan 3:1–2 naghingaday hadton nagbubutang ha ira mga kalugaringon han ngaran ni Cristo pinaagi han bunyag ngan nagtatahod han iya ngaran pinaagi han pagtuo ngan kamatadong.)
- Basaha an 1 Juan 4:9–10. Ano nga mga pagpakita han gugma han Diyos an ginhingadayan ni Juan dida hini nga mga bersikulo? (Kita liwat ha Juan 3:16; 1 Juan 5:11; 2 Nephi 9:10. Igsaysay nga an pulong nga *halad* ha 1 Juan 4:10 naghingaday han pagbayad-sala nga sakripisyo ni Jesucristo.) Paonan-o an pagpadara han iya Anak pagbayad-sala para han aton mga sala nagpapakita han gugma han Langitnon nga Amay ha aton?
- Basaha an 1 Juan 4:13. Ano nga pagpakita han gugma han Diyos an ginhingadayan ni Juan dida hini nga bersikulo? Paonan-o naging importante nga gasa an Espiritu ha imo kinabuhi?
- Hi Juan nagtutudo nga an Langitnon nga Amay in mabaton han aton mga pag-ampo kun maaro kita subay han Iya kaburut-on (1 Juan 5:14–15). Paonan-o an pag-ampo nakabulig ha imo pag-abat han gugma han Langitnon nga Amay? Kay ano nga an pag-ampo mahinungdanon ha aton ha pagigin pareho han aton Amay ha Langit?

- Hi Juan nagtutdo nga “nahigugma kita [han Diyos], kay una hiya nga naghigugma ha aton” (1 Juan 4:19). Ano an kapid-an han mga paagi nga nagpakita an Diyos han iya gugma ha imo? Ano an imo inaabat ha takna nga imo gintatagad an mga paagi han pagpakita han Diyos han iya gugma ha imo?

Hi Pangulo Thomas S. Monson nagsiring: “An plano han aton Langitnon nga Amay may ada han pinakahataas nga pagpaabat han tinuod nga gugma. An ngatanan nga aton hinihigugma—bisan an aton mga pamilya, an aton mga kasangkayan, an aton kinalilipayan, an aton hibaro, an aton mga pamatuod—in mawawara kun diri tungod han Amay ngan han Iya Anak, an Ginoo Jesucristo. . . . An kalibutan nakagtestigo hin waray namas dako nga gugma, o nahibaroan nga mas mag-iiha nga gugma” (ha Conference Report, Apr. 1993, 77; o *Ensign*, May 1993, 62–63).

2. An mga pagpakita ha aton han gugma han Magtaralwas

Himangrawi an mga bersikulo nga ginlista ha ubos.

- Basaha ngan himangrawi an 1 Juan 3:16. Ano nga mga pagpakita hin gugma han Magtaralwas an ginhingadayan hini nga bersikulo? Ano nga mga bendisyon an aton makakarawat tungod han pagbayad-sala nga sakripisyo han Magtaralwas? (Kitaa ha 1 Juan 1:7–9; 5:11–13; 2 Nephi 9:11–13; Alma 11:40–44. Pwede mo ilista ha pisara an mga baton han mga kaapi han klase samtang ginhihimangraw mo ini nga mga bersikulo.)
- Basaha an 1 Juan 2:1–2. Ano nga mga pagpakita han gugma han Magtaralwas an ginhingadayan ni Juan dida hini nga mga bersikulo? Ano an mananabang? (Usa nga tawo nga nanginginyupo para han kaupayan han iba nga tawo.) Ano an ginbuhat ni Jesus ha aton, komo aton mananabang? (Kitaa ha D&C 45:3–5.)
- Hi Juan nagtutdo nga an Anak han Diyos kumanhi pagguba han mga trabaho han yawa (1 Juan 3:8). Paonan-o an kinabuhi ngan mga tutdo han Magtaralwas nagguguba ha mga trabaho han yawa?

3. Pagpakita han aton gugma han Langitnon nga Amay, kan Jesucristo, ngan ha iba

Himangrawi an mga bersikulo nga ginlista ha ubos. Pwede mo pahaliputon an himangrawon ha pisara pinaagi hin paglista han mga paagi nga maipakikita naton an aton gugma ha Langitnon nga Amay ngan kan Jesucristo.

- Basaha an 1 Juan 2:3–6. Ano an aton mahihibaroan tikang hini nga mga bersikulo bahin han paagi nga maipakikita naton an aton gugma ha Diyos? (Kitaa liwat ha Juan 14:15; 1 Juan 3:24; 5:3; 2 Juan 1:6.) Paonan-o an pagsugot nagpapakita han aton gugma ha Diyos?
- Basaha an 2 Juan 1:4 ngan 3 Juan 1:4. Paonan-o an aton kaminumanon nagdadara hin lipay ngadto ha aton Langitnon nga Amay?
- Basaha an 2 Juan 2:15–17. Ano an aton mahihibaroan tikang hini nga mga bersikulo bahin han kun paonan-o maipakikita naton an aton gugma ha Diyos? Paonan-o kita usahay nagpapakita hin gugma para han kalibutan imbes nga para han Diyos? Paonan-o kita naapektohan kun nagpapakita kita hin gugma para han kalibutan? Paonan-o naton madadaog an paghigugma ha mga butang han kalibutan?

- Basaha ngan himangrawi an 1 Juan 4:7–8, 11. Ano an aton mahihibaroan tikang hini nga mga bersikulo bahin ha kun paonan-o maipakikita naton an aton gugma ha Diyos? (Kitaa liwat ha 1 Juan 3:11, 23; 4:21.) Paonan-o ginpahayag ni Juan adton nag-aako nga nahigugma ha Diyos pero diri “nahigugma ha usa kag-usa”? (Kitaa ha Juan 2:9, 11; 3:14–15; 17; 4:20.) Kay ano nga an aton paghigugma han iba nagsusukol han aton paghigugma ha Diyos? Paonan-o kita makakaabot han pag-abat ngan pagpakita hin durudako nga gugma para han kada tagsa? Paonan-o ka nabendisyonan pinaagi han gugma ha imo hin lain nga tawo?

Kun ginamit mo an aktibidad pagkuha han atensyon, ipakita utro an retrato han pamilya ngan ipakiana an mga masunod:

- Ano an mga bendisyon han pag-ukoy hin pamilya nga an mga kaapi naghigugmaay ha kada usa ngan ha Diyos? Paonan-o naton mabubuligan an iba pagtagamtam hito nga pareho nga mga bendisyon komo kaparte han pamilya han Diyos?

Pangatapusan

Pagpamatuod han dako nga gugma para ha aton han Langitnon nga Amay ngan Jesucristo. Aghata an mga kaapi han klase panumdum han mga tutdo ni Juan samtang naniningkamot hira pagpakita han ira gugma para han Langitnon nga Amay ngan kan Jesucristo ngan para ha iba nga mga tawo.

Kadugangan nga Ideya Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton an usa o duha hini nga mga ideya komo kaparte han leksyon.

1. "Maglakat ha kalamragan" (1 Juan 1:7)

Basaha an 1 Juan 1:6–7.

- Ano an buot-sidngon han “paglakat ha kasisidman”? Ano an buot-sidngon han “paglakat ha kalamragan”? (Komo kaparte han iyo huruhimangraw hini nga mga pakiana, pwede mo pakantahon an mga kaapi han klase han “Teach Me To Walk in the Light”. (Kitaa ha *Hymns*, no. 304, o *Children's Songbook*, 177.)

2. Hi Juan nagpahimatngon patok han espiritu han anti-Cristo

- Ha iya mga surat, uruutro nga nagpahimatngon hi Juan ha mga Baraan paglikay ha mga anti-Cristo. Ano an ginsiring ni Juan nga ginsasari buhaton han mga anti-Cristo? (Kitaa ha 1 Juan 2:22–23; 4:1–3; 2 Juan 1:7.) Ha imo pagpinsar kay ano nga an kaaway nagsasari pagpatay han aton mga pamatuod han Magtaralwas? Ano an aton mabubuhat pagtipig hin makusog han aton mga pamatuod?

Hi Ansiano M. Russell Ballard nagtutdo: “An kalugaringon nga pamatuod han kada usa nga tawo han kamatuoran han ebanghelyo, labi na han diyosnon nga kinabuhi ngan misyon ni Jesucristo, in mahinungdanon ngada han aton waray katapusan nga kinabuhi. . . . An kinabuhi nga waray katapusan, an kalugaringon nga hibaro han aton Amay ha Langit ngan han Iya Baraan nga Anak in gintagna ngada han kada usa ha aton. An yano nga paghibaro ha ira in diri igo. Kinahanglan mayda kita kalugaringon, espirituhanon nga

eksperyensya paghawid ha aton nga madig-on ha aton pamatuod. Naabot ini pinaagi hin pangita ha ira han pareho nga kakusgon, hin usa nga ginugutom nga tawo nga namimiling hin pagkaon nga usa la an pinamumurubuo” (ha Conference Report, Apr. 1996, 111; o *Ensign*, May 1996, 80).

3. “Waray bisan usa nga nakakita han Diyos bisan san-o nga oras” (1 Juan 4:12)

Kun an mga kaapi han klase nahihipusa kun an 1 Juan 4:12 buot-sidngon nga an tawo diri makakakita han Diyos, ihingaday ha ira an naabuyon nga mga bersikulo ha hin-ubad ni Joseph Smith, nga nasiring nga waray pa tawo nga kumita han Diyos bisan kakan-o, labot la adton mga natuod (kitaa ha 1 Juan 4:12). Tagi hin duon nga damo na han mga propeta an kumita han Diyos. (Kitaa ha Eksodo 33:9–11; Juan 6:46; Mga Buhat 7:55–56; Doctrine and Covenants 67:10–12; Moses 1:1–2; Abraham 3:11; Joseph Smith—History 1:16–17.)

4. Himangrawon han mga batan-on

Alinsusunori ha aktibidad pagkuha han atensyon nga mayda mas detalyado nga huruhimangraw kun paonan-o an mga batan-on makakagpakita hin dugang nga gugma ha ira mga kag-anak. Aghata an mga kaapi han klase pagsunod han ira mga ideya, ngan hangyua hira pagin andam han ira mga eksperyensya dida han sunod nga semana.

5. Himno bahin hin gugma

Pili hin himno bahin hin gugma. Pakigsabot nga magkaada hin gutiay nga grupo hin mga kaapi han klase pagkanta han himno, o kantahon an himno han bug-os nga klase, basahon an mga pulong hito, o patukaron ito.

“Hiya nga Nagdaog Manunod han Ngatanan nga mga Butang”

Pahayag 1–3; 12

Panuyo

Pagbulig han mga kaapi han klase pag-intiendi han kapid-an nga mga bendisyon nga maabot hadton mga makadaog ha mga pagtesting han mortalidad pinaagi han ira pamatuod kan Jesucristo.

Pangandaman

1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Pahayag 1:1–3, 9–20. Hi Juan gintugon pagrekord han pahayag nga iya makakarawat tikang ha Ginoo pinaagi han anghel. Hi Juan kumita ha pahayag hin damo nga mga simbolo nga nagrerepresentar han mga parte han Simbahan ni Jesucristo.
 - b. Pahayag 2–3. Pinaagi kan Juan, nagtutdo an Ginoo han pito nga mga sangay han Simbahan ha Asia bahin han dako nga mga bendisyon nga naghuhulat hadton mga makadadaog han mga pagtesting ngan mga pagsulay han mortalidad.
 - c. Pahayag 12. Hi Juan kumita hin pahayag han Girra ha Langit ngan an pagpadayon hito ha tuna. Iya nahibaroan nga nagdaog an mga Baraan kan Satanas pinaagi han Pagbayad-sala han Magtaralwas ngan han ira mga pamatuod.
2. Kadugangan nga barasahon: Pahayag 21:7.
3. Kun ginagamit mo an aktibidad pagkuha han atensyon, pag-andam paggamit han drowing ha pahina 243. Pwede ka magdrowing hin durudako nga mga bersyon hini nga mga drowing ha pisara o ha dako nga papel nga para makakita hito an mga kaapi han klase.
4. Suhestyon ha pagtutdo: An mag-upay nga magtututdo in mag-upay nga mamarati. An pamati nag-uupod hin diri la pakabati pero paningkamot liwat pag-intiendi kun ano an ginyayakan. An mga magtututdo nga namamati nakakagpaangbit hin maupay nga hira nakakaintiendi ngan nagbabalor han kada usa nga kaapi han klase.

**Ginsuhestyon
para Kaupayan
han Leksyon**

Aktibidad Pagkuha
han Atensyon

Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Hangyua an mga kaapi han klase pagpinsar han mga simbolo nga ginamit han Ginoo ha iya pagtutdo durante han iya pagministro ha tuna. (An mga baton

pwede maglakip hin asin, trigo ngan mga lakatan, karan-on, ngan olibo nga mga kahoy.)

- Kay ano nga importante an mga simbolo ha pagtutdo? (Makakabulig hira ha mga nagtutuoan pag-intiendi ngan paghinumdum pinaagi hin pagtanding han waray hiarai nga mga ideya o mga butang, ngadto hadton mas hin-araan; pwede hira magkaada hin damo kalain nga klase hin kahulogan; makakaaghat hira ha mga nagtutuoan pagpinsar hin mas halarom bahin han gintutdo.)

Igsaysay nga an mga simbolo in ginamit ha bug-os nga baraan nga mga kasuratan, labi na gud ha libro han Pahayag. Ipakita an mga drowing ha pahina 243, ngan tagi hin duon nga ini nga mga drowing nagpapakita hin mga simbolo nga ginamit ha kapitulo 1 han Pahayag. Kada usa hini nga mga simbolo in ighihimangraw hini nga leksyon.

Pwede mo ihimangraw nga hi Apostol Juan, nga tagsurat han libro han Pahayag, gumawas hin kultura nga gumamit hin damo hin duro nga mga simbolo hito nga pinulongan ngan literatura. An mga manbarasa yana in nagkakaada hin pagkuri han simbolo han mga sinurat ni Juan. Kun aton literal nga paghuhubaron an mga dagway, an libro han Pahayag baga-baga hin urusahon ngan nakakawurok. Kun nanunumduman naton nga damo han mga dagway nga nagsisimbolo ngan narepresentar ha mga tawo, mga butang, o mga ideya kun diin hin-araan naton, an libro nagigin madali intiendihon.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Mainampuon nga tagda kun hain nga mga bersikulo ha baraan nga kasuratan ngan pamakiana tikang hini nga leksyon an pinakamaupay nga makakatapo han mga panginahanglan han mga kaapi han klase. Ihatag an kadam-an nga oras han klase ha paghuruhimangraw hini nga mga bersikulo ngan pamakiana. Buligi an mga kaapi han klase nga makasabot nga an libro han Pahayag in angay ngan dako an gamit ngada ha aton yana.

1. Hi Juan kumita hin damo nga mga simbolo nga narepresentar han mga parte han Simbahan ni Jesucristo.

Basaha ngan himangrawi an Pahayag 1:1–3, 9–20.

Reposoha ha klase an masunod nga kabug-osan nga impormasyon bahin han libro han Pahayag:

Hi Juan in usa han orihinal nga mga Apostoles han Magtaralwas. Ginlabog hiya han gobyerno han Romano ha Patmos, usa nga puro ha katundan nga kabaybayonan han tinatawag yana nga Turkey, tungod han pagpaangbit han pamatuod kan Jesucristo. Mientras nadidto, hi Juan ginbisita hin anghel ngan gintagan hin pahayag nga iya ginsurat ngadto han pito nga mga sangay han Simbahan ha Asia (Pahayag 1:1, 9–11). Ini nga mga surat nagin libro han Pahayag.

An libro han Pahayag in ginsurat primero gud ha simbolo nga pinulongan. An tema hito amo nga “magkakaada hin tinuod nga pagdarag-an ha tuna an Diyos kontra han yawa; an permanenti nga pagdaog han maupay kontra han karat-an, han mga Baraan kontra han mga nagtitimaraut, han ginhadian han Diyos kontra han mga ginhadian han mga tawo ngan ni Satanas. . . . An mga detalye bahin han mga kamanampan, an mga girra, an mga anghel, an mga tawo, ngan iba pa naamot ha pag-ursa hini nga tema. Pinaagi hin talagudti nga pagtuon, an tema

in masasantop bisan kun an mga detalye in diri kompleto nga kinilala” (Bible Dictionary, “Revelation of John,” 762).

An tulo nga pahiuana nga mga kapitulo han libro nagrerekord han pamatuod ni Juan han kamatuoran han pahayag, mga tugon kan Juan tikang ha Ginoo, ngan an kan Juan tugon ngadto han pito nga mga sangay han Simbahan ha Asia. An kapitulo 4 in mga rekord han kan Juan bisyon han langit, ngan an kapitulo 5 ngadto ha 20 nagrerekord han iya bisyon han pagdarag-an nga hingangadtoan han ginhadian han Diyos. Ini nga bisyon nagpapakita han mga araway kontra han ginhadian ni Satanas, an pagkaguba han ginhadian ni Satanas, ngan an katapusan nga mga hitabo ha historya han kalibutan. Kataliwan hini in usa nga bisyon han bag-o nga mga langit ngan bag-o nga tuna—an kalibutan ha iya selestyal nga kahimtang (Pahayag 21:1–5). An libro han Pahayag nagtatapos ha pamatuod han anghel ngan kadugangan nga sagdon tikang ha Ginoo.

- Ano an una nga dagway, o simbolo, nga nakit-an ni Juan dida hini nga pahayag? (Kitaa ha Pahayag 1:12.) Ano an ginrerepresentaran han burutangan hin kandila (kitaa ha Pahayag 1:20). Kay ano nga an burutangan hin kandila in angay nga simbolo para ha mga sangay han Simbahan? (Kitaa ha 3 Nephi 18:24 ngan an sinanglitan ha ubos.) Paonan-o an mga purok ngan mga sangay yana nagios komo burutangan hin mga kandila?

Hi Ansiano Bruce R. McConkie nagsiring: “An mga burutangan hin kandila nagdadara hin kalamragan; diri hira an nagtuha hito. An ira obligasyon amo nga himuon ito nga may gamit, diri an paghimo hito. Salit pinaagi hin paggamit han pito nga mga burutangan hin kandila ha pagpakita han pito nga mga simbahan nga tatagan ha yana ni Juan hin sagdon, ginpapakita han Ginoo nga an iya mga kongregasyon ha tuna in magdadara han iya kalamragan ha kalibutan” (*Doctrinal New Testament Commentary*, 3 vols. [1966–73], 3:442).

- Nadiin an Magtaralwas subay ngadto han pito nga mga burutangan hin kandila? (Kitaa ha Pahayag 1:13.) Paonan-o an Magtaralwas ha butnga han iya Simbahan yana? Kay ano nga importante nga hisabtan naton nga aada hiya ha butnga han iya mga tawo yana?
- Ano an kinakaptan han Magtaralwas ha iya tuo nga kamot han pagtukdaw niya ha butnga han pito nga mga burutangan hin kandila? (Kitaa ha Pahayag 1:16.) Ano an ginrerepresentaran han pito nga mga bituon? (Kitaa ha Pahayag 1:20; kitaa liwat ha Pahayag 2:1, ngan ha Pahayag 3:1. Ha bug-os han Joseph Smith Translation han Pahayag 1–3, an pulong nga mga *anghel* in ginbalhin nga mga *suruguon*, nagkaklaro nga an mga bituon narepresentar han mga mangulo han pito nga mga sangay han Simbahan.) Paonan-o an mga mangulo han Simbahan sugad-sugad han mga bituon? (An mga baton pwede maglakip nga hira in permanenti ngan naghahatag hin dereksiyon ngadto hadton nangingita hito.)
- Ano an gumawas ha baba han Magtaralwas dida hini nga bisyon? (Kitaa ha Pahayag 1:16.) Ano an ginrerepresentaran hini nga kampilan? (An pulong han Ginoo, nga maabtik ngan makagarahum, matarom kay han duduha an surab nga kampilan? Kitaa ha D&C 6:2). Ha ano nga mga paaagi nga an pulong han Ginoo pareho hin kampilan? (Kitaa ha Mga Hebreohanon 4:12; Helaman 3:29.)

- Ano an iba pa nga simbolo an gin-angkon han Ginoo dida hini nga pahayag? (Kitaa ha Pahayag 1:18.) Ano an bubuhaton han Magtaralwas hini nga mga yawe? (Magluluwas hiya han ngatanan nga mga tawo tikang ha pisikal nga kamatayon, ngan pagluluwason niya an ngatanan nga matadong tikang ha espirituhanon nga kamatayon. Kitaa ha 2 Nephi 9:10–13.)

2. Ginsumatan han Ginoo an pito nga mga sangay ha Asia bahin han mga bendisyon nga ginsaad hadton mga makadaog.

Himangrawi an Pahayag 2–3. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa hin dako han ginpili nga mga bersikulo. Igaysay nga an sulod han mga kapitulo 2 ngan 3 in mga pulong han Ginoo ngadto ha kada usa han pito nga mga sangay han Simbahan ha Asia. An Ginoo nagrepaso han kapid-an nga mga kakusgon ngan mga kaluyahon han kada usa nga sangay ngan nagpasidaan han mga Baraan pagtadong han ira mga kaluyahon.

- Sugad nga nagdayaw ngan nagtadong an Ginoo han mga kaapi han Simbahan ha Asia, nagdadayaw ngan nagtatadong hiya ha aton yana. Ano an pwede idayaw han Ginoo ha aton? Ano an ginsiring han Ginoo nga aton tadungon?

Igaysay nga ha iya mga tugon han mga sangay han Simbahan ha Asia, an Ginoo nagsaad liwat hin dagko nga mga bendisyon para hadton makakadaog han mga pagtesting ngan pagsulay han mortalidad. Isurat ha pisara an *Mga Saad para Hadton Makakadaog*. Samtang ginhihimangraw mo an kada usa nga saad, ilista ito ha pisara ha ubos hini nga ulohan.

Ngadto ha Efeso (Pahayag 2:1–7)

- An Ginoo nagpasidaan han mga taga Efeso han ira kakinahanglanon hin pagbasul, pero nagsaad gihapon hiya, “Hiya nga makakadaog, akon pakakaonon han kahoy han kinabuhi.” Ano an ginrerepresentaran han kahoy han kinabuhi? (Kitaa ha 1 Nephi 11:21–22.) Kay ano nga amo ini an pinakamkaruruyag han ngatanan nga mga bendisyon?

Ngadto ha Smirna (Pahayag 2:8–11)

- An Ginoo nagpasidaan han mga Baraan ha Smirna nga mag-aantos hira hin mga kakurian, pero nagsaad liwat hiya, “Hiya nga makadaog in diri hiya paghihibangon han ikaduha nga kamatayon.” Ano ini nga ikaduha nga kamatayon? (Kitaa ha Alma 12:16, 32; Helaman 14:18.) Paonan-o an saad han Ginoo ngadto han mga Baraan ha Smirna makakabulig ha aton pagtratar han aton mga kakurian ha angay nga pamurubuot?

Ngadto ha Pergamo (Pahayag 2:12–17)

- An Ginoo nagsaway han mga tawo Pergamo tungod han pagsunod ha mga doktrina ni Balaam, an propeta ha Daan nga Tugon nga naghingyap hin labaw han mga dungog ngan mga balos ha paghingyap pagsunod han kaburut-on han Ginoo. Ano nga mga tunan-on nga dungog ngan mga balos an pwede naton bayaan ha pagsunod han kaburut-on han Ginoo?

- Ngadto han mga Baraan ha Pergamo an Ginoo nagsaad, “Ha iya nga makakadaog mahatag ako han tinago nga mana.” (An pulong nga *tinago* dida hini nga parte han manyuwal nagbubuot-sidngon hin sagrado, o klarado ha ngatanan.) Ano an pwede magrepresentar han tinago nga mana? (Kitaa ha Juan 6:35, 49–51.)

Ngadto ha Tiatira (Pahayag 2:18–29)

- Ha iya mga pulong ngadto ha mga Baraan ha Tiatira, ano an ginsaad han Ginoo para hadton makakadaog? (Kitaa ha Pahayag 2:26–28. Igsaysay nga ini nga mga saad naghihingaday han mga bendisyon han pinakahitaas nga himaya ngan kinabuhi nga waray katapusan, ha takna nga an matadong maghahadi han langitnon nga mga ginhadian.) Ano an puthaw nga karaptan nga gagamiton paghadi han matadong ha mga nasyon? (An pulong han Diyos; kitaa ha 1 Nephi 11:25; Joseph Smith Translation, Revelation 2:27.) Paonan-o naton gagamiton an pulong han Diyos paghadi ha aton mga kinabuhi?
- Hin-o an bituon ha kaagahon nga ginhingadayan ha Pahayag 2:28? (Kitaa ha Pahayag 22:16.) Ano an pwede magin kahulogan han paghatagi hin bituon ha kaagahon? (An mga baton pwede maglakip hin pagkarawat kan Jesucristo ha aton mga kinabuhi ngan pagkarawat hin mga bendisyon han iya Pagbayad-sala.)

Ngadto ha Sardis (Pahayag 3:1–6)

- Ano nga mga bendisyon an ginsaad han Ginoo ha mga Baraan ha Sardis? (Kitaa ha Pahayag 3:5.) Paonan-o an pagpartisipar ha mga ordinansa ha templo nag-aandam ha aton nga “mabadoan hin busag” ha waray katapusan? Ano an libro han kinabuhi? (An rekord nga ginhipos ha langit; kitaa ha D&C 128:7; kitaa liwat ha Eksodo 32:33; Alma 5:58; Bible Dictionary, “Book of Life,” 626–27.) Ano an mahihitabo ha ira nga an mga ngaran in nakasurat ha libro ngan waray paraa tungod han karautan? (Kitaa ha Pahayag 21:10, 23–27; Alma 5:58; D&C 88:2.)

Ngadto ha Piladelpia (Pahayag 3:7–13)

- Ano an ginsiring han Ginoo nga iya bubuhaton para han mga Baraan ha Piladelpia tungod nga ira “ginbantayan an [iya] pulong, ngan . . . waray igdiwara an [iya] ngaran”? (Kitaa ha Pahayag 3:10.) Paonan-o an matadong nga pag-ukoy nakakagpasurusayon han pag-ato han pagsulay?
- An Ginoo nagsaad para ha ira nga makakadaog, “Susuratan ko hiya han ngaran han akon Diyos, ngan han ngaran han bungto han akon Diyos.” Ano an buot-sidngon hiton paghisurat ha aton han ngaran han Diyos ngan han ngaran han iya bungto? (Nagigin sugad kita han Diyos ngan nagigin taghimungto kita han iya ginhadian nga waray katapusan.)

Ngadto ha Laodisea (Pahayag 3:14–22)

- Ano Ginoo nagkondenar han mga Baraan ha Laodisea nga “diri mataghom ngan diri mapaso” (Pahayag 3:15–16). Paonan-o kita usahay nagigin mapasoay ha “espirituhanon”? Paonan-o naton madudugangan an aton obligasyon ha ebanghelyo ni Jesucristo?

- An Ginoo nagsaad ha mga taga Laodisea, “Hiya nga makakadaog tutugotan ko nga lumingkod upod ha akon lingkoranan nga hadianon, sugad nga nagdaog ako, ngan nalingkod ako upod an akon Amay ha iya lingkoranan nga hadianon” (Pahayag 3:21). Ano nga mga bendisyon an ginsisimbolo han saad hin paglingkod upod an Ginoo ha iya lingkoranan nga hadianon? (Kitaa ha Mga Taga-Roma 8:16–17.)

Paghingaday ngadto han lista hin mga saad ha pisara, ngan igsaysay nga kun ini nga mga saad urusa nga pagtagdon, nag-aasoy hira han waray katapusan nga hingangadtoan han matadong. Ipabasa ha mga kaapi han klase an Doctrine and Covenants 132:20 komo pinahalipot hini nga mga saad.

3. Hi Juan nahibaro nga an mga Baraan nagdaog kan Satanas pinaagi han Pagbayad-sala ni Jesucristo ngan han ira mga pamatuod.

Basaha nga himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Pahayag 12. Igsaysay nga komo kaparte hini nga pahayag, hi Juan kumita hin nagsisimbolo nga bisyon han Girra ha Langit ngan an pagpadayon hito ha tuna.

Igsaysay nga an babaye nga gin-asoy ha Pahayag 12:1–2, 5 narepresentar han Simbahan han Diyos. An bata nga iya kinugos narepresentar han ginhadian han Diyos—an gobyerno nga matutukod ha tuna durante han paghadi ni Cristo hin usa kayukot katuig.

- Hin-o an ginrerepresentaran han dragon ha Pahayag 12? (Kitaa ha Pahayag 12:9.) Ano an nahitabo ngadto han dragon ngan han iya mga sumurunod didto han Girra ha Langit? (Kitaa ha Pahayag 12:3–4, 7–9.) Ano an ginbuhat han dragon kataliwan hiya mapaiwas? (Kitaa ha Pahayag 12:17.) Hin-o an pinakikiawayan ni Satanas yana? (Kitaa ha Pahayag 12:12.)

Hi Pangulo Wilford Woodruff nagsiring: “Mayda duduha nga mga gahum ha tuna ngan dida ha butnga han mga umurukoy ha tuna—an gahum han Diyos ngan an gahum han yawa. . . . Han an Diyos magbutang hin tawo ha tuna, diri importante kun kakan-o, hi Lucifer, an anak han kaagahon, ngan an milyones nga nagkahudlog nga mga espiritu ngan ginlabog tikang ha langit, nakig-away kontra han Diyos, kontra kan Cristo, kontra han mga tawo han Diyos. Ngan diri hira nag-aalang pagbuhat hito ha aton panahon ngan henerasyon. Ha takna nga an Diyos nagbutang han iya kamot pagbuhat han ano man nga trabaho, adto nga mga gahum naniningkamot pagpirdi hito” (ha *Deseret Evening News*, 17 Oct. 1896, 9; ginsanglit ni Gordon B. Hinckley, ha Conference Report, Oct. 1986, 56; o *Ensign*, Nov. 1986, 43).

- Paonan-o an Simbahan ngan an ginhadian han Diyos makakadaog kan Satanas ha katapusan? (Kitaa ha Pahayag 12:11.) Paonan-o an Pagbayad-sala ni Cristo ngan an aton pamatuod makakabulig ha aton ha tagsa-tagsa naton nga paningkamot kontra kan Satanas?

Pangatapusan

Pagpamatuod nga adton mga nakakadaog ha mga pagsulay ngan pagtesting han kalibutan in makakapanonod han mga bendisyon han kinabuhi nga waray katapusan. Panumduma an mga kaapi han klase nga an Pagbayad-sala han Magtaralwas naghahatag hin paagi ha aton nga makadaog kun magbabasul kita ngan magin matinumanon.

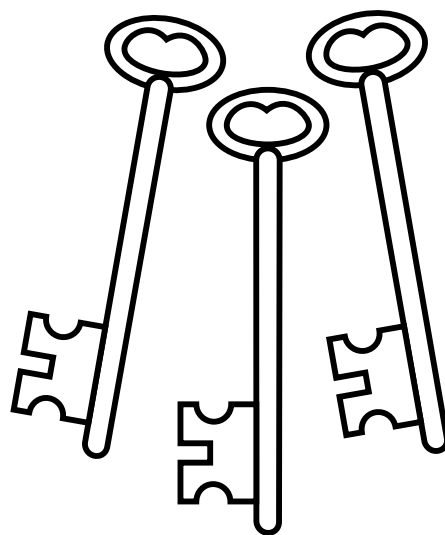
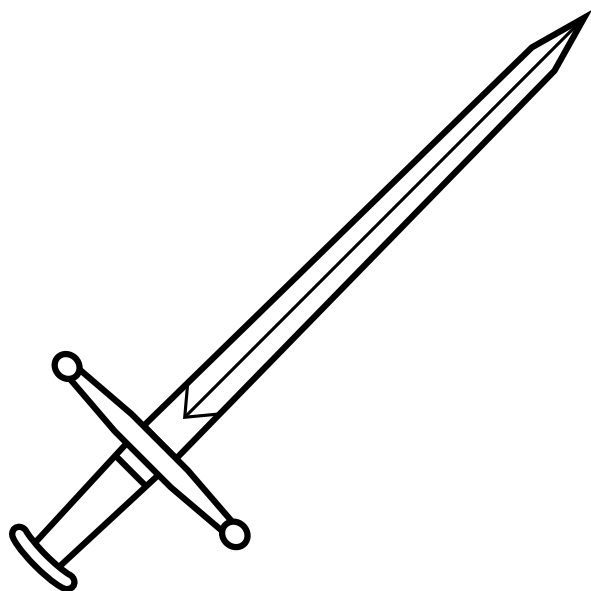
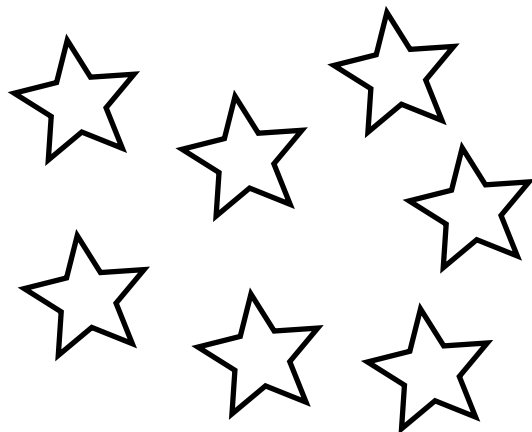
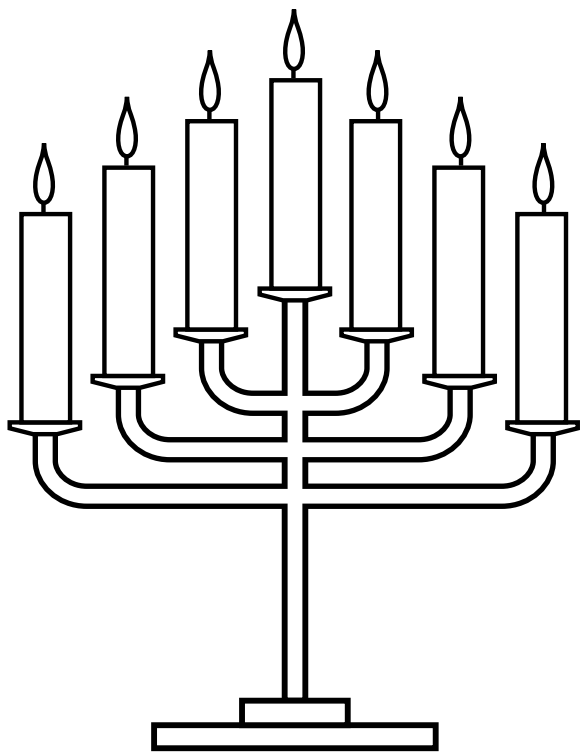
**Kadugangan nga
Ideya Pagtutdo**

An masunod nga materyal naayuda han plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton ini nga ideya komo kaparte han leksyon.

Kitaa, ako natukdaw ha portahan (kitaa ha Pahayag 3:20)

Ipakita an retrato ni Jesus ha Portahan (62170; Pakete han Sining han Ebanghelyo 237).

- Ano an gintututdo bahin han Ginoo ha Pahayag 3:20? (Kitaa ha Pahayag 22:17.) Paonan-o mo ini napamatud-an?

“Mag-uukoy Hiya Upod Nira, ngan Hira Iya Magigin Iya Katawohan”

Pahayag 5–6; 19–22

Panuyo

Pag-aghat han mga kaapi han klase pag-atubang han kabubuwason nga may paglaum tungod nga maaram hira nga an mga pwera han maraut in madadaog ngan an Magtaralwas madaogon nga maghahadi.

Pangandaman

1. Pagbasa, pamalandong, ngan pag-ampo bahin han masunod nga baraan nga mga kasuratan:
 - a. Pahayag 5:1–5; 6. Hi Juan kumita pinaagi han pahayag hin libro nga sinelyohan hin pito nga selyo ngan kumita han kapid-an han mga hitabo han siyahan han ikaunom nga mga selyo, o tubtuban nga panahon. Kumita hiya nga hi Satanas nakig-away ha mga matadong ha ngatanan nga panahon.
 - b. Pahayag 19:1–9; 20:1–11. Hi Juan kumita nga hi Satanas paggagapuson ngan hi Cristo madaogon nga maghahadi durante han milenyum.
 - c. Pahayag 20:12–22:21. Hi Juan nahibaro nga kataliwan mahitabo an katapusan nga paghukom, an mga matadong mag-uukoy kaupod an Diyos.
2. Kadugangan nga barasahon: Doctrine and Covenants 77.
3. Suhestyon ha pagtutdo: “Labaw han ngatanan, an pinakaimportante nga pangandaman amo an ha imo kalugaringon. Pag-andam nga para magkaada hin impluwensya han Espiritu Santo” (Boyd K. Packer, *Teach Ye Diligently* [1975], 219). An kada usa ha aton sadang maningkamot pag-ukoy sugad han pag-ukoy han Magtaralwas ngan pagtutdo sugad han iya pagtutdo. Mainampuon nga tagda kun ano an imo mahihimo pagsigurado nga nagtututdo ka nga may impluwensya han Espiritu Santo.

**Ginsuhestyon
para Kaupayan
han Leksyon**

**Aktibidad Pagkuha
han Atensyon**

Sugad han kaangayan, gamita an masunod nga aktibidad o an imo ngahaw hinimo ha pagtikang han leksyon.

Ipakita in bag-o nga peryodiko, ngan pagtudlok maduha o matulo nga nakakahulop nga mga artikulo, sugad hin mga balita hin krimen o natural nga mga kalamidad.

- Ano an imo inaabat kun nakakabasa ka bahin hin mga insidente nga sugad hini? (Ayaw paghimangrawi hin detalye an tag-usa usa nga insidente.)

Pabasaha in kaapi han klase han 2 Timoteo 3:1.

Tagi hin duon nga nag-ukoy kita ha katapusan nga mga adlaw, ha takna nga ginpahayag ni Apostol Pablo nga “makalilisang.” Igsaysay nga usa han mga pag-ayat han pag-ukoy dida ha urhi nga mga adlaw amo an paghibaro pagpirdi han

kahadlok ngan kahulop nga para madaog naton an mga pagtesting ngan mga pagsulay. Ini nga leksyon naghihimangraw kun paonan-o kita makakaagi hin paglaum ngan kadasig pinaagi hin pag-intiendi han mga hitabo nga maabot dida ha urhi nga mga adlaw.

Himangrawon
ngan Pag-aplikar
han Baraan nga
Kasuratan

Himangrawi kun paonan-o an masunod nga mga bersikulo ha baraan nga kasuratan makakabulig ha aton nga magkaada hin paglaum samtang naatubang kita ha mga kakurian han urhi nga mga adlaw. Buligi an mga kaapi han klase pag-intiendi nga an mga matadong diri sadang mahadlok han Ikaduha nga Pagkanhi.

1. Hi Satanas nakikig-away kontra ha mga matadong.

Himangrawi an Pahayag 5:1–5; 6. Imbitara an mga kaapi han klase pagbasa hin dako han ginpili nga mga bersikulo. Igsaysay nga an siyahan nga nahauna nga tulo nga mga kapitulo han libro han Pahayag in tungod han panahon ni Juan (kitaa ha leksyon 45). An nahasalin han libro nahatutungod hin mga hitabo nga tiarabot kan Juan, tikang han Pagkawara ha Kamatuoran nga nahitabo kataliwan han pagkamatay han mga Apostoles hasta ngadto han Ikaduha nga Pagkanhi ni Jesucristo ngan an katapusan nga paghukom.

Igsaysay nga an mga kapitulo 5 ngan 6 han Pahayag gumamit hin simbolo hin libro nga “sinelyohan hin pito nga selyo” (Pahayag 5:1). An kada selyo narepresentar hin usa kayukot katuig nga takna han temporal nga pag-eksister han tuna (D&C 77:6–7); nag-uukoy kita ha takna han panahon nga ginrerepresentaran han ika-unom nga selyo. (Kitaa an ikatulo nga kadugangan nga ideya pagtutdo para hin dugang nga impormasyon han ikapito nga selyo.) Ha kapitulo 6, an Kordero (Jesucristo) nag-abre han ika-unom nga selyo, nga nagpapakita hin mga hitabo nga nag-uupod han kada takna han panahon.

- Usa nga aton mahihibaroan ha kapitulo 6 amo nga hi Satanas nakig-away ha mga matadong ha bug-os nga historya han tuna. Subay ha Pahayag 6:4–11, ano an kapid-an nga mga paagi nga ginbuhat niya ini? (An mga baton pwede maglakip hadton ginlista ha ubos.)
 - a. Kasamukan ngan pakig-araway (Pahayag 6:4, 8)
 - b. Kagutom ngan kakablasan (Pahayag 6:5–6, 8. Igsaysay nga an salapi han Romano in usa kaadlaw nga promedyo nga suhol ngan an usa katakos han trigo in usa kaadlaw nga pagkaon hin usa katawo; an bersikulo 6 nagsusumat nga an suhol han usa kaadlaw in igo la nga makakapalit hin pagkaon para hin usa katawo.)
 - c. Pagtimaraut (Pahayag 6:9–11)
- Ano nga mga taktika an ginagamit yana ni Satanas pagsari nga makadaog ha mga matadong?

Hi Pangulo Gordon B. Hinckley nag-asoy:

“Ito nga araway, nga duro kapait, nga duro kakusog, in nagpapadayon, ngan waray ito hunong. Ito in araway ha butnga han kamatuoran ngan sayop, ha butnga han katungod pagpili ngan pagpirit, ha butnga han mga sumurunod ni Cristo ngan hadton nagdiwara ha Iya. An iya mga kaaway naggamit han ngatanan nga estratihiya dida hito nga samok. Nagpasuheto hira ha pagbuwa ngan panguwat. Nagpagios hira hin salapi ngan karihokan. Ira ginlipat an mga

pamurubuot han katawhan. Nanmatay hira ngan nanmerwisyo ngan nagdabi ha kada maraut ngan mahugaw nga buhat pagpugong han trabaho ni Cristo. . . .

“An [pangontra] in inabat ha waray kamatayan nga paningkamot han kadam-an, lakip an aada ngan diri aada ha Simbahan, pagdestroso han pagtuo, pagtamastamas, pag-alo, pagtestigo hin buwa, ngan pagsulay ngan paglukmay ngan pagpirit han aton mga tawo ha mga buhat nga diri uyon ha mga tutdo ngan susbaranan han hini nga trabaho han Diyos. . . .

“An araway nagpapadayon. Ha bug-os nga kalibutan gin-aarawayan hito an mga isyu han katungod pagpili ngan pagpirit. Pakig-away ito pinaagi hin kasundalohan han mga misyonaryo bahin han mga isyu han kamatuoran ngan sayop. Pakig-away ito ha aton kalugaringon mga kinabuhi ha kinaadlaw, ha aton mga panimalay, ha aton trabaho, ha aton mga kausa ha eskwelahan; pakig-away ito bahin ha pamakiana hin gugma ngan respeto, hin katangkod ngan pagkaunob, han pagsugot ngan integridad. Nahadadabi kita ngatanan dida hito” (ha Conference Report, Oct. 1986, 55–58; o *Ensign*, Nov. 1986, 42, 44–45).

- Kataliwan paghimo hin mga komentar ha ginsanglit ha igbaw, hi Pangulo Hinckley nagdugang, “Nagdidinaog kita [ha araway kontra kan Satanas], ngan diri pa gud malamrag an kabubuwason” (ha Conference Report, Oct. 1986, 58; o *Ensign*, Nov. 1986, 45). Paonan-o naton mamimintinar an paglaum ngan positibo nga paghunahuna samtang nakikig-away kita kontra kan Satanas? Ano nga mga katigayunan an mayda ha aton pagpakusog ha aton kontra han gahum ni Satanas ngan han iya mga sumurunod? (An mga baton pwede maglakip han baraan nga mga kasuratan ngan an mga tutdo han buhi nga mga propeta, awtoridad han pagkasaserdote, mga templo, ngan pakigharampang ha mga kaapi han Simbahan.)

2. Hi Satanas paggagapuson, ngan hi Cristo madaogon nga maghahadi durante han Milenyum.

Basaha ngan himangrawi an Pahayag 19:1–9 ngan an 20:1–11.

- Gintukib ni Juan an damo nga mga peste, mga araway, ngan mga paghukom nga mahitatabo antes an Ikaduha nga Pagkanhi ni Jesucristo (Pahayag 8–16). Kataliwan, ha Pahayag 19, iya ginpahayag an pagkanhi han Ginoo, nga ginsimbolo han pangiklop hin kasal (Pahayag 19:7-9). Ano an ginrerepresentaran han asawa han Kordero? (An Simbahan ni Jesucristo.) Ano an ginsusuhestyon han simbolo han pangiklop hin kasal, upod kan Cristo komo karaslon ngan an Simbahan komo pakakaslan, bahin han relasyon nga namumutnga han Ginoo ngan han iya Simbahan?

- Ano an kinahanglan naton buhaton para makumbida ngada hini nga pangiklop han kasal?

Hi Ansiano Bruce R. McConkie nagsaysay: “An mga ansiano han Israel in yana nagpipinanhatag na hin imbitasyon para han pangiklop han kasal han Ginoo; adton natuo ngan nasugot han ebanghelyo nakarawat manggud han imbitasyon ngan makikihampang pag-abot han panahon . . . didto han pangaon ha kasal” (*Doctrinal New Testament Commentary*, 3 vols. [1966–73], 3:563–64).

- An Ikaduha nga Pagkanhi ni Jesucristo in maunob ha Milenyum, an usa kayukot katuig nga takna hin paghadi mismo ni Cristo ha tuna. Ano an mahihitabo kan Satanas durante han Milenyum? (Kitaa ha Pahayag 20:1–3.)

Ano an magigin hitsura han kinabuhi kun paggapuson hi Satanas? (Hi Satanas mawawaray gahum ha mga kasing-kasing han katawhan, an mga tawo magdadamo ngan mananagko nga magkusog, ngan an ira mga anak mananagko nga waray sala ngadto ha katalwasan; kitaa ha 1 Nephi 22:26; D&C 45:55, 58). Paonan-o naton lilimitaran an gahum ni Satanas ha aton kinabuhi yana?

- Kataliwan han Milenyum, hi Satanas bubuhian hin madali nga panahon, ngan an katapusan nga dako nga araway pag-aawayon ha butnga han kasundalohan han Diyos ngan kasundalohan ni Satanas (Pahayag 20:7–8; D&C 88:111–13). Usahay tinatawag ini nga araway ni Gog ngan Magog. Ano an magigin resulta hini nga dako nga araway ha katapusan han Milenyum? (Kittaa ha Pahayag 20:9–11; D&C 88:114–15.) Samtang an resulta han araway hinsasabutan na, ano an aton responsabilidad bahin hini nga pagdarag-an?

Hi Pangulo Ezra Taft Benson nagsiring: “Kada adlaw an mga pwera han maraut ngan an mga pwera han maupay naglilista hin bag-o nga mga ginpapaapi. Kada adlaw naghihimo kita hin kalugaringon nga damo nga mga desiyon pagpakita kun hain an aton gin-uugopan. An katapusan nga resulta amo in sigurado—an pwera han kamatadong madaog. Pero ano an mahabibilin nga hikikit-an amo an kun *hain* an kada tagsa han aton kalugaringon, yana ngan ha kabubuwason, matindog dida hini nga araway—ngan *paonan-o kadasig* kita matindog. Magigin tangkod ba kita hasta ngadto han aton katapusan nga mga adlaw ngan magtutuman han gin-ordin ha aton nga mga misyon?” (“In His Steps,” *Ensign*, Sept. 1988, 2).

3. Kataliwan han katapusan nga paghukom, an mga matadong mag-uukoy kaupod an Diyos.

Basaha ngan himangrawi an ginpili nga mga bersikulo tikang ha Pahayag 20:12–22:21.

- Kataliwan han katapusan nga dako nga araway, an katapusan nga paghukom mahitatabo. Ano an aton mahihibaroan tikang ha Pahayag 20:12 bahin ha kun paonan-o kita huhusgahan? Ano nga mga bendisyon an maabot hadton gin hukman nga matadong? (Kittaa ha Pahayag 21:3–7. Ilista ha pisara an mga baton han mga kaapi han klase. An mga baton pwede maglakip hadton ginlista ha sunod nga pahina.)

An mga matadong in:

- a. Maukoy ha presensya han Diyos (Pahayag 21:3).
 - b. Diri na makakaeksperyensya han kamatayon, kasubo, pagtangis, o kaul-ol (Pahayag 21:4).
 - c. Makakapanonod han ngatanan nga mga butang komo mga anak nga lalaki ngan mga anak nga babaye han Diyos (Pahayag 21:7).
- Paonan-o an pakasabot hini nga dagko nga mga bendisyon makakabulig ha aton samtang naatubang kita hin mga kakurian ha mortalidad?
 - An Pahayag 21:10–22:5 nagpapahayag han selestyal nga himaya han tuna ngan an bungto nga pag-uukyan hadton nakakuha han selestyal nga himaya. Kay ano nga waray na templo ha selestyal nga bungto? (Kittaa ha Pahayag 21:22. An panuyo han templo amo an pagdara ha aton nga mas suok ngadto ha Diyos ngan pagtutdo ha aton han iya plano. Kun mag-ukoy kita hin utro

kaupod niya, diri na kinahanglan an templo.) Ano an ginsusumat han Pahayag 22:14 nga kinahanglan naton buhaton para makasulod ha ganghaan han waray katapusan nga bungto?

Hi Pangulo David O. McKay nagsumat hin bisyon nga kumita hiya hin usa nga mahusay nga bungto, damo nga mga tawo nga nakabado hin busag, ngan han Magtaralwas:

“Akon naiintiendihan nga an bungto in kanan [Magtaralwas]. Amo adto an waray katapusan nga bungto; ngan an mga tawo nga nasunod ha iya in maukoy didto ha kamurayaw ngan waray katapusan nga kalipayan.

“Pero hin-o adto hira?

“Baga hin nababasa han Magtaralwas an akon mga pinanhuhunahuna, bumaton hiya pinaagi hin pagtudlok ngadto hin baga malidong nga dayon nahatungod ha ira, ngan may nahasurat hin bulawan nga mga pulong; *“Amo Ini Hira nga Nakadaog ha Kalibutan—nga Tinuod Gud nga Natawo hin Utro!”* (*Cherished Experiences from the Writings of President David O. McKay*, comp. Clare Middlemiss [1976], 60).

Pangatapusan

Tagi hin duon nga an Bag-o nga Tugon nagtatapos hin mensahe han dako nga paglaum. An mga propeta sugad kan Juan an Tagapahayag in nakakita hin mga butang nga mahihinabo ngan nagsumat ha aton hin mga bendisyon nga aton makakarawat kun magpapadayon kita nga matadong ngan mag-aantos ha katapusan. Pagpamatuod nga an mga matadong magmamadaogon ha katapusan han kalibutan. Aghata an mga kaapi han klase pagkaada hin kadasig ngan paglaum tikang hini nga hibaro samtang natukdaw hira kontra han karautan ngan nangingita nga makadaog han mga nakakaulang hini nga kinabuhi.

Kadugangan nga Ideya Pagtutdo

An masunod nga materyal naayuda ha plano nga ginsuhestyon ha leksyon. Pwede mo gamiton an usa o dugang pa hini nga mga ideya komo kaparte han leksyon.

1. An mga peligro ha pagbutang han aton mga kasing-kasing ha kalibutanon nga mga manggad

- An Pahayag 18:11–18 nagtututdo nga an mga magraut in magsusubo ha kawad-i han ira kalibutanon nga mga manggad ngan mahihipungat nga an kalibutanon nga ginhadian maguguba ha dagmit nga panahon. Kakan-o ka kumita hin kalibutanon nga mga manggad nga naguba o nawara ha dagmit nga halipot nga panahon?
- Ano an mga peligro ha pagbutang han aton mga kasing-kasing ha kalibutanon nga mga butang? Ha ano nga mga paagi an kalibutanon nga mga butang nakakaarimutaw ha aton tikang ha espirituhanon nga mga butang?

2. An Siyahan nga Pagkabanhaw

Ipagbasa ha kaapi han klase an Pahayag 20:4–6. Para mabuligan an mga kaapi han klase pag-intiendi hini nga mga bersikulo, ipaangbit an masunod nga impormasyon (ha sunod nga pahina):

An Siyahan nga Pagkabanhaw o an pagkabanhaw han mga matadong, in magtitikang ha Ikaduha nga pagkanhi han Magtaralwas. Hira nga makarawat hin balos nga selestyal o terestyal in mabutho dida hini nga pagkabanhaw (D&C 88:98–99). An Ikaduha nga Pagkabanhaw o pagkabanhaw han diri matadong, in diri magtitikang hasta ngada han katapos han Milenyum. Hira nga makarawat han balos nga telestyal ngan an mga anak han perdisyon in mabutho hini nga pagkabanhaw (D&C 88:100–102).

3. An pito nga mga selyo ha libro han Pahayag

An masunod nga tsart naghahatag hin kadugangan nga impormasyon bahin han tagsa-tagsa han pito nga selyo. An tsart bangin liwat dako an gamit ha pag-intiendi han estruktura han libro han Pahayag.

Selyo	Mayoriya nga mga Hitabo
Una nga Selyo	An pagtuha ngan an pakatalapas ni Adan ngan ni Eba; an pagministro ni Enok ngan an kabalhin han iya siyudad ngadto ha langit (Pahayag 6:1–2).
Ikaduha nga selyo	Hi Noe ngan an lunop (Pahayag 6:3–4).
Ikatulo nga selyo	An mga pagministro nira Abraham, Isaak, Jakob, ngan Jose (Pahayag 6:5–6).
Ikaupat nga selyo	An pagministro ni Moises; an Eksodo; an takna han paghadi han mga hukom; an takna han paghadi han mga hadi, an pagkabahinbahin han mga ginhadian; an pagsakop han mga ginhadian (Pahayag 6:7–8).
Ikalima nga selyo	An katawo, pagministro, pagraysangan, ngan an pagkabanhaw ni Jesucristo; an katukod han iya Simbahan ngan an pagministro han mga Apostoles; an pagsakita han mga Apostoles; an Pagkawara han kamatuoran (Pahayag 6:9–11).
Ikaunom nga selyo	An pagpadayon han Pagkawara ha Kamatuoran; an paghibalik han ebanghelyo pinaagi ha kan Propeta Joseph Smith; mga panigamnan han takna ginpasabot (Pahayag 6:12–17; 7:1–8).
Ikapito nga selyo	Mga kagubot, mga peste, ngan kapirdihan; an Ikaduha nga Pagkanhi han Ginoo (Pahayag 8:1–19:21). Milenyum han kamurayaw (Pahayag 20:1–6). Hi Satanas ginbuhian hin gutiay nga panahon, an katapusan nga dako nga kagubot, ngan an katapusan nga paghukom (Pahayag 20:7–15).
Kataliwan han ikapito nga selyo	An tuna in ginselestyal (Pahayag 21:1–22:6).

- Tagi hin duon nga an siyahan nga lima nga mga selyo in nasasakop ha 11 nga mga bersikulo, ngan an ikaunom nga selyo in nasasakop ha 14 nga mga bersikulo, ngan an ikapito nga selyo in nasasakop ha 226 nga mga bersikulo. Ano an gintututdo hini nga paghatag hin duon ha aton?

Tagi hin duon nga gintagan ni Juan hin dako nga atensyon an aton yana panahon ngan ito nga usa nga tiarabot. An libro han Pahayag in ginsurat para han aton panahon yana, ngan an aton mga kinabuhi mabebendisyonan samtang nagtutuon kita hito ngan mag-andam para han Ikaduha nga Pagkanhi han Magtaralwas.

AN SIMBAHAN NI
JESUCRISTO
HAN MGA BARAAN
HA URHI NGA MGA ADLAW

